

PELASTUSLAITOSTEN VALVONNAN AAPINEN

A

B

C

Valvontatoiminta on
yhdenmukaista,
uskottavaa ja vaikuttavaa

Pelastuslaitosten
kumppanuusverkosto

 Kuntaliitto
Kommunförbundet

Sisältö

JOHDANTO	4
Oppaan tavoite.....	5
Määritelmät.....	5
OSA A:	
PERUSTEET	9
Valvontatehtävän tavoitteet ja periaatteet.....	10
Pelastuslaitosten suorittama viranomaisvalvonta	11
Pelastuslain valvonta.....	11
Kemikaaliturvallisuuslain valvonta	14
Öljyvahinkojen torjuntalain valvonta	15
Muun lainsäädännön ja ohjeiden huomioiminen	15
Valvonnan suunnitelmallisuus	17
Valvontasuunnitelma.....	17
Valvonnan maksullisuus.....	19
Pelastusviranomaisen toimivaltuudet	20
Pelastuslain toimivaltuudet.....	21
Kemikaaliturvallisuuslain toimivaltuudet	25
Öljyvahinkojen torjuntalain toimivaltuudet	25
Yhteistyö ja asiantuntijuus.....	26
Hyvä hallintotapa.....	41
Hyvään hallintoon liitettävät oikeusperiaatteet.....	42
Valvonta-asian vireille tulo ja valvonnasta ilmoittaminen.....	44
Asianosaisuus	45
Hallintopäätös	45
Päätöksenteko ja määräysten muotoileminen	47
Tiedoksianto	48
Muutoksenhaku.....	49
Hallintopakkokeinot ja rangaistukset	50
Valvontarekisteri	51
Viranomaisten asiakirjojen hallinta	52
OSA B:	
VALVONTATOIMENPITEET	55
Valvonnan toteuttaminen.....	56
Valvontaan valmistautuminen	56
Valvonnan taustoittaminen	56
Valvonnan välineistö	58
Valvonnan ajankohdan sopiminen	58
Asiakkaalle annettava ohjaus valvonnan sisällöstä	58
Valvontatoimenpiteet	58

Turvallisuusvelvoitteiden arviointi.....	58
Paloturvallisuuden itsearviointi	60
Palotarkastuspöytäkirjan laadinta	61
Kuuleminen	63
Pöytäkirjan laadinta	63
Tiedoksianto	63
Jälkitoimet	64
Valvontatietojen tallentaminen.....	64
Jälkivalvonta	64
Hallintopakkeukset.....	64
Laskutus.....	65
Analysointi valvonnan vaikutuksista.....	65
Tutor ja omatoimisen varautumisen arviointimalli	65
OSA C:	
VALVONNAN SISÄLTÖ	67
Pelastuslain luvut 2 ja 3	68
Yleiset velvollisuudet	68
Rakennuksen ja laitteiden käytön turvallisuus	72
Toimintakyky.....	87
Tapahtumien turvallisuus.....	92
Hoitolaitosten poistumisturvallisuus	95
Muut erikseen säädetyt valvontakohteet	99
Laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta	100
Kemikaalien säilytys	101
Vaarallisten kemikaalien vähäinen käsittely ja varastointi.....	102
Öljylämmityslaitteistojen valvonta	104
Valvonta käyttöönoton jälkeen	105
Maanalaisten öljysäiliöiden valvonta.....	106
Räjähteiden valmistus ja varastointi sekä käyttö.....	106
LIITTEET	111

JOHDANTO

Pelastuslaitosten kumppanuusverkoston turvallisuuspalvelut työryhmä valitsi kolme valvonnan kärkihanketta vuodelle 2016: 1) Valvonnan käsikirja, 2) Valvontaprosessi ja pelastuslaitosten yhteinen valvontasovellus, lomakkeet ja sähköisen asioinnin perustoiminnallisuudet sekä 3) Ikäihmisten kotona asumisen turvallisuus. Kärkihankkeiden 1 ja 2 toteuttamiseksi nimettiin työryhmä, johon kuuluivat palotarkastaja Päivi Kylänen Lapin pelastuslaitokselta, palotarkastaja Mika Laitinen Keski-Suomen pelastuslaitokselta, Varannon projektipäällikkö Tanja Seppälä Länsi-Uudenmaan pelastuslaitokselta, riskienhallintapäällikkö Marjo Oksanen Päijät-Hämeen pelastuslaitokselta, koordinaattori Jari Lepistö kumppanuusverkostosta ja yli-insinööri Jaana Rajakko Sisäministeriön pelastusosastolta. Työryhmän esityksestä mukaan nimettiin asiantuntijajäseniksi vanhempi opettaja Ismo Kärkkäinen pelastusopistolta ja pelastusylitarkastaja Jari Laine Lounais-Suomen aluehallintovirastosta.

Työryhmä sai tehtäväksi tehdä esityksen valtakunnallisesti käyttöön otettavaksi valvontakäsikirjaksi. Tavoitteeksi annettiin valvonnan yhtenäistäminen ja osaamisen kehittämisen edellytysten luominen. Samalla tehtävänä oli tehdä esitys valtakunnallisesti käyttöön otettaviksi valvonnan lomakkeiksi ja toimintatavat sähköistä asiointia hyödyntäen. Tavoitteena oli pelastuslaitosten yhteisen valvontasovelluksen toimiminen valvontatoiminnan tarpeiden mukaisesti ja ohjaaminen yhtenäisen valvontaprosessin toteuttamiseen.

Työryhmä työsti käsikirjaa yhdessä kokoontuen, verkon välityksellä ja jokainen jäsen työsti osuuttaan myös itsenäisesti eteenpäin. Pääpaino työryhmän työskentelyssä oli Valvonnan käsikirjan laadinnassa. Käsikirjan kehittyessä myös pelastuslaitosten yhteiseen valvontasovellukseen liittyvät asiat selkeytyivät ja kehittyivät.

Valvonnan käsikirjan laadinnassa loi omat haasteensa toimintaympäristössä tapahtuvat pelastustoimeen suunnitellut muutokset ja koko ajan vireillä olevat muut valvontaan kohdistuvat selvitystyöt. Työryhmä päätyi tässä vaiheessa laatimaan käsikirjan yhdistäen voimassa olevan lainsäädännön ja valvontakäytännöt hyvään hallintotapaan. Kumppanuusverkoston turvallisuuspalvelun työryhmä päättää erikseen käsikirjan päivittämisestä tapahtuvien muutosten jälkeen.

Työryhmän puheenjohtajana esitän suuret kiitokset työryhmän jäsenille. Saimme aikaan laajan ja kattavan oppaan valvontatyötä tekeville henkilöille. Samalla, toivon mukaan, yhtenäistimme ja uudistimme valvontatehtäviin liittyviä käytäntöjä. Toivotavasti opas jää elämään valvonnan perusjulkaisuksi vuosiksi eteenpäin.

*Marjo Oksanen,
riskienhallintapäällikkö, Päijät-Hämeen pelastuslaitos*

Oppaan tavoite

Tämän oppaan tavoite on edesauttaa pelastuslaitosten suorittaman valvonnan tehokasta ja yhdenmukaista toteuttamista sekä tukea käytännön valvontatyötä. Oppaassa on kerättyä pelastuslaitosten eri käytänteitä sekä kuvattu työryhmän näkemyksiä ja suosituksia pelastuslaitosten suorittamaan valvontaan.

Tämä opas on tarkoitettu pelastusviranomaisille oppaaksi oman työnsä toteuttamiseen, suunnitteluun, seurantaan, arviointiin ja kehittämiseen. Oppaan pyrkimys on olla käytännönläheinen, ei kuitenkaan kaiken kattava. Opas ei korvaa tarvittavaa koulutusta ja perehdytystä vaan toimii arjen käytäntöjen tukena.

Määritelmät

Erityinen palotarkastus

Sisäasiainministeriön (SM) kumoutuneen palotarkastusohjeen mukainen määritelmä, jolla tarkoitettiin erityiskohteen palotarkastusta ennen toiminnan aloittamista. Tarkastettavat erityiskohteet määriteltiin pelastustoimilaissa ja -asetuksessa. Erityinen palotarkastus liitettiin usein rakennusvalvontaviranomaisen kanssa sovittuun käyttöönottotarkastukseen.

Rakennusvalvontaviranomaisen ja pelastusviranomaisen välillä voidaan sopia käytäntö, jossa pelastusviranomainen antaa asiantuntijalausunnon rakennuksen käyttöönottoon liittyen. Käynti työmaalla tehdään yleensä kohteen vastaavan työnjohtajan kanssa. Pelastusviranomainen ei ole tässä tapauksessa valvova viranomainen, vaan käyttöönottoon liittyvät määräykset antaa rakennusvalvontaviranomainen.

Pelastuslaitos voi valvontasuunnitelmassaan määritellä kohteet, joissa se katsoo ennen toiminnan aloittamista tehtävän valvontakäynnin olevan tarpeen. Käynti tehdään sen jälkeen, kun rakennusvalvonta on antanut rakennukselle käyttöönottoluvan. Valvontakäynti on tällöin kohteen ensimmäinen määräaikainen palotarkastus. Asianosaisena on tällöin kiinteistön omistaja ja/tai kohteen toiminnanharjoittaja.

Hallintopakko

Viranomaisen toimivaltaan kuuluva julkisen vallan käyttämistapa, johon viranomainen voi turvautua saadakseen hallintopäätöksen kohteen noudattamaan lakia, lain nojalla annettua määräystä tai hallintopäätöksessä määriteltyjä velvoitteita, kieltoja tai rajoituksia. Hallinnollisia pakkokeinoja ovat uhkasakko sekä keskeyttämis- ja teettämisuhka. Näihin kuuluvat tarvittavat asianosaisten kuulemiset sekä hallinto-oikeuskäytännöt.

Hallintopäätös

Viranomainen päättää hallintoasian käsittelyn tekemällä hallintopäätöksen. Hallintopäätöksen tehdessään viranomainen soveltaa lainsäädäntöä yksittäistapaukseen. Pelastusviranomaisen yleisin käyttämä hallintopäätös on palotarkastuspöytäkirja.

Jälkitarkastus

SM:n kumoutuneen palotarkastusohjeen mukainen määritelmä tarkastuksesta, jolla valvotaan, että palotarkastuksessa annettuja määräyksiä on noudatettu. Nykyään on yleistynyt tapa tehdä annettujen korjausmääräysten valvonta esim. dokumenttien perusteella, jolloin termi jälkivalvonta on kuvaavampi.

Paloriskiasunto

Asunto tai rakennus, jossa on havaittu ilmeinen palonvaara tai muu suuri onnettomuusriski. Asunnosta on tehty paloriski-ilmoitus pelastusviranomaiselle pelastuslain (379/2011) 42 § mukaisesti.

Palotarkastaja

Tässä yhteydessä tällä tarkoitetaan pelastuslain perusteella pelastusviranomaiseksi nimettyä valvontatyötä tekevää viranhaltijaa. Virkanimike voi olla palomiehestä pelastusjohtajaan.

Palotarkastus

Alueen pelastusviranomaisen suorittama valvontakäynti, josta tulee laatia pöytäkirja.

Paloturvallisuuden itsearviointi

Asiakkaan tekemä itsearviointi kohteensa turvallisuudesta pelastusviranomaisen vakiomalla lomakkeella. Lähtökohtana on pelastusviranomaisen valvontavastuulla olevat asiat. Aiemmin käytetty termi on ollut omavalvonta.

Riskien arviointi

Valvontatyön suunnittelu ja toteuttaminen pohjautuvat riskien arviointiin. Riskien arviointi luo pohjan valvonnan kohdistamiseen, sekä valvontavälin ja valvontakeinojen määrittelyyn.

Toiminnanharjoittaja

Oikeushenkilö tai luonnollinen henkilö, jolla on tosiasiallinen määräysvalta toiminnassa ja joka harjoittaa toimintaa kiinteistössä. Toiminnanharjoittaja voi olla eri kuin omistaja. Toiminnanharjoittajaa velvoittaa kolmannen luvun säädökset kuten poistumisturvallisuusselvitys- tai pelastussuunnitelmavelvollisuus.

Valvonnan kohdistaminen

Valvonnan on perustuttava riskien arviointiin. Valvonta kohdistetaan ihmisten toimintaan ja ympäristöön. Valvottavat velvoitteet kohdistuvat yksittäisiin ihmisiin, kiinteistöjen omistajiin, toiminnanharjoittajiin ja tapahtumien järjestäjiin.

Valvontakeino

Pelastusviranomainen valitsee tarkoituksenmukaisimman keinon valvontatehtävän suorittamiselle. Valvontakeinoja ovat esimerkiksi asiakirjavalvonta ja fyysinen valvonta.

Valvontasuunnitelma

Pelastuslain (379/2011) vaatima vuosittain päivitettävä asiakirja, jossa on määritelty pelastuslaitoksen valvontatyön tavoitteet ja toteuttamismenetelmät ja toteutumisen arviointi.

Valvontatoiminta

Pelastusviranomaiset valvovat pelastuslain, kemikaalilain ja öljyvahingon torjuntalain velvoitteiden noudattamista. Pelastusviranomaisten suorittama viranomaisvalvonta voidaan toteuttaa monin eri valvontakeinoin.

Valvontaväli

Valvontaväli on ajanjakso, joka on määritelty kohteen säännöllisen valvonnan väliksi. Valvontavälin määrittämisen kriteerit pohjautuvat pelastuslaitoksen riskianalyysiin, valvontasuunnitelmaan ja palotarkastajan tekemään kohdekohtaiseen riskienarviointiin.

Yleinen palotarkastus

SM:n kumoutuneen palotarkastusohjeen mukainen määritelmä tarkastuksesta, joka toimitettiin pelastustoimilain ja -asetuksen määrittämin väliajoin. Nykyinen pelastuslaki ei määrittele kohteiden valvontavälejä, vaan ne määrittelee alueen pelastuslaitos riskiperusteisesti. Moni pelastuslaitos käyttää nykyään termiä määräaikainen palotarkastus selventääkseen eroa vanhan termin tarkoitukseen.

Ylimääräinen tarkastus

SM:n kumoutuneen palotarkastusohjeen mukainen määritelmä, jolla tarkoitettiin tarkastusta, jonka toimittamisesta päättää kunnan pelastusviranomainen. Nykyinen pelastuslaki ei määrittele kohteiden valvontavälejä, vaan ne määrittelee alueen pelastuslaitos riskiperusteisesti.

OSA A:
PERUSTEET

Valvontatehtävän tavoitteet ja periaatteet

Yleisesti valvonnalla tarkoitetaan toimenpiteitä, jotka valvontaviranomainen tekee lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen edistämiseksi ja varmistamiseksi. Viranomaistoiminta voi tarkoittaa hallinnollista päätöksentekoa esim. luvan myöntämistä tai tosiasiallista hallintotoimintaa kuten toiminnan järjestämistä ja käytännön toimintaa. Kaikessa viranomaistoiminnassa pitää noudattaa tarkoin lakia ja hyvän hallinnon perusteita.

Pelastuslaitosten suorittaman valvonnan tavoitteena on parantaa ihmisten turvallisuutta ja vähentää onnettomuuksia. Pelastusviranomaiset valvovat pelastuslain (379/2011) ja vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain eli ns. kemikaaliturvallisuuslain (390/2005) toteutumista. Pelastusviranomaisilla on tehtäviä myös öljyvahinkojen torjuntalain (1673/2009) mukaan.

Kaikkea viranomaistoimintaa säätelevät mm. hallinnolliset yleislait kuten hallintolaki (434/2003), kielilaki (423/2003), saamen kielilaki (1086/2003), laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta (621/1999), henkilötietolaki (523/1999), sähköisestä asiointista viranomaistoiminnassa annettu laki (13/2003) ja laki kunnallisesta viranhaltijasta (304/2003). Pelastusviranomaisen tulee ottaa nämä omassa toiminnassaan huomioon.

Pelastuslaissa säädetään pelastuslaitoksen valvontatehtävän järjestämisen periaatteista. Pelastuslaitoksen tulee järjestää valvonta niin, että se on laadukasta, säännöllistä, teho-

Kuva 1. Uskottava ja vaikuttava valvonta koostuu suunnittelusta, osaamisesta ja käytännön toteuttamisesta.

.....

kasta ja perustuu riskienarviointiin. Valvonnan on oltava suunnitelmallista ja pyrkiä keskittymään toimintoihin, joista arvioidaan olevan eniten vaaraa ja haittaa. Valvonnan on lisäksi oltava avointa ja valvontatehtävät tulee hoitaa hyvää asiakaspalvelua noudattaen.

Pelastuslain mukaan valvonnan suorittamiseksi pelastuslaitoksen on tehtävä palotarkastuksia ja muita valvontatehtävän edellyttämiä toimenpiteitä. Valvonnan yhteydessä ohjataan ja neuvotaan velvoitteiden noudattamisessa.

Pelastuslaitosten suorittama viranomaisvalvonta

Keskeisenä elementtinä viranomaistehtävissä on julkisen vallan käyttäminen. Julkisen vallan käytöllä tarkoitetaan yleensä lainsäädäntöön perustuvaa toimivaltaa antaa toista velvoittava määräys tai päättää toisen edusta, oikeudesta tai velvollisuudesta. Julkista valtaa käyttäessään viranomaisella on oikeus käyttää pakkokeinoja päätösten täytäntöön laittamiseksi, jos niin on säädetty. Julkinen valta on varsin yksipuolista, jonka takia julkisen vallan käytön on perustuttava lakiin.

Pelastuslain valvonta

Pelastuslaitosten suorittaman valvonnan perusta on ollut palotarkastustoiminnassa. Palotarkastuksilla on perinteisesti valvottu yksittäisten käytännön turvallisuusvaatimusten toteutumista. Vuoden 1999 pelastustoimilaissa (561/1999) siirryttiin tarkastustoiminnasta ensisijaisesti valvomaan, että rakennus ja sen ympäristö ovat turvalliset ja että kiinteistön omistaja ja haltija ovat varautuneet onnettomuuksien ehkäisyyn ja toimintaan erilaisissa onnettomuustapahtumissa.

Pelastuslakiin tehtyjen muutosten tavoitteena oli erityisesti onnettomuuksien ehkäisyn ja asumisturvallisuuden parantaminen. Näiden tavoitteiden toteutumisen kannalta on erityisen tärkeää, että myös viranomaisten toimintatavat muuttuvat vastaavasti. Siksi valvontaa ei enää pidä käsittää pelkästään palotarkastusten tekemiseksi. Monissa tapauksissa valvontaa voi tehostaa kohdennetulla turvallisuusviestinnällä.

Pelastuslaki 27 § 2 mom.

Pelastuslaitoksen tulee huolehtia alueellaan:

- 1) pelastustoimelle kuuluvasta ohjauksesta, valistuksesta ja neuvonnasta, jonka tavoitteena on tulipalojen ja muiden onnettomuuksien ehkäiseminen ja varautuminen onnettomuuksien torjuntaan sekä asianmukainen toiminta onnettomuus- ja vaaratilanteissa ja onnettomuuksien seurausten rajoittamisessa;
- 2) pelastustoimen valvontatehtävistä;
- 3) väestön varoittamisesta vaara- ja onnettomuustilanteissa sekä siihen tarvittavasta hälytysjärjestelmästä;
- 4) pelastustoimintaan kuuluvista tehtävistä.

Valvontatehtävän toteuttamiseksi pelastuslaki sisältää säännökset pelastusviranomaisen toimivallasta, valvonnan toimittamisesta, hallintopäätöksen laatimisesta ja hallintopäätöksen antamisesta tiedoksi asianosaisille. Hallintomenettelyistä säädetään tarkemmin hallintolaissa (434/2003).

Pelastuslaki 78 § 1 mom.

Pelastuslaitoksen on alueellaan valvottava 2 ja 3 luvun säännösten noudattamista.

Pelastuslaitoksella on yleinen velvoite valvoa alueellaan pelastuslain 2 luvun mukaisia jokaiselle asetettujen velvollisuuksien sekä 3 luvun mukaisia toiminnanharjoittajalle ja rakennuksen omistajalle ja haltijalle asetettujen velvoitteiden toteutumista ja noudattamista. Pelastuslain uudistamisen yhteydessä pelastusviranomaisen valvontavelvoitetta tarkennettiin koskemaan vain pelastuslain ja sen nojalla annettujen säännösten valvontaa. Pelastusviranomaisen valvontavastuulla ei ole esim. rakennusten rakennusluvan mukaisuus tai sähköturvallisuussäädökset.

Valvonnalla pyritään parantamaan ihmisten turvallisuutta ja vähentämään onnettomuuksia ja ihmisten kykyä toimia onnettomuustilanteissa. Pelastusviranomaisen suorittaman valvonnan painopisteenä on pelastuslain mukaisesti tulipalojen ja muiden onnettomuuksien ehkäiseminen sekä rakennusten käytönaikaisesta poistumisturvallisuudesta ja pelastustoiminnan edellytysten turvaamisesta huolehtiminen. Pelastuslain mukaisesti valvonnan tulee kohdistua velvoitteiden noudattamiseen ja toiminnoista aiheutuviin riskeihin.

Pelastuslaki 78 § 2 mom.

Valvonnan suorittamiseksi pelastuslaitoksen on tehtävä palotarkastuksia ja muita valvontatehtävän edellyttämiä toimenpiteitä.

Valvontavelvoitteen suorittamiseksi pelastuslaitoksen on tehtävä valvontatehtävän edellyttämiä toimenpiteitä. Valvontatehtävän toteuttaminen yksittäisessä kohteessa voi sisältää useita eri toimenpiteitä esim. valvontakäyntejä, asiakirjavalvontaa, poistumisturvallisuusselvitysten arviointia sekä neuvontaa ja muuta turvallisuusviestintää. Valvontaan liittyy myös viranomaisten välinen yhteistyö yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Pelastuslain mukaan pelastuslaitoksen tulee antaa ohjausta pelastuslain velvoitteiden toteuttamisessa.

Pelastuslaki 80 § 1 mom.

Palotarkastuksia ja muita 78 §:n mukaisen valvontatehtävän edellyttämiä toimenpiteitä saa suorittaa alueen pelastusviranomainen.

.....

Pelastuslain 26 §:n mukaan alueen pelastustoimen pelastusviranomaisia ovat pelastuslaitoksen ylin viranhaltija ja hänen määräämänsä pelastuslaitoksen viranhaltijat sekä alueen pelastustoimen asianomainen monijäseninen toimielin. Valvontatehtävien suorittajan virkanimike on yleisesti palotarkastaja, mutta se voi olla myös muu virkanimike kuten esimerkiksi paloinsinööri, paloiesimies, palomestari, riskienhallintapäällikkö ja palopäällikkö. Valvontaa voi suorittaa ainoastaan pelastusjohtajan määräämä pelastusviranomainen.

Pelastusviranomainen osoittaa henkilöllisyytensä ja toimivaltuutensa pelastusviranomaisen henkilökortilla. Pelastusviranomaisen henkilökortti on kuvalla varustettu kortti, josta ilmenevät henkilön nimi, syntymäaika, organisaatio ja virkanimike. Kortin lisäksi pelastusviranomaisen tunnistaa virkapukuasetuksen mukaisesta vaateuksesta (Sisäasiainministeriön asetus pelastustoimen virkapuvusta sekä pelastusviranomaisen henkilökortista 507/2011).

Koska pelastusviranomaisilla on laajat oikeudet tiedonsaantiin ja valvontakäynteihin liittyen, hallintopäätösten antamiseen sekä julkisen vallan ja hallinnollisten pakkokeinojen käyttämiseen, ovat pelastusviranomaiset virkasuhteessa kuntaan. Viranomais-toimintaan ja julkisen vallan käyttöön liittyy myös virkavastuu. Viranomaisen virheestä tai laiminlyönnistä voi aiheutua sivulliselle vahinkoa, jonka julkisyhteisö tai viranhaltija voi olla velvollinen korvaamaan (Vahingonkorvauslaki 412/1974). Virkarikoksista on säädetty rikoslain (39/1889) 40. luvussa.

Lisäksi tulee ottaa huomioon hyvä hallinto (hallintolaki 6 §) jota on noudatettava kaikessa julkisessa toiminnassa sekä kunnallisen viranhaltijalain sääntely siitä, miten virkatehtävät pitää hoitaa. Esimerkiksi hyvän hallinnon luottamuksen suojan oikeusperiaate edellyttää mm. sitä, että kansalaisella on oikeus odottaa viranomaisen päätöksenteon virheettömyyttä. Tämä osaltaan korostaa virkavastuun merkitystä käytännössä: kaikessa julkisessa toiminnassa on tarkoin noudatettava lakia. Omia, lakiin tai toimivaltaan perustumattomia toimintasääntöjä ei saa olla.

Valvontatoimenpiteet saadaan suorittaa rakennuksessa ja rakennelmassa, niihin kuuluvissa huoneistoissa ja asunnoissa sekä muissa kohteissa. Valvonnan suorittaja on päästettävä kaikkiin tarkastettaviin tiloihin ja kohteisiin. Valvottavan kohteen edustajan on esitettävä säädöksissä vaaditut suunnitelmat, muut asiakirjat ja järjestelyt (PelL 80 §).

Pelastusviranomaisella on laissa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi oikeus salassapitosäännösten estämättä saada maksutta pelastustoiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa sekä pelastustoimelle säädettyjen valvontatehtävien hoitamisessa tarpeellisia tietoja (PelL 89 §).

Kemikaaliturvallisuuslain valvonta

Pelastuslain lisäksi pelastusviranomaisen on säädetty yhdeksi vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain (390/2005) valvontaviranomaiseksi. Kemikaaliturvallisuuslain tavoitteena on ehkäistä ja torjua vaarallisten kemikaalien sekä räjähteiden valmistuksesta, käytöstä, siirrosta, varastoinnista, säilytyksestä ja muusta käsittelystä aiheutuvia henkilö-, ympäristö- ja omaisuusvahinkoja.

Kemikaaliturvallisuuslaki 115 § 2 mom.

Pelastusviranomaiset valvovat tämän lain noudattamista, kun on kyse:

- 1) vaarallisten kemikaalien vähäisestä teollisesta käsittelystä ja varastoinnista tai säilytyksestä, jollei toiminta ole osa 23 §:n 2 momentissa tarkoitettua toiminnallista kokonaisuutta, jolloin sen valvonta kuuluu Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle;
- 2) yksityiseen kulutukseen hyväksytyjen ilotulitteiden ja vähäistä vaaraa aiheuttavien muiden pyroteknisten tuotteiden varastoinnista kaupan yhteydessä tai niiden luovutuksesta yksityiseen kulutukseen;
- 3) räjähteiden ja vaarallisten kemikaalien käytöstä erikoistehosteena 81 §:ssä mainituissa tilaisuuksissa.

Kemikaaliturvallisuuslain mukaiset valvontatehtävät eroavat joiltain osin pelastuslain valvontatehtävästä. Poikkeavana toimenpiteenä on mm. toiminnanharjoittajien ilmoitusten käsittely. Pelastusviranomaisen on tehtävä päätös vaarallisen kemikaalin vähäistä teollista käsittelyä ja varastointia sekä ilotulitteiden varastoinnista kaupan yhteydessä koskevista ilmoituksista. Päätöksessä voidaan asettaa toiminnalle tarpeellisia ehtoja ja päätöksestä voi valittaa.

Pelastusviranomaisen on myös valvottava tuotantolaitoksien teknisen toteutuksen ja toimintatapojen vaatimustenmukaisuutta ja toimivuutta sekä ilmoituksen johdosta tehdyn päätöksessä asetettujen lupaehtojen mukaisuutta. Velvoitteena on myös tarkastaa tuotantolaitoksen toimintatavat ennen tuotantolaitoksen käyttöönottoa. Käyttöönottotarkastuspöytäkirjasta voi valittaa. Käyttöönoton jälkeen laitosten valvontaa toteutetaan valvontasuunnitelman mukaisesti.

Kemikaaliturvallisuuslain mukaista pelastusviranomaisten suorittamaa valvontaa ohjaa ja yhtenäistää Turvallisuus- ja kemikaalivirasto, Tukes. Pelastuslaitosten kumppanuusverkosto tekee yhteistyötä eri tahojen kanssa kemikaaliturvallisuuden kehittämiseksi.

Kemikaaliturvallisuuslain nojalla annetut tarkemmat säädökset liitteessä 1.

Öljyvahinkojen torjuntalain valvonta

Öljyvahinkojen torjuntalaki 1673/2009 27 § Valvonta

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus valvoo 12, 15 ja 16 §:ssä tarkoitettujen torjuntasuunnitelmien laatimista, suunnitelmien mukaisen kaluston hankintaa ja sitä, että torjuntakaluston käyttöön on saatavilla tarvittava henkilöstö. Alueen pelastustoimen tehtävänä on tarkastaa, että 14–16 §:ssä tarkoitetun toiminnan harjoittajalla on suunnitelman mukainen kalusto ja torjuntavalmius sekä ilmoittaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle mahdollisesti havaitsemistaan puutteista.

Öljyvahinkojen torjuntalaissa on pelastusviranomaiselle määritelty suurten öljyvarastojen valvontatehtäviä. Tehtävä poikkeaa perinteisestä valvontatehtävästä sillä, että päähuomio on ympäristövahinkojen torjunnassa. Valvonnat voidaan yhdistää muihin kemikaaliturvallisuuden valvontatehtäviin. Valvontatehtävissä havaitut puutteet on ilmoitettava toimivaltaiselle viranomaiselle eli ELY-keskukselle.

Suurten öljyvarastojen, satamien ja laitosten valvonta on esitetty siirrettäväksi pelastusviranomaiselle. Öljyvahinkojen torjuntalaki esitetään kumottavaksi ja öljyvahinkoihin torjuntavelvoitteen valvonta esitetään lisättäväksi pelastuslakiin. Muutosten olisi tarkoitus tulla voimaan 1.1.2020.

Muun lainsäädännön ja ohjeiden huomioiminen

Hallintolain (434/2003) tarkoituksena on toteuttaa ja edistää hyvää hallintoa sekä oikeusturvaa hallintoasioissa. Palotarkastuksesta laadittu palotarkastuspyytäkirja on viranomaisen hallintopäätös. Asian ratkaisemista koskevat hallintolain vaatimukset ovat lain luvussa 7. Hallintolaki täydentää pelastuslakia ja antaa pelastuslain säännöksiä tarkentavia vaatimuksia mm. päätöksen muodosta, sisällöstä, perustelemisesta, tiedoksiannosta ja muutoksenhakuohjeistuksesta.

Valvontatehtävän suorittaminen edellyttää usean lain samanaikaista soveltamista. Pelastuslaki ja kemikaaliturvallisuuslaki ovat erityislakeja, joilla täsmennetään ja täydennetään yleislakeja tietyntylaisessa toiminnassa. Erityislailla on myös mahdollisuus poiketa yleislain säännöksistä, jolloin erityislaki kumoaa yleislain. Yleislakia sovelletaan, jos erityislaissa ei ole asiasta säädetty.

Pelastuslain 80 §:ssä on annettu tarkemmat säännökset esim. palotarkastuksen toimittamisesta. Palotarkastuksen toimittamisen säännös noudattelee hallintolain periaatteita. Selkeänä erona on, ettei pelastuslain mukaisiin päätöksiin käytetä oikaisukeinona oikaisuvaatimusta. Pelastuslain mukaisessa palotarkastusprosessissa ei ole

säädetty hallintolain soveltamisesta poikkeamista hallintopäätöksen kuulemis- ja tiedoksisaantiasioissa. Tällöin on noudatettava hallintolakia.

Toisaalta pelastuslaki voidaan nähdä paloturvallisuuden yleislakina, josta voidaan poiketa toisella erityislalla. Tällainen on esim. asunto-osakeyhtiölaki (1599/2009), jossa määritellään pelastuslakia tarkemmin esim. vastuunjako taloyhtiöissä. Pelastuslain 17 §:stä poiketen on linjattu, että sähköverkkoon kytketyt palovaroittimet ovat osa koko rakennuksen sähköjärjestelmää, jonka hankinta ja kunnossapito kuuluvat asunto-osakeyhtiölain mukaisesti taloyhtiön vastuulle.

Asetus on laissa olevan valtuutussäännöksen nojalla annettu tarkempi määräys usein jonkin lainkohdan soveltamisesta. Esimerkiksi valtioneuvoston asetus poistumisturvallisuusselvityksestä (292/2014) antaa pelastuslain 19 §:ää tarkempia määräyksiä selvityksen sisällöstä.

Lähtökohtaisesti standardit ovat luonteeltaan suosituksia ja niiden noudattaminen on vapaaehtoisia. Tuotteita voi valmistaa tai asennustyön tehdä myös standardeista poiketen. Tuotteen valmistaminen standardien mukaan on yleensä yksinkertainen keino osoittaa, että tuote täyttää säädetyt vaatimukset. Esimerkiksi sähköturvallisuutta käsittelevissä suomalaisissa säädöksissä sanotaan työn täyttävän säädetyt turvallisuusvaatimukset, jos ne tehdään soveltaen standardeja.

Kuva 2. Esimerkki pelastustoimen säädöshierarkiasta.

Joissain tapauksissa standardin soveltaminen on pakollista. Standardien pakollisuus liittyy läheisesti Euroopan unionin niin sanottuihin uuden lähestymistavan (New

Approach) säädöksiin. Tällainen on esimerkiksi EU:n rakennustuoteasetus CPR (Construction Products Regulation), jossa harmonisoitujen eli yhdenmukaistettujen tuotestandardien käyttö on säädetty pakolliseksi.

Myös kansallisissa säädöksissä voidaan viitata standardeihin. Viittauksella standardi voidaan tehdä pakolliseksi tai sitä voidaan pitää esimerkkinä säädöksen vaatimukset täyttävästä ratkaisusta, jolloin standardin noudattaminen on vain yksi, joskin suositeltava vaihtoehto. Esimerkiksi valtioneuvoston asetuksessa palovaroittimien teknisistä ominaisuuksista (291/2009) on säädetty palovaroitinstandardin SFS-EN 14604 käyttäminen pakolliseksi. Tällöin säädöksiin ei ole tarvittu kirjoittaa yksityiskohtaisia teknisiä vaatimuksia.

Ohjeet täydentävät säädöksiä ja ohjaavat säädösten noudattamista. Ne eivät kuitenkaan saa olla ristiriidassa säädösten tai harmonisoitujen standardien kanssa. Ohjeet eivät koskaan ole velvoittavia. Viranomainen ei voi päätöksessään viitata ohjeisiin vaan aina säännöksiin.

Valvonnan suunnitelmallisuus

Valvontasuunnitelma

Valvontasuunnitelman tavoitteena on tehostaa valvontaa ja suunnata valvontaa sinne, missä sitä eniten tarvitaan. Suunnitelmallisuus antaa pelastuslaitoksille mahdollisuuden priorisoida ja käyttää otantaa valvonnan kohdentamisessa. Suurin osa valvontatyöstä kohdistuu vuoden aikana asiakkaiden tarpeesta nouseviin valvontatarpeisiin (epäsäännöllinen valvonta). Epäsäännöllisen valvonnan resursoinnissa voidaan käyttää keskimääräistä arviota menneiden vuosien toteutumasta.

Pelastuslaki 79 § 1 mom.

Pelastuslaitoksen on laadittava valvontasuunnitelma valvontatehtävän toteuttamisesta. Valvonnan on perustuttava riskien arviointiin, ja sen tulee olla laadukasta, säännöllistä ja tehokasta.

Pelastuslaitoksen on laadittava valvontasuunnitelma valvontatehtävän toteuttamisesta. Valvonnan tulee perustua alueen pelastustoimen palvelutasopäätökseen ja riskien arviointiin, lisäksi valvonnan on oltava laadukasta, säännöllistä ja tehokasta. Siten pelastuslaitos määrittelee itse valvonnan toteuttamisen menettelyt ja kohdentamisen esimerkiksi palotarkastettavat kohteet valvontasuunnitelmassaan.

Pelastuslaitoksen valvonnan on perustuttava riskienarviointiin. Riskiperusteisuus näkyy siinä, miten valvontaa kohdennetaan, mitä valvontamenetelmää käytetään ja

mihin asioihin valvonnassa erityisesti kiinnitetään huomiota. Laki ei määrittele miten riskienarviointi tulisi suorittaa. Pelastuslaitosten yhteisen valvontasuunnitelmaohjeen mukaan kaikille valvontakohteille tulee määritellä tarkastusvälit riskien arviointiin perustuen. Ohjeen mukaan yksittäisten kohteiden tarkastusvälejä voidaan lyhentää tai pidentää tapauskohtaisesti. Pelastuslaitoksen valvontasuunnitelmassa esitetään muun muassa onnettomuusriskitilastojen avulla määritellyt valvontaluokkatiedot. Näihin tietoihin voidaan yhdistää turvallisuustason arvioinnin kautta määritetty riskiluku ja sitä kautta määritellä kohteen tarkastusväli ja muut mahdolliset valvontatoimenpiteet.

Pelastuslaki 79 § 2 mom.

Valvontasuunnitelmassa on määritettävä suoritettavat palotarkastukset ja muut valvontatoimenpiteet sekä kuvattava, miten valvontasuunnitelman toteutumista arvioidaan.

Valvontakäynnit ovat yks keino toteuttaa pelastuslaitosten valvontatehtävää. Valvontakäyntien rinnalle uudeksi valvontakeinoksi on noussut asiakirjavalvonta. Asiakirjavalvonnalla arvioidaan ja varmistetaan, että kohteet noudattavat pelastuslain säännöksiä. Valvonnan apuna käytettäviä asiakirjoja ovat pelastussuunnitelmat, poistumisturvallisuusselvitykset sekä omavalvontalomakkeet. Lisäksi asiakirjavalvonnassa voidaan hyödyntää muun muassa valokuvia sekä erilaisia huolto- ja kunnossapitodokumentteja.

Valvonnan kokonaisuuden hahmottamiseksi on perusteltua koota myös muiden säästöjen mukaiset pelastusviranomaisten valvontatehtävät samaan valvontasuunnitelmaan. Erityisesti lain vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta (kemikaaliturvallisuuslaki 390/2005) mukainen säännöllinen valvonta kuvataan osana pelastuslain mukaista valvontasuunnitelmaa. Myös epäsäännöllinen valvonta kuvataan, koska valvonnan tavoitteet ja toimivalta osittain yhtyvät sekä kokonaisuutta käsittävä suunnitelma edesauttaa käytettävissä olevan valvontaresurssin oikein kohdentamista ja varmistaa, että kaikki valvontatarpeet on tunnistettu.

Säännöllinen valvonta on valvontasuunnitelmassa määriteltyä määrävälein suoritettavaa valvontaa (ent. määräaikainen tai yleinen palotarkastus). Säännöllisen määräajoin toistettavien valvontakäyntien lisäksi pelastuslaitos suorittaa valvontaa, jonka määrään pelastuslaitos ei yksin omilla toimillaan voi vaikuttaa. Epäsäännöllinen valvonta käynnistyy asiakkaan, toisen viranomaisen tai muun yhteistyötahon yhteydenotosta.

Epäsäännöllinen valvonta voi tulla vireille mm. seuraavista syistä:

- nuohoojan, tarkastuslaitoksen, toisen viranomaisen tai kuntalaisen ilmoituksesta palo- ja henkilöturvallisuuteen liittyvistä puutteista (esim. 42 § mukainen

paloriski-ilmoitus)

- rakennus- tai muun työmaan yhteydessä havaitusta palovaarasta
- epäilystä, että palo- ja poistumisturvallisuudessa tai muussa henkilöturvallisuudessa on oleellisia puutteita
- muiden viranomaisten kanssa suoritetusta teemavalvonnasta
- kemikaaliturvallisuuteen liittyvien ilmoitusten käsittelystä
- yleisötilaisuuden pelastussuunnitelman saapumisesta
- poistumisturvallisuusselvityksen saapumisesta
- paloteknisten laitteiden tarkastuspöytäkirjan saapumisesta, tai useista erheellisistä paloilmoituksista
- avotulen ja kulotuksen ilmoituksen saapumisesta

Pelastuslaki ei määrittele erikseen jälkivalvontaa, sillä pelastuslaitosten valvontatehtävän sisältöön kuuluu jo lähtökohtaisesti oletus annettujen korjausmääräysten noudattamisen valvonnasta. 78 §:n mukaan pelastusviranomaisella on yleinen velvoite valvoa pelastuslain lukujen 2 ja 3 säännösten noudattamista. Pelastuslain mukainen valvontatehtävä on siis paljon enemmän kuin yksittäinen palotarkastus eli valvontakäynti. Valvontatehtävän toteuttaminen yksittäisessä kohteessa voi siis sisältää useita palotarkastuksia tai muita valvonnan toimenpiteitä esim. asiakirjavalvontaa.

Pelastusviranomaisen tulee pelastuslain 81 §:n mukaisesti määrätä havaitsemansa pelastuslain puute korjattavaksi. Valvonnan vaikuttavuuden kannalta on tärkeää, että jokainen annettu korjausmääräys jälkivalvontaan.

Kemikaaliturvallisuuslain nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonnasta (685/2015) on säädetty toiminnanharjoittajan velvoitteesta antaa asetetussa määräajassa selvitys tarkastuksessa havaittujen puutteiden korjaamisesta.

Valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi on osa pelastuslaitoksen oman toimintansa seuranta, raportointia ja kehittämistä. Valvontasuunnitelman toteutumisen arvioinnissa tulee kiinnittää huomiota suunnittelun riskiperusteisuuden toteutumiseen, käytettävissä oleviin resurssien määrään, valvontakeinojen tehokkuuteen, viranomaisyhteistyön toteutumiseen sekä laadun ja suoritteiden seurantaan. Viranomaisen on valittava valvontakeinot niin, että niillä saadaan tilanteeseen nähden paras mahdollinen vaikuttavuus käytettävissä olevilla resursseilla.

Valvonnan maksullisuus

Pelastuslain 96 §:n mukaan pelastuslaitos voi periä maksun valvontasuunnitelman mukaisen palotarkastuksen tai muun valvontatoimenpiteen suorittamisesta. Lähtökohtaisesti maksullista on myös valvontasuunnitelmaan sisältyvän valvontakäynnin perusteella annettujen korjausmääräysten valvonta. Maksujen perusteista ja taksasta päättää alueen pelastustoimi. Maksujen periminen on mahdollista vasta sen jälkeen,

kun pelastuslaitoksella on voimassa hyväksytty valvontasuunnitelma. Hallintolain 8 § mukaan viranomaisen neuvonnan on oltava maksutonta.

Pelastuslaki 96 § 1 mom.

Pelastuslaitos voi periä maksun tämän lain 79 §:ssä tarkoitetun valvontasuunnitelman mukaisen palotarkastuksen tai muun valvontatoimenpiteen suorittamisesta.

Valvonnan tehokkuutta on pyritty lisäämään sen maksullisuudella. Maksujen tavoitteena on myös varmistaa osaltaan pelastustoimen valvontaviranomaisen toimintaedellytyksiä, sillä maksuilla voidaan kattaa valvonnasta aiheutuvia kuluja. Suoritteista perittävän maksun suuruus voi olla enintään suoritteen tuottamisesta alueen pelastustoimelle aiheutuneiden kokonaiskustannusten suuruinen. Lähtökohtaisesti maksun suuruus määräytyy suoritteen vaatiman työmäärään perusteella.

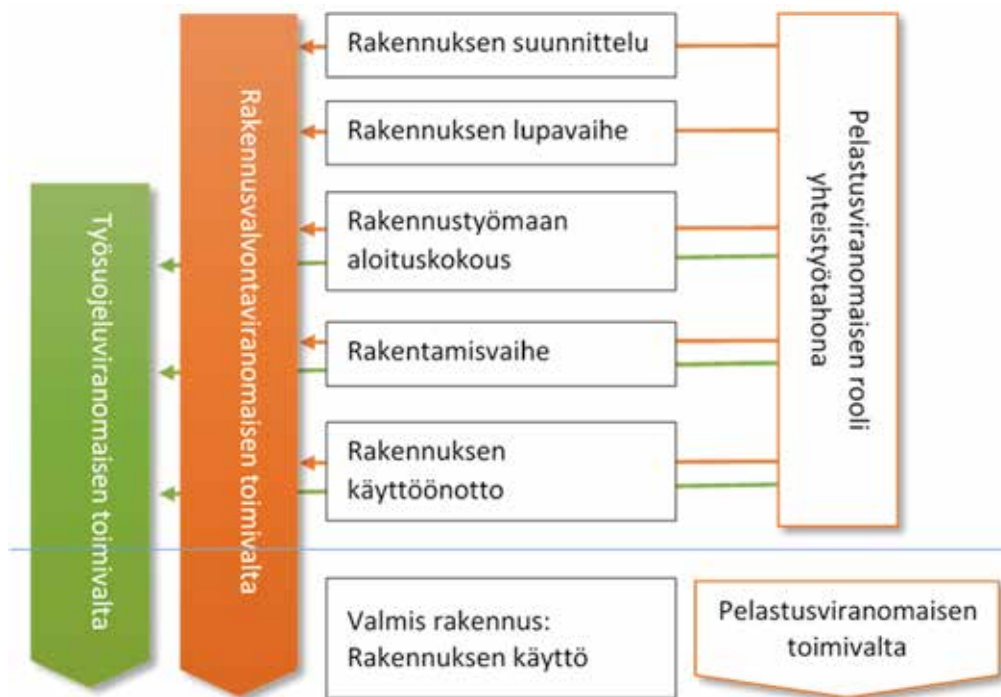
Myös kemikaaliturvallisuuslain mukaisista valvontatoimenpiteistä voi periä maksuja. Suoritteiden maksullisuudesta ja perittävien maksujen suuruudesta päätettäessä alueen pelastustoimen tulee noudattaa valtion maksuperustelaissa (150/1992) säädettyjä periaatteita.

Pelastusviranomaisen toimivaltuudet

Viranomaisten toimivalta määritellään kunkin toimialan erityislainsäädännössä. Pelastusviranomaisen toimivaltuudet on kirjattu pelastuslaissa ja kemikaaliturvallisuuslaissa. Pelastusviranomainen käyttää toimivaltaansa oman pelastuslaitoksen alueella (pl. poikkeus PelL 81.3 §).

Pelastusviranomaisella on vahva rooli uudisrakentamisen paloturvallisuuden ohjauksessa, vaikkei maankäyttö- ja rakentamislainsäädännössä ole varsinaisesti mitään toimivaltuuksia määriteltäkään. Pelastusviranomaisen rooli rakentamisen aikana on yleisesti sovittu kunnittain rakennusvalvontaviranomaisen kanssa. Roolin näkevät tarpeelliseksi sekä rakennusvalvontaviranomaiset, että pelastusviranomaiset (Jari Turunen, 2015).

Viranomaisyhteistyön vakiintuneena toimintamallina on ollut vanhassa palotarkastusohjeessa erityinen palotarkastus, jolla tarkoitetaan pelastusviranomaisen asiantuntijalausuntoa rakennusvalvonnalle käyttöön otettavan rakennuksen paloturvallisuudesta sekä pelastustoiminnan edellytyksistä. Asiantuntijalausunnon pohjaksi pelastusviranomainen voi suorittaa käynnin rakennustyömaalla tai käyttöön otettavassa rakennuksessa. Asiantuntijalausunto on osana rakennusvalvontaviranomaisen viranomaistarkastusta, jonka rakennusvalvonta ottaa tarvittavilta osin huomioon. Väestönsuojiiin liittyvät toimet toteutetaan vastaavalla tavalla. (Maankäyttö- ja rakennuslaki 150a §.)

Kuva 3. Eri viranomaisten toimivaltuudet rakennuksen turvallisuudessa.

Kuvassa 3 pelastusviranomaisen roolit on kuvattu suhteessa uudisrakentamiseen ja siihen vaikuttaviin toimivaltaisiin viranomaisiin. Pelastusviranomainen voi vaikuttaa rakentamisen aikana yhteistyön keinoin. Pelastusviranomainen on toimivaltainen viranomainen rakentamisvaiheen aikana ainoastaan kemikaaliturvallisuuden valvon-
nassa.

Pelastuslain mukaiset pelastusviranomaisen toimivaltuudet kohdistuvat rakennuksen käytön aikaiseen valvontaan. Kiinteistön käytönaikaisen valvonnan yhteydessä havait-
tujen rakenteellisten puutteiden korjaukseen toimivaltainen viranomainen on raken-
nusvalvontaviranomainen. Pelastusviranomaisen havaitessa tällaisia, on velvollinen ilmoittamaan havainnoistaan rakennusvalvontaan. Pelastusviranomaisen pelastuslain mukainen toimivalta on ihmisten toiminnassa kiinteistössä.

Rakennusten saneerauksissa ja korjauksissa pelastusviranomaisen toimivaltuudet ovat laajemmat. Ne käsittävät pelastus- ja kemikaalilainsäädännön asioiden valvonnan.

Pelastuslain toimivaltuudet

Valvontatoimenpiteisiin liittyvät valtuudet on määritelty pelastuslain 81 §:ssä. Pe-
lastusviranomaisen on määrättävä hallintopäätöksellä puutteet korjattaviksi tai kes-
keytettävä toiminta, joka aiheuttaa välittömän tulipalon tai muun onnettomuuden

vaaran. Pelastusviranomaisen tekemistä hallintopäätöksistä on mahdollista valittaa hallinto-oikeuteen. Pelastusviranomaisen päätös saa lainvoiman 30 päivässä, pl. keskeyttämispäätös (PelL 81 § 3 mom.), joka astuu voimaan välittömästi.

Pelastuslaki 81 § 1 mom.

Jos alueen pelastusviranomainen valvontatehtävää suorittaessaan havaitsee puutteita tässä laissa säädettyjen velvoitteiden toteuttamisessa, pelastusviranomaisen on määrättävä ne korjattaviksi. Jos puutteita ei voida heti korjata, korjaamiselle tulee antaa määräaika.

Nykyisessä pelastuslaissa pelastusviranomaisen toimivaltuuksia tarkennettiin koskemaan vain pelastuslain ja sen nojalla annettujen säännösten valvontaa. Hallintopäätöksen sisältämää korjausmääräystä antaessaan viranomaisen on pysyttävä säädetyn toimivaltansa rajoissa.

Jotta valvonta olisi laadukasta ja tehokasta, viranomaisen tulee käynnistää turvallisuuspuutteen havaittuaan korjaavat valvontatoimenpiteet. Valvontatehtävä kyseisen kohteen kohdalta päättyy vasta, kun tilanne on saatu hyväksyttävällä tavalla korjantumaan.

Jos pelastusviranomainen havaitsee valvonnan yhteydessä lainvastaisen tilan, on siitä kirjoitettava hallintopäätökseen korjausmääräys. Korjausmääräysten määräajat annetaan tapauskohtaisesti kohteen valmiudet huomioiden. Jos puute ei aiheuta välitöntä tulipalon tai onnettomuuden vaaraa, yleisesti käytetty määräaika on noin kuukaudesta muutamaan kuukauteen. Jos lainvastainen tila korjataan valvontakäynnin aikana, silloin havainto kirjataan palotarkastuspöytäkirjaluonnokseen ja siitä ei enää anneta erillistä korjausmääräystä.

Pelastuslaki 81 § 2 mom.

Jos alueen pelastusviranomainen tämän lain mukaista valvontatehtävää suorittaessaan havaitsee puutteita muussa laissa säädettyjen velvoitteiden toteuttamisessa ja arvio puutteiden aiheuttavan vakavaa vaaraa henkilöturvallisuudelle, pelastusviranomainen voi määrätä puutteet korjattaviksi. Jos puutteita ei voida heti korjata, asiasta tulee ilmoittaa asianomaiselle valvontaviranomaiselle.

Pelastusviranomainen voi valvontatehtävää suorittaessaan määrätä korjattaviksi myös muussa laissa säädettyjen velvoitteiden toteuttamisessa havaitusta puutteista. Tätä toimivaltaa on kuitenkin säädöksessä rajattu niin, että havaitun puutteen on aiheutettava vakavaa vaaraa henkilöturvallisuudelle. Pelastusviranomainen voi antaa korjausmääräyksen, jos voidaan ryhtyä heti toimenpiteisiin. Tällaisia ovat esimerkiksi:

- selkeän sähköturvallisuuteen liittyvän puutteen johdosta, joka aiheuttaa välittömän sähköiskun tai palovaaran. Sähköiskuvaaran aiheuttajia ovat esim. jännitteinen paljas metallinen osa, sähköjohdolle kaatunut puu.
- putoamisvaara esimerkiksi kokoontumistilassa
- vakavat työturvallisuuspuutteet

Jos puutetta ei voida heti korjata esim. sen vuoksi, että korjaustoimenpiteet edellyttävät säännösten tulkintaa tai suunnittelutyötä, pelastusviranomaisen tulee ilmoittaa puutteesta asianomaiselle viranomaiselle, joka voi olla esimerkiksi Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) tai kunnan rakennusvalvontaviranomainen. Pelastusviranomainen kirjaa pöytäkirjaan havaitun puutteen ja asian siirron toimivaltaiselle viranomaiselle. Pöytäkirja on syytä laittaa tiedoksi myös toimivaltaiselle viranomaiselle, jolla asian valvonta kuuluu. Esimerkiksi tällaisista asioista ilmoitetaan eteenpäin:

- rakennuksen käyttötarkoituksen vastainen toiminta, joka vaarantaa henkilöturvallisuuden
- havaittaessa rakennuksen sähköasennuksissa vakavia puutteita ilmoitetaan asiasta Tukeisiin

Esimerkki sähkölaitteistojen ja rakennusluvan mukaisuuden valvonnasta on liitteissä 2 ja 3.

Pelastuslaki 81 § 3 mom.

Jos valvontatehtävässä tai muutoin havaittu puutteellisuus tai virheellinen menettely aiheuttaa välittömän tulipalon tai muun onnettomuuden vaaran, pelastusviranomaisella on oikeus tarvittaessa heti keskeyttää toiminta ja määrätä onnettomuuden ehkäisemiseksi välttämättömistä toimenpiteistä. Määräystä on heti noudatettava.

Välittömän tulipalon tai muun onnettomuuden vaaran huomatessaan pelastusviranomaisella on oikeus tarvittaessa heti keskeyttää toiminta ja määrätä heti noudatettavista välttämättömistä toimenpiteistä. Toiminnan keskeyttämis-oikeus on yleisesti kaikilla pelastusviranomaisilla, eikä toimivaltuutta ole sidottu valvontatehtävän suorittamiseen. Pelastusviranomaisella on siis myös virkatehtäviensä ulkopuolella mahdollisuus puuttua välitöntä onnettomuuden vaaraa aiheuttavaan tilanteeseen. Korjausmääräyksen voi antaa suullisesti, mutta tapauksesta tulee kirjoittaa pöytäkirja, joka toimitetaan viipymättä asianosaiselle. Pöytäkirja on syytä laittaa tiedoksi myös toimivaltaiselle viranomaiselle, jolla asian valvonta kuuluu. Tämän pykälän käyttöesimerkkejä ovat:

- avotulen teon kieltäminen metsäpalovaroituksen aikaan
- tulitöiden keskeyttäminen, jos alkusammuttimet puuttuvat
- epäkuntoisten hormien käytön kieltäminen

- puutteellisen putoamissuojauksen asentamisen määrääminen yleisötilaisuuksissa
- yleisötilaisuuden keskeyttäminen välittömän henkilöturvallisuusriskin vuoksi

Pelastuslaki 82 §

Kohteeseen, jossa harjoitettu toiminta tai olosuhteet aiheuttavat henkilö- tai paloturvallisuudelle tai ympäristölle tavanomaista suuremman vaaran, alueen pelastusviranomaisen voi, jos se on välttämätöntä, määrätä toiminnanharjoittajan hankkimaan tarkoituksenmukaista sammutuskalustoa ja muita pelastustyötä helpottavia laitteita tai asentamaan automaattisen sammutuslaitteiston taikka ryhtymään kohteessa muihin välttämättömiin toimenpiteisiin onnettomuuksien ehkäisemiseksi sekä ihmisten ja omaisuuden turvaamiseksi onnettomuuden varalta.

Alueen pelastusviranomaisen tulee kuulla maankäyttö- ja rakennuslain 124 §:ssä tarkoitettua kunnan rakennusvalvontaviranomaista valmisteltaessa 1 momentissa tarkoitettua määräystä kohteessa edellytettävistä turvallisuusvaatimuksista, jos turvallisuusvaatimusten toteuttaminen edellyttää rakennuslupaa tai toimenpidelupaa.

Säännöksen käyttäminen vaatii perusteellista harkintaa. Säännös antaa pelastusviranomaiselle mahdollisuuden yksilöidä yksittäisissä kohteissa havaitun puutteen korjaustavan esimerkiksi velvoittamalla asentamaan automaattisen sammutuslaitteiston. Määräys tällaisen sammutuslaitteiston asentamisesta voi tulla kuitenkin kyseeseen vasta, jos käytettävissä olevilla rakenteellisilla, teknisillä tai muilla välttämättömillä toimenpiteillä ei voida saavuttaa riittävää turvallisuustasoa.

Pelastuslaki 21 §

Jos toiminnanharjoittajan 20 §:n 3 momentin mukaisesti suunnittelemissa toimenpiteillä ei voida saattaa kohteen poistumisturvallisuutta vaatimusten mukaiseksi, alueen pelastusviranomaisen on annettava 81 §:n mukainen korjausmääräys, jonka yhteydessä voidaan myös määrätä 82 §:n mukaisia erityisiä turvallisuusvaatimuksia.

Säännöksessä on vielä erikseen säädetty pelastusviranomaisen toimivallasta asettaa erityisiä turvallisuusvaatimuksia hoitolaitosten ja palvelu- ja tukiasumisen poistumisturvallisuuden toteuttamismääräyksen eli korjausmääräyksen yhteydessä.

Pelastuslaki 109§

Jos viestintämarkkinalain (393/2003) 2 §:n 1 momentin 9 kohdassa tarkoitetun viranomaisverkon käytettävyyden rakennuksessa tai rakennelmassa, jossa on tavanomaista suurempi henkilöturvallisuusriski, on estynyt rakennuksesta tai rakennelmasta johtu-

vasta rakenteellisesta syystä ja viranomaisverkon käytettävyyttä ei ole riittävä pelastustoiminnan asianmukaiseksi suorittamiseksi, alueen pelastusviranomainen voi määrätä rakennuksen tai rakennelman omistajan hankkimaan välttämättömiä viranomaisverkon käytettävyyttä varmistavia laitteita ja pitämään ne toimintakunnossa.

Säännöstä käytetään sellaisissa tilanteissa, joissa on tarve edellyttää viranomaisverkon toimivuutta. Säännös on tarkoitettu sovellettavaksi erityisesti suuren henkilöstöriskin omaavissa kohteissa kuten isot kokoontumis- ja liiketilat, oppilaitokset, sairaalat, maanalaiset tilat ja hoitolaitokset. Laitteella varmistetaan erityisesti pelastustoimen radioliikenne pelastustoiminnan tehtävissä.

Kemikaaliturvallisuuslain toimivaltuudet

Kemikaaliturvallisuuslaissa (390/2005) on säädetty toimivaltuuksista ja pelastusviranomaisten mahdollisista toimenpiteistä mm. kemikaalien vähäisen teollisen käsittelyn ja varastoinnin yhteydessä. Asiakirjavalvonta on kiinteä osa valvontaa erilaisten ilmoitusten käsittelyn kautta. Ilmoituksen käsittelyssä tehdyt päätökset ovat tärkeitä, koska monissa tapauksissa pelastusviranomaiset jatkossa valvovat nimenomaan sitä, että toiminta on lupapäätöksen tai ilmoituksen mukaista.

Pelastuslaista poiketen kemikaaliturvallisuuslaissa on säädetty tarkemmin valvonnan kohdentumisesta esim. tuotantolaitoksen tekniseen toteutukseen ja toimintatapojen vaatimustenmukaisuuteen. Myös valvonnan sisällöstä on säädetty pelastuslakia tarkemmin ja pöytäkirjasta tulee käydä ilmi myös kohteelta edellytetyt toimenpiteet puutteiden korjaamiseksi.

Kemikaaliturvallisuuslaki poikkeaa rakenteeltaan pelastuslaista. Käsikirjassa toimivaltuudet on käsitelty asiakokonaisuuksien yhteydessä osassa C.

Öljyvahinkojen torjuntalain toimivaltuudet

Öljyvahinkojen torjuntalaki 1673/2009 27 §

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus valvoo 12, 15 ja 16 §:ssä tarkoitettujen torjuntasuunnitelmien laatimista, suunnitelmien mukaisen kaluston hankintaa ja sitä, että torjuntakaluston käyttöön on saatavilla tarvittava henkilöstö. Alueen pelastustoimen tehtävänä on tarkastaa, että 14–16 §:ssä tarkoitettujen toiminnan harjoittajalla on suunnitelman mukainen kalusto ja torjuntavalmius sekä ilmoittaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle mahdollisesti havaitsemistaan puutteista.

Pelastusviranomaisen tehtävänä on vain ilmoittaa puutteista elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle. ELY voi antaa tietoonsa tulleista puutteista korjausmääräyksiä

sisältävän hallintopäätöksen toiminnanharjoittajalle. Pelastusviranomaisella ei ole toimivaltaa antaa tästä asiasta korjausmääräystä. Tähän pelastusviranomaisen toimivaltuuteen on esitetty muutosta pelastuslain muutosesityksen yhteydessä. Näiden muutosten olisi tarkoitus tulla voimaan 1.1.2020.

Yhteistyö ja asiantuntijuus

Pelastuslaki 42 § 1. mom.

Pelastuslaitoksen tulee onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja turvallisuuden ylläpitämiseksi toimia yhteistyössä muiden viranomaisten sekä alueella olevien yhteisöjen ja asukkaiden kanssa sekä osallistua paikalliseen ja alueelliseen turvallisuussuunnittelu-työhön.

Viranomaisyhteistyöllä pyritään ensisijaisesti turvallisuuden tuottamiseen valvontatyössä mm. vaihtamalla riskitietoa ja toteuttamalla tarvittavia toimenpiteitä, kuten yhteisiä valvontakäyntejä. Yhteistyötä voidaan pitää tehokkaana silloin, kun se on luonteeltaan säännöllistä ja suunnitelmallista ja sen lähtökohdaksi on tunnistettu kaikki olennaiset toimijat. Tietojen vaihto voi olla tarpeen eri viranomaisten välillä.

Velvoite koskee myös pelastuslaitosten välistä yhteistyötä. Lähitulevaisuuden haasteita pelastuslaitosten yhteistyössä valvontatoiminnan kehittämiseksi ovat esimerkiksi yhtenäiset turvallisuuden arvioinnit kansallisissa yhtiöissä ja kiertävissä yleisötilaisuuksissa kuten sirkuksissa, asuntomessuissa ja hengellisissä tilaisuuksissa.

Pelastuslaki 43 §

Pelastuslaitoksen tulee seurata onnettomuusuhkien sekä onnettomuuksien määrän ja syiden kehitystä ja niistä tehtävien johtopäätösten perusteella ryhtyä osaltaan toimenpiteisiin onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja niihin varautumiseksi sekä tarvittaessa tehdä esityksiä muille viranomaisille ja tahoille.

Hallintolaki 10 § Viranomaisten yhteistyö

Viranomaisen on toimivaltansa rajoissa ja asian vaatimassa laajuudessa avustettava toista viranomaista tämän pyynnöstä hallintotehtävän hoitamisessa sekä muutoinkin pyrittävä edistämään viranomaisten välistä yhteistyötä. Viranomaisten välisestä virkaavusta säädetään erikseen.

Hallintolaki 31 § selvittämisvelvollisuus

Viranomaisen on huolehdittava asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä hankkimalla asian ratkaisemiseksi tarpeelliset tiedot sekä selvitykset.

.....

Pelastusviranomaisilla on muiden viranomaisten työtä tukeva asiantuntijarooli. Useissa sääöksissä annetaan pelastusviranomaisille oikeus ja velvollisuus antaa lausuntoja turvallisuuden näkökulmasta. Asiantuntijaroolia voidaan toteuttaa myös yhteisvalvonnoissa. Perinteisesti pelastusviranomainen on toiminut esimerkiksi rakennusvalvontaviranomaisen katselmuksissa asiantuntijana paloteknisten laitteiden ja paloturvallisuusasioiden osalta.

Valvontakeinojen käytössä eri viranomaisten yhteistyöllä voidaan valvonnan tehokkuutta ja vaikuttavuutta lisätä. Yhteistyöhön pelastuslaitoksen ja eri viranomaisten kanssa on luotava vakiomuotoisia toimintatapoja, joilla taataan toimiva yhteistyö eri viranomaisten kanssa. Rakennusten turvallisuuden ja turvallisen käytön osalta välttämättömiä yhteistyötahoja ovat kuntien kaavoitus- ja rakennusvalvontaviranomaiset, mutta myös kuntien sosiaali- ja terveystyöviranomaiset. Valtion viranomaisista esimerkiksi poliisi sekä turvallisuus- ja kemikaalivirasto ovat pelastuslaitosten keskeisiä yhteistyötahoja.

Yleisenä viranomaisten yhteistoimintamuotona on yhteisvalvontakäyntien tekeminen tarkoituksenmukaisissa kohteissa. Yhteisvalvonnoissa tulee kiinnittää huomiota viranomaisten välisiin toimivaltakysymyksiin. Pelastusviranomaisen toimivalta nojautuu pelastuslain, kemikaaliturvallisuuslain ja öljyvahinkojen torjuntalain sääöksiin. Pelastusviranomaisen omasta valvontakäynnistä tehdään aina oma hallintopäätös.

Valvontasuunnitelmassa kuvataan vähintään yhteistoimintakäytännöt muiden viranomaisten ja tahojen kanssa sekä mahdolliset seuraavaan kalenterivuoden aikana toteutettavat yhteistarkastukset ja tapaamiset. Pelastusviranomaisella on rinnakkainen ja osittain päällekkäinen valvontavelvoite muutamien erityisvalvontaviranomaisten kanssa. Tarkastusten lisäksi pyritään yhteistyöhön tiedonvaihdoissa, varsinkin kun toisen viranomaisen myöntämät luvat esim. ympäristöluvat vaikuttavat valvontavälien määrittämiseen. Osa keskeisistä yhteistyötahoista on alueellisesti tunnistettavissa paikallisen turvallisuussuunnittelun kautta.

Pelastuslaitoksen viranomaisyhteistyön rajapintoja on kuvattu seuraavassa taulukossa:

Yhteistoiminta- viranomaiset	Yhteistyön rajapinnat												Pelastustoiminnan edellytykset	Ilmoitusvelvollisuudet muille viranomaisille
	Yhteisvalvontakäynnit	Yleisötapahtumat	Asumisturvallisuus	Palontukinta	Patoturvallisuus	Paloilmoitinlaitteet	Sammutuslaitteistot	Nuohoojien vikailmoitukset	Kemikaaliturvallisuus	Öljysäiliön turvallisuus	Eläinten hyvinvointi	Sähköturvallisuus		
Ensihoidosta vastaava	x	x	x											x
Kaavoittaja			x						x				x	
Kunnan eläinlääkäri	x		x								x			x
Muut pelastuslaitokset		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x	x
Rakennusvalvonta	x	x	x	x		x	x		x	x		x	x	x
Sosiaaliviranomainen	x		x											x
Ympäristöterveysvalvonta	x	x	x						x		x			x
Ympäristönsuojelu	x	x	x						x	x				x
AVI	x	x							x					x
ELY	x				x				x	x			x	x
Hätäkeskuslaitos						x	x							
OTKES				x										
Poliisi	x	x	x	x					x				x	x
Puolustusvoimat	x												x	
Trafi	x								x				x	
Tukes	x	x				x	x		x			x	x	x
Tulli	x													
Nuohoojat	x		x					x						
Tarkastuslaitokset	x					x	x		x	x		x	x	

Seuraavaksi on kuvattu pelastusviranomaisen ja muiden viranomaisten velvoitteita toisilleen. Muusta yhteistyöstä sovitaan pelastuslaitoksen alueella erikseen.

Näiden lisäksi jokaisella viranomaisella on ilmoitusvelvollisuus havaitsemastaan riskiasunnosta pelastusviranomaiselle (PelL 42 §). Myös pelastusviranomaisella on ilmoitusvelvollisuus muille viranomaisille (PelL 81 §), mikäli pelastusviranomainen antaa korjausmääräyksen tai keskeyttää toiminnan muiden valvontavastuulle kuuluviin asioihin. Pelastusviranomaisilla on myös muista lainsäädännöistä tulevia ilmoitusvelvollisuuksia eri viranomaisille havainnoistaan ja tiedoistaan.

Kunnalliset viranomaiset

Yhdyspinta ensihoidosta vastaava viranomainen/ pelastusviranomainen

Yleisötilaisuuden pelastussuunnitelma tulee toimittaa pelastusviranomaiselle arvioitavaksi. Pelastusviranomaisen on tarvittaessa toimitettava suunnitelma poliisille sekä ensihoidosta vastaavalle terveysturvaviranomaiselle. (PelL 16 §) Paikallisesti on sovittava, missä tilanteissa ensihoidosta vastaava viranomainen suunnitelman haluaa vai toimittetaanko kaikki tulleet suunnitelmat heille.

Ensihoidosta vastaava viranomainen voi osallistua myös yleisötapahotuman valvontakäyntiin ja olla mukana yleisötapahotumiin liittyvissä neuvotteluissa.

Yhdyspinta kaavoittaja / pelastusviranomainen

Yhteistyö nojautuu hyviin käytänteisiin. Lainsäädännöllistä velvoitetta ei pelastusviranomaiselle kaavoituksessa ole. Yhteistyömuotona on usein kaavavalmisteluun liittyvät lausuntopyynnöt.

Yhteistyössä kaavoittajan kanssa voidaan tuoda asiantuntijuutta mm. seuraaviin asioihin: Alueen saavutettavuus, sammutusveden saanti, pelastustoiminnan tilantarve, tapahtuneet onnettomuudet, riskialueet ja pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjeen huomioimisen vaikutukset.

Yhdyspinta kunnan eläinlääkäri / pelastusviranomainen

Yhteistyötarpeet voi tulla esille esimerkiksi valvontatyön yhteydessä havaittujen eläinten hoitamiseen liittyvien epäkohtien myötä. Tällöin pelastusviranomaisen velvollisuus on tehdä eläinsuojeluilmoitus kunnan eläinlääkärille. (Eläinsuojelulaki 247/1996.)

Yhdyspinta muiden pelastuslaitosten kanssa

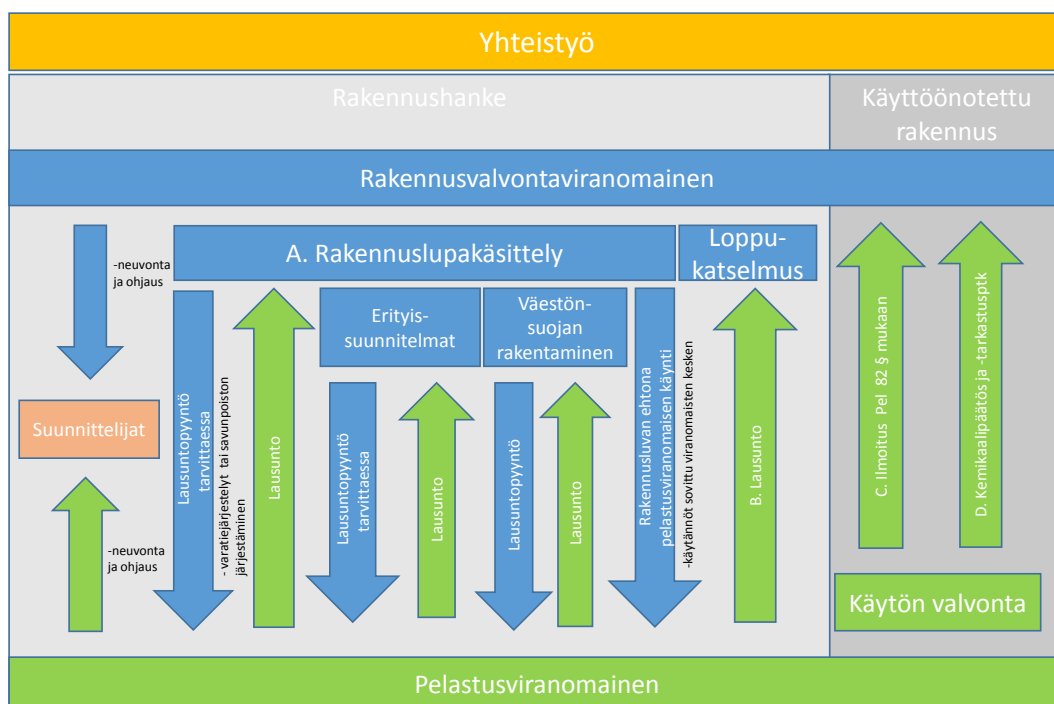
Muiden pelastuslaitosten kanssa tapahtuvassa yhteistyössä pyritään muodostamaan yhteisiä käytänteitä ja jakamaan asiantuntijuutta. Tässä työssä toimii yhteistyöalustana pelastuslaitosten kumppanuusverkosto (www.pelastuslaitokset.fi).

Tässä on kuvattu yksi käytännön esimerkki yhteisen linjauksen/toimintamallin hahmottamisesta ja asiaan liittyvästä tiedonvaihdesta: Usean pelastustoimen alueella tapahtuvan samankaltainen tapahtuman (sama toiminnanharjoittaja, esim. kiertävä sirkus tai tivoli) valvonta ja ohjeistus tulisi tehdä yhteistyössä näiden alueiden pelastusviranomaisten kesken. Useimmiten sen alueen pelastusviranomainen, josta toiminta sinä vuonna alkaa, neuvottelee toiminnanharjoittajan kanssa pelastussuunnitelmasta

ja turvallisuuteen liittyvistä asioista. Tämän jälkeen pelastussuunnitelma ja muut asiakirjat lähetetään kaikille pelastustoimen alueille, jossa toimintaa sinä vuonna järjestetään.

Tiedonvaihto on ensiarvoisen tärkeää tällaisissa useamman valvovan pelastusviranomaisen tapauksissa. Pelastussuunnitelman hyväksyvä pelastuslaitokselle on tärkeää antaa tiedoksi edellisvuosina ilmenneitä asioita, jotta ne voidaan ottaa huomioon seuraavan vuoden toimintaa ohjeistettaessa.

Yhdyspinta rakennusvalvontaviranomainen / pelastusviranomainen

- A. Rakennusvalvontaviranomaisen ja pelastusviranomaisen yhteistyöllä on pitkät perinteet, vaikka Maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999) ei ole säädetty pelastusviranomaiselle tehtäviä. Ympäristöministeriön asetuksen rakennusten paloturvallisuudesta (848/2017) perustelumuistiossa on kaksi mainintaa pelastuslaitoksista: varatien järjestämisestä kuullaan pelastusviranomaisia ja savunpoiston järjestelyistä neuvotellaan pelastusviranomaisen kanssa.

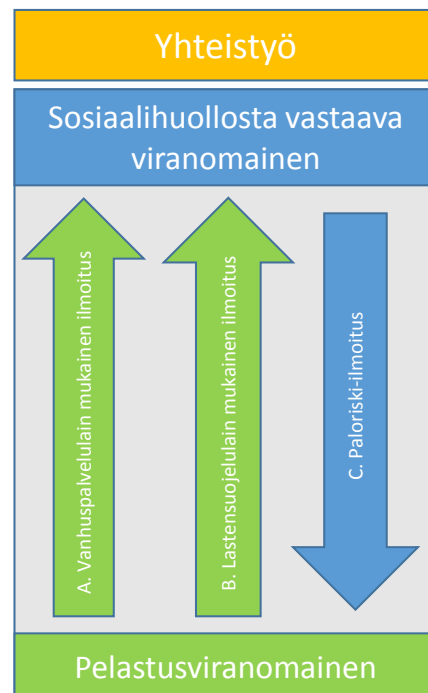
Pelastuslain 71 § mukaan rakennusvalvonta voi pelastusviranomaisesta kuultuaan sallia rakennettavaksi kahta tai useampaa rakennusta varten yhteisten väestönsuojan. Lisäksi pelastuslain 75 § mukaan rakennusvalvontaviranomainen voi pelastuslaitosta kuultuaan myöntää poikkeuksia väestönsuojan teknisistä vaatimuksista tai sen koko- ja sijaintivaatimuksista.

Pelastusviranomaisen sekä rakennusvalvontaviranomaisen antavat molemmat ohjausta ja neuvontaa rakennushankkeeseen ryhtyville sekä suunnittelijoille.

- B. Pelastuslaitos voi sopia paikallisesti, mitä muita palveluita tarjotaan. Asia voidaan kuvata palvelutasopäätöksessä ja valvontasuunnitelmassa. Yhteistyöhön on perinteisesti kuulunut käynti rakennustyömaalla (erityinen palotarkastus), jossa pelastusviranomaisen on antanut osaltaan lausunnon rakennuksen käyttöönoton tilanteesta rakennusvalvontaviranomaisen päätöksen tueksi.
- C. Alueen pelastusviranomaisen tulee kuulla kunnan rakennusvalvontaviranomaista valmisteltaessa pelastuslain 82 § 1 momentissa tarkoitettua määräystä kohteessa edellytettävistä turvallisuusvaatimuksista, jos turvallisuusvaatimusten toteuttaminen edellyttää rakennuslupaa tai toimenpidelupaa.
- D. Pelastusviranomaisen tulee toimittaa rakennusvalvonnalle päätökset ja käyttöönoton pöytäkirjat valvomistaan vaarallisten kemikaalien vähäisestä teollisesta käsittelystä ja varastoinnista. (VN:n astus vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonnasta 685/2015, 36 § ja 37 §)

Yhdyspinta sosiaaliviranomaisen / pelastusviranomaisen

- A. Vanhuspalvelulain (980/2012) mukaan, mikäli alueen pelastustoimen palveluksessa oleva on tehtävässään saanut tiedon sosiaali- ja terveydenhuollon tarpeessa olevasta iäkkästä henkilöstä, joka on ilmeisen kykenemätön vastaamaan omasta huolenpidostaan, terveydestään tai turvallisuudestaan, hänen on salassapitosäännöksen estämättä viipymättä ilmoitettava asiasta kunnan sosiaalihuollossa vastaavalle viranomaiselle.
- B. Lastensuojelulain (417/2007) mukaan muun muassa palo- ja pelastustoimen palveluksessa olevat henkilöt ovat velvollisia salassapitosäännösten estämättä viipymättä ilmoittamaan kunnan sosiaalihuollossa vastaavalle toimielimelle, jos he ovat tehtävässään saaneet tietää lapsesta, jonka hoidon ja huolenpidon tarve, kehitystä vaarantavat olosuhteet tai oma käyttäytyminen edellyttää lastensuojelun tarpeen selvittämistä.

- C. Sosiaaliviranomaisella on velvollisuus ilmoittaa pelastuslain 379/2011 42 § mukaisesta havaitsemastaan onnettomuusriskistä pelastusviranomaiselle salassapitosäännösten estämättä.

Sosiaaliviranomaisen ja pelastusviranomaisen yhteistyö on tärkeää varsinkin paloriskiasuntojen turvallisuuden parantamisessa. Paloriskiasuntojen kuntoon saattaminen saattaa vaatia toimenpiteitä molemmilta viranomaisilta.

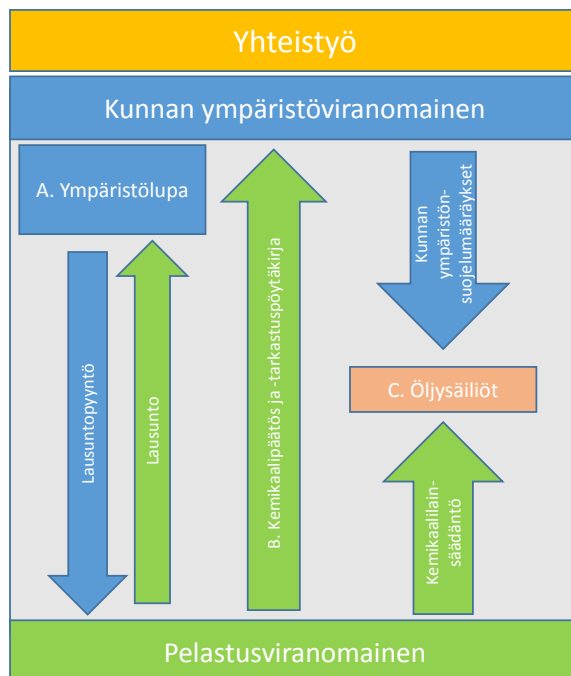
Yhdyspinta ympäristöterveysviranomaiset / pelastusviranomainen

Majoitushuoneistoja koskevat ilmoitukset ja niihin liittyvät valvontakäynnit on ilmoitettava pelastusviranomaiselle (Terveydensuojelulaki 763/1994 15 §).

Ympäristöterveysvalvonnan kanssa tehdään yhteistyötä myös erityisesti paloriskiasuntojen yhteydessä. Asunnoissa saattaa olla molempien viranomaisten valvontavastuulle kuuluvia asioita.

Ympäristöterveysvalvonnan kanssa tehdään lisäksi yhteistyötä yleisötapauksissa ja kemikaaliturvallisuudessa.

Yhdyspinta ympäristöviranomaiset / pelastusviranomainen

- A. Ympäristönsuojelulain lupakäsittelyyn liittyvässä 42.1 § kohdissa 2 ja 5 pyydetään yleensä lausunto pelastusviranomaiselta. Pelastusviranomaisen katsotaan olevan kohdassa mainittu yleistä etua valvova viranomainen.

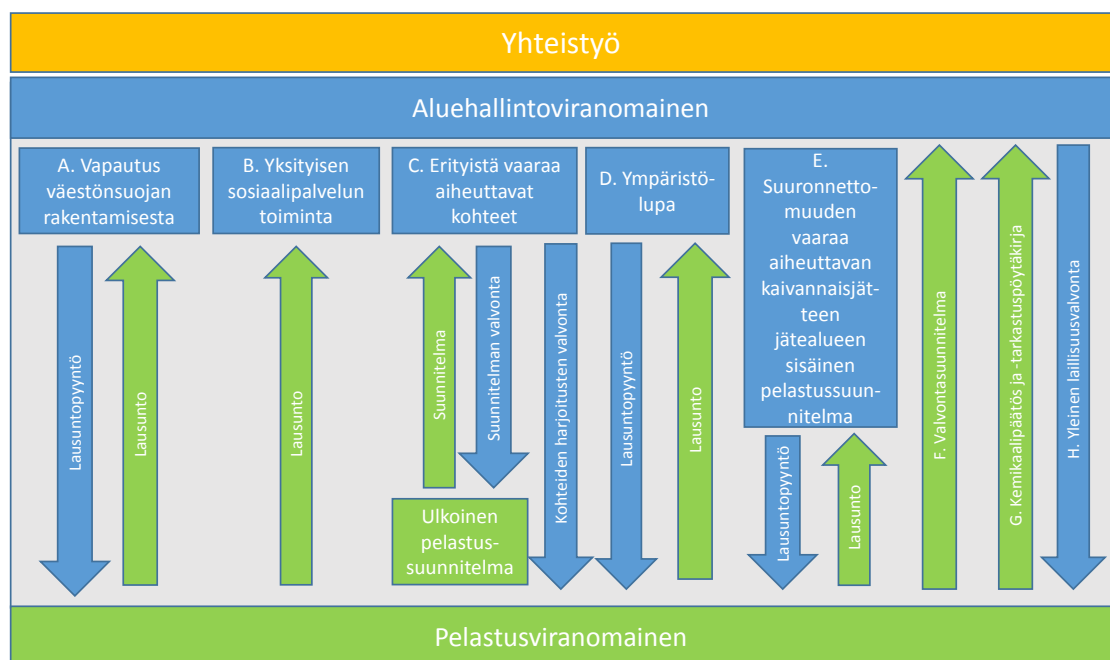
- B. Vaarallisten kemikaalien varastointia harjoittavien laitosten valvonnassa pelastusviranomaisen tekemä päätös on velvoitettu toimittamaan tiedoksi ympäristöviranomaiselle (685/2015).
- C. Lämmitysöljyn säilyttäminen on kemikaaliturvallisuuslain (390/2015) ja sen nojalla annettujen asetusten alaista toimintaa. Pelastusviranomainen säädösten valvontaviranomaisena valvoo huolellisuus- ja huolehtimisvelvoitteen toteutumista. Lisäksi pelastusviranomainen valvoo erityisesti maanalaisten öljysäiliöiden kuntoa pohjavesialueella ja näistä säiliöistä on toimitettava pelastuslaitokselle määräaikaistarkastuspöytäkirja (344/1983). Muualla sijaitsevien öljysäiliöiden teknisen kunnan valvonta pohjautuu yleensä paikallisiin ympäristönsuojelumääräyksiin ja sitä valvoo kunnan ympäristönsuojeluviranomainen.

Öljylämmityslaitteistojen asentamista valvoo pelastusviranomainen. Pelastusviranomaisen on huomioitava, että kunnan ympäristönsuojelumääräyksissä voi olla kemikaalilainsäädäntöä tiukempia vaatimuksia esim. öljysäiliöiden asentamisesta maan alla tai säiliöiden poistamisesta käytöstä.

Myös muiden ympäristölupaviranomaisen käsittelemien lupa-asioiden päätösten tueksi saatetaan pyytää lausuntoa pelastusviranomaiselta. Tällaisia voivat olla mm. luvanvaraisessa ja rekisteröitävässä toiminnassa tapahtuneen poikkeuksellisen toiminnan vaatima päätös (YSL 123 §) tai leirintäalueen käsittely (jos kunnassa ympäristönsuojeluviranomainen toimii leirintäalueviranomaisena).

Valtion viranomaiset

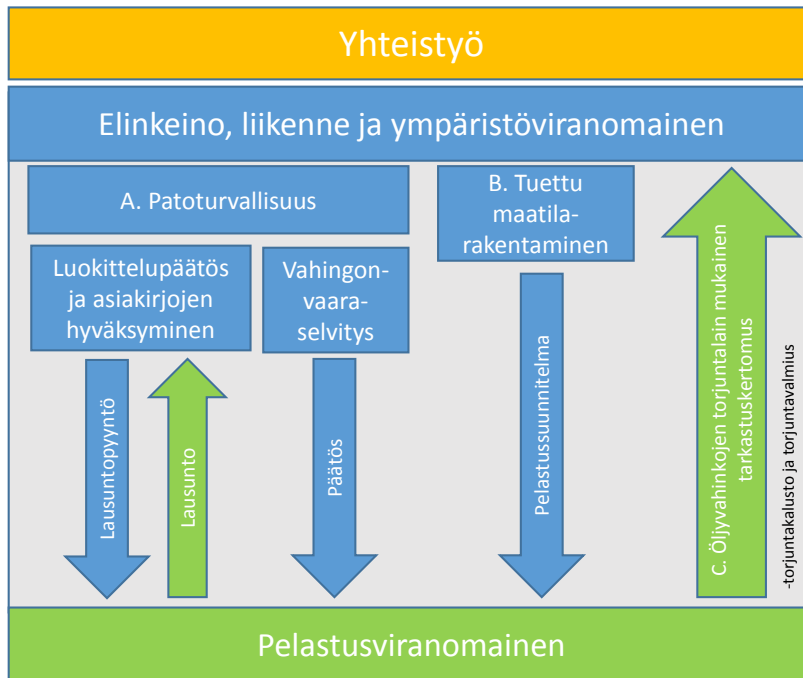
Yhdyspinta Aluehallintoviranomainen (AVI) / pelastusviranomainen

- A. AVI voi myöntää vapautuksen kokonaan tai määräajaksi väestönsuojan rakentamisvelvollisuudesta kuultuaan pelastuslaitosta ja rakennusvalvontaviranomaista. (PelL 75 §)
- B. Yksityisistä sosiaalipalveluista annetun STM:n (1053/2011) asetuksen mukaan lupahakemukseen ja toiminnan aloittamista koskevaan ilmoitukseen on liitettävä pelastusviranomaisen lausunto. Yleisenä käytäntönä on, että kyseisen lausunnon pyytää toiminnanharjoittaja ja hän liittää lausunnon osaksi omaa lupahakemustaan.
- C. AVI valvoo erityistä vaaraa aiheuttaviin kohteisiin liittyvää pelastusviranomaisten toimintaa. Tähän sisältyvät erityisesti ulkoisten pelastussuunnitelmien ja harjoitusten toteutumisen valvonta. (Pel 48 §) Pelastuslaitoksen tulee toimittaa ulkoiset pelastussuunnitelmat asianomaiselle aluehallintovirastolle arvioitavaksi. Arviointia varten ulkoisten pelastussuunnitelmien liitteenä tulee toimittaa aluehallintovirastolle myös 2§:n 4 momentissa mainitut asiakirjat kuitenkin siten että ydinvoimalaitosten osalta tulee toimittaa vain valmiussuunnitelman yleinen osa. (612/2015 6 §) Aluehallintoviraston tulee valvoa ja seurata suuronnettomuusharjoitusten valmistelua, toteutusta ja tasoa sekä tarpeen mukaan osallistua harjoituksiin. (612/2015 7 §)
- D. Ympäristönsuojelulain lupakäsittelyyn liittyvässä 42.1 § kohdissa 2 ja 5 pyydetään yleensä lausunto pelastusviranomaiselta. Pelastusviranomaisen katsotaan olevan kohdassa mainittu yleistä etua valvova viranomainen.
- E. Valtioneuvoston asetuksen kaivannaisjätteistä (190/2013) mukaan ympäristölupaviranomaisen on pyydettävä kohteen sisäisestä pelastussuunnitelmasta pelastusviranomaisen lausunto. Velvoite koskee suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavan kaivannaisjätteen jätealueen sisäistä pelastussuunnitelmaa.
- F. Pelastuslaki 79 § edellyttää, että pelastuslaitoksen laatima valvontasuunnitelma lähetetään tiedoksi AVI:lle.
- G. Vaarallisten kemikaalien varastointia harjoittavien laitosten valvonnassa pelastusviranomaisen tekemä päätös on veloitettu toimittamaan tiedoksi AVI:lle (685/2015).
- H. Aluehallintovirasto valvoo pelastustointia sekä pelastustoimen palvelujen saatavuutta ja tasoa toimialueellaan. Asiakas voi kannella pelastusviranomaisen tai pelastuslaitoksen toiminnasta AVI:in.

AVI ja pelastusviranomainen suorittavat yhteistarkastuksena mm. ravintolavalvontaa.

Yhdyspinta Elinkeino-, liikenne- ja ympäristöviranomaisen (ELY) / pelastusviranomaisen

- A. Patoturvallisuusviranomaisena toimii patoturvallisuusasioissa toimivaltainen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Patoturvallisuuslain (494/2009) mukaan roolitus menee seuraavasti:

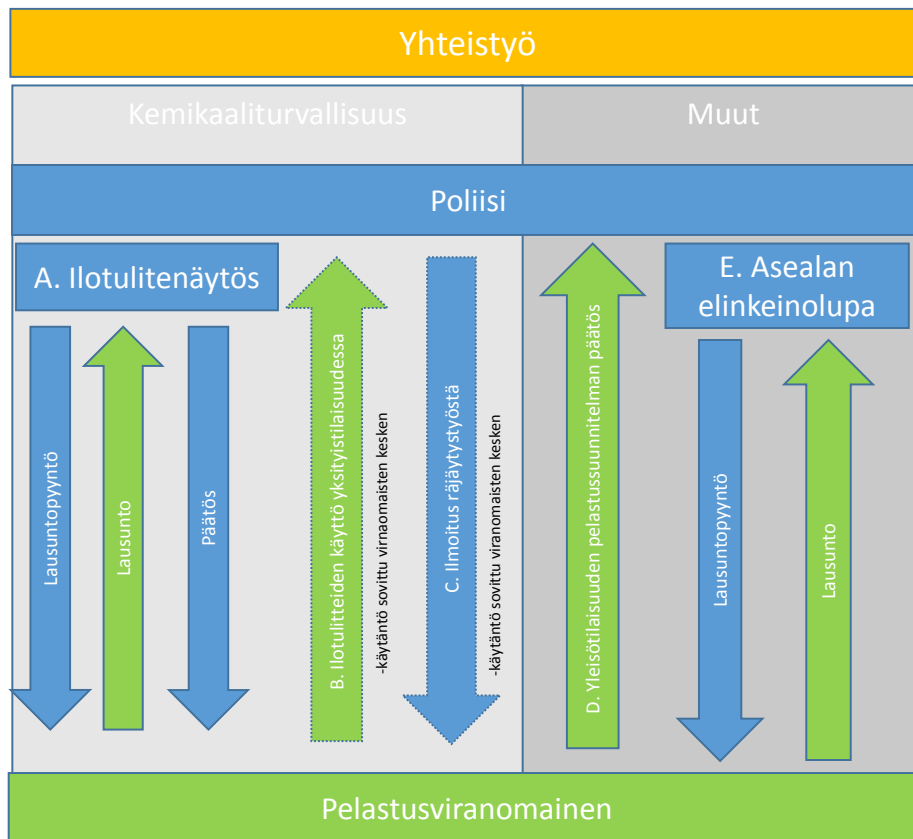
Patoturvallisuusviranomaisen on ennen luokittelupäätöksen tekemistä ja 2 momentissa tarkoitettujen asiakirjojen hyväksymistä varattava padon omistajalle ja alueen pelastusviranomaiselle tilaisuus tulla kuulluksi. Päätös on annettava tiedoksi padon omistajalle, alueen pelastusviranomaiselle ja padon vaikutusalueen kunnille.

Padon omistajan on järjestettävä vähintään viiden vuoden välein ja tarvittaessa useamminkin 1–3-luokan padoilla määräaikaistarkastus, johon patoturvallisuusviranomaisella ja pelastusviranomaisella on oikeus osallistua.

Patoturvallisuusviranomaisen voi määräaikaistarkastuksen perusteella määrätä padon omistajan päivittämään padolle laaditun vahingonvaaraselvityksen. Padon omistajan tulee toimittaa päivitetty vahingonvaaraselvitys patoturvallisuusviranomaiselle hyväksyttäväksi määräaikaistarkastuksen yhteydessä tai erikseen. Patoturvallisuusviranomaisen on annettava päivitetyn vahingonvaaraselvityksen hyväksymispäätös tiedoksi padon omistajalle, alueen pelastusviranomaiselle ja padon vaikutusalueen kunnille.

- B. Maa- ja metsätalousministeriö ohjaa tuettavaa maatalousrakentamista asetuksin ja niiden liitteinä annetuin rakentamismääräyksin ja -ohjein. Kotieläintalouksille on laadittava pelastussuunnitelma, joka on toimitettava pelastusviranomaiselle. (MMM asetus tuettavaa rakentamista koskesta paloteknisistä vaatimuksista 474/2014). Käytännön tuen myöntää ELY-keskus.
- C. Alueen pelastustoimen tehtävänä on tarkastaa, että Öljyvahinkojen torjuntalain 1673/2009 14–16 §:ssä tarkoitetun toiminnan harjoittajalla on suunnitelman mukainen kalusto ja torjuntavalmius sekä ilmoittaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle mahdollisesti havaitsemistaan puutteista.

Yhdyspinta poliisi / pelastusviranomainen

- A. Ilotulitusnäytöksiä valvoo poliisi. Poliisiin tulee pyytää lausunto ilotulitenäytöksestä pelastusviranomaiselta. Lisäksi poliisiin tulee toimittaa päätöksestä kopio pelastusviranomaiselle. (819/2015, 61 §)
- B. Ilotulitteiden yksityistä käyttöä valvoo pelastusviranomainen. Pelastusviranomaiselle ei ole säädetty velvoitetta toimittaa tehtyä päätöstä poliisille, mutta käytäntö on usealla pelastuslaitoksella paikallisesti sovittu poliisin kanssa.

-
- C. Ilmoitus räjähdystyöstä tehdään poliisille. Poliisille ei ole säädetty velvoitetta toimittaa tehtyä päätöstä pelastuslaitokselle, mutta käytäntö on usealla pelastuslaitoksella paikallisesti sovittu poliisin kanssa. Poliisi voi toimittaa ilmoituksen ja tarvittaessa erillisen määräyksiä tai rajoituksia räjäytystyön suorittamisesta sisältävän päätöksen edelleen pelastusviranomaiselle.
 - D. Yleisötilaisuuden pelastussuunnitelma tulee toimittaa pelastusviranomaiselle arvioitavaksi. Pelastusviranomaisen on tarvittaessa toimitettava suunnitelma poliisille sekä ensihoidosta vastaavalle terveysturvaviranomaiselle (Pel 16 §). Usealla pelastuslaitoksella on käytäntönä, että suunnitelma siihen annettuine kommentteineen toimitetaan aina tiedoksi poliisille. Ilmoitus voi olla myös poliisin myöntämän luvan ehtona.
 - E. Ampuma-aseasetuksen (145/1998) 10 §:ssä säädetään asealan elinkeinoluvan hakemisesta. Hakemukseen on liitettävä sen kunnan palo- ja pelastusviranomaisen sekä poliisilaitoksen lausunto, jonka alueella asealan elinkeinoa aiotaan harjoittaa. Lupaviranomainen voi vaatia hakijaa esittämään muitakin luvan antamisen edellytyksiä koskevia selvityksiä.

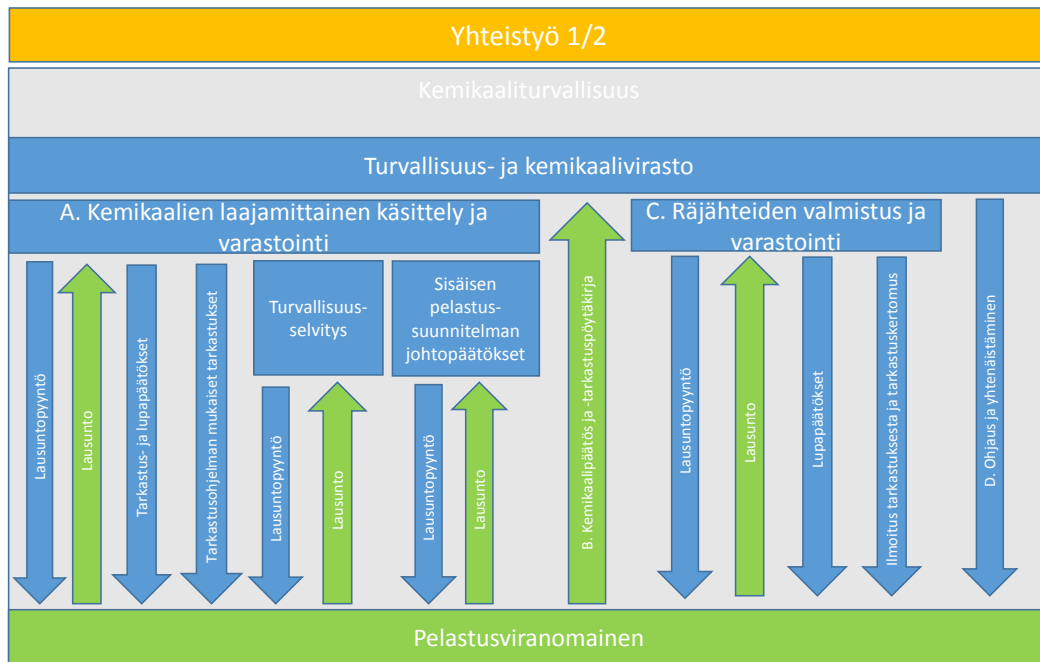
Poliisi päättää myös yleisten teiden sulkemisesta esimerkiksi yleisötilaisuuteen, kulkeeseen, mielenilmaisuun tai rallitestiajoon liittyen, jotka poliisi toimittaa tiedoksi pelastusviranomaiselle.

Poliisi ja pelastusviranomainen tekevät tyypillisesti tiivistä yhteistyötä varsinkin yleisötapahtumien turvallisuuden edistämiseksi. Yhteistyöhön kuuluu yhteistarkastuksia ja esim. etukäteiskokouksia isojen tilaisuuksien järjestäjien kanssa. Poliisilla on myös mahdollisuus kieltää yleisötilaisuuden järjestäminen.

Pelastuslaitoksen ja poliisilaitoksen johdon erikseen sopimalla tavalla, pelastusviranomainen voi osallistua poliisin kanssa vaarallisten aineiden kuljetusten yhteisvalvontoihin. Näissä valvonnoissa pelastusviranomainen toimii asiantuntijana vaarallisten aineiden ominaisuuksiin ja kuljetusauton rakenteisiin liittyvissä asioissa.

Yhdyspinta Turvallisuus- ja kemikaaliviranomainen Tukes / pelastusviranomainen

- A. Lupaa kemikaalien laajamittaiseen teolliseen käsittelyyn ja varastointiin haetaan kirjallisesti Turvallisuus- ja kemikaalivirastolta. Tukesin tulee lupahakemusta käsitellessään pyytää lausunto muun muassa pelastusviranomaiselta. Tukesin on toimitettava tieto tarkastus- ja lupapäätöksestä pelastusviranomaiselle. Tukesin on ilmoitettava myös tarkastusohjelman mukaiset tarkastukset ja turvallisuusselvitystä koskevat johtopäätökset pelastusviranomaiselle. Ennen turvallisuusselvityksen ja sisäisen pelastussuunnitelman johtopäätösten ilmoittamista on Tukesin kuitenkin varattava pelastusviranomaiselle mahdollisuus esittää mielipi-

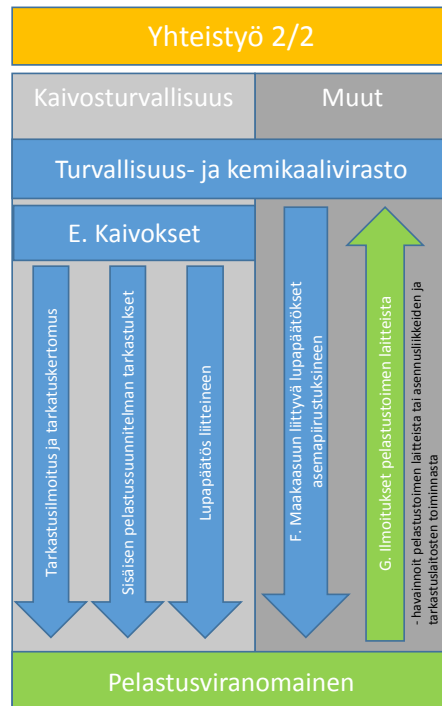

teensä turvallisuusselvityksestä. Ilmoitusvelvollisuus koskee myös hyväksyttyjä tarkastuslaitoksia. (685/2015)

- B. Vaarallisen kemikaalin vähäistä teollista käsittelyä ja varastointia saa harjoittaa tekemällä sitä ilmoituksen. Toiminnanharjoittajan tulee tehdä ilmoitus pelastusviranomaiselle. Ilmoituksesta tehty päätös toimitetaan tiedoksi Tukesille. (685/2015)
- C. Räjähdeiden valmistusta ja varastointia valvoo Tukes (819/2015). Tukesin on räjähteiden valmistuksen tai varastoinnin lupahakemuksen käsittelyn tueksi pyydettävä pelastuslaitokselta lausunto. Lisäksi lupapäätöksestä tulee toimittaa tieto pelastuslaitokselle. Tukesin on ilmoitettava käyttöönottotarkastuksesta pelastusviranomaiselle ja lisäksi toimitettava tarkastuskertomus pelastusviranomaisen käyttöön.
- D. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto ohjaa ja yhtenäistää pelastusviranomaisten ja poliisin toimintaa kemikaalilain säännösten noudattamisen valvonnassa. (390/2005 116 §)
- E. Tukesin on toimitettava ilmoitus kaivoksen tarkastuksesta sekä tarkastuskertomus pelastusviranomaiselle. Kaivosviranomaisen rooli (Kaivoslaki 621/2011:123 §): Valvontaviranomaisen on lisäksi toimitettava sisäiseen pelastussuunnitelmaan tehty tarkastukset pelastusviranomaiselle. Lisäksi lupa- viranomaisen on toimitettava lupapäätös ja hakemukseen liittyvät pelastussuun-

nitelmaa koskevat muut asiakirjat pelastusviranomaiselle huomioon otettavaksi niiden toimialalla tehtäviä suunnitelmia varten (esim. ulkoinen pelastussuunnitelma).

- F. Asetuksen maakaasun käsittelyn turvallisuudesta (551/2009) mukaisesti Tukesin on toimitettava jäljennös maakaasun siirtoa ja jakeluputkistoa sekä erillistä suurta käyttökohdetta ja tiettyä aluetta koskevasta lupapäätöksestä asemapiirustuksineen pelastusviranomaiselle.
- G. Laki pelastustoimen laitteista (10/2007) velvoittaa pelastusviranomaisen ilmoittamaan Tukesille havaitsemistaan pelastustoimen laitteita taikka asennusliikkeiden tai tarkastuslaitosten toimintaa koskevista vakavista puutteista.

Maakaasu-, nestekaasu- ja öljylämmityslaitteistojen asennus- ja huoltotoimintaa sekä maanalaisten öljysäiliöiden tarkastusta saavat tehdä vain hyväksytyt liikkeet. Tukes valvoo hyväksytyjen liikkeiden toimintaa. (558/2012)

Tukes valvoo osaltaan yleisötilaisuuksien kuluttajaturvallisuutta. Yhteistyö pelastuslaitosten ja Tukesin välillä perustuu yhteisiin käytäntöihin ja sopimuksiin.

Muut toimijat

Yhdyspinta nuohoojat / pelastusviranomainen

Jos nuohooja havaitsee tulisihoissa ja savuhormeissa vikoja tai puutteita, joista voi aiheutua tulipalon vaara, hänen on ilmoitettava niistä kirjallisesti nuohottavan kohteen edustajalle ja pelastuslaitokselle. Jos nuohooja toteaa tikkaiden, kattokulkutien osien tai katon turvavarusteiden olevan sellaisessa kunnossa, ettei nuohoustyötä voida suorittaa turvallisesti, on hänen ilmoitettava myös niistä kirjallisesti nuohottavan kohteen edustajalle ja pelastuslaitokselle. (PelL 61 §.)

Yhdyspinta paloilmioittimen ja sammuuslaitteistojen tarkastuslaitokset / pelastusviranomainen

Tarkastuslaitosten tulee ilmoittaa pelastusviranomaiselle vakavista puutteista. Puutteet ilmoitetaan toimittamalla tarkastuspöytäkirjat (Laki pelastustoimen laitteista

10/2007). Tulleet ilmoitukset on tarkastettava ja tehtävä riskiarviointi tehtävistä toimenpiteistä.

Yhdyspinta öljysäiliötarkastajat / pelastusviranomainen

Pohjavesialueella sijaitsevien maanalaisten öljysäiliöiden tarkastuspöytäkirjat tulee toimittaa pelastusviranomaiselle (KTM:n päätös 344/1983). Tulleet ilmoitukset on tarkastettava ja tehtävä riskiarviointi sekä päätös tehtävistä toimenpiteistä. Valvonta kohdistuu eritoten C- ja D-luokan säiliöihin. Asiassa on syytä tehdä yhteistyötä kunnan ympäristöviranomaisen kanssa.

Yhdyspinta öljylämmityslaitteistojen asennusliikkeet / pelastusviranomainen

Öljylämmityslaitteistojen asennusliikkeiden tulee toimittaa pelastusviranomaiselle todistus asentamistaan öljylämmityslaitteistoista tai niille tehdyistä oleellisista muutoksista. Pelastusviranomaisen tulee tehdä tarkastus laitteistolle kolmen kuukauden kuluessa sen asentamisesta. (VNa 685/2015)

Yhdyspinta satamanpitäjä / pelastusviranomainen

Öljyvahinkojen torjuntalaki 1673/2009 velvoittaa sataman pitäjää tekemään suunnitelman öljyvahinkojen torjunnasta ja velvoittaa samalla kuulemaan asiassa alueen pelastustointia.

Viranomaisen välinen tietojen vaihto

Yksi viranomaisten yhteistyön suurimmista hyödyistä on tiedonvaihto. Tehokas tietojen vaihto on edellytys sille, että pelastuslaitos pystyy arvioimaan toimintaympäristössään tapahtuvia muutoksia ja niiden vaikutuksia omaan alueensa riskiarvioon ja osaa hyödyntää esim.

- Tukesin tarkastuspöytäkirjoja päivittäessään ulkoisia pelastussuunnitelmia.
- pelastustoimen laitteiden tarkastuspöytäkirjoja
- ympäristöviranomaisten ympäristölupapäätöksiä
- AVI:en lupapäätöksiä
- kuluttajaturvallisuuden tarkastuskertomuksia.

Viranomaisten välisestä tiedonvaihdosta olisi hyvä olla olemassa suunnitellut toimintatavat, koska viranomaisten valvontavelvoitteet menevät osittain päällekkäin ja useat viranomaiset valvovat samoja asioita ja tekevät samanlaisia ja toisiaan tukevia huomioita. Pelastusviranomaisille on säädetty nimenomaisesti jotain oikeuksia ja velvoitteita liittyen viranomaisten väliseen tietojen vaihtoon. Toiset näistä tietojenvaihtovelvoitteesta liittyvät pelastusviranomaisen valvontatehtävään suoremmin. Muut ovat luon-

.....

teeltaan enemmän kaikkia koskevia yleissäädöksiä kuten lastensuojelulaki, eläinten-suojelulaki ja rikoslaki jne.

Pirkanmaan malli yhteistyöstä liitteessä 4.

Hyvä hallintotapa

Hallintolaki (434/2003) on hyvää hallintoa käsittelevä yleislaki, jota sovelletaan kaikessa viranomaistoiminnassa. Hallintolaissa säädetään hyvän hallinnon perusteista sekä hallintoasiassa noudatettavasta menettelystä. Hallintomenettelyä koskevia säännöksiä on muun muassa asianosaisten läsnäolo-oikeudesta, asianosaisten kuulemisesta, hallintopäätöksen muodosta ja perustelemisesta, hallintopäätökseen liitettävästä valitusosoituksesta, sekä päätöksen tiedoksiantotavoista.

Hallintomenettely on hallintoasioissa noudatettavaa menettelyä. Hallintoasia on yksittäinen asia, joka kuuluu jonkin viranomaisen toimivaltaan. Hallintomenettely on tällaisten hallinnollisten ratkaisujen tekemistä ja muuta siihen liittyvää toimintaa. Hallintomenettely ei saa olla mielivaltaista, vaan sen tulee perustua lakiin ja hallintoasian käsittelyssä tulee lisäksi noudattaa tarkasti lakia. Laissa on säännelty, miten viranomaisen tulee menetellä käsitellessään hallintoasiasa. Näin suojataan yksityisen asemaa ja tämän oikeussuojaa. Hallintoasian käsittelyssä on eri vaiheita. Hallintomenettelyä on niin asian vireillepano kuin päätöksen tiedoksiantokin. Hallintoprosessi voi olla suullista, mutta yleensä se on pääosin kirjallista menettelyä.

Pelastuslaki on suhteessa hallintolakiin erityislaki, jonka säännökset eivät kuitenkaan saa heikentää hallintolaissa määriteltyä hyvän hallinnon perusteita. Hallintolain 5 §:n 1 momentin mukaan, jos muussa laissa on hallintolaista poikkeavia säännöksiä, niitä sovelletaan hallintolain asemesta. Jos pelastuslaissa ja hallintolaissa on samaa asiaa koskevaa sääntelyä, noudatetaan pelastuslain mukaista sääntelyä.

Hyvään hallintotapaan liittyy piirre siitä, ettei viranomaistoiminnan lainmukaisuus riitä, vaan toiminnan halutaan olevan myös laadullisesti parempaa. Hyvään hallintoon kuuluukin laadullisina elementteinä esim. viranomaisen neuvontavelvoite oman toimivaltansa piiriin kuuluvissa asioissa, hyvän kielenkäytön vaatimus ja asian käsittely viivytyksettömästi.

Hallinnossa asioiva henkilö on hallinnon asiakas, jonka kanssa viranomaiselle muodostuu asiakassuhde. Oletuksena on, että asiakas saa asianmukaista palvelua, ohjausta ja neuvontaa eli asiakaspalvelua asioidessaan viranomaisen kanssa. Viranhaltijan tulee toiminnassaan ottaa huomioon asiakkaiden erityistarpeet esim. antaa yksityiskohtaisempaa ohjausta tai järjestää tulkkausta tarvittaessa, jos asianosainen ei osaa suomen tai ruotsin kieltä taikka sairautensa tai vammaisuuden vuoksi tule riittävästi ymmärteyksi (Hallintolaki 26 §).

Hyvään hallintoon liitettävät oikeusperiaatteet

Hyvän hallinnon käsitteeseen sisällytetään hallinnon yleiset oikeusperiaatteet, jotka soveltuvat hyvin laajasti kaikkeen hallinnolliseen päätöksentekoon ja myös hallinnon tosiasialliseen toimintaan (kuten asiakaspalvelutyöhön, opetustoimeen, sosiaalitoimeen, päivähoitoon). Oikeusperiaatteita ovat yhdenvertaisuusperiaate, suhteellisuusperiaate, objektiviteettiperiaate, luottamuksensuojaperiaate sekä tarkoitussidonnaisuuden periaate. Nämä oikeusperiaatteet soveltuvat joustavasti muiden sovellettavien normien ohella kuhunkin tilanteeseen. Oikeusperiaatteet ovat siis joustavia normeja, niin kutsuttuja optimointikäskyjä, joita sovelletaan rinnakkain sääntöjen ja muiden periaatteiden kanssa, ja jotka voivat toteutua enemmän tai vähemmän. On yleistä, että samaan tilanteeseen soveltuu useita hallinnollisia periaatteita. Periaatteet sisältävät keskeiset hallinto-oikeuden oikeudenalan arvot, joiden toteutumista periaatteiden avulla edistetään.

Yhdenvertaisuusperiaate edellyttää, että hallinnossa asioivia kohdellaan tasapuolisesti. Ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan esimerkiksi sukupuolen, iän, alkuperän, uskonnon, poliittisen näkemyksen, terveydentilan tai muun vastaavan seikan perusteella. Yhdenvertaisuusperiaate edellyttää myös johdonmukaista ja ennakoitavaa päätöksentekoa, jotta samanlaisessa tilanteessa olevia kohdellaan samalla tavoin. Toisaalta yhdenvertaisten mahdollisuuksien takaamiseksi viranomaisilla ja lainsäätäjällä on oikeus niin sanottuun positiiviseen erityiskohteluun, jolloin heikommassa asemassa olevaa tai esimerkiksi vähemmistöön kuuluvaa tuetaan hänen saattamisekseen tasa-arvoiseen asemaan muiden kanssa.

Suhteellisuusperiaate edellyttää, että julkista valtaa käytettäessä otetaan huomioon kohtuullisuuden vaatimus: kun toteutetaan lain sallimia ja asettamia tavoitteita, on kuitenkin valittava sellainen toteuttamiskeino, joka mahdollisimman vähän rajoittaa yksityisen oikeuksia. Keinojen ja tavoitteiden tulee siis olla oikeassa suhteessa, ja erityisesti perusoikeuksia tulee rajoittaa mahdollisimman vähän. Viranomaisen toimien on oltava asianmukaisia, tarpeellisia ja oikein mitoitettuja.

Objektiviteettiperiaate edellyttää, että viranomaisen toimintaan eivät vaikuta epäasialliset vaikuttimet ja että viranomaisen toiminta aina on puolueetonta ja myös vaikuttaa sellaiselta kansalaisen näkökulmasta. Objektiviteettiperiaatteen toteuttamiseksi hallintolaki sisältää esteellisyysäännökset, joissa kuvataan tilanteita, jolloin päätöksen tekijän puolueettomuuden on katsottu vaarantuvan. Näin on esimerkiksi silloin, kun hallintopäätöksen tekijä itse tai hänen lähiomaisensa saa päätöksestä taloudellista tai muuta hyötyä. Jos jokin hallintolain mainitsemista jääviysperusteista tai niitä vastaava tilanne on käsillä, on viranomaisen päätösvaltaa käyttävän itse jäävättävä itsensä päätöksenteosta ja sen valmistelusta. Jos näin ei ole tehty, on päätöksessä silloin virhe, jonka perusteella siitä voidaan valittaa tuomioistuimeen.

.....

Esteellinen virkamies ei saa ottaa osaa mihinkään asian käsittelyvaiheeseen eli vireillepanoon, valmisteluun, päätöksentekoon tai täytäntöönpanoon eikä hän saa myöskään olla läsnä asiaa käsiteltäessä. Kyseessä on siis objektiivisesti arvioiden tilanne, jossa epäasiallisten henkilökohtaisten vaikuttimien voidaan arvioida vaikuttavan viranhaltijan toimintaan. Nämä esteellisyysperusteet on määritelty hallintolain 28 §:ssä ja ne korostavat puolueettomuuden ennakkollista huomioon ottamista.

Sivutoimi voi vaarantaa viranomaisen puolueettomuuden. Työnajan ulkopuoliset sivutoimet vaativat ilmoituksen työnantajalle. Sekä lupaa harkitessaan, että ilmoitusta käsitellessään työnantajalla on velvollisuus arvioida, tuleeko viranhaltija esteelliseksi tehtävässään, vaarantaako se luottamusta tehtävän tasapuoliseen hoitamiseen tai muutoin haittaa tehtävän asianmukaista hoitamista. Sivutoimi ei myöskään saa kilpailevana toimintana ilmeisesti vahingoittaa työnantajaa. Näissä tapauksissa työnantajalla on oikeus tai jopa velvollisuus evätä lupa (laki kunnallisesta viranhaltijasta 304/2003 § 18).

Luottamuksensuojaperiaatteen mukaan hallinnon asiakkailta on oikeus odottaa ennakoitavaa ja johdonmukaista ratkaisulinjaa, joka ei yllätyksellisesti tai takautuvasti muutu. Periaate suojaa siis lakiin perustuvaa oikeutettua luottamusta viranomaisen päätöksenteon johdonmukaisuuteen.

Tarkoitussidonnaisuuden periaate edellyttää yleisesti, että viranomaiselle lainsäädännöllä annettua julkista valtaa käytetään siihen tarkoitukseen, johon se on tarkoitettu. Toimivallan ylittäminen tai epäasialliset vaikuttimet päätöksenteossa ovat tarkoitussidonnaisuuden periaatteen vastaisia. Periaatetta voidaan pitää muiden hallinnon oikeusperiaatteiden ”kattoperiaatteena”, ja minkä tahansa periaatteen rikkominen tarkoittaa samalla myös tarkoitussidonnaisuuden periaatteen rikkomista.

Julkisuusperiaate on keskeinen hyvän hallinnon vaatimus. Julkisuusperiaatteen lähtökohtana on, että kaiken julkisen toiminnan tulee olla avointa ja läpinäkyvää. Näin vallan käytön valvonta on mahdollista ja hallinnon asiakkaat tietävät esimerkiksi millaista heitä koskevaa tietoa viranomaisilla on hallussaan. Julkisuusperiaatteesta on säädetty perustuslain tasolla, minkä lisäksi hallinnon julkisuutta säätelee laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta eli julkisuuslaki. Julkisuuslaki sisältää säädökset paitsi julkisuusperiaatteen soveltamisesta asianmukaisella tiedottamisella, arkistoinnilla ja antamalla asiakirjoja pyynnöstä, myös niistä perusteista, joilla viranomaisen hallussa olevia tietoja tai asiakirjoja voidaan tai joskus tuleekin salata (salassapitoperusteet, joista keskeisimmät liittyvät kansalaisten yksityisyyden suojaamiseen). Julkisuuslaista löytyy lisäksi perusteita, joilla voidaan poiketa näistä salassapitovaatimuksista.

Palveluperiaate edellyttää, että hallinnossa asioiva saa asianmukaisesti hallinnon palveluita ja asioimista koskevaa tarpeellista neuvontaa, viranomainen tiedottaa pal-

veluista ja yksilöiden oikeuksista niihin, ja että hallinto on kuitenkin tuloksellista, tehokasta ja joustavaa. Hallintoa tulee siis palveluperiaatteen perusteella tarjota mahdollisimman laadukkaasti ja kuitenkin julkisia varoja tuhlaamatta. Hyvän kielenkäytön vaatimus hallintolaissa edellyttää, että viranomaisen on käytettävä asiallista, selkeää ja ymmärrettävää kieltä esimerkiksi hallintopäätöksissä, tiedotteissaan ja asiakaspalvelutilanteissa. Lisäksi se sisältää hallinnon asiakkaan oikeuksia käyttäen omaa kieltään asioidessaan viranomaisessa (näitä oikeuksia täsmentää kielilaki).

Hyvän hallinnon käsitteen alle on siis koottu merkittäviä kansalaisten oikeudenmukaiseen kohteluun ja asianmukaiseen vallankäyttöön liittyviä julkisen vallan käyttäjään kohdistuvia vaatimuksia. Hyvän hallinnon vaatimukset soveltuvat aina tehtäessä hallintopäätöksiä tai käytettäessä muuten julkista valtaa. Usein ne ovatkin perustuslain muiden säännösten ohella niitä (ainoita) perusteita, joihin voidaan vedota haluttaessa kiinnittää huomiota viranomaisen tosiasiallisessa toiminnassa (eikä vain kirjallisissa asiakirjoissa) ilmenneisiin puutteisiin.

Valvonta-asian vireille tulo ja valvonnasta ilmoittaminen

Valvontatehtävä ja erityisesti valvontakäynti tulee yleensä vireille pelastusviranomaisen omasta toimesta valvontasuunnitelman toteuttamisen kautta. Valvontatehtävä voi tulla vireille myös valvottavan kohteen edustajan aloitteesta tai esim. pelastus- tai kemikaalilakien edellyttämien ilmoituksen johdosta. Tällaisissa tapauksissa tulee huolehtia siitä, että asiakkaan tekemät ilmoitukset ja käsittelyt kirjataan diaariin. Asiakkaan tekemien ilmoitusten arkistoinnista on myös huolehdittava.

Valvontasuunnitelman mukaisen, säännölliseen valvontaan sisältyvän valvontakäynnin suorittamisesta sovitaan useimmiten puhelimitse tai sähköpostitse kiinteistön pelastuslaitokselle ilmoittaman yhteyshenkilön kanssa. Valvontakäynnin sopiminen vähintään kahta viikkoa aiemmin on katsottu täyttävän hyvän hallintotavan vaatimuksen. Ajankohta on syytä sovitella niin, että kohteen edustaja on läsnä valvontakäynnillä ja päästään keskustelemaan havainnoista. Poikkeuksen muodostavat teema-valvontakäynnit kuten ravintolavalvonnat, joissa tyypillisesti tällaista kohdekohtaista ilmoitusta ei tehdä.

Suosittelavaa on toimintamalli, jossa valvontakohteelle toimitetaan joko sähköpostitse tai kirjeellä erillinen ohje ennen sovittua valvontakäyntiä. Ohjeessa käydään lyhyesti läpi, miksi pelastusviranomaisen tulee tekemään valvontakäynnin ja mitä valvotaan sekä miten kiinteistön edustajan tulee valmistautua valvontakäyntiin esim. ottamalla esille valmiiksi turvallisuuteen liittyvät erilaiset asiakirjat, tiedot mahdollisista turvallisuuskoulutuksista ja kunnossapitotoimista sekä huolehtia mahdollisuudesta liikkua kiinteistössä. Kirjeessä kerrotaan myös valvonnan maksullisuudesta.

Asianosaisuus

Asianosaisaseman määrittely on hallintoasioissa keskeistä. Sillä on vaikutusta menettelyn edellytysten täyttymiseen ja myös käsittelyssä noudatettavien ennakkollisten oikeusturvaperiaatteiden soveltamiseen (muun muassa oikeus tulla kuulluksi ja saada perusteltu päätös). Hallintolain 11 § määrittelee asian lyhyesti: asianosainen on se, jonka oikeutta, etua tai velvollisuutta asia koskee.

Asianosaisaseman on tyypillisesti katsottu kuuluvan sille, jonka oikeuksiin tai muihin lailla suojattuihin intresseihin asiassa tehtävällä päätöksellä saattaa olla vaikutusta. Asianosaiseksi on katsottu myös se, joka velvoitetaan hallintopäätöksellä johonkin toimenpiteeseen. Vallitsevan oikeuskäytännön mukaan asunto-osakeyhtiössä valitus-oikeus on taloyhtiön lisäksi sillä, jonka hallitsemaan asuntoon korjausmääräys kohdistuu.

Pelastusviranomaisen valvontatoiminnassa asianosaisten käsite onkin ajoittain huomattavan hankalaa määritellä. Sen lisäksi, että päätökset kohdistuvat usein oikeushenkilöihin, joiden taustalla vaikuttaa useita luonnollisia henkilöitä ja päätöksellä saattaa olla vaikutusta näiden oikeuksiin tai velvollisuuksiin, pelastusviranomaisella on myös erilaisia suunnitteluvälitteitä, joissa asianosaisten käsite on vähintäänkin haastava.

Kiinteistön edustajan, asiamiehen tulee olla toimivaltainen toimimaan päämiehensä puolesta. Valvonnan osalta tämä tarkoittaa sitä, että valvontakäynnin osapuolena tulee olla sellainen henkilö, joka edustaa kiinteistöä tai kiinteistön haltijaa ja tarvittaessa henkilön tulisi pystyä osoittamaan olevansa kiinteistön omistajan tai haltijan edustaja. Kun asiamies edustaa monitahoista elintä (esimerkiksi kiinteistön hallitusta), on hänellä velvollisuus ilmoittaa muille asianosaisille palotarkastuksen ajankohdasta tai kuulemisesta. Tyypillisessä tapauksessa esimerkiksi isännöitsijä toimii kiinteistön toimemksiannosta linkkinä kiinteistöä edustavien tahojen ja pelastusviranomaisen välillä.

Hallintopäätös

Pelastuslaki 80 § 4 mom.

Palotarkastuksesta on laadittava pöytäkirja, jossa tulee riittävästi yksilöidä tarkastuskohde, tarkastuksen kulku, tarkastajan keskeiset havainnot, tarkastettavan kohteen edustajan esittämä selvitys sekä johtopäätökset ja niiden perustelut. Pöytäkirja on myös laadittava, jos alueen pelastusviranomaisen muutoin valvonnan yhteydessä antaa 81 §:ssä tarkoitetun korjausmääräyksen tai keskeyttää välittömän tulipalon tai muun onnettomuuden vaaraa aiheuttavan toiminnan. Pöytäkirja on viipymättä annettava tiedoksi asianosaisille.

Vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonnasta annetun valtioneuvoston asetuksen (685/2015) 37 §:n mukaisesti kemikaaliturvallisuuslain 27 a §:n

2 momentissa mainitusta tarkastuksesta tulee laatia pöytäkirja, josta käyvät ilmi tuotantolaitoksessa mahdollisesti havaitut puutteet sekä tarvittavat toimenpiteet niiden korjaamiseksi. Vastaavasti valvontasuunnitelman mukaisista tarkastuksista tulee edellä mainitun asetuksen 40 §:n nojalla laatia pöytäkirja, josta käyvät ilmi tuotantolaitoksessa mahdollisesti havaitut puutteet sekä tarvittavat toimenpiteet niiden korjaamiseksi.

Palotarkastuspöytäkirjaluonnos

Valvontatoimenpiteistä tulee laatia aina valituskelpoinen hallintopäätös (palotarkastuspöytäkirja). Palotarkastuspöytäkirjaluonnos kirjoitetaan pääsääntöisesti valvontakäynnin jälkeen muistiinpanojen pohjalta ja toimitetaan kiinteistölle kuulemista varten kohtuullisen ajan kuluessa. Kohtuullisena aikana voidaan pitää noin kahta viikkoa. Valvontakäynnin kulun osalta on tärkeä tieto, milloin valvontakäynti on tehty. Palotarkastuspöytäkirjaluonnokseen tulee sisältää valvontakäynnin päivämäärän lisäksi myös asiakirjan laatimispäivämäärä.

Pöytäkirja tulee myös laatia, jos pelastusviranomainen antaa muutoin kuin valvontakäynnin yhteydessä esim. asiakirjavalvonnan perusteella valvontatehtäväänsä liittyvän korjausmääräyksen tai keskeyttää välittömän tulipalon tai muun onnettomuuden vaaraa aiheuttavan toiminnan. Mikäli valvontakäynnin yhteydessä käsitellään kemikaaliturvallisuuteen liittyviä asioita, ne voidaan kirjata samaan pöytäkirjaan muun valvonnan havaintojen kanssa. Eri lainsäädännön nojalla annetut korjausmääräykset on kuitenkin oltava selkeästi eroteltuna toisistaan.

Mikäli pöytäkirja tehdään käsin, olisi se hyvä viedä pelastuslaitoksen käytössä olevaan sähköiseen valvontarekisteriin esimerkiksi skannaamalla.

Palotarkastuspöytäkirjaluonnos voidaan toimittaa asiakkaalle kirjallista kuulemista varten tavanomaisella postilla tai sähköpostilla. Tässä vaiheessa asiakirja ei vielä ole valmis.

Pöytäkirjamallit ovat liitteinä 5–8.

Kuuleminen

Pelastuslaissa ei ole erityisiä säännöksiä kuulemisesta, joten lähtökohtaisesti noudatetaan hallintolakia. Hallintolain 34 §:n mukaan asianosaiselle on ennen asian ratkaisemista varattava tilaisuus lausua mielipiteensä asiasta sekä antaa selityksensä sellaisista vaatimuksista ja selvityksistä, jotka saattavat vaikuttaa asian ratkaisuun.

Hallintolain 36 §:n mukaan asianosaiselle on ilmoitettava kuulemisen tarkoitus ja selityksen antamiselle varattu määräaika. Kuulemista koskevassa pyynnössä on tarvittaessa yksilöitävä, mistä seikoista selitystä pyydetään. Asianosaiselle on toimitettava kuulemisen kohteena olevat asiakirjat alkuperäisinä tai jäljennösinä taikka varattava

.....

muutoin tilaisuus tutustua niihin. Asiakirjoja ei kuulemisvaiheessa lähetetä todisteellisesti.

Hallintolain yleinen lähtökohta on, että asianosaista kuullaan kirjallisesti eli varataan tälle mahdollisuus toimittaa kirjallinen vastine kuulemisen kohteena olevista asiakirjoista (HE 72/2002 vp s. 89). Hallintolain 37 §:n mukaan viranomaisen on pyynnöstä varattava asianosaiselle tilaisuus esittää vaatimus tai selvitys suullisesti, jos se on tarpeen asian selvittämiseksi ja kirjallinen menettely tuottaa asianosaiselle kohtuuttomia vaikeuksia. Suullinen kuulemismenettely edellyttää asianosaisen nimenomaista tahdonilmaisua suulliseen kuulemiseen. Muut asianosaiset on kutsuttava samanaikaisesti paikalle, jos se on välttämätöntä asianosaisten oikeuksien tai edun valvomiseksi.

Velvollisuus kuulla asianosaista ei riipu korjausmääräyksen laadusta tai viranomaisen ratkaisusta. Myös niissä tapauksissa, joissa johtopäätelmänä on ”ei huomautettavaa”, tulee kuuleminen suorittaa asianmukaisesti. Sopivanmittaisena kuulemisaikana voidaan pitää kahta viikkoa siitä, kun asiakas saa palotarkastuspöytäkirjaluonnoksen.

Palotarkastuspöytäkirja

Kuulemisen jälkeen asiakkaalla kuultavana olleesta palotarkastuspöytäkirjaluonnoksesta laaditaan valituskelpoinen palotarkastuspöytäkirja.

Hallintolaki ei käytännössä edellytä, että viranomaisen päätös tulisi olla allekirjoitettu. Allekirjoittaminen liittyy kuitenkin asian päättämiseen. Asiakirja on julkinen, kun se on valmis. Viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 6 §:ssä säädetään asiakirjan julkiseksi tulemisesta. Siten esimerkiksi palotarkastuspöytäkirja on valmis, kun se valvontakäynnin jälkeen on allekirjoitettu tai sitä vastaavalla tavalla varmennettu. Pöytäkirjan allekirjoitus tarkoittaa siis sitä, että kyseinen on lopullinen, valmis versio viranomaisen asiakirjasta. Valmiiksi merkitsemisen voi tehdä esimerkiksi sähköisellä allekirjoituksella ohjelmiston suomien mahdollisuuksien puitteissa.

Muut hallintopäätökset

Pelastusviranomainen tekee muunkinlaisia hallintopäätöksiä, kuin pöytäkirjamallisia. Näitä ovat esimerkiksi saapuneista kemikaali-ilmoituksista tehdyt päätökset ja saapuneiden ilmoitusten käsittelemättä jättämisestä tehdyt päätökset. Muut hallintopäätökset käsitellään aiemmin kuvatun päätöksentekoprosessin mukaisesti.

Päätöksenteko ja määräysten muotoileminen

Pelastusviranomaisen antaman määräyksen tulee perustua pelastuslain 2. ja 3. lukuun (*ns. perustelupykälät*) ja vasta tämän jälkeen voidaan käyttää esimerkiksi maankäyttö- ja rakennuslain alaisia säädöksiä ”referenssimateriaalina”, kuinka asia tulisi normaalisti olla järjestetty.

Valvontakäynnin johdosta voidaan joutua antamaan korjausmääräyksiä sekä pelastuslain että kemikaaliturvallisuuslain nojalla. Toiminnan tehokkuuden ja asiakkaan näkökulmasta eri lainsäädännöstä tulevat määräykset voidaan sisällyttää samaan pöytäkirjaan. Toimintatapa asettaa enemmän vaatimuksia viranhaltijoiden osaamiselle.

Pelastusviranomaisen antaman korjausmääräykseen johtaneet johtopäätökset ja niiden perustelut tulee nykyainsäädännön mukaisesti johtaa pelastuslaista tai kemikaaliturvallisuuslaista, muuta lainsäädäntöä ja säädöksiä voi käyttää vain määräystä tukevana materiaalina, ei nimenomaisena toimivaltaperusteena.

Määräysten tukena voidaan käyttää myös asiakkaalle suunnattua erikseen laadittua ohjemateriaalia, jonka avulla asiakas voisi tarkemmin tutustua määräykseen liittyviin teknisiin asioihin.

Yksittäiset turvallisuuspuutteet kirjataan havainnoiksi, jos niistä on tehtävissä johtopäätelmiä, että pelastuslaissa asetettuja velvoitteita on laiminlyöty. Asian käsittelyn ja tarkastuksen tavoitteiden kannalta oleelliset havainnot kirjataan.

Viranomaisen tekemät johtopäätelmät on perusteltava. Mitään viranomaisen velvoitetta, päätöstä, etua tai rajoitusta, jolla vaikutetaan tarkastuksen kohteena olevan asianosaisen asemaan tai oikeuspiiriin, ei voida antaa ilman perusteluja

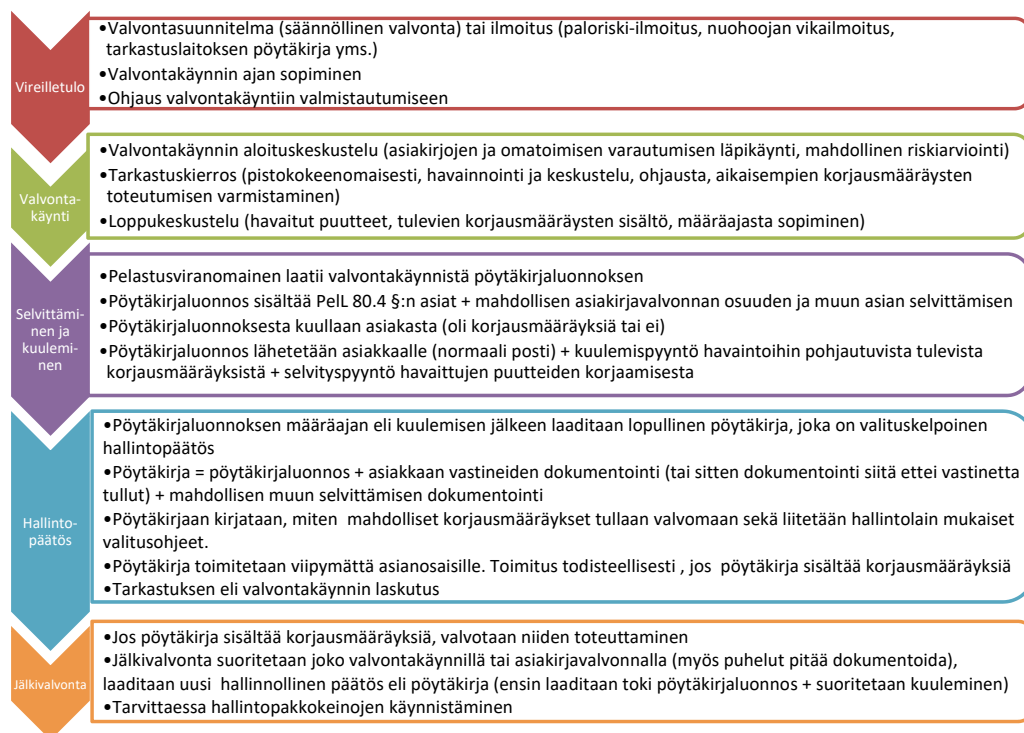
- merkitystä ei ole sillä, onko johtopäätelmässä asetettu velvoitteita
- hyvän hallintotavan mukaisten perustelujen avulla varmistetaan, että viranomainen on pysynyt harkintavaltansa rajoissa.
- perustelut on syytä esittää jo tarkastusvaiheessa asianosaiselle.

Tiedoksianto

Pöytäkirja on pelastuslain 80 §:n 4 momentin nojalla viipymättä annettava tiedoksi asianosaisille. Velvoitteita sisältävä hallinnollinen päätös on toimitettava todisteellisesti. Mikäli pöytäkirja ei pidä sisällään velvoittavaa määräystä, riittää toimittaminen tavallisella kirjeellä, jonka lisäksi asiakirja voidaan toimittaa esimerkiksi sähköpostilla.

Käytännössä todisteellinen tiedoksianto tarkoittaa pöytäkirjan toimittamista saantitodistuksella, jollei käytössä ole esimerkiksi järjestelmää, joka sisältää sähköisen tunnistuksen. Saantitodistusta voidaan käyttää myös, jos se on muusta syystä tarpeen asianosaisen oikeuksien turvaamiseksi. Jos viranomainen katsoo siihen olevan aihetta, todisteellinen tiedoksianto voidaan toimittaa myös haastetiedoksiantona.

Tavallisena postina voidaan toimittaa hallintopäätökset, jotka eivät sisällä velvoittavia päätöksiä. Tällöin vastaanottajan katsotaan saaneen asiasta tiedon seitsemäntenä päivänä kirjeen lähettämisestä ja sähköpostin kolmantena päivänä sen lähettämisestä.

Kuva 4. Valvontatehtävän perusprosessi.

Muutoksenhaku

Pelastuslaki 104 §

Tämän lain 96 §:n 1 momentissa ja 102 §:ssä tarkoitettuun päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Muuhun tämän lain nojalla tehtyyn hallintopäätökseen sekä oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään, jollei tässä laissa toisin säädetä. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Hallintopäätöstä on noudatettava heti muutoksenhausta huolimatta, jollei muutoksenhakuviranomaisen toisin määrää.

Rakennusluvan myöntävän viranomaisen tämän lain nojalla tekemään päätökseen saa hakea muutosta siten kuin maankäyttö- ja rakennuslaissa säädetään.

Tämän lain 29 §:n nojalla tehtyyn alueen pelastustoimen palvelutasopäätökseen, 59 §:n 3 momentin nojalla tehtyyn nuohouksesta perittävää maksua koskevaan päätökseen ja 96 §:n 2 momentin nojalla tehtyyn perittävien maksujen suuruutta koskevaan päätökseen saa hakea muutosta siten kuin kuntalaissa (410/2015) säädetään.

Hallintolain (434/2003: 50-53 §) mukainen oikaisu on mahdollista vain pelastuslain mukaisten suoritteiden maksullisuudesta (96 §) ja pelastustehtävistä maksettavista korvauksista ja palkkioista (102 §) annettuihin päätöksiin.

Muihin pelastuslainsäädännön nojalla tehtyihin päätöksiin ja oikaisuvaatimuksesta annettuihin päätöksiin haetaan muutosta hallinto-oikeudesta hallintolainkäyttölain mukaisesti. Myös Kemikaaliturvallisuuslain nojalla tehtyihin päätöksiin haetaan muutosta hallintolainkäyttölain mukaisesti.

Hallintopakkokeinot ja rangaistukset

Korjausmääräyksen tehosteeksi voidaan pelastuslain 105 §:n nojalla asettaa hallintopakko, joka on joko uhkasakko tai uhka, että tekemättä jätetty toimenpide teetetään laiminlyöjän kustannuksella. Uhkasakkolain (1113/1990) 22 §:n mukaan asianosaiselle on ennen uhkasakon asettamista ja tuomitsemista taikka teettämistä tai keskeyttämishuonon asettamista ja täytäntöön pantavaksi määräämistä koskevan asian ratkaisemista varattava tilaisuus selityksen antamiseen siten kuin hallintolain 34 §:ssä säädetään.

Pelastusviranomaisen tulee määrätä valvontatehtävän aikana havaitsemansa puutteet korjattavaksi. Puutteet määrätään korjattavaksi hallintopäätöksessä ja korjausmääräysten noudattamista valvotaan jälkivalvonnan eri keinoin. Jälkivalvonta kertojen määrälle ei ole muuta rajoitetta, kuin se että puutteen kuntoon saattamisen tulee edetä. Jos asia ei etene, voi pelastusviranomainen siirtyä hallintopakkomenettelyjen käyttöön. Olennaista on, että jos tällä menettelyllä ei saavuteta haluttua lopputulosta, asian käsittely myös päätetään virallisesti. Tällöin siis uutta määräaika ei jälkivalvonnan yhteydessä enää anneta, vaan asianosaisille ilmoitetaan asian siirtämisestä hallintopakkomenettelyyn.

Tarpeen mukaan voidaan tehdä laiminlyönneistä tutkintapyyntö esitutkintaviranomaiselle (poliisi) pelastuslain 106 § perusteella. Lomakemalli tutkintapyyntöön tekemiseen löytyy liitteestä 9. Puutteellisen menettelyn tai virheellisen toiminnan aiheuttaessa välittömän tulipalon tai onnettomuuden vaaran, on pelastusviranomaisella mahdollisuus keskeyttää valvontakäynnin aikana toiminta välittömästi pelastuslain 81 § mukaisesti.

Hallintopakkomenettelyyn siirtymisen aluksi tulee varmistua siitä, että päävelvoite on lainvoimainen. Päävelvoite tarkoittaa viranomaisen antamaa käskyä tai kieltoa. Päävelvoite saa lainvoiman valitusajan päätyttyä, jos päätöksestä ei ole valitettu. Kahta hallinnollista prosessia (normaali valvonta ja hallintopakkomenettelyt) ei saa ylläpitää samasta asiasta tai laiminlyönneistä samanaikaisesti. Päävelvoitteen lisäksi muiden velvoitteiden osalta voidaan toimia normaalin valvontaprosessin mukaisesti.

Hallintopakkomenettelyt tulee kohdentaa jokaiselle päävelvoitteelle erikseen. Päävelvoitteella tarkoitetaan selkeää yksittäisistä puutetta/puutetekonaisuutta, esimerkiksi palo-osastoinnin toimimattomuutta tai tavarain säilyttämistä uloskäytävällä. Päävelvoite ei voi olla esimerkiksi palotarkastuspöytäkirjan kaikki korjausmääräykset kokonaisuutena.

Pelastusviranomaisella voi käyttää hallintopakkomenettelyinä uhkasakkoa (kiinteä/ juokseva) tai teettämisuuhkaa. Pelastusviranomaisen näkökulmasta suositeltavampi vaihtoehto on uhkasakon käyttäminen teettämisen sijasta. Teettämisessä pelastuslaitos kantaa kohtuuttoman rahallisen riskin.

Valvontarekisteri

Rekisterin ylläpidosta on säädetty henkilötietolaissa (523/1999 § 10). Pelastuslaissa on säädetty toimialaa koskien tarkemmin rekisterin sisällöstä.

Pelastuslaki 93 § (16.12.2016/1171) **Valvontarekisteri**

Edellä 78 §:n mukaista rakennusten ja muiden kohteiden turvallisuuteen liittyvää valvontatehtävää ja 84 §:n mukaista valmiuden tarkastamista varten pelastuslaitos saa pitää valvontarekisteriä. Rekisteriin saa tallentaa 15, 16, 19, 21, 42, 61, 62 ja 90 §:n mukaisia valvontaa varten saatuja tietoja. Lisäksi rekisteriin saa tallentaa 89 §:ssä tarkoitettuja tietoja lukuun ottamatta mainitun pykälän 3 momentin 1 kohdan a ja b alakohdassa tarkoitettuja tietoja sekä tietoa mainitun pykälän 2 momentin 2 kohdan e alakohdassa tarkoitettua ammattista. Valvontarekisteriin saa myös tallentaa 80 §:n 4 momentissa tarkoitettua palotarkastuksessa pidettävään pöytäkirjaan merkityt tiedot sekä 84 §:n mukaisessa valmiuden tarkastamisessa saadut tiedot varautumisjärjestelyistä. Valvontarekisteriin saa tallentaa 48 §:ssä tarkoitettuja ulkoisia pelastussuunnitelmia.

Valvontarekisterissä olevat tiedot saadaan luovuttaa salassapitosäynnösten estämättä pelastustoimen seurantaan ja kehittämistä varten pelastusviranomaisille.

Valvontarekisterissä olevat tiedot on tarkastettava ja tarpeettomat tiedot poistettava tarkastuksen yhteydessä määrävälein, kuitenkin viimeistään kymmenen vuoden kuluessa edellisen merkinnän tekemisestä.

Pelastuslaitos saa pitää valvontarekisteriä pelastuslain mukaisesti. Valvontarekisteriä saa pitää pelastuslaitoksen valvontatehtävän mukaista rakennusten ja muiden kohteiden turvallisuuteen liittyvä valvontatehtävää ja valmiuden tarkastamista varten.

Valvontarekisteriin saa tallentaa pelastuslain mukaan

- pelastussuunnitelmat
- yleisötapaturmien pelastussuunnitelmat
- poistumisturvallisuusselvitysten ja poistumisturvallisuusselvitysten toteuttamis-

- määräysten mukaista valvontaa varten saatuja tietoja
- 42 §:n perusteella aloitetusta valvonnasta saatuja tietoja
- nuohoojan ilmoittamista vioista ja nuohoojan toimittamasta nuohousluettelosta
- väestönsuojelutehtävien valvonnasta saatuja tietoja
- 89 § mukaiset tiedot. Tästä poikkeuksena henkilön siviilisääty, perheoikeudellinen asema sekä ammatti, joita ei rekisteriin saa tallentaa.
- palotarkastuksessa (80 §) pidettävään pöytäkirjaan merkityt tiedot
- varautumisjärjestelyistä saadut tiedot (valmiuden tarkastaminen 84 §)
- ulkoisia pelastussuunnitelmia (48 §).

Viranomaisten asiakirjojen hallinta

Jokaiselle pelastuslaitoksella tulisi olla ohjeet asiakirjahallinnosta, tietosuojasta, tietoturvasta sekä salassapidosta. Asiakirjahallinnolla tarkoitetaan toimintoa joka kehittää ja ohjaa yhteisön toimintaa koskevien asiakirjojen vastaanottamista, tuottamista, käsittelyä, tallentamista, säilytysarvon määrittelyä ja käyttöön saattamista. Tietosuojalla tarkoitetaan henkilörekisteriin tallennettujen henkilöiden yksityisyyden ja luottamuksen turvaamista. Tietoturvalla tarkoitetaan muun muassa niitä hallinnollisia sekä teknisiä toimenpiteitä, joilla pyritään tietosuojan toteuttamiseen sekä tiedon luottamuksellisuuden ja eheyden varmistamiseen.

Asiakirjojen laatimisen yhteydessä on arvioitava aineiston salassapitotarve ja merkittävä se tätä vastaavasti. Aineistoa käsiteltäessä on määriteltävä, kuka saa käyttää aineistoa ja mitä vaatimuksia asetetaan sen vastaanotolle ja luovutukselle sekä käytölle, esimerkiksi aineiston monistukselle, tulostukselle sekä siirrolle ja säilytykselle.

Asiakirjalla tarkoitetaan arkistolain mukaan määriteltynä kirjallista tai kuvallista esitystä taikka sellaista sähköisesti tai muulla vastaavalla tavalla aikaansaatua esitystä, joka on luettavissa, kuunneltavissa tai muutoin ymmärrettävissä teknisin apuvälinein.

Viranomaisen asiakirja on määritelty julkisuuslain 5 §:ssä ja sillä tarkoitetaan pelastuslaitoksen hallussa olevaa asiakirjaa, jonka pelastuslaitos tai sen palveluksessa oleva on laatinut taikka joka on toimitettu pelastuslaitokselle asian käsittelyä varten tai muuten sen toimialaan tai tehtäviin kuuluvassa asiassa.

Kunnallisen viranomaisen asiakirjoja koskeva laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta mukaan viranomaisen asiakirja voi olla julkinen, ei-julkinen tai salassa pidettävä. Viranomaisen asiakirja on oletusarvoisesti julkinen, ellei jokin lakiin perustuva seikka tee siitä salassa pidettävää. Julkisuuslain 24 §:ssä (621/1999) on erikseen määritelty ne asiakirjat, jotka ovat joko kokonaan tai osittain salassa pidettäviä.

Salassa pidettävää asiakirjaa tulee käsitellä suojaustason mukaisesti ja siihen tulee tehdä suojaustason mukainen merkintä. Suojaustasoista on säädetty Valtioneuvoston

asetuksessa tietoturvallisuudesta valtionhallinnosta (681/2010). Suojaustasoja on neljä; ST IV, ST III, ST II ja ST I. Suojaustaso IV:ssä suojataan yleiselle tai yksityiselle edulle aiheutuvaa haittaa, jos asia paljastuisi. Suojaustaso III:ssa yleiselle tai yksityiselle edulle voi aiheutua vahinkoa asian paljastuessa. ST II:ssa voi yleiselle edulle aiheutua merkittävää vahinkoa ja ST I:ssä erityisen suurta vahinkoa.

Salassa pidettävät asiakirjat on säilytettävä suojautason vaatimalla tavalla. Suojaustason IV paperisia asiakirjoja tulee säilyttää lukitussa kaapissa. Suojaustasojen III-I asiakirjat ja niiden luonnokset ml. niitä sisältävät tietovälineet on säilytettävä turvakaapissa.

Pelastustoimen kumppanuushanke on julkaissut ohjeet salassa pidettävän tietoaineiston luokittelusta ja käsittelystä (Ohje v 1.1, 27.9.2017).

OSA B:
VALVONTA-
TOIMENPITEET

Valvonnan toteuttaminen

Pelastuslaitoksen laatimassa valvontasuunnitelmassa on määritelty valvottavan kiinteistön toiminnan valvontatapa. Valvonta suoritetaan yleensä valvontakäynnillä tai asiakirjavalvonnalla. Asiakirjavalvonta voidaan toteuttaa pelastuslaitoksen valvontasuunnitelmassa määritellyssä laajuudessa. Asiakirjavalvontaa voidaan kohdentaa yksittäiseen valvottavaan asiaan tai kokonaisvaltaisempaan turvallisuuden arviointiin.

Kuva 5. Pelastuslaitoksen valvonnan suunnittelu ja toteutus.

Valvontaan valmistautuminen

Valvonnan taustoittaminen

Valvonnan asiallinen suorittaminen edellyttää, että siihen valmistaudutaan kohteen luonteen mukaisesti etukäteen. Ennen valvontaa on järkevää kerrata pelastuslaitok-

.....

selta palotarkastusohjelmasta löytyvistä tiedoista kohdetta koskevat asiat sekä tarvittaessa päivittää ne.

Asiakirjavalvontaa suoritettaessa voidaan alla olevia toimenpiteitä huomioida soveltuvin osin. Asiakirjavalvonnassa asiakkaalta voidaan pyytää tarpeelliset dokumentit.

Valvonnan suorittamisen kannalta tärkeä dokumentti on edellinen palotarkastuspöytäkirja. Mikäli kohteen palotarkastaja on vaihtunut edellisen käynnin jälkeen, voi kohteesta saada lisätietoja myös aiemman valvonnan tehneeltä henkilöltä.

Pelastuslaitoksen pelastustoimintaa tukevat mahdolliset kohdekorttitiedot on hyvä sisällyttää valvontaan mukaan. Kohdekuvaukset, piirroksot, asianosaiset, yhteyshenkilöt, avaintiedot yms. tulee valvonnan yhteydessä tarkastaa.

Pronto-onnettomuustietokannasta löytyvät hälytystehtävät sekä erheelliset paloilmoitinhälytykset on syytä tarkastaa. Hälytystehtävistä voi saada vinkkejä kohteen turvallisuusjohtamisesta, onnettomuusriskienhallinnasta, rakenteellisesta paloturvallisuudesta, turvallisuustekniikasta ja turvallisuusosaamisesta. Erheellisten hälytysten osalta on hyvä miettiä toimenpiteitä hälytysten vähentämiseksi, ellei kohteeseen ole jo asiassa oltu yhteydessä ennakkoon.

Automaattisten sammutus- ja paloilmoitinlaitteiden tarkastuslaitokset toimittavat käyttöönotto- ja määräaikaistarkastuspöytäkirjat pelastuslaitoksille. Mikäli näissä havaittuja puutteita ei ole erikseen määrätty korjattavaksi, on valvonnan yhteydessä annettava niistä korjausmääräys. Samalla voi varmistaa sen, että laitteistojen määräaikaistarkastuksia on yleensäkin tehty säännöllisesti.

Kohteen poistumisturvallisuusselvityksen tulee vastata nykyistä toimintaa ja se tulee päivittää vähintään kolmen vuoden välein. Sama koskee myös rakentamisen aikana laadittua poistumisturvallisuusselvitystä. Olemassa olevaan poistumisturvallisuusselvitykseen tulee tutustua ja tarvittaessa pyytää siihen päivitys.

Kohteen kemikaalipäätös perustuu toiminnanharjoittajan toimittamaan kemikaalilmoitukseen. Ilmoituksessa on esitetty kemikaalien määrät ja päätöksessä on asetettu velvoittavia ehtoja niiden käyttöön- ja varastointiin. Tarvittaessa ilmoitus ja päätös on päivitettävä, mikäli toiminnassa on tapahtunut muutoksia.

Mikäli on mahdollisuus selvittää helposti kiinteistön viimeaikaiset rakennusluvat, voi niistä olla lisäarvoa valvonnassa. Kiinteistön omistaja on voinut esim. hakea aiempien valvontapöytäkirjojen huomautusten perusteella kiinteistölle rakennus- tai toimenpidelupaa ja näin voi asian etenemisen todeta jo ennakkoon.

Valvontaan valmistautuessa voi ilmetä kohteessa sellaisia työturvallisuusriskejä, jotka tulee ottaa huomioon valvontakäyntiä suunniteltaessa. Valvontakäynti voi vaatia tie-

tynlaisia suojarusteita, tarkastuksen tekemistä toisen viranomaisen kanssa tai poliisin virka-avun pyytämistä.

Valvonnan välineistö

Valvontatyötä tekevän on syytä huolehtia riittävästä suojarusteista valvontatilanteen mukaisesti: suoja-asu, kypärä, suojalasit, kuulosuojaimet, turvakengät, huomioliivi, suojakäsineet, hengityssuojain, valaisin ja tarvittaessa häkämittari. Varaa käyttöösi muistiinpanovälineet ja matkapuhelin. Pelastuslaitoksella voi olla käytössä myös mobiilitarkastussovelluksia ja muita toimintamalleja. Varaa näihin liittyvä välineistö muuksi.

Valvonnan ajankohdan sopiminen

Hallintolain 39 § mukaan viranomaisen suorittaman valvonnan suorittamisesta riittää ilmoitus asianosaiselle valvonta-ajankohdasta. Lähtökohtana kuitenkin on, että valvonnan ajankohdasta sovitaan kohteen omistajan tai toiminnanharjoittajan kanssa. Asiasta tulee sopia kohteen oikean asianosaisten kanssa. Jos asianosaisia on useita, voi koko kohteen edustajaa pyytää tiedottamaan valvonnan ajankohdasta kaikkia asianosaisia. Hyvinä hallinnollisena tapana pidetään, että tarkastusajankohta sovitaan vähintään kaksi viikkoa aikaisemmin. Tällä varmistetaan asiakkaalle riittävä aika valmistautua valvontaan sekä oikeiden asianosaisten osallistuminen tarkastukselle.

Valvonnan voi suorittaa myös ilman ilmoitusta, mikäli ilmoitus vaarantaa valvonnan tarkoituksen toteutumisen (esimerkiksi pikkujouluaikeiset ravintolatarkastukset). Merkitse valvonnan ajankohta esimerkiksi sähköiseen kalenteriin, jotta muut tietävät missä liikut. Toimi näin erityisesti niissä tilanteissa, joissa olet menossa joko riskien perusteella tunnistettuun tai toisen viranomaisen tunnistamaan varokohteeseen.

Asiakkaalle annettava ohjaus valvonnan sisällöstä

Kun asiakkaan kanssa on sovittu valvonnan ajankohdasta, asiakkaalle toimitetaan valvonnan sisältöä kuvaava ilmoitus. Ilmoituksessa kuvataan valvonnan sisältö, tavoitteet, valvottavien asiakirjojen listaus, kuulemiskäytäntö, pöytäkirja ja laskutus. Ilmoitus voidaan toimittaa sähköpostilla tai kirjeellä, myös asiakirjavalvontaan liittyen. Ilmoitusmallit löytyvät liitteistä 10-12.

Valvontatoimenpiteet

Turvallisuusvelvoitteiden arviointi

Valvontakäynnillä kohteessa on hyvä tapa aloittaa tarkastus yhteisellä keskusteluhetkellä omistajan ja toiminnanharjoittajan kanssa. Tässä voidaan suorittaa asiakirja-

.....

valvontaa käymällä läpi kohteen mahdollisesti aiemmin toimittamaa dokumenttiaineistoa. Kohteen pelastussuunnitelman arviointia on hyvä suorittaa tässä yhteydessä ja ottaa kantaa pelastussuunnitelman päivitystarpeeseen.

Valvontaa varten tärkeää perustietoa kohteen turvallisuudesta saadaan käymällä läpi henkilökunnan turvallisuuskoulutukseen liittyvää tietoa ja aineistomateriaalia. Kohteen kiinnostus turvallisuuteen ja sen ylläpitoon toiminnassa tulee hyvin esille esim. koulutuksen seurantataulukoiden, poikkeamaseurannan ja läheltä piti kirjausten aineistosta.

Keskustelutilanteessa tulee käydä läpi myös kiinteistön turvallisuusjärjestelmien huolto- kunnossapito ja muu asiakirja-aineisto sekä mahdolliset pelastuslaitoksen hälytystehtävät ja niiden pohjalta yrityksen tekemät turvallisuusparannukset. Erityistä huomiota tulee kiinnittää vastuullisten tahojen määrittelyyn sekä erheellisiin hälytysten syihin ja niiden ehkäisemiseen vastaisuudessa.

Kemikaali- ja öljyntorjuntalaista toiminnanharjoittajalle tulevia velvollisuuksia, varsinkin selvällövelvollisuuden asiakokonaisuuksia tulee käydä keskusteluissa läpi. Kemikaaliturvallisuuslakiin liittyvät turvallisuusvaatimukset, niiden seuranta ja muutoksiin reagointi kohteessa ovat keskeisiä osa-alueita.

Omistajan ja toiminnanharjoittajan mahdollisesti esille tuomia turvallisuuteen liittyviä kysymyksiä on keskustelutilanteen aikana syytä käydä yhteisesti läpi. Näiden perusteella voidaan suunnitella yhteisesti kohteessa suoritettavan kierroksen kulkua ja sisältöä.

Tarkastuskierros kohteessa voidaan suorittaa pistokoemaisesti. Valvonnan tuloksellisen tavoitteen saavuttamiseksi ei useasti ole tarpeen lähteä 'nuohoamaan' tarkastuskierroksella jokaista nurkkaa rakennuksessa. Tarkastuskierroksen laajuutta mietittäessä on hyvä huomioida kohteessa harjoitettu toiminta, kiinteistön ikä sekä ennakkovalmistautumisen, että keskustelujen pohjalta saatu tieto. Tarkastuskierroksen laajuudessa on syytä huomioida kohteen valvonnan tiheys. Jos kohteessa käydään esimerkiksi viiden tai kymmenen vuoden välein, voi tarkastuskierros olla tarpeen tehdä laajempana.

Valvonnan painopistettä voi tarkastuskierroksella keskittää riskeihin perustuen yksittäisiin turvallisuuden osa-alueisiin, esim. poistumisturvallisuus, rakenteellinen paloturvallisuus, pelastuslaitoksen pelastustoiminnan edellytykset, aiempien valvontakäyntien huomioiden korjaukset ym. Piha-alueet ja siellä esimerkiksi tuhopolttoriskien ennaltaehkäisyyn keskittyminen ovat tärkeä osa tarkastuskierrosta.

Kohteessa harjoitetun toiminnan sisältöön ja siihen liittyviin turvallisuusnäkökohtiin saa arvokasta tietoa keskustelemalla kohteen työntekijöiden kanssa kierroksen aikana. Tästä on hyvä tapa sopia toiminnanharjoittajan johdon kanssa etukäteen kuten myös

valvonnan yhteydessä tapahtuvasta valokuvauksesta.

Valvontakäynnin lopuksi tulee käydä loppukeskustelu, jossa käydään läpi valvontakäynnin kulku, palotarkastuspöytäkirjaan kirjattavat keskeiset havainnot, mahdollisesti korjausmääräyksiin johtavat puutteet, sekä näille annettavat määräajat. Kohteen edustajan esittämät alustavat näkemykset on huomioitava pöytäkirjassa. Tässä yhteydessä asiakkaalle kerrotaan valvontaprosessin (palotarkastuspöytäkirjaluonnos, kuuleminen, palotarkastuspöytäkirja, valitusmahdollisuudet, jälkivalvonta jne.) kulku.

Asiakirjavalvonnasta kirjoitettavassa palotarkastuspöytäkirjassa otetaan huomioon edelliset seikat soveltuvin osin.

Paloturvallisuuden itsearviointi

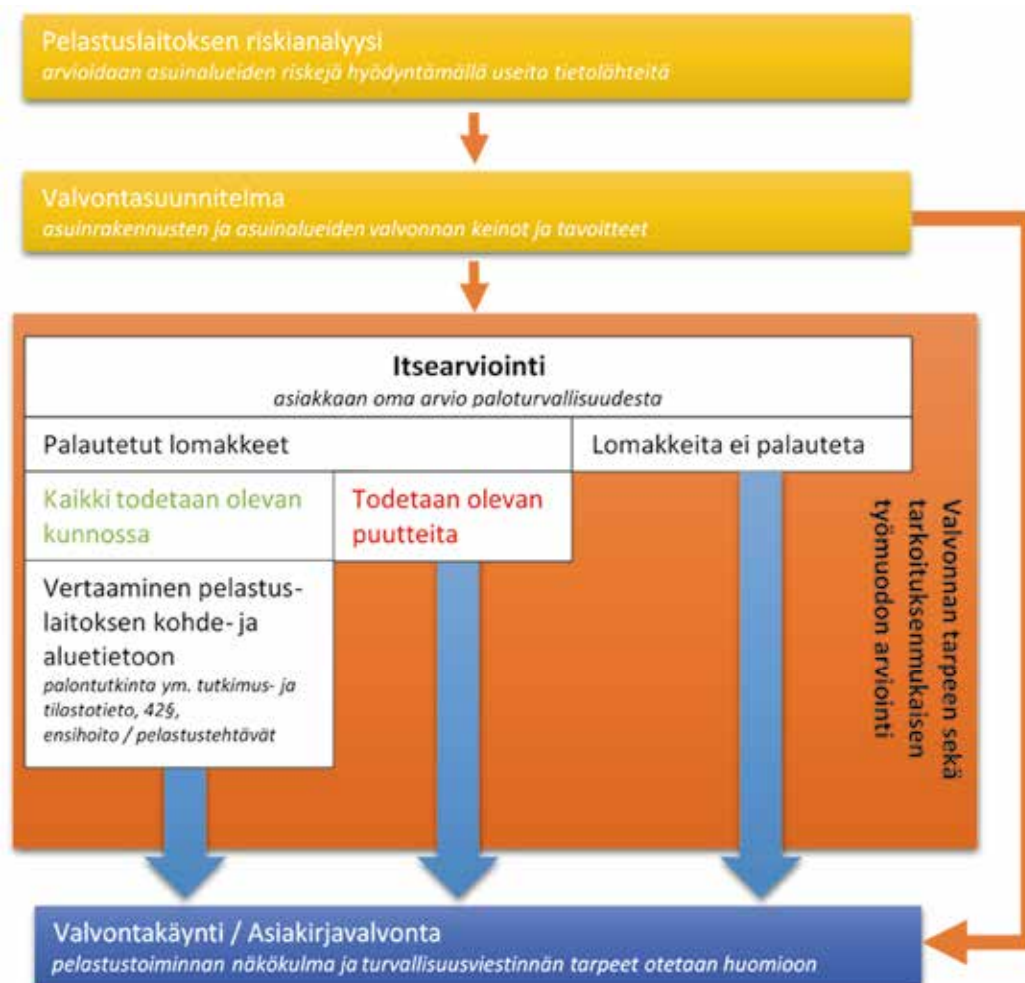
Valvontasuunnitelmassa määriteltäisiin kohteisiin voidaan valvontakeinona käyttää myös asiakkaan tekemän omatoimisen turvallisuuden itsearviointia (ennen: omavalvonta). Valvontatapa on alun perin kehitetty pientalojen valvontaan, mutta se on levinnyt muun muassa vapaa-ajan asuntoihin, rivitaloihin, kerrostaloihin, viljankuivaimoihin ja turvetuotantoalueille. Kiinteistöjen asukkaiden ja muiden toimijoiden tuottama itsearviointitieto täydentää pelastusviranomaisten riskitietoutta. Itsearvioinnin pohjalta arvioidaan kiinteistöjen valvontakäytänteet.

Valvontasuunnitelman mukaisiin kohteisiin lähetetään itsearviointilomake ohjeineen. Asiakas palauttaa lomakkeen pelastuslaitokselle sähköisesti tai postin kautta valvonnan tarpeen määrittelyä varten.

Pelastusviranomaisen arvioi lomakkeen sisällön ja mahdollisesti kiinteistön valvontatoimet. Lomakkeiden postitus voidaan uusia niihin kiinteistöihin, jotka eivät lomaketta ensimmäisellä kerralla palauta määräaikaan mennessä. Kiinteistöt, jotka eivät uusintapostituksenkaan jälkeen palauta lomaketta, valvotaan valvontakäynnin avulla.

Niiden kiinteistöjen osalta, joista lomake palautuu, mutta sisältää puutteita tai korjattavia asioita, harkitaan jatkotoimenpiteet erikseen. Nämä voivat olla automaattisesti valvontakäynnin kohteena tai niihin suoritetaan jälkivalvontaa. Jälkivalvonta voidaan suorittaa toimitettujen dokumenttien perusteella tai puhelimitse. Tehty jälkivalvonta kirjataan ja käsitellään kuten hallintopäätös.

Kohteille joista lomake palautetaan, eikä lomakkeissa ole merkintää epäkohdista, harkitaan jatkotoimenpiteet erikseen. Kuvassa 4 esitetyssä tapauksessa kiinteistöistä tulneiden lomakkeiden sisältöä vertaillaan pelastuslaitoksen kohdetietoihin. Mikäli vertailussa havaitaan ristiriitaisuuksia verrattuna pelastuslaitoksen kohdetietoihin, harkitaan erikseen valvontakäynnin tai muun valvontatoimenpiteen toteutusta. Jos ristiriitaisuuksia ei havaita, kiinteistöön ei kohdisteta mitään valvontatoimenpiteitä.

Kuva 6. Itsearviointi osana riskitietoa valvonnan tarpeen määrittelyssä.

Palotarkastuspöytäkirjan laadinta

Valvontatehtävästä tulee kirjoittaa pöytäkirja. Pöytäkirjan selkeyteen ja luettavuuteen tulee kiinnittää huomiota. Palotarkastuspöytäkirjaluonnos on valmisteluasiakirja, joka ei ole julkinen.

Palotarkastuspöytäkirjassa on yksilöitävä valvonnan kohde, tarkastuksen kulku, tarkastajan tekemät keskeiset havainnot, tarkastettavan kohteen edustajan antama selvitys sekä johtopäätökset ja niiden perustelut.

Tarkastuksen kulku:

Tarkastus aloitettiin asiakirjatarkastuksella, käytiin läpi pelastussuunnitelman päivitystilanne, henkilökunnan turvallisuuskoulutuksen tilanne koulutuksen seuranta-aulukosta sekä turvallisuusjärjestelmien ylläpidon ja huollon dokumentit (paloilmoittimen kuukausikokeilupäiväkirja, paloilmoittimen vuosihuoltopöytäkirjat, savunpoistoluukkujen testausraportit, alkusammutuskaluston huolto- ja testausraportit).

Lisäksi keskusteltiin kiinteistön ilmanvaihdon puhdistustarpeesta sekä maanalaisen öljysäiliön kunnosta.

Tehtiin pistokokeen omainen havaintokierros kiinteistön seuraavissa tiloissa: yleiset tilat ja käytävät, porras-käytävät, sähköpääkeskukset ja lämmönjakohuoneet sekä huoneet B304 ja D205. Painopisteenä tällä kertaa kierroksella oli palo-osastoinnin toimivuus, sisäisten käytävien siisteys ja kulkukelpoisuus.

Lisäksi kierrettiin kiinteistön ulkopuoli, pysäköintialueet, pelastustiet, jätteiden säilytystilat ja varastotilat läpi. Painopisteenä näissä oli tuhopolttoriskien ennalta ehkäisy.

Kuva 7: Malli tarkastuksen kulun kirjoittamisesta.

Pöytäkirjaan tulee kirjata riittävällä tarkkuudella kaikki tarkastuksen aikana esille tulleet keskeiset havainnot ja keskustelun sisältö. Havaintojen kirjaaminen kiinteistön tilakohtaisin merkinnöin, esim. huonenumeroin auttaa omistajaa ja toiminnanharjoittajaa korjausmääräysten kuntoon saattamisessa. Mikäli havainnot kohdistuvat yleisesti koko kiinteistöön, niin kirjaa asiasta maininta pöytäkirjaan.

Keskeiset havainnot:

Kiinteistön pelastussuunnitelma on päivitetty 30.10.2014 ja se on ajan tasalla. Henkilökunnan aktiivisuus osallistua turvallisuuskoulutukseen on ollut vuoden 2014 aikana vähäistä. Kiinteistön turvallisuusjärjestelmien tarkastuksesta, testauksesta ja huolloista on huolehdittu riittävällä tasolla.

Kiinteistön ilmanvaihto on puhdistettu viimeksi 5.-7.8.2003, puhdistukselle olisi selkeästi jo tarvetta, tämä näkyy esimerkiksi venttiilien likaantumisenä. Havaittiin palo-osastointia toteuttavassa seinässä on merkittäviä puutteita sähkökaapeleiden läpivienneissä. Kiinteistö on 15 vuotta vanha ja sijaitsee tärkeällä pohjavesialueella. Maanalaisen öljysäiliön kuntoa ei ole tarkistettu käyttöönoton jälkeen.

Kuva 8. Malli keskeisten havaintojen kirjaamisesta.

Palotarkastuspöytäkirjaan kirjataan kohteen asianosaisen selvitys valvontakäynnin sisällöstä ja annettavista korjausmääräyksistä. Pöytäkirjaluonnokseen kirjoitettu asianosaisen selvitys ei korvaa kuulemismenettelyä. Pöytäkirjaluonnoksen toimitustapa on syytä kirjata tarkastuksella sovitun mukaisesti.

Asianosaisen selvitys:

Kohteen edustajana toimineen turvallisuuspäällikkö Jani Juntusen mielestä tarkastustapahtuma ja pistokoe-kierros olivat kattavia. Hän kertoi heidän panostaneen turvallisuustasoon merkittävästi vuonna 2014. Henkilökuntaa he eivät ole saaneet innolla mukaan koulutuksiin.

Hän esitti omana näkemyksenään, että kiinteistön ilmanvaihto tullaan puhdistamaan vuoden 2015 aikana. Kaapeliläpivienti on jäänyt puolitiehen pienen tilaremontin yhteydessä. Sen johdosta ollaan yhteydessä urakoitsijaan.

Kiinteistön lämmitysjärjestelmän öljysäiliön kunto on jäänyt tarkistamatta, koska se ei ole ollut kunnossapitojärjestelmässä. Säiliön huolto ja tarkistus lisätään kunnossapitojärjestelmään ja saatetaan säädösten mukaiselle tasolle.

Ulkoseinustalla olevan palokuorman osalta hän kertoi, että D-sivessä oli juuri ollut pintaremontti 3.kerrok-sessa ja materiaalit ovat jääneet tilapäisesti urakoitsijan jäljiltä.

Kuva 9. Malli asianosaisen selvityksestä.

Kuuleminen

Valvontaan liittyvän hallinnollisen päätöksen sisällöstä on asianosaisille järjestettävä tilaisuus tulla kuulluksi ennen asian ratkaisemista. Kuuleminen tapahtuu toimittamalla asianosaiselle palotarkastuspöytäkirjaluonnos ja sen mukana kaikki asiakirjat joilla voi olla merkitystä asian ratkaisemiseksi. Kuuleminen tulee pääsääntöisesti hoitaa kirjallisesti. Suulliseen tai sähköiseen kuulemiseen pitää olla asianosaisen suostumus tai kirjallisen käsittelyn viivytys aiheuttaa huomattavaa haittaa terveydelle, ympäristölle tai turvallisuudelle. Kuulemiseen varataan riittävästi aikaa siten, että asianosainen voi perehtyä ja selvittää asiaa ja hankkia siihen tarvittavaa taustatietoa. Kuulemista varten voidaan järjestää tilaisuus, jossa asianosainen voi tutustua viranomaispäätökseen liittyviin asiakirjoihin.

Pöytäkirjan laadinta

Asiakkaan kuulemisajan päätyttyä, muunnetaan palotarkastuspöytäkirjaluonnos varsinaiseksi palotarkastuspöytäkirjaksi. Asiakkaan toimittama vastine arvioidaan. Mikäli vastine tuottaa viranomaiselle sellaista tietoa, jonka perusteella annettavaa hallinnollista päätöstä tulee muuttaa, muutos tehdään pöytäkirjaan. Pöytäkirjaan kirjataan myös asiakkaan kuulemiskäytäntö ja lyhyesti asiakkaan antama vastine. Myös se, että asianosainen ei ole käyttänyt mahdollisuutta tulla kuulluksi on syytä kirjata pöytäkirjaan. Vasta kuulemisajan jälkeen syntynyt pöytäkirja on valituskelpoinen.

Pöytäkirja on pääsääntöisesti julkinen asiakirja, älä kirjaa pöytäkirjalle esim. yrityssalaisuuksia. Jos pöytäkirjassa tulee esille salassa pidettäviä asioita, ota se huomioon pöytäkirjaan tehtävissä merkinnöissä ja arkistoinnissa. Pöytäkirjan julkisuutta arvioitaessa on huomioitava julkisuuslain (621/1999) säädökset.

Tiedoksianto

Velvoittavia määräyksiä sisältävä hallintopäätös tulee toimittaa asianosaisille aina todisteellisesti. Todisteellinen tiedoksianto tarkoittaa käytännössä päätöksen toimitamista saantitodistuksella, suoraan luovutettuna asianosaisille kuittausta vastaan, haastetiedoksiantona tai sähköisesti. Tiedoksiannosta sähköisesti pitää sopia asianosaisen kanssa erikseen ja kirjata se pöytäkirjaan. Sähköisessä tiedoksiannossa on olennaista, että tunnistautumiseen **käytetään tekniikkaa, joka on tietoturvallinen ja todisteellinen**. Mikäli päätöksessä ei ole velvoittavia määräyksiä voi sen toimittaa normaalina postina.

Jälkitoimet

Valvontatietojen tallentaminen

Valvontaviranomaisen tehtävänä on ylläpitää valvontaa palvelevia tietojärjestelmiä ja omalta osaltaan huolehtia järjestelmiin tallennettavan tiedon oikeellisuudesta. Pelastuslain 93 §:n mukaan pelastuslaitos saa pitää henkilötietoja sisältävää valvontarekisteriä. Valvontarekisterissä olevat tiedot on tarkastettava ja tarpeettomat tiedot poistettava valvonnan yhteydessä määrävälein, kuitenkin viimeistään kymmenen vuoden kuluttua edellisen merkinnän tekemisestä.

Valvontaviranomaisen tulee dokumentoida valvontatapahtumat ja valvonnassa tehty havainnot huolellisesti niin, että asiaa voidaan tarvittaessa myöhemmin arvioida asiakirja-aineiston perusteella. Valvontaprosessiin kuuluu myös valvontakohteen tietojen päivitys ja ylläpito.

Vireille tulevat asiat ja lähtevät asiakirjat tallennetaan asianhallintajärjestelmään. Lisäksi valvonnan aikana syntyvät palotarkastuspöytäkirjat ja kohteen arvioinnit on tallennettava käytössä olevaan valvontarekisteriin. Valvontarekisteriin tallennetaan pöytäkirjat korjausmääräysten noudattamisesta.

Neuvotteluista laaditaan muistio hallintolain 39 §:n mukaisesti. Jos neuvottelumuistio sisältää sopimuksenvaraisia asioita, voi pyytää asiakirjaan neuvotteluosapuolen allekirjoituksen. Usein kuitenkin riittää, että toiminnanharjoittajalle tai muulle hankkeen toteuttajalle varataan mahdollisuus tutustua asiakirjan asiasisältöön mahdollisten tulokinnanvaraisuuksien välttämiseksi.

Jälkivalvonta

Pöytäkirjassa annetut korjausmääräykset on aina todennettava. Valvontakäynnin yhteydessä sovitaan asiakkaan kanssa jälkivalvontatavasta. Mikäli jälkivalvonnassa todetaan, ettei annettuja korjausmääräyksiä ole noudatettu, neuvotellaan mahdollisesta korjausajan jatkamisesta tai hallintopakkeinojen käyttämisestä. Mikäli korjausaikaa aiotaan jatkaa, tulee jatkoajan arvioinnissa havaita korjauksien etenemistä.

Valvontatyötä tekevät ovat kokeneet asiakirjavalvonnan tehokkaaksi toimintamalliksi. Mikäli asiakirjavalvontaa ei katsota riittäväksi tavaksi, sovitaan jälkivalvontakäynti erikseen.

Hallintopakkeino

Jos korjausmääräys ja siihen liittyvä jälkivalvonta ei ole tuottanut tulosta, käynnistetään hallintopakkomennettely. Asiakkaalle lähetetään kuulemiskirje hallintopakko-

menetelmien käynnistymisestä. Asiakkaan antaman vastineen jälkeen tehdään päätös siitä, että tarvitaanko hallintopakkomenettelyä jatkaa vai päättykö se alkuunsa.

Tarkemmat ohjeet hallintopakkokeinoista kohdassa hallintopakkokeinot ja rangaistukset ja liitteessä 13.

Laskutus

Valvontakäynnin yhteydessä pyydetään asiakkaalta laskutusosoite. Maksu voidaan periä kohteen omistajalta, haltijalta tai toiminnanharjoittajalta.

Kun valvontapöytäkirja on kirjoitettu, kirjataan kohteen laskutustiedot samalla rekisteriin (esim. Merlot-palotarkastusohjelma). Laskutuskäytännöt vaihtelevat pelastuslaitoksittain

Analysointi valvonnan vaikutuksista

Pelastuslaitoksella voi olla käytössä asiakasarviointijärjestelmä. Valvonnan päätyttyä asiakkaalle lähetetään palautekysely palvelun arvioimiseksi. Kyselystä voidaan tehdä johtopäätöksiä valvontatoiminnan kehittämiseksi.

Valvottavien kiinteistöjen turvallisuustasojen paraneminen toimii konkreettisenä mittarina valvonnan vaikutuksista. Tämä heijastuu tulevien valvontasuunnitelmien sisältöön.

Tutor ja omatoimisen varautumisen arviointimalli

Keski-Uudenmaan ja Helsingin kaupungin pelastuslaitokset ovat kehittäneet omat työkalunsa valvontakohteiden riskienarviointiin. Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksella on käytössä TUTOR-niminen arvioiva tarkastusmalli (Turvallisuustoiminnan riskienarviointi). Helsingin kaupungin pelastuslaitoksella on kehitetty omatoimisen varautumisen auditoiva palotarkastusmalli palotarkastusten laadun parantamiseksi ja organisaatioille turvallisuuden ja omatoimisen varautumisen kehittämiseksi. Mallit ovat siirtyneet myös muiden pelastuslaitosten käyttöön.

TUTOR:in palotarkastusmallissa arvioidaan monitasoisesti kohteen ja organisaation turvallisuustasoa. Turvallisuustasoa arvioidaan organisaation tai kohteen turvallisuuden erityispiirteiden ja kohteen edustaman riskien kautta. TUTOR:illa pyritään myös kehittämään kohteiden turvallisuutta kokonaisvaltaisesti. Mallia käyttämällä saadaan esille turvallisuuteen liittyvät toiminnalliset, organisatoriset sekä tekniset epäkohdat. Malli antaa myös toimenpiteet tavoitetilaa pääsemiseksi. Palotarkastusmallia hyödynnetään kohteiden valvontavälin määrittelyssä. Tämän lisäksi sillä muun

muassa tuotetaan ajantasaista tietoa pelastuslaitoksen riskianalyysia ja huomioita turvallisuusviestintää varten. (TuKeVa II Loppuraportti).

Auditointi suoritetaan määräaikaisen valvontakäynnin yhteydessä siten, että osana käyntiä kohteen turvallisuustasoa arvioidaan yhdessä asianosaisten kanssa kuuden eri osa-alueen osalta. Raportti tehdystä arvioinnista toimitetaan pöytäkirjan liitteenä. Mallilla pyritään parantamaan asiakkaan turvallisuuteen sitoutumista, tarkastuksen yhdenmukaisuutta ja laatua, palotarkastuspöytäkirjan selkeyttä sekä valvonnan uskottavuutta. Auditoiva palotarkastus tuottaa kohteelle palotarkastajan arvioiman riskiluvun, joka määrittää kohteen valvontavälin. (TuKeVa II Loppuraportti)

A close-up photograph of a dark blue police uniform sleeve. Three gold rank insignia are pinned vertically: a winged eagle at the top, a sunburst in the middle, and a smaller sunburst at the bottom. Below these is a shield-shaped crest with a blue background and a yellow figure. The background is blurred, showing a building and a red fire hydrant.

OSA C: VALVONNAN SISÄLTÖ

Pelastuslaitosten suorittaman valvonnan tavoitteena on parantaa ihmisten turvallisuutta ja vähentää onnettomuuksia. Pelastusviranomaiset valvovat pelastuslain (379/2011) ja vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain eli ns. kemikaaliturvallisuuslain (390/2005) toteutumista. Pelastusviranomaisilla on tehtäviä myös öljyvahinkojen torjuntalain (1673/2009) mukaan.

Pelastuslain luvut 2 ja 3

Yleiset velvollisuudet

Pelastuslaissa on useita jokaiselle säädettyjä varautumis- ja toimintavelvoitteita. Niistä osa on tarkkaan kohdennettuja, osa yleisimpiä. Näitä ovat esimerkiksi huolellisuusvaatimus tulen käsittelyssä, avotulen teon rajoitukset ja jokaisen velvollisuus hätäilmoituksen tekemiseen.

3 § Yleinen toimintavelvollisuus

Jokainen, joka huomaa tai saa tietää tulipalon syttyneen tai muun onnettomuuden tapahtuneen tai uhkaavan eikä voi heti sammuttaa paloa tai torjua vaaraa, on velvollinen viipymättä ilmoittamaan siitä vaarassa oleville, tekemään hätäilmoituksen sekä ryhtymään kykynsä mukaan pelastustoimenpiteisiin.

Seuraamus: Toimintavelvollisuuden tahallista laiminlyönnistä voidaan tuomita pelastusrikkomuksesta sakkoon PelL 106 §.

Säännöksessä säännelty toimintavelvollisuus sisältää ilmoitusvelvollisuuden, hätäilmoituksen tekemisen velvollisuuden sekä pelastustoimenpiteisiin ryhtymisen velvollisuuden. Ilmoitusvelvollisuus koskee tulipalojen lisäksi myös muita onnettomuuksia, sekä lisäksi tilanteita, joissa henkilö toteaisi tulipalon tai muun onnettomuuden uhan. Ilmoitusvelvollisuus ei kuitenkaan koske sellaisia tulipaloja, jotka on saatu heti sammutetuksi omin voimin. Ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönti ja pelastustoimenpiteisiin ryhtymättä jättäminen ovat tekoja, jotka säädetään pelastuslaissa rangaistaviksi. Toimintavelvollisuuden valvonta on osa toiminnanharjoittajan toiminnan turvallisuuden valvontaa. Käytännön valvontatyössä pykälän valvonta toteutuu pelastuslain 14 § omatoimisen valvonnan kautta.

4 § Huolellisuusvelvollisuus

Jokaisen on oltava huolellinen tulipalon tai muun onnettomuuden vaaran ja vahingon välttämiseksi.

Jokaisen on mahdolluuksiensa mukaan valvottava, että hänen määräysvaltansa piirissä noudatetaan tulipalon ja muun onnettomuuden ehkäisemiseksi ja henkilöturvallisuuden varmistamiseksi annettuja säännöksiä ja määräyksiä.

Seuraamus: Joka tahallaan tai huolimattomuudesta olennaisesti laiminlyö 4 §:n 1 momentissa säädetyn velvollisuuden osoittaa huolellisuutta tulipalon tai muun onnettomuuden vaaran ja vahingon välttämiseksi, voidaan tuomita pelastusrikkomuksesta sakkoon. PelL 106 §

Säännöksen tarkoituksena on pyrkiä ennaltaehkäisemään onnettomuuksia ja niistä aiheutuvia vahinkoja. Jokaisen on myös mahdollisuuksiensa mukaan valvottava, että hänen määräysvaltansa piirissä noudatetaan tulipalon tai muun onnettomuuden ehkäisemiseksi ja henkilöturvallisuuden varmistamiseksi annettuja säännöksiä ja määräyksiä. Määräysvallan piiriin luetaan esimerkiksi kiinteistön omistajan tai haltijan vastuu kiinteistöstä.

Säännöstä voidaan käyttää, mikäli havaitaan selkeää välinpitämättömyyttä turvallisuutta kohtaan esimerkiksi keräilijäasunto taloyhtiössä. Tämän säännöksen nojalla voidaan myös edellyttää huolellisuutta mm. kemikaaliturvallisuuteen liittyvissä asioissa, kun tämä on tarpeen määräaikaisten valvontakäynnin yhteydessä. Kiinteistön omistajille ja toiminnanharjoittajille on hyvä painottaa välillä vastuiden määrittelyn merkitystä.

Yksin käytettynä tämä pykälä jää ympäröiväksi. Tämän pykälän käyttöä on syytä tarkentaa asiakkaalle esimerkein, mitä tällä tarkoitetaan. Tarkennus asiakkaalle voi olla myös esimerkiksi kemikaalilain asiaa tarkentava pykälä.

5 § Varovaisuus tulen käsittelyssä

Tulta sekä syttyvää, räjähtävää tai muuta vaarallista ainetta on käsiteltävä huolellisesti ja riittävää varovaisuutta noudattaen.

Ryhdyttäessä tulityöhön tai sellaiseen korjaustyöhön tai muuhun työhön, jonka johdosta tulipalon tai muun onnettomuuden vaara tuntuvasti lisääntyy, on huolehdittava riittävästä varotoimista.

Seuraamus: 4§ huolellisuusvelvollisuuden rangaistavuus pitää sisällään varomattoman tulen käsittelyn rangaistuksen.

Säännöksen 1 momentissa säädetään velvollisuudesta käsitellä tulta ja syttyvää tai räjähtävää taikka muuta vaarallista ainetta huolellisesti ja riittävää varovaisuutta noudattaen. Säännöksellä täsmennetään vielä erikseen 4 §:n yleistä huolellisuusvaatimusta.

Säännöksen 2 momentissa säädetään velvollisuudesta huolehtia riittävästä varotoimista ryhdyttäessä tulityöhön tai sellaiseen korjaus- tai muuhun työhön, jonka johdosta tulipalon tai muun onnettomuuden vaara tuntuvasti lisääntyy. Säännöksen tarkoituksena on täydentää säännöksen 1 momenttia, jotta varotoimista huolehdittaisiin erityisesti sellaisissa töissä, joissa tulipalon vaara on tavanomaista suurempi.

Tulitöistä aiheutuvien henkilö- ja omaisuusvahinkojen torjumisesta on annettu standardi SFS 5900:2001 (Tulitöiden paloturvallisuus asennus-, huolto- ja korjaustöissä) sisältää ohjeita tulitöitä tekeville ja valvoville henkilöille ja siinä on määritelty tulitöissä tarvittavia turvatoimia. Tulityöstandardiin on viitattu pelastuslain perusteluissa.

Standardin määrittämää turvallisuustasoa voidaan pitää riittävänä. Vakuutusyhtiöt usein velvoittavat standardin noudattamista.

Soveltaminen:

Tämän pykälän perusteella voidaan antaa määräyksiä ja edellytyksiä tulitöiden tekemiseen ja pyroteknisten tuotteiden käyttämiseen liittyen.

6 § Avotulen teko

Nuotiota tai muuta avotulta ei saa sytyttää, jos olosuhteet kuivuuden, tuulen tai muun syyn takia ovat sellaiset, että metsäpalon, ruohikkopalon tai muun tulipalon vaara on ilmeinen.

Avotulta ei saa tehdä toisen maalle ilman maanomistajan lupaa.

Alueen pelastusviranomainen voi perustellusta syystä kieltää avotulen teon pelastustoimen alueella tai osassa sitä määraajaksi. Päätöksestä tulee tiedottaa tarpeellisessa laajuudessa.

Seuraamus: Avotulen sytyttämiskiellon tahallisuudesta tai huolimattomuudesta johtuvasta noudattamatta jättämisestä voidaan tuomita sakkorangaistukseen. 106 §

Avotulella tarkoitetaan säännöksessä nuotion lisäksi muuta vastaavaa tulen käyttöä, josta tulen on mahdollista päästä irti maapohjan kautta tai kipinöinnin vuoksi. Säännöksen tarkoittamaksi avotuleksi ei katsota maapohjasta eristettyjä grillejä, tiilistä tai kiviaineksesta valmistettuja tulisijoja sekä edellisiä vastaavia laitteita, joista tuli ei voi päästä leviämään maapohjan kautta tai kipinöinnin vuoksi. Kevytrakenteisten,

suoraan maapohjalle asetettavien ja helposti tuulella kaatuvien grillien (ns. kertakäyttögrillien) ja vastaavien muiden tulisijojen käyttö katsotaan säännöksessä tarkoitetuksi kielletyksi avotulen teoksi tulipalovaaran ollessa ilmeinen. Pakottavassa tilanteena avotulen teko on sallittu rikoslain (39/1889) mukaan.

Kuva 10. Avotulen teko on kielletty metsä- ja ruohikkopalovaroituksen aikana.

Pelastusviranomainen voi myös itse perustellusta syystä kieltää avotulen teon alueellaan tai osassa sitä, mikäli katsoo siihen olevan tarvetta. Kielto on määräaikainen. Perusteltuina syinä voi olla esimerkiksi kova tuuli. Päätöksestä on tehtävä hallintopäätös. Tehdystä päätöksestä valitus tehdään hallintolainkäyttölain mukaisesti. Päätöksen tiedottamiseen on kiinnitettävä erityistä huomioita ja tiedottaminen kannattaa yleensä tehdä myös sanomalehden välityksellä.

Pelastusviranomaisella on pelastuslain 81 §:n 3 momentin mukaisesti mahdollisuus heti keskeyttää toiminta, josta on välitön tulipalon tai muun onnettomuuden vaara. Toiminnan keskeyttämisestä on tehtävä hallintopäätös. Päätökseen on liitettävä valitusosoitus.

Esimerkki pykälän käytöstä:

Metsä- tai ruohikkopalovaroituksen tai pelastusviranomaisen tekemän erillisen kiellon aikaan sytytetty avotuli tulee sammuttaa välittömästi ja asiakkaan on huolehdittava nuotiopaikan jälkivartioinnista riittävän pitkän ajan. Toimivaltuus tulee pelastuslain 81 § 3 momentin perusteella ja perusteluna on pelastuslain 6 §. Tilannepaikalla on syytä antaa asianosaiselle heti asiasta pöytäkirja valitusosoituksineen. Määräystä on kuitenkin valitusoikeudesta huolimatta heti noudatettava.

7 § Kulutus

Edellä 6 §:ssä säädetyn estämättä saadaan kuivanakin aikana kulottaa erityistä varovaisuutta noudattaen, jollei 6 §:n 3 momentista muuta johdu.

Metsämaan kulutus on aina suoritettava kulotuksen käytännön työhön perehtyneen metsäammattilaisen valvonnassa.

Seuraamus: Metsämaan tahallisesta tai huolimattomuudesta tapahtuvasta kulotuksesta, joka tapahtuu ilman metsäammattilaisen valvontaa, voidaan tuomita pelastusrikkomuksesta sakkoon. (106 §)

Kulutus on tulen tarkoituksellista hyödyntämistä luonnonhoidossa, maataloudessa ja metsänhoidossa. Metsänhoidollisessa kulotuksessa hakkuualueen hakkuutähteet, jätepuusto ja osa maanpinnan humuskerrosta poltetaan metsän luontaista uudistamista varten. Metsän ennallistamisessa poltetaan myös alueen elävä puusto. Kaskeamisessa metsä poltetaan maanviljelyä varten.

Riittävä varovaisuus tarkoittaa, että paikalla on riittävästi henkilövoimavaroja ja valvontaa sekä tulen hallitsemattoman leviämisen varalta on riittävästi varauduttu. Valvonnassa on otettava huomioon myös kulotuksen päätyttyä tapahtuva riittävä jälkivartiointi.

Kulotusta valvovan metsäammattilaisen tulee olla perehtynyt kulotuksen tekniikoihin ja osattava varautua toimimaan kulotustilanteessa siten, ettei tuli pääse leviämään ku-

lotettavan alan ulkopuolelle. Vastuuhenkilöllä tulee olla aiempaa kokemusta kulotuksesta.

Metsäammattilaista ei ole tarkemmin määritelty. Soveltuvia koulutuksia ovat esimerkiksi metsäalan opisto-, korkeakoulu- tai yliopistotutkinnot (metsäteknikko, metsätalousteknikko, metsätalousinsinööri, metsänhoitaja).

8 § Ilmoitusvelvollisuus

Kulotuksen suorittajan tulee ilmoittaa kulotuksesta ennakolta pelastuslaitokselle.

Ilmoitusvelvollisuus koskee myös muuta tulenkäyttöä, josta muodostuu merkittävästi savua.

Seuraamus: Kulotuksen ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönnistä voidaan tuomita pelastusrikkomuksesta sakkoon. PelL 106 §

Tulenkäyttöä, jos aiheutuu merkittävästi savua, ei ole tarkasti määritelty. Asiaa tiedusteltaessa, kannattaa asiakasta aina opastaa tekemään ilmoituksen, vaikka kyseessä olisi pienempikin tuli. Risujen ja puutarhajätteen polttoa rajoittaa kuntien jätehuolto- ja ympäristömääräykset. Paikalliset jäte- ja ympäristömääräykset tulee olla pelastusviranomaisella hyvin tiedossa oikeantasaisen ohjeistamisen varmistamiseksi.

Ilmoitukselle ei ole määritelty laissa aikarajaa, joten hetki ennen kulotuksen alkamista toimitettu ilmoitus on aivan pätevä. Lain ajatus, että ilmoituksen tultua pelastuslaitos voisi kohdentaa valvontatoimenpiteitä kyseiseen tulenkäyttöön, ei tältä osin toimi.

Ilmoitusvelvollinen on kulotuksen suorittaja tai vastaavasti avotulen sytyttäjä. Asiakkaan ilmoitustapaa ei ole laissa määritelty, pelastuslaitoksilla on omia käytäntöjään (puhelimitse, sähköpostilla, nettilomakkeella). Ilmoituksesta ei tarvitse tehdä päätöstä tms. toimenpidettä. Ne on kuitenkin kirjattava ylös virallisena asiakkaalta tulleen ilmoituksen viranomaiselle. Koska ilmoituksen laiminlyönnistä voi saada pelastusrikkomuksesta sakot, on jonkinlainen kirjaus tulleesta ilmoituksesta löydettävä.

Rakennuksen ja laitteiden käytön turvallisuus

Pelastusviranomaisen tehtävänä on valvoa rakennuksen ja laitteiden käytön turvallisuutta. Rakennuksen ja laitteiden turvallisen käytön kannalta ratkaisevaa on mm. rakennusten poistumisturvallisuus, vaaratilanteiden varhainen havaitseminen, sekä rakennuksen ylläpidosta ja pelastustoiminnan edellytyksistä huolehtiminen.

Rakennusluvan mukaisuuden valvonta ei kuulu pelastusviranomaisen tehtäviin. Epäselvissä tilanteissa kiinteistön omistajan on selvitettävä toiminnan rakennusluvan

.....

mukaisuus. Tällaisissa tilanteissa pelastusviranomainen toimittaa pöytäkirjakopion rakennusvalvonnalle.

9 § Rakennusten palo- ja poistumisturvallisuus

Rakennuksen omistajan ja haltijan sekä toiminnanharjoittajan on osaltaan huolehdittava siitä, että rakennus, rakennelma ja sen ympäristö pidetään sellaisessa kunnossa, että:

- 1) tulipalon syttymisen, tahallisen sytyttämisen sekä leviämisen vaara on vähäinen;
- 2) rakennuksessa olevat henkilöt pystyvät tulipalossa tai muussa äkillisessä vaaratilanteessa poistumaan rakennuksesta tai heidät voidaan pelastaa muulla tavoin;
- 3) pelastustoiminta on tulipalon tai muun onnettomuuden sattuessa mahdollista;
- 4) pelastushenkilöstön turvallisuus on otettu huomioon.

Helposti syttyvää materiaalia tai muuta tavaraa ei saa säilyttää ullakolla, kellarissa, rakennuksen alla tai sen välittömässä läheisyydessä niin, että siitä aiheutuu tulipalon syttymisen tai leviämisen vaaraa tai että tulipalon sammuttaminen vaikeutuu.

Palo- tai poistumisturvallisuusvaatimuksien noudattamatta jättämisestä tai helposti syttyvän materiaalin säilyttämisestä pykälän vastaisesti voidaan tuomita pelastusrikkomuksesta sakkoon. PelL 106 §

Rakennuksen omistaja, haltija ja toiminnanharjoittaja vastaavat kukin osaltaan pykälän 1 momentissa tarkoitetuista palo- ja poistumisturvallisuusvelvoitteista määräysvaltansa piirissä olevissa asioissa.

1. mom. kohta 1

Paloturvallisuudesta rakennuksessa ja sen ympäristössä huolehtiminen edellyttää myös toimenpiteitä tahallisesti sytytettyjen palojen estämiseksi. Tärkeitä keinoja ovat erityisesti järjestyksen ja siisteyden ylläpitäminen ja helposti syttyvien tavaroiden asianmukaisesta säilyttämisestä huolehtiminen.

Helposti syttyvää materiaalia tai muuta tulipalon syttymisen tai leviämisen vaaraa aiheuttavaa tavaraa saa säilyttää vain siihen tarkoitetuissa paikoissa. Tämä tarkoittaa esimerkiksi räjähdysvaarallisten aineiden säilyttämistä tarkoitukseen suunnitelluissa lukittavissa kaapeissa tai vastaavissa paikoissa sekä roskien ja muiden jätteiden säilyttämistä vain tarkoitukseen varatuissa paikoissa.

Jäteastioiden osalta on merkittävässä asemassa rakennusvalvontaviranomainen. Rakennusluvassa on jäteastioiden paikassa huomioitava paloturvallisuus. Sijoituksen arvioimisessa voidaan käyttää apuna mm. Spekin opasta Jäteastioiden turvallisuus. Mikäli pelastusviranomaiselta kysytään rakennuslupa-an lausuntoa, on pelastusviranomaisen kiinnitettävä asiaan huomioita.

Mikäli olemassa olevan rakennuksen rakennusluvassa on jäteastioiden paikka opaan ohjeita lähempänä, ei ole syytä yleensä lähteä rakennusvalvontaviranomaisen

päätöstä kumoamaan ja siirtämään paikkaa kauemmas. Tässä tapauksessa asiakkaan neuvonta ja ohjaus (lukitus, valaistus, palo-osastointi tai siirtäminen) on järkevämpi keino.

Tulipalon syttymisen estämisessä huomioitavia asioita ovat sähkölaitteiden turvallisuus, tulisijojen turvallinen käyttö, hormin turvallisuus, nuohousvelvoitteen noudattaminen ja yleiset turvalliset toimintatavat (siisteys, järjestys, toimintatavat...). Leviämisen vaaraa lieventävät oikeat rakennusmateriaalit, oikeaoppinen osastointi ja paloturvalliset sisustet.

Kuva 11. Rakennuksen seinustalle sijoitetut kuormalavat aiheuttavat tuhopolttoriskin.

1. mom. kohta 2

Varateiden käytettävyyteen on kiinnitettävä huomiota. Varatiet tulee käsitellä tämän pykälän alla, koska ne eivät täytä uloskäytävän vaatimuksia. Varatien tulee täyttää käytettävyyden vaatimukset esimerkiksi helposti avattavat kiinteillä painikkeilla varustetut ikkunat. Uloskäytävien määrä ja kaistaleveydet on määriteltä rakennusluvassa. Mikäli valvonnan yhteydessä näissä havaitaan muutoksia esim. uloskäytävien

.....

käytettävyydessä toiminnan muutosten, tilanjakamisten tms. vuoksi käsitellään ne tässä pykälässä.

Ovien lukitus tulee olla sellainen, että hätätilanteissa päästään viivytyksettä ulos. Tästä vaatimuksesta on vapautettu sellaiset tilat, joissa on eristettyjä ihmisiä. Tällaisia ovat muun muassa vankilat ja suljetut psykiatriset hoitolaitokset.

1. mom. kohta 3

Pelastustoiminnan mahdollisuuksia ovat muun muassa selkeät osoitemerkinnät ja tonttiopasteet ja selkeät opasteet palokunnan käyttämille laitteistoille (kiinteä sammutusvesiputkisto, savunpoisto, paloilmoitin, sammutuslaitteisto, putkilukot). Lisäksi tässä kohtaa on hyvä huomioida kohdekorttitiedot, paikantamiskaaviot ja mahdolliset yhteyshenkilötietojen päivitykset. Myös sammutusreittien käytettävyyks tulee tässä yhteydessä huomioida.

1. mom. kohta 4

Jossain tapauksissa rakenteiden kantokyvyllä ja palosuojauksella on vaikutusta pelastushenkilöstön turvallisuuteen. Pelastushenkilöstön turvallisuudessa tulee huomioida esimerkiksi sähkön-, veden- ja ilmanvaihdon pääkytkimet, kemikaalimerkinnät ja rakenteelliseen turvallisuuteen liittyvät merkinnät. Työnantajan on huolehdittava työpaikan tarpeellisista turvamerkinnöistä, joilla on myös vaikutusta pelastushenkilöstön turvallisuuteen. (687/2015 työpaikkojen turvamerkinnät)

Soveltaminen:

Jäteastiat ja -katokset on sijoitettava siten, että tulipalon syttymisen ja leviämisen vaara on vähäinen. (Pelastuslaki 379/2011 9 §) Ohjeena: Jäteastiat ja -katokset sijoitetaan pääsääntöisesti kahdeksan metrin päähän lähimmästä rakennuksesta tai jätekatokset palo-osastoidaan siten, ettei palo leviä jätekatoksista rakennukseen. (RakMk E1 2011 9.1.)

Kohteen vialliset/rikkinäiset loistelamput ja sytyttimet on vaihdettava uusiin tai ne on poistettava valaisimista. Päistään hehkuvat loistelamput aiheuttavat sen, että kuristin käy normaalia kuumempänä valaisimessa ja se aiheuttaa palovaaran. (Pelastuslaki 379/2011 9, 12 ja 14 §; Sähköturvallisuuslaki 1135/2016)

Palo-osaston läpi saa johtaa tarpeelliset läpiviennit edellyttäen, ettei palo-osastointi olennaisesti heikkene. Muutostöiden yhteydessä on huomioitava läpivientien tiivistys muutosalueella. Valvonnassa tällaisiin tilanteisiin törmätessä pelastusviranomainen voi määrätä tiivistämättömän reiän korjattavaksi. Annettu korjausmääräys välitetään rakennusvalvonnalle tiedoksi, jotta rakennusvalvonta voi edellyttää palokatkosuunnitelman tekemistä.

Tarkastuksella havaittiin, että tuotantotilojen palo-ovet eivät sulkeudu ja salpaudu itsestään. Salpamekanismit ovat osassa ovista rikki, kaksi palo-ovea oli kiilattu auki ja

yhdestä oli suljinlaite poistettu. Pelastuslain 9 §:n 1 momentin mukaan rakennuksen omistajan ja haltijan sekä toiminnanharjoittajan on osaltaan huolehdittava siitä, että rakennus, rakennelma ja sen ympäristö pidetään sellaisessa kunnossa, että palon leviämisen vaara on vähäinen. Savukaasut pääsevät esteettä siirtymään viereiseen palo-osastoon avoimen palo-oven kautta. Palo-ovi, joka ei salpaudu voi aueta palon muodostaman ylipaineen johdosta, jolloin palo pääsee leviämään viereiseen palo-osastoon. Siten olosuhteet kohteessa ovat sellaiset, että toiminnanharjoittaja ei ole huolehtinut siitä, että palon leviämisen vaara olisi vähäinen.

Kuva 12. Läpiviennin tiiveys on puutteellinen osastoivassa seinässä.

10 § Rakennusten uloskäytävät

Rakennuksen omistajan ja haltijan sekä toiminnanharjoittajan on osaltaan huolehdittava siitä, että uloskäytävät ja kulkureitit niille pidetään kulkukelpoisina ja esteettöminä ja muutenkin sellaisessa kunnossa, että niitä voidaan käyttää turvallisesti ja tehokkaasti.

Uloskäytävillä sekä ullakoiden, kellarien ja varastojen kulkureiteillä ei saa säilyttää tavaraa.

Uloskäytävät ja kulkureitit niille tulee tarvittaessa merkitä ja valaista asianmukaisesti. Merkitsemisestä ja valaisemisesta voidaan antaa tarkempia säännöksiä sisäasiainministeriön asetuksella.

Seuraamus: Mikäli ei huolehdi rakennusten uloskäytävistä tai kulkureiteistä, rikkoo kieltoa säilyttää uloskäytävillä ja kulkureiteillä tavaraa tai laiminlyö velvollisuuden tarvittaessa merkitä ja valaista uloskäytävät ja kulkureitit asianmukaisesti, on tuomittava pelastusrikkomuksesta sakkoon. PelL 106 §

Uloskäytävä on poistumisalueelta suoraan ulos johtava ovi taikka rakennuksessa tai sen ulkopuolella oleva tila, jonka kautta turvallinen poistuminen on palon sattuessa mahdollista maan pinnalle tai muulle turvalliselle paikalle. (Ympäristöministeriön asetus rakennusten paloturvallisuudesta 848/2017)

Selkeä uloskäytävä on osastoitu porrashuone, jossa ei saa säilyttää mitään (ei edes palamatonta tavaraa) pl. pelastuslain perusteluosassa mainittuja ilmoitustauluja, kynnysmattoja ja ovikoristeita. Sallituilla kynnysmatoilla on normaalisti tarkoitettu taloyhtiön asentamia ulko-ovien kynnysmattoja, ei asuinhuoneistojen eteen asennettuja asukkaiden omia mattoja. Säilyttämisellä tarkoitetaan irtainta tavaraa, esim. sähköisiä apuvälineitä, rollaattoreita, irtopenkkejä, joulukuusia, muovipalmuja. Postilaatikoiden sijoittamisesta uloskäytävään on otettu kantaa paloturvallisuusasetuksen (848/2017) perustelumuiistiossa. Sen mukaan postilaatikot sijoitetaan osastoituun tilaan.

Ilmoitustaulu voi olla myös sähköinen infomonitori, mikäli rakennusvalvonta katsoo sen kuuluvan porrashuoneen normaaleihin sähkölaitteisiin. Monitori ei kuitenkaan saa kaventaa poistumiseen tarkoitettua väylää. Porrashuoneisiin on myös alueittain hyväksytty kiinteitä istuimia, jotka eivät saa lisätä palokuormaa tai kaventaa poistumisleveyttä. Tämäkin on rakennusvalvonnan kanssa yhdessä tehtäviä tulkintoja.

Sisäinen käytävä on selkeä esim. toimistoissa ja hoitolaitoksissa. Sisäisellä käytävällä saa ympäristöoppaan mukaan säilyttää vähäisessä määrin toimintaan liittyvää tavaraa huomioiden poistumiseen tarvittava leveys. Asuinkerrostalossa oleva käytävä, jota kautta kuljetaan porrashuoneeseen tai porrashuoneisiin ei ole sisäinen käytävä vaan uloskäytävä, koska poistumisalueena on yksittäinen asunto. Tällaisella käytävällä ei saa säilyttää tavaraa.

Kulkureitit eivät aina kaikilta osin ole selkeitä hahmottaa monimutkaisissa rakennuksissa. Valvontaa helpottaa, mikäli reitit merkitään rakennusvaiheessa pohjapiirrookseen ja opastetaan koko matkaltaan poistumisopasteilla. Varaston kulkureitit ovat selkeitä mm. taloyhtiöiden irtaimistovarastoissa, joissa säilytettävien tavaroiden on oltava asukkaiden omien lukittujen häkkivarastojen sisäpuolella ja yleinen käytävätila tulee olla vapaana.

Kellarikerros on kokonaan tai pääasiallisesti maanpinnan alapuolella oleva kerros. Kellarikerroksia voi olla useita. Myös rakennuksen pääasiallisen käyttötarkoituksen mukaisten tilojen sijoittaminen maanpinnan alapuolelle voi olla mahdollista. (Maankäyttö- ja rakennuslaki 132/1999 115 §) Kellarikerroksen käytävillä ei saa säilyttää tavaraa, vaikka poistumiseen tarvittava leveys tähän antaisi mahdollisuuden.

Yleisvaatimus uloskäytävien ja kulkureittien merkitsemisestä ja valaisemisesta esimerkiksi majoitus- ja kokoontumistiloissa sisältyy rakentamismääräyskokoelman paloturvallisuusmääräyksiin. Myös työturvallisuuslainsäädännössä on tästä säännöksiä.

Jos uloskäytävät ja kulkureitit niille eivät muuten ole selvästi havaittavissa, olisi ne merkittävä selkein opastein. Esimerkiksi kerrostalossa ei uloskäytävien merkitsemistä opasteilla yleensä tarvita. Opasteiden ulkoasusta säädetään valtioneuvoston asetuksessa työpaikkojen turvamerkeistä ja niiden vähimmäisvaatimuksista (687/2015). Sisäasiainministeriön asetuksella (805/2005) säädetään tarkemmin, mitkä tilat on varustettava opasteilla ja täydentävällä valaistuksella.

Kulkukelpoinen ja esteetön uloskäytävä ja kulkureitti edellyttävät, että reitillä ei ole lukituksia, joita ei helposti saada auki toiminnan ollessa käynnissä. Lukitukset liittyvät usein rakennuksen rakentamisvaiheeseen ja rakennusvalvontaviranomaiset valvovat niiden toteutumista mm. lukitussuunnitelmia edellyttämällä. Joissakin rakennusvalvonnoissa on käytäntönä, että kaikki uloskäytäviin liittyvät lukituksen muutokset on myös hyväksyttävä rakennusvalvonnan kautta. Lukitsemisen on yrityksissä ja laitoksissa oltava suunniteltua ja dokumentoitua esimerkiksi pelastussuunnitelmassa.

Helposti avattavana lukituksena voidaan pitää mekaanista avaussalpaa, joka voidaan tarvittaessa suojata helposti irrotettavalla (”rikottavalla”) suojakuvulla. Helposti avattavana voidaan pitää myös sähkö- ja magneettilukituksiin liittyvää erillistä avauspainiketta, kunhan se on helposti havaittavissa ja tarvittaessa merkitty kyltillä. Lukitusten toiminta sähkökatkon aikana on huomioitava.

Majoitusrakennuksista ja hoitolaitoksista, jotka eivät edellytä eristämistä, on uloskäytävistä aina päästävä kulkemaan ilman avainta. Eristäminen hoitolaitoksissa tulee kyseeseen lähinnä mielen-terveyspotilaiden kohdalla. Pakkohoito on mahdollista myös päihdehuollossa. Hoitolaitoksen tarve eristämiseen on hyvä olla jo rakennuslupavaiheessa esillä.

Esimerkki pykälän käytöstä:

Mikäli myymälä vaihtaa hyllyjärjestystä ja se vaikuttaa poistumisreittien järjestelyihin, tulee pelastusviranomaisen kiinnittää huomiota poistumisreittien merkintöjen asianmukaisuuteen. Tarvittaessa opastusta on muutettava tai lisättävä.

Kuva 13. Uloskäytävän käyttö on estetty renkailla.

Kuva 14. Uloskäytävän käyttö on estetty varastotavaroilla.

11 § Kiinteistöjen pelastustiet

Kiinteistön omistajan ja haltijan sekä toiminnanharjoittajan on osaltaan huolehdittava siitä, että hälytysajoneuvoille tarkoitetut ajotiet ja muut kulkuyhteydet (pelastustiet) pidetään ajokelpoisina ja esteettöminä ja että ne on merkitty asianmukaisesti.

Pelastustielle ei saa pysäköidä ajoneuvoja eikä asettaa muutakaan estettä.

Sisäasiainministeriön asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä pelastustien merkitsemisestä.

Pelastusviranomainen valvoo, että pelastustiet merkitään asianmukaisesti ja voi tarvittaessa tehostaa määräystä uhkasakolla tai teettämisuhkalla. PelL 105 §

Mikäli pelastustiet eivät ole ajokelpoisia ja esteettömiä tai rikkoo kieltoa pysäköidä pelastustielle tai asettaa sille muutakaan estettä, on mahdollista tuomita pelastusrikkomuksesta sakkoon. PelL 106 §

Virallinen pelastustie on hyväksytty kiinteistön rakennusluvan mukaisessa asemapiirroksessa tai erillisessä pelastustiesuunnitelmassa. Virallinen pelastustie on merkitty pelastustien liikennemerkillä. (SM:n asetus pelastusteiden merkitsemisestä 1284/2003) Kiinteistöt ovat omatoimisesti kuitenkin merkinneet pelastusteitä pelastustiemerkein. Näiden toimintavarmuudesta ei ole kuitenkaan takeita. Pelastuslaitoksista suurin osa edellyttää, että pelastustienä merkitty reitti mitoitetaan paikallisen nostolava-auton perusteella.

Vaikka säädöksissä ei vanhoihin kiinteistöihin vaadita pelastustietä sen ilmeisen tarpeen olemassa ollessakaan, voidaan asiaa perustella omatoimisen varautumisen pohjalta. Jos kiinteistössä ei ole asemapiirroksen merkittävää pelastustietä, pelastusviranomaisen on ohjeistettava taloyhtiötä ratkaisemaan pelastustien puute, mikäli varatiejärjestelyt sitä edellyttävät. Vähintäänkin asukkaita tulee informoida asiasta pelastussuunnitelmassa. Taloyhtiötä voidaan kehottaa lisäämään paloturvallisuutta parantavia laitteita, esim. sähköverkkoon kytketyt palovaroittimet porrashuoneeseen.

Pelastustielle on mahdollista sijoittaa portti, mikäli hälytysajoneuvojen miehistöillä on mahdollisuus tarvittaessa saada ajoportti helposti auki, eikä portista ole muutoinkaan haittaa hälytysajoneuvojen liikkumiselle ja toiminnalle. Helposti avattavana porttina voidaan pitää mm. jousikuormitteista puomia tai käsin avattavaa puomia. Helposti avattava puomi on myös silloin kun se on avattavissa pelastuslaitoksen käytössä olevalla järjestelmällä esim. kolmioavaimella. Mahdolliset ensihoidon tarpeet tulee arvioida erikseen.

Soveltaminen:

Tähän vedoten pelastustieltä voidaan poistattaa ajoneuvot, esteet, lumet ja suureksi kasvaneet puut.

12 § Laitteiden kunnossapito

Seuraavat tässä laissa tai muissa säädöksissä vaaditut tai viranomaisten määräämät varusteet ja laitteet on pidettävä toimintakunnossa sekä huollettava ja tarkastettava asianmukaisesti:

- 1) sammutus-, pelastus- ja torjuntakalusto;
- 2) sammutus- ja pelastustyötä helpottavat laitteet;
- 3) palonilmaisu-, hälytys- ja muut onnettomuuden vaaraa ilmaisevat laitteet;
- 4) poistumisreittien opasteet ja valaistus;
- 5) väestönsuojien varusteet ja laitteet.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuista velvoitteista vastaa rakennuksen yleisten tilojen ja koko rakennusta palvelevien järjestelyiden osalta rakennuksen omistaja, haltija ja toiminnanharjoittaja osaltaan sekä huoneiston haltija hallinnassaan olevien tilojen osalta.

Sisäasiainministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä:

- 1) laitteiden toimintakunnossa pitämiseen liittyvistä teknisistä yksityiskohdista ja menettelytavoista sekä kunnossapito-ohjelmasta;
- 2) laitteista, joille on tehtävä käyttöönotto- tai määräaikaistarkastus tai jotka on huollettava määrävälein;
- 3) huollon ja tarkastuksen ajankohdasta ja määrävälistä;
- 4) toimenpiteiden kirjaamisesta.

Seuraamus: Laitteiden huollon ja tarkastusten laiminlyönnistä annettua määräystä voidaan tehostaa uhkasakolla tai teettämishallalla. 105 §

Laitteiden toimintakunnossa pitäminen edellyttää yleensä säännöllistä huoltoa ja tarkastusta. Tarvittavat huolto- ja tarkastustoimenpiteet riippuvat laitteesta ja ne kerrotaan laitteen valmistajan laatimassa käyttö- ja huolto-ohjeessa. Näitä ohjeita on myös esimerkiksi standardeissa. Joidenkin laitteistojen kunnossapidosta säädetään tarkemmin asetuksilla.

Käsisammuttimien tarkastus ja huolto on määritelty sisäasianministeriön asetuksessa 917/2005. Asetuksessa on määritelty mm. käsisammuttimien tarkastusvälistä. Tarkastus on tehtävä vuosittain, mikäli käsisammutin on alttiina kosteudelle, tärinälle, lämpötilojen vaihtelulle tai pakkaselle ja kahden vuoden välein, jos säilytyspaikka on kuiva ja tasalämpöinen sisätila. Nestesammuttimien enimmäishuoltoväli on viisi vuotta. Muiden käsisammuttimien huoltoväli on kymmenen vuotta.

Pikapalopostien kunnossapidosta on olemassa suomeksi käännetty standardi SFS-EN 671-3 Kiinteät palopostijärjestelmät Palopostit osa 3: Pikapalopostien ja palopostien huolto.

Kuva 15. Alkusammutusvälineiden kunnossapidosta ja huollosta tulee huolehtia.

Säännöksessä asetettu kunnossapitovelvoite koskee myös muissa säädöksissä kuin pelastuslaissa vaadittuja säännöksessä tarkoitettuja pelastustoimenlaitteita, kalustoa, varusteita, opasteita ja valaistusta.

Laitteiden kunnossapidon valvonta voi käynnistyä tarkastuslaitoksen lähettämän käyttöönotto- tai määräaikaistarkastuspöytäkirjan perusteella. Tarkastuslaitoksella

on velvoite ilmoittaa vakavista puutteista pelastusviranomaiselle lähettämällä tarkastuspöytäkirjan. Pelastusviranomainen arvioi valvontatarpeen saapuneen pöytäkirjan mukaan.

Laitteiston puutteellinen kunnossapito ja huolimaton käyttö voivat johtaa erheellisiin paloilmoituksiin. Näitä tilanteita varten pelastuslaitoksella on erillinen ohje erheellisten paloilmoitusten käsittelemiseksi.

Laitteistojen huollossa ja kunnossapidossa on huomioitava myös, että paloilmoinn-laitteisto voi ohjata rakennuksen toimintoja laajemminkin. Ohjaus voi kohdistua esimerkiksi hisseihin, keskusradioon (häätäkuulutus) ja kiinteistöautomaatioon. Näiden toimintojen testaamista ja ylläpidosta tulee valvonnassa varmistua, vaikkeivat ne olisi-kaan paloilmoinn-laitteiston ohjauksessa.

Väestönsuojan osalta pelastusviranomainen valvoo, että väestönsuoja on tarkastettu 10 vuoden välein. Laitteisto ja välineistö huolletaan valmistajan antamien ohjeiden mukaisesti. Yleensä laitteistot tarvitsevat vuosittaista tarkistus ja testausta. (VnA 409/2011 ja 506/2011.)

Soveltaminen:

Kiinteistön omistajalla on oltava huolto- ja kunnossapito-ohjelma, jossa eri laitteet ja varusteet on huomioitu.

Tähän pykälään vedoten voidaan edellyttää huoltoa ja kunnossapitoa esim. käsi-sammuttimilta, automaattisilta paloilmoinn-laitteilta, sammutuslaitteistoilta, savunpois-tolaitteistoilta, palovaroittimilta, palovaroitinjärjestelmiltä, turva- ja merkkivaloilta, palo-ovilta, automaattipalo-ovilta, väestönsuojan koneilta ja laitteilta, kiinteiltä sam-mutusvesiputkistoilta yms. varusteilta.

Sähköverkkoon kytkettyjen palovaroittimien toimintakunnon testaaminen kuuluu asunnon haltijalle. Muu huolto ja korjaus kuuluvat asunto-osakeyhtiölain (1599/2009) perusteella taloyhtiölle.

13 § Nuohous ja ilmanvaihtolaitteiden huolto

Rakennuksen omistajan, haltijan ja toiminnanharjoittajan on yleisten tilojen ja koko rakennusta palvelevien järjestelyjen osalta sekä huoneiston haltijan hallinnassaan ole-vien tilojen osalta huolehdittava, että:

- 1) tulisijat ja savuhormit on nuohottu 59 §:n mukaisella tavalla;
- 2) ilmanvaihtokanavat ja -laitteet on huollettu ja puhdistettu siten, että niistä ei ai-heudu tulipalon vaaraa;
- 3) tikkaat, kattokulkutien osat ja katon turvavarusteet pidetään sellaisessa kunnossa, että nuohoustyö voidaan suorittaa turvallisesti.

Sisäasiainministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä:

- 1) tulisijoista ja savuhormeista, jotka on nuohottava määrävälein, sekä nuohouksen ajankohdasta ja määrävälistä;
- 2) ilmanvaihtokanavista ja -laitteista, jotka on paloturvallisuussyistä puhdistettava määrävälein sekä puhdistuksen ajankohdasta, määrävälistä ja puhdistustyön sisällöstä.

Seuraamus: Pykälässä kerrottujen asioiden laiminlyöntiä voidaan tehostaa uhkasakolla tai teettämisuhtella. PelL 105 §

Nuohouksessa poistetaan savuhormeihin ja tulisijoihin kertynyttä palamisjätettä, jotta se ei aiheuttaisi palonvaaraa. Savuhormin ja tulisijan puhdistustyön lisäksi pelastuslain mukaiseen nuohoustyön sisältöön kuuluu tulisijan ja savuhormin kunnan silmämääräinen tarkastaminen mm. suojaetäisyyksien ja palovaaraa aiheuttavien vikojen osalta.

Tulisijojen ja hormien nuohoustyön teettäminen sekä tikkaiden kunnossapito on rakennuksen omistajan, haltijan ja toiminnanharjoittajan velvollisuus. Jokainen mainituista tahoista vastaa osaltaan velvoitteista määräysvaltansa piirissä ja asianomaisten mahdollisesti keskinäisesti sopiman vastuunjaon (yhtiöjärjestys) mukaisesti. Yleisesti asunto-osakeyhtiölaki määrittää, että yhtiön vastuulla on hormistojen nuohous ja kunnossapito. Osakas vastaa huoneiston sisäpuolisista osista kuten takoista.

Pelastusviranomainen valvoo, että savuhormien ja tulisijojen nuohous on suoritettu säädetyin määrävälein. Nuohousvälit on määritelty sisäasiainministeriön asetuksessa 539/2005. Asetuksen mukaan tulisijat ja hormit nuohotaan vuosittain, lukuun ottamatta yksityisen vapaa-ajan asunnon tulisijoja ja hormoneja, jotka nuohotaan kolmen vuoden välein. Nuohouksen saa suorittaa ammattitutkinnon suorittanut nuohooja. Piirinuohousalueella nuohous tulee tehdä piirinuohousyrityksen toimesta. Osalla pelastustoimen alueista on käytössä piirinuohousjärjestelmä, jolloin nuohous tulee tilata ko. alueen piirinuohoojalta. Jos piirinuohousjärjestelmä ei ole käytössä, voi nuohouspalvelut hankkia haluamaltaan nuohoojalta.

Rakennuksen omistajalla, haltijalla tai toiminnanharjoittajalla on velvoite huolehtia, että ilmanvaihtokanavat ja -laitteet on huollettu ja puhdistettu siten, ettei niistä aiheudu tulipalon vaaraa. Pelastusviranomaiset valvovat IV-kanavien puhdistusveloitteen noudattamista paloturvallisuuden näkökulmasta.

Ilmanvaihtokanavien puhdistustarvetta ei yleensä määritä paloturvallisuus vaan rakennuksen sisäilman laadulle ja terveellisyydelle asetetut vaatimukset. Asuntojen ja muiden oleskelutilojen terveellisyyden valvonta, johon myös sisäilman laatu kuuluu, on osa terveydensuojeluvalvontaa. Päävastuu käytännön terveydensuojelun toteuttamisesta on kunnilla, joissa tehtävä on usein delegoitu kunnan terveystarkastajalle.

Paloturvallisuus tulee tyypillisesti esille esimerkiksi ammattimaisen keittiön rasvaporon tms. kohdepoistokanavissa, joihin kertyy rasvaa, pölyä tms. epäpuhtautta ja voi edistää palonleviämistä kanavassa. Näiden osalta on suositeltu vuosittaista puhdistustarpeen arviointia sekä tarvittaessa puhdistusta.

Kuva 16. Nuohoojalla tulee olla käytössä turvallinen kulku piipulle.

Paloturvallisuuden takia tehtävälle ilmanvaihtolaitteistojen- ja kanavien puhdistamiselle ei ole säädetty määrävälejä. Sisäasiainministeriön asetus ilmanvaihtokanavien ja -laitteistojen puhdistamisesta (802/2001) on kumoutunut pelastuslain (468/2003) voimaantulosäännöksen perusteella.

Lähtökohtana on, että rakennuksessa arvioidaan IV-kanavien ja -laitteiden puhdistus- ja huoltotarve säännöllisesti ja toteutetaan tarvittavat toimenpiteet, jottei niistä aiheudu tulipalon vaaraa. Ilmanvaihtokanavien ja -laitteiden puhdistus on huomioitava kiinteistön vaarojen arvioinnissa esim. pelastussuunnitelmassa ja puhdistuksesta on oltava maininta huolto- ja kunnossapito-ohjelmassa tai vastaavassa.

Pelastusviranomaisen valvoo, että puhdistus on tehty huolto- ja kunnossapito-ohjelman mukaisesti. Arvioitaessa kiinteistön ilmanvaihtojärjestelmien paloturvallisuutta voidaan puhdistusvälien määrittämisessä käyttää esim. nuohoojan suosittelemaa väliä tai kumoutuneen Sisäasiainministeriön asetuksen (802/2001) antamaa puhdistusväliä.

61 § Vioista ilmoittaminen

Jos nuohooja havaitsee tulisijoissa ja savuhormeissa vikoja tai puutteita, joista voi aiheutua tulipalon vaara, hänen on ilmoitettava niistä kirjallisesti nuohottavan kohteen edustajalle ja pelastuslaitokselle. Jos nuohooja toteaa tikkaiden, kattokulkutien osien tai katon turvavarusteiden olevan sellaisessa kunnossa, ettei nuohoustyötä voida suorittaa turvallisesti, on hänen ilmoitettava myös niistä kirjallisesti nuohottavan kohteen edustajalle ja pelastuslaitokselle.

Seuraamus: Nuohooja voidaan tuomita pelastusrikkomuksesta sakkoon ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönnistä. PelL 106 §

Nykyisissä säädöksissä vaatimusta tulisijojen ja hormien kunnossapidosta ei anneta suoraan, vaan se tulee välillisesti nuohoojan vikailmoitusten kautta. Pelastuslain 61 § velvoittaa nuohoojan ilmoittamaan nuohoustyön yhteydessä havaitsemistaan tulipalon vaaraa aiheuttavista vioista ja puutteista kiinteistön edustajan lisäksi pelastuslaitokselle. Ilmoitusvelvoitteeseen sisältyvät myös nuohoustyön turvallisen suorittamisen vaarantavat puutteet tikkaissa ja katon turvavarusteissa.

Nuohoojien vikailmoitusten tarkoituksena on ollut auttaa pelastuslaitoksia kohdentamaan kiinteistöjen valvontaa riskiperusteisesti. Yleinen käytäntö on, että pelastusviranomaisen lähettää kiinteistölle selvityspyynnön nuohoojan vikailmoituksen perusteella. Nuohoojien vikailmoitusten tekeminen pelastuslaitokselle vaihtelee ja riippuu hyvin paljon yksittäisestä nuohoojasta.

Usean pelastuslaitoksen alueella piirinuohoojat ilmoittavat pelastuslaitokselle myös, jos he eivät ole päässeet nuohoamaan kiinteistöä. Nämä niin sanotut esteilmoitukset eivät ole pelastuslain 61 §:ssä tarkoitettuja vikailmoituksia, vaan perustuvat vanhoihin, jo kunta-aikoina luotuihin käytäntöihin.

Nuohousvelvoitteen lisäksi kiinteistön omistajalle on pelastuslain 13 §:ssä säädetty velvoite huolehtia tikkaiden, kattokulkuteiden osien ja katon turvavarusteiden kunnossapidosta niin, että nuohoustyö voidaan suorittaa turvallisesti. Säännös tuli pelastuslakiin vuonna 2011 ja sillä on pyritty turvaamaan osaltaan nuohoojien työturvallisuutta.

Katon turvavarusteet määritellään rakennusluvan yhteydessä. Tällä säädöksellä edellytetään, että ne pidetään sellaisessa kunnossa, että nuohoustyö on turvallista. Mikäli jo rakennusluvassa on kattoturvalaitteiden osalta puutteita, ei tämä säännös kuitenkaan oikeuta määräämään niitä asennettaviksi.

Soveltaminen:

Jos nuohooja toimittaa pelastusviranomaiselle vikailmoituksen, jossa todetaan kat-

toturvatuotteiden puute, pelastusviranomainen ei voi määrätä tikkaita tai kattoturvatuotteita asennettavaksi. Pelastusviranomainen antaa korjausmääräyksen, että nuohous on suoritettava. Kiinteistön omistajan on ratkaistava nuohoojan turvallinen pääsy nuohottaville kohteille esimerkiksi nosturin avulla tai asentamalla kiinteät tikkaat. Mikäli olemassa olevat tikkaat ovat huonossa kunnossa, pelastusviranomainen voi määrätä ne korjattavaksi.

17 § Palovaroittimet

Huoneiston haltija on velvollinen huolehtimaan siitä, että asunto varustetaan riittävällä määrällä palovaroittimia tai muita laitteita, jotka mahdollisimman aikaisin havaitsevat alkavan tulipalon ja varoittavat asunnossa olevia.

Majoitustiloissa sekä 18 §:ssä tarkoitetuissa hoitolaitoksissa ja palvelu- ja tukiasumisessa 1 momentissa säädettyä vastaava velvollisuus on toiminnanharjoittajalla.

Sisäasiainministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen laitteiden määrästä, sijoittamisesta sekä toiminnasta.

Seuraamus: Velvoitteen laiminlyönnistä annettua määräystä voidaan tehostaa uhkasakolla tai teettämisuhalla. PelL 105 §

Palovaroitin on laite, joka havaitsee savun ja antaa siitä akustisen hälytyksen. Tulipalon havaitseminen ja paikallaolijoiden varoittaminen voidaan toteuttaa tilasta riippuen erilaisilla teknisillä ratkaisuilla. Palon mahdollisimman aikainen havaitseminen edellyttää yleensä savu- ja palokaasuihin reagoivien ilmaisimien käyttöä sen sijaan, että käytettäisiin ainoastaan lämmönnousuun reagoivia ilmaisimia.

Paikallaolijoiden varoittaminen puolestaan edellyttää, että laitteen antama hälytys kuuluu asunnossa niihin tiloihin, joissa normaalisti oleskellaan. Erityisryhmien osalta tulee palovaroittimen antaa varoitus tarvittaessa muutenkin kuin äänimerkillä. esim. valolla.

Majoitustiloissa, hoitolaitoksissa sekä palvelu- ja tukiasumisessa on varoittaminen toteutettava niin, että vaarassa olevat kuulevat tai näkevät hälytyksen. Hoitolaitoksissa voi joissakin tapauksissa olla kuitenkin tarkoituksenmukaisempaa, että laitteen antama varoitusääni ohjataan tiloihin, joista henkilökunta sen kuulee ja voi ryhtyä välittömästi toimenpiteisiin hoidettavien varoittamiseksi ja pelastamiseksi.

18 §:ssä tarkoitetun palvelu- ja tukiasumisen toiminnanharjoittaja on myös velvollinen varustamaan kohteen asianmukaisilla palovaroittimilla, sen sijaan, että velvoite olisi asukkailla. Käytännössä palovaroitinasia tulee esille myös pelastussuunnitelmaa (15 §) ja hoitolaitoksen tai palvelu- ja tukiasumisen poistumisturvallisuusselvitystä (19 §) laadittaessa.

Sisäministeriön asetuksella (239/2009) annetaan tarkempia säännöksiä palovaroittimien riittävästä määrästä, asianmukaisesta sijoittamisesta sekä niiden toiminnasta. Palovaroittimien kunnossapidosta säädetään pelastuslain 12 §:ssä ja palovaroittimien teknisistä vaatimuksista pelastustoimen laitteista annetussa laissa (10/2007).

Sisäasianministeriön asetus palovaroittimien sijoittamisesta ja kunnossapidosta 239/2009

3 § Palovaroittimien määrä ja sijoittaminen

Asunnon jokainen kerros sekä niihin yhteydessä olevat kellarikerrokset ja ullakot on varustettava vähintään yhdellä palovaroittimella. Asunnon jokaisen kerroksen tai tason alkavaa 60 m² kohden on oltava vähintään yksi palovaroitin.

Majoitustilan ja hoitolaitoksen majoitushuone on varustettava vähintään yhdellä palovaroittimella. Majoitushuoneita sisältävän palo-osaston yleiset tilat on varustettava kerroksittain vähintään yhdellä palovaroittimella. Yleisten tilojen huoneistoalan jokaista alkavaa 60 m² kohden on oltava vähintään yksi palovaroitin.

Palovaroitin on asennettava siten, että se reagoi tulipalosta aiheutuneeseen savuun mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Huoneistoalan lisäksi palovaroittimien määrässä ja sijoittamisessa tulee ottaa huomioon suojattavan tilan muoto ja erityistä syttymisvaaraa aiheuttavat toiminnot.

Edellä 2 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua muuta paloilmalaisulaitetta käytettäessä on laitteen savuilmalaisimien määrän ja sijoittamisen vastattava vähintään 1–3 momenttien vaatimuksia.

Palovaroitinasetuksessa on maininta palovaroittimien kunnossapidosta ja sen mukaan palovaroittimen toimintakunto on testattava säännöllisellä testauksella. Testauksesta on yleensä maininta palovaroittimien käyttö- ja huolto-ohjeissa. Pelastuslaitokset suosittavat vähintään kerran kuukaudessa tapahtuvaa testausta. Palovaroittimen pariston vaihtoa suositellaan vuosittain. Palovaroitin tulisi uusida viimeistään kymmenen vuoden iässä ellei valmistaja ole merkinnyt palovaroittimeen lyhyempää käyttöikää.

Soveltaminen:

Palovaroitin on asennettava siten, että se reagoi tulipalosta aiheutuneeseen savuun mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Huoneistoalan lisäksi palovaroittimien määrässä ja sijoittamisessa tulee ottaa huomioon suojattavan tilan muoto ja erityistä syttymisvaaraa aiheuttavat toiminnot.

Toimintakyky

Turvallisuusjohtamiseen, riskienhallintaan, turvallisuussuunnitteluun, vaaratilanneharjoitteluun ja poikkeamaraportointiin sekä viestimiseen liittyvät korjausmääräykset perustuvat pääsääntöisesti pykäliin 14 ja 15. Harjoitettavan toiminnan laajuudesta riippuu, missä määrin arvioitavat asiat tulevat esille.

14 § Omatoiminen varautuminen

Rakennuksen omistajan ja haltijan sekä toiminnanharjoittajan on osaltaan:

- 1) ehkäistävä tulipalojen syttymistä ja muiden vaaratilanteiden syntymistä;
- 2) varauduttava henkilöiden, omaisuuden ja ympäristön suojaamiseen vaaratilanteissa;
- 3) varauduttava tulipalojen sammuttamiseen ja muihin sellaisiin pelastustoimenpiteisiin, joihin ne omatoimisesti kykenevät;
- 4) ryhdyttävä toimenpiteisiin poistumisen turvaamiseksi tulipaloissa ja muissa vaaratilanteissa sekä toimenpiteisiin pelastustoiminnan helpottamiseksi.

Edellä 1 momentissa säädetty koskee myös muualla kuin rakennuksessa harjoitettavaa toimintaa sekä yleisötilaisuuksia.

Varautumisvaatimus kattaa onnettomuuksien ja vaaratilanteiden ehkäisemiseen tähtäävät toimenpiteet sekä varautumisen onnettomuustilanteissa toimimiseen. Poikkeusoloja varten tapahtuva omatoiminen varautuminen käsittää nykyisen käytännön mukaisen varautumisen myös kohdekohtaisiin väestönsuojelutoimenpiteisiin, kuten väestönsuojien käyttöönottoon ja toimintaan kohteessa poikkeusolojen vallitessa. Varautumisvaatimusta täydentävät säännökset esimerkiksi pelastussuunnitelmasta, palovaroittimista ja hoitolaitosten turvallisuudesta.

Omatoimisen varautumisen velvoite koskee kaikkia rakennuksia. Erikseen on säädetty ne kohteet, joiden on dokumentoitava omatoiminen varautuminen pelastussuunnitelma-nimiseen asiakirjaan.

Varautumisvelvoite sisältää rakennuksessa tapahtuvan varautumisen lisäksi myös asianomaisen tahon muualla kuin rakennuksessa tapahtuvan toiminnan. Esim. retket, leirit ja toiminta käytetyn rakennuksen ulkopuolella, tulisi vaaratilanteiden ehkäisy ottaa toiminnassa ja sen suunnittelussa huomioon. Rakennuksen omistaja, haltija ja toiminnanharjoittaja vastaavat kukin osaltaan pykälässä tarkoitettusta omatoimisen varautumisen velvoitteesta määräysvaltansa piirissä olevissa kohteissa ja asioissa.

Vaatimus uusien rakennusten varustamisesta alkusammutusvälineillä ei sisälly nykyiseen paloturvallisuusasetukseen. Asetuksen perusteluissa tämä todettiin päällekkäiseksi määräykseksi pelastuslain omatoimisen varautumisen kanssa. Rakennuksen omistajalle tai toiminnanharjoittajalle kannattaa tuoda omatoimisen varautumisen velvoitteet tiedoksi jo toiminnan alkuvaiheessa ja ohjata hankkimaan alkusammutusvälineistöä ja huomioimaan esimerkiksi sisusteissa paloturvallisempia vaihtoehtoja. Omatoimisessa varautumisessa kannattaa hyödyntää erilaisia pelastustoimialan sisällä laadittuja ohjeita.

Väestönsuojan sekä väestönsuojeluvälineiden ja -laitteiden kunnossapitovelvoite ja käyttöönottovalmiusvelvoite löytyvät pelastuslain 76 §:stä. Pelastuslain 2 ja 3 luvuissa, jotka sisältävät yleisiä velvoitteita sekä toiminnanharjoittajan, rakennuksen omistajan

ja haltijan velvoitteita, ei kuitenkaan ole kirjattu väestönsuojaa koskien kuin laitteiden kunnossapito-velvoite 12 §. Muu väestönsuojille tarvittava vuosihoito, tiiveyskokeen suorittaminen sekä käyttöönotettavuus 72 tunnin kuluessa (käyttöönottosuunnitelman mukaisesti) on määrättävä omatoimisen varautumisen kautta.

Soveltaminen:

Kohteen turvallisuusjohtamista ja –asenteita voi selvittää pelastussuunnitelmasta sekä haastatteleamalla toiminnanharjoittajan edustajaa tarkastuksen yhteydessä. Keskeisiä selvitettäviä / arvioitavia seikkoja ovat:

- tulipaloon ja muihin onnettomuuksiin liittyvien vaaratekijöiden havainnointi, läheltä piti -tilanteiden kirjaaminen, vaaratilanteiden ennaltaehkäisy ja sen merkitys, toimintaohjeet eri vaaratilanteita varten, uloskäytävien, varateiden ja palo-osastojen tarkoitus/ merkitys, paloturvallisuutta palvelevien laitteiden yleiset toimintaperiaatteet, henkilökunnan turvakävelyt, pölyräjähdysriskin huomioiminen
- onnettomuustilanteisiin varautuminen (mm. välitön suojautuminen talvipakkasilla evakuoitaessa, palontorjunta-, alkusammutus- ja ensiapukoulutus, väestönsuojan käyttöönotto.)

15 § Pelastussuunnitelma

Rakennukseen tai muuhun kohteeseen, joka on poistumisturvallisuuden tai pelastustoiminnan kannalta tavanomaista vaativampi tai jossa henkilö- tai paloturvallisuudelle, ympäristölle tai kulttuuriomaisuudelle aiheutuvan vaaran taikka mahdollisen onnettomuuden aiheuttamien vahinkojen voidaan arvioida olevan vakavat, on laadittava pelastussuunnitelma 14 §:ssä tarkoitetuista toimenpiteistä. Pelastussuunnitelman laatimisesta vastaa rakennuksen tai kohteen haltija. Jos rakennuksessa toimii useita toiminnanharjoittajia, rakennuksen haltijan tulee laatia pelastussuunnitelma yhteistyössä toiminnanharjoittajien kanssa. Rakennuksen haltijan tulee laatia rakennuksen pelastussuunnitelma kuitenkin aina yhteistyössä 18 §:ssä tarkoitetun hoitolaitoksen ja palvelu- ja tukiasumisen toiminnanharjoittajan kanssa.

Pelastussuunnitelmassa on oltava selostus:

- 1) vaarojen ja riskien arvioinnin johtopäätelmistä;
- 2) rakennuksen ja toiminnassa käytettävien tilojen turvallisuusjärjestelyistä;
- 3) asukkaille ja muille henkilöille annettavista ohjeista onnettomuuksien ehkäisemiseksi sekä onnettomuus- ja vaaratilanteissa toimimiseksi;
- 4) mahdollisista muista kohteen omatoimiseen varautumiseen liittyvistä toimenpiteistä.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä kohteista, joihin on laadittava pelastussuunnitelma. Pelastussuunnitelman sisällöstä voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Seuraamus: Pelastussuunnitelman laatimista voidaan tehostaa uhkasakolla tai teettämisuhalla.

Omatoimisen varautumisen toteuttamisen tulee olla suunnitelmallista ja se dokumentoidaan pelastussuunnitelmaan. Pelastussuunnitelma tehdään lähtökohtaisesti kohteen tarpeet huomioiden. Pelastussuunnitelma tulee laatia yhteistyössä rakennuksen omistajan, haltijan sekä toiminnanharjoittajan kanssa toiminnan ja kohteen erityispiirteet huomioiden. Suunnitelman sisällössä suurin huomionarvo tulee kohdistua uhkien ja vaarojen arviointiin sekä turvallisuuden organisointiin kohteessa. Pelastussuunnitelmaan liittyvä tietoisuuden levittämiseen on pelastussuunnitelmavelvollisten kiinnitettävä riittävästi huomiota. Pelastussuunnitelmaan sisältyvät asiat voidaan sisällyttää myös muuhun turvallisuusdokumenttiin.

Pelastussuunnitelmavelvolliset kohteet ja sisältöön liittyvät vaatimukset on kuvattu valtioneuvoston asetuksessa pelastustoimesta (407/2011):

1 § Velvollisuus laatia rakennukseen ja muuhun kohteeseen pelastussuunnitelma

Pelastuslain (379/2011) 15 §:ssä tarkoitettu pelastussuunnitelma on laadittava:

- 1) asuinrakennuksiin, joissa on vähintään kolme asuinhuoneistoa;
- 2) pelastuslain 18 §:ssä tarkoitettuihin kohteisiin;
- 3) kouluihin, oppilaitoksiin ja muihin vastaaviin opetuksessa käytettäviin tiloihin;
- 4) lastensuojelulaitoksiin ja koulukoteihin sekä päiväkoteihin, perhepäiväkoteihin ja muihin lastenryhmämuotoisen hoidon järjestämisessä käytettäviin tiloihin lukuunottamatta yksityisiä asuntoja;
- 5) majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annetussa laissa (308/2006) tarkoitettuihin majoitusliikkeisiin sekä ulkoilulaissa (606/1973) tarkoitetuille leirintäalueille ja tilapäisille leirintäalueille;
- 6) tiloihin, joita käytetään vähintään 20 henkilön tilapäiseen joukkomajoitukseen;
- 7) kirkkoihin, kirjastoihin, urheilu- ja näyttelyhalleihin, teattereihin, liikenneasemille, messualueille, moottoriradoille, huvipuistoille sekä edellä mainittuja vastaaviin koontumispaikkoihin;
- 8) kauppakeskuksiin ja vastaaviin tiloihin sekä yli 400 neliömetrin myymälöihin;
- 9) yli 50 asiakaspaikan ravintoloihin ja vastaaviin tiloihin;
- 10) yli 1500 neliömetrin teollisuus-, tuotanto- ja varastorakennuksiin;
- 11) ympäristönsuojeluasetuksen (169/2000) 1 §:n mukaisiin ympäristölupaa edellyttäviin eläinsuojiin;
- 12) kohteisiin, joissa vaarallisen kemikaalin vähäistä teollista käsittelyä ja varastointia saa harjoittaa vain tekemällä siitä vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden turvallisuudesta annetun lain (390/2005) 24 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen;
- 13) kulttuuriomaisuuden suojelua koskeissa Suomea sitovissa kansainvälisissä sopimuksissa kulttuuriomaisuudeksi määriteltyihin ja sitä sisältäviin rakennuksiin ja kohteisiin sekä muihin lakien ja asetusten nojalla kulttuuriomaisuutena suojeltuihin rakennuksiin ja kohteisiin;

14) työpaikkatiloihin, joissa työntekijöiden ja samanaikaisesti paikalla olevien muiden ihmisten määrä on yleensä vähintään 50;

15) yli 100 metriä pitkiin yleisessä käytössä oleviin tunneleihin.

Jos samaa kohdetta varten tulee muun lain kuin pelastuslain taikka toimivaltaisen viranomaisen antaman määräyksen nojalla laatia turvallisuus-, valmius- tai muu vastaava suunnitelma, erillistä pelastussuunnitelmaa ei tarvitse laatia, vaan vastaavat asiat voidaan koota mainittuun muuhun suunnitelmaan. Tästä on mainittava suunnitelmassa.

2 § Pelastussuunnitelman sisältö

Pelastuslain 15 §:n 2 momentissa säädetyn sisältövaatimuksen lisäksi pelastussuunnitelmassa on tarpeen mukaan otettava huomioon myös kohteen tavanomaisesta poikkeava käyttö ja tilapäinen käyttötavan muutos.

Pelastussuunnitelmassa on selvitettävä myös, miten pelastuslain 14 §:n mukainen omatoiminen varautuminen toteutetaan poikkeusoloissa.

Pelastussuunnitelma on pidettävä ajan tasalla ja siitä on tiedotettava tarvittavalla tavalla asianomaisen rakennuksen tai muun kohteen asukkaille ja työntekijöille sekä muille, joiden on osallistuttava pelastussuunnitelman toimeenpanoon.

Pelastuslaitoksen tulee antaa neuvontaa pelastussuunnitelman laadinnasta.

Maa- ja metsätalousministeriö velvoittaa tuettavan maatilarakentamisen yhteydessä laatimaan pelastussuunnitelman. Pelastussuunnitelma on toimitettava pelastusviranomaiselle. Tuetun rakentamisen rahoituksen ehtona on pelastusviranomaisen hyväksymä pelastussuunnitelma. Maa- ja metsätalousministeriö velvoittaa laatimaan pelastussuunnitelman laajemmalla sisällöllä kuin pelastusasetus.

MMM 474/2014, 13 §

Pelastuslain (379/2011) 14 §:n edellyttämää omatoimista varautumista varten kotieläinrakennuksille on laadittava pelastuslain 15 §:n ja valtioneuvoston asetuksen pelastustoimesta (407/2011) mukainen pelastussuunnitelma, joka on toimitettava pelastusviranomaiselle. Suunnitelmassa on erityisesti esitettävä tulipalon varhaiseen havaitsemiseen, alkusammutukseen ja eläinten pelastamiseen tarvittavat laitteet ja järjestelyt sekä henkilöstö.

Pelastussuunnitelman tulee sisältää sähkölaitteiden tarkastus-, huolto- ja kunnossapito-ohjelma sekä suunnitelma, missä esitetään turvatoimet rakennuksessa tulitöitä tehtäessä.

Pelastuslaki ei edellytä pelastussuunnitelmien toimittamista pelastusviranomaiselle. Pelastusviranomaisen on annettava ohjausta ja neuvontaa pelastussuunnitelman laadinnassa. Ohjaus ja neuvontavelvoite on huomioitava myös niissä tapauksissa, jos

asiakas toimittaa pelastussuunnitelman pelastusviranomaiselle. Viranomaisen on aina reagoitava asiakkaan palvelupyyntöihin.

Soveltaminen:

Valvonnan yhteydessä tulee varmistaa, että pelastussuunnitelma on ajantasainen ainakin uhkien ja vaarojen suhteen sekä organisaation vastuunjaon suhteen. Parhaimmillaan pelastussuunnitelma ohjaa päivittäistä toimintaa.

Tapahtumien turvallisuus

Yleisötilaisuuksien järjestämistä valvovat useat eri viranomaiset. Tapahtumia koskevat säädökset ja ohjeet ovat hajallaan eri paikoissa. Yleisötilaisuuden kokonaisturvallisuus on useiden tekijöiden summa. Turvallisuuden kannalta parhaaseen lopputulokseen päästään viranomaisten välisellä yhteistyöllä.

16 § Yleisötilaisuuden pelastussuunnitelma

Yleisötilaisuuksiin ja muihin tapahtumiin, joihin osallistuvien ihmisten suuren määrän tai muun erityisen syyn vuoksi sisältyy merkittävä henkilö- tai paloturvallisuusriski, tilaisuuden järjestäjän on laadittava pelastussuunnitelma.

Yleisötilaisuuden pelastussuunnitelmassa on selvitettävä ja arvioitava tilaisuuden vaarat ja riskit. Niiden perusteella määritellään tilaisuuden turvallisuusjärjestelyt sekä tilaisuuden toteuttamisesta vastaavalle henkilöstölle ja tilaisuuteen osallistuvalla yleisölle annettavat ohjeet onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja onnettomuus- ja vaaratilanteessa toimimiseksi.

Yleisötilaisuuden pelastussuunnitelma on toimitettava viimeistään 14 vuorokautta ennen tilaisuuden alkamista tiedoksi alueen pelastusviranomaiselle. Alueen pelastusviranomainen voi erityisestä syystä hyväksyä, että yleisötilaisuuden pelastussuunnitelma toimitetaan sille tiedoksi edellä mainitun määräajan jälkeen. Jos 2 momentissa tarkoitettu selvitys ja arvio tilaisuuden vaaroista ja riskeistä tai niiden perusteella määritellyt turvallisuusjärjestelyt ja ohjeet ovat alueen pelastusviranomaisen arvion mukaan puutteelliset, alueen pelastusviranomainen voi palauttaa suunnitelman täydennettäväksi. Alueen pelastusviranomaisen tulee myös tarvittaessa suorittaa kohteessa 80 §:n mukainen palotarkastus ja ryhtyä 81 ja 82 §:n mukaisiin toimenpiteisiin. Alueen pelastusviranomaisen tulee tarvittaessa ilmoittaa sille toimitetusta suunnitelmasta poliisille ja ensihoidosta vastaavalle terveysturvaviranomaiselle. Räjähdeiden tai palo- ja räjähdysvaarallisten kemikaalien käytöstä erikoistehosteena tulee ilmoittaa etukäteen alueen pelastusviranomaiselle siten kuin asiasta säädetään vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain (390/2005) 81 §:ssä.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä yleisötilaisuuksista ja tapahtumista, joihin on laadittava yleisötilaisuuden pelastussuunnitelma. Yleisötilaisuuden pelastussuunnitelman sisällöstä voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Pelastusasetus 407/2011 3 §

Pelastuslain 16 §:ssä tarkoitettu yleisötilaisuuden pelastussuunnitelma on laadittava yleisötilaisuuteen tai tapahtumaan, jossa:

- 1) arvioidaan olevan läsnä samanaikaisesti vähintään 200 henkilöä;
- 2) käytetään avotulta, ilotulitteita tai muita pyroteknisiä tuotteita taikka erikoistehosteina palo- ja räjähdysvaarallisia kemikaaleja;
- 3) tapahtumapaikan poistumisjärjestelyt poikkeavat tavanomaisesta; tai
- 4) tapahtuman luonne aiheuttaa erityistä vaaraa ihmisille.

Seuraamus: Mikäli ei toimita yleisötilaisuuden pelastussuunnitelmaa ajoissa, voidaan tuomita pelastusrikkomuksesta sakkoon. PelL 106 §

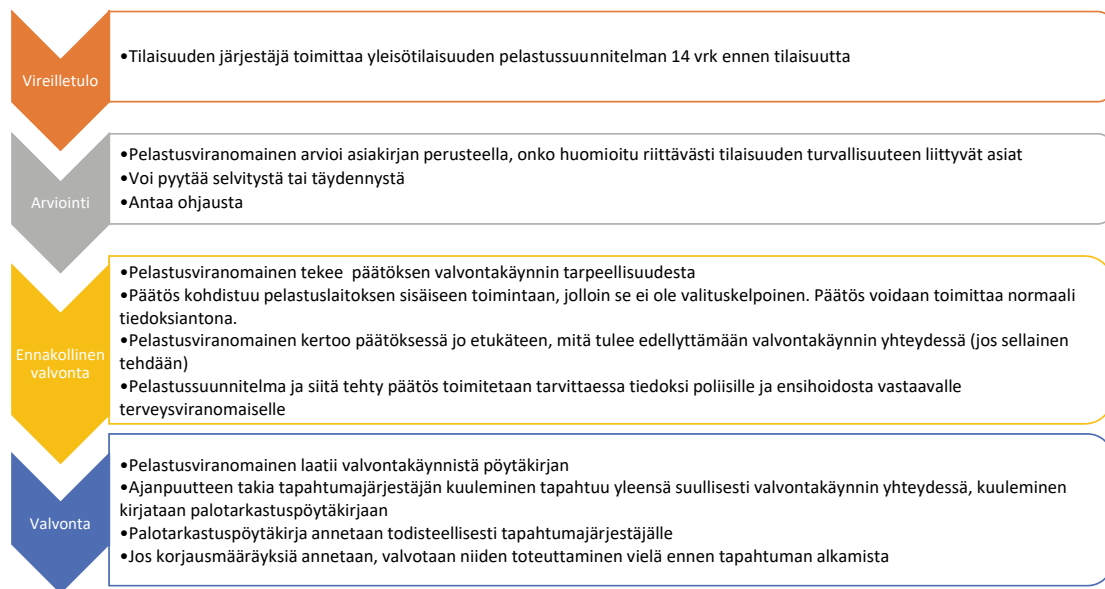
Pelastuslain mukainen sääntely koskee ainoastaan yleisötilaisuuksia yleisten kokousten jäädessä pelastuslain mukaisen sääntelyn ulkopuolelle ja kokoontumislaisa säädettyjen poliisin toimivaltuuksien varaan. Yleisötilaisuuksien pelastussuunnitelmavelvollisuudesta on säädetty erikseen valtioneuvoston asetuksessa pelastustoimesta (407/2011).

Yleisellä kokouksella tarkoitetaan mielenosoitusta tai muuta kokoontumisvapauden käyttämiseksi järjestettyä tilaisuutta, johon muutkin kuin nimenomaisesti kutsutut voivat osallistua tai jota he voivat seurata.

Pelastussuunnitelma tai sen yhteenvedo on toimitettava alueen pelastusviranomaiselle tämän antamien ohjeiden mukaisesti. Suunnitelman laatimisessa voidaan käyttää pelastuslaitosten kumppanuusverkoston suunnitelmamallia. Pelastussuunnitelmaan sisältyvät asiat voidaan sisällyttää myös muuhun tapahtuman turvallisuudesta laadittuun asiakirjaan. Suunnitelma tulee toimittaa alueen pelastusviranomaiselle neljätoista vuorokautta ennen tilaisuuden alkamista. Alueen pelastusviranomainen voisi kuitenkin erityisestä syystä hyväksyä, että yleisötilaisuuden pelastussuunnitelma toimitetaan sille tiedoksi edellä mainitun määräajan jälkeen. Erityisenä syynä voitaisiin pitää esimerkiksi sitä, että tilaisuuden järjestäjät eivät ole ajoissa tienneet tai osanneet ennakoida tarvetta tilaisuuden järjestämiseen, eivätkä tästä johtuen ole voineet ryhtyä valmistelemaan ajoissa pelastussuunnitelmaa.

Yleensä erillistä tilaisuuden pelastussuunnitelmaa ei tarvita tiloihin, jotka ovat tarkoitettu yleisötilaisuuksien järjestämiseen. Rakennuksen pelastussuunnitelmassa tulee olla riittävästi huomioitu yleisötilaisuuksien ja tapahtumien järjestäminen. Tilaisuuden järjestäjän tulee myös ottaa huomioon kiinteistön pelastussuunnitelmassa edellytetyt seikat. Esimerkiksi opetusrakennuksissa tapahtuva koulun oma, pienimuotoinen yleisötilaisuus ei ole kokoontumislain mukainen yleisötilaisuus. Koulujen

normaalitoiminnan ulkopuolinen käyttö yleisötilaisuuksiin ja majoituskäyttöön on myös huomioitava joko koulun tai tilaisuudenjärjestäjän pelastussuunnitelmassa. Se saattaa aiheuttaa myös ylimääräisen valvontatehtävän.

Kuva 17. Yleisötilaisuuden pelastussuunnitelman valvonta.

Pelastusviranomaisen arvioi tulleen pelastussuunnitelman. Pelastussuunnitelmasta arvioidaan riskien tunnistamisen laajuus ja muutkin pelastuslain 16 § 2 mom. mukaiset asiat. Pelastusviranomaisen voi palauttaa asiakirjan täydennettäväksi. Pelastusviranomaisen on velvollinen tarvittaessa ohjaamaan pelastussuunnitelman laadintaa. Pelastusviranomaisen valvoo, neuvoa ja ohjaa pelastussuunnitelman täydennysprosessia niin kauan, että suunnitelma on riittävällä tasolla.

Alueen pelastusviranomaisen ilmoittaa tarvittaessa suunnitelmasta poliisille ja ensihoidosta vastaavalle terveysturvaviranomaiselle. Tällä korostetaan pelastustoimen, poliisin sekä ensihoidosta ja sairaankuljetuksesta vastaavien viranomaisten yhteistyön merkitystä suurten yleisötilaisuuksien turvallisuusjärjestelyiden ohjaamisessa ja valvonnassa. Paikallisesti on voitu sopia, että pelastusviranomaisen toimittaa muille viranomaisille tulleen pelastussuunnitelman ja/tai myös pelastusviranomaisen laatiman päätöksen. Yhteistyötä tehdään myös Turvallisuus- ja kemikaaliviraston sekä paikallisten ympäristöterveysvalvonnan kanssa.

Yleisötilaisuuksiin suoritetaan valvontakäyntejä tapahtumakohtaisen riskiarvion perusteella. Riskiarvioinnissa kiinnitetään erityistä huomiota tapahtumapaikan palo- ja poistumisturvallisuuteen, osallistujamäärään sekä pyrotekniikkaan. Myös muut vi-

.....

ranomaiset voivat myös tarvittaessa tehdä kohteessa toimivaltuuksiensa mukaisia tarkastuksia.

Yleisötilaisuuden pelastussuunnitelmaan

- tilaisuuden vaarojen ja riskien arviointi sekä johtopäätelmät
- tilaisuuden turvallisuusjärjestelyt
- turvallisuushenkilöstölle, asiakkaille ja muille henkilöille annettavat ohjeet ja ohjeistukset
- toimenpiteet joilla turvataan pelastustoiminta tilaisuudessa
- mahdolliset muut tilaisuuteen liittyvät omatoimisen varautumisen toimenpiteet

Soveltaminen:

Yleisötapauhtuman pelastussuunnitelman puuttuminen ei anna pelastusviranomaiselle oikeutta keskeyttää tapahtumaa. Tilaisuus keskeytetään pelastuslain 82 §:n mukaisesti, jos tapahtuma aiheuttaa suurta vaaraa. Kokoon tumislain mukaan poliisilla on oikeus kieltää yleisötilaisuuden järjestäminen (530/1999).

Hoitolaitosten poistumisturvallisuus

Poistumisturvallisuusselvitys on tarkoitettu toimintakyvyltään alentuneiden henkilöiden paloturvallisuuden suunnittelun, toteutuksen ja ylläpidon apuvälineeksi. Riittävä poistumisturvallisuus on toiminnanharjoittajan vastuulla täydentäen 14 § oma toimisen varautumisen velvoitetta.

Uudisrakennusten osalta hoitolaitosten poistumisturvallisuus huomioidaan jo rakennus lupamenettelyssä. Henkilöturvallisuuden kannalta vaativiin kohteisiin tulee suunnittelun alkuvaiheessa laatia turvallisuusselvitys. Tämän pohjalta määritellään rakenteelliset ja muut toimenpiteet riittävän turvallisuustason saavuttamiseksi. Turvallisuusselvitys laaditaan yhteistyössä kohteen suunnittelijoiden, käyttäjien sekä turvallisuudesta vastaavien viranomaisten ja muiden tarpeellisten tahojen kanssa. (848/2017) Rakennuslupan yhteydessä kohteeseen laadittu turvallisuusselvitys vastaa poistumisturvallisuusselvitystä. Jos toimintaa aloitettaessa toiminnanharjoittaja tai pelastusviranomainen havaitsee, että turvallisuusselvitys ei vastaa todellisia olosuhteita, on selvitys päivitettävä.

18 § Poistumisturvallisuus hoitolaitoksissa sekä palvelu- ja tukiasumisessa

Sairaaloissa, vanhainkodeissa ja muussa laitoshuollossa, suljetuissa Seuraamuslaitoksissa ja muissa näihin verrattavissa kohteissa (hoitolaitokset) sekä asumisyksikön muotoon järjestetyissä palvelu- ja tukiasunnoissa ja muissa näihin verrattavissa asuinrakennuksissa ja tiloissa, joissa asuvien toimintakyky on tavanomaista huonompi (palvelu- ja tukiasuminen), toiminnanharjoittajan on etukäteen laadituin selvityksin ja suunnitelmin ja niiden perusteella toteutetuin toimenpitein huolehdittava, että asukkaat ja hoidettavat henkilöt voivat poistua turvallisesti tulipalossa tai muussa vaaratilanteessa itsenäisesti tai avustettuina.

Edellä 1 momentin mukaisella toiminnanharjoittajalla tarkoitetaan hoitolaitoksen ylläpidosta ja palvelu- ja tukiasumisen järjestämisestä huolehtivaa kuntaa ja muuta julkisoikeudellista yhteisöä. Toiminnanharjoittajalla tarkoitetaan myös yritystä ja muuta yhteisöä, joka kunnan tai muun julkisoikeudellisen yhteisön kanssa tehdyn sopimuksen perusteella tai muutoin vastaa tai huolehtii hoitolaitoksen ylläpidosta tai palvelu- ja tukiasumisen järjestämisestä.

19 § Poistumisturvallisuusselvitys

Edellä 18 §:ssä tarkoitetun toiminnanharjoittajan on laadittava selvitys siitä, miten rakennuksen tai tilan käyttötapa ja henkilöiden rajoittunut, heikentynyt tai poikkeava toimintakyky sekä muut poistumisturvallisuuteen vaikuttavat tekijät otetaan huomioon tulipaloihin ja muihin vaaratilanteisiin varautumisessa ja poistumisjärjestelyissä (poistumisturvallisuusselvitys). Rakennusluvan yhteydessä kohteeseen laadittu turvallisuusselvitys vastaa poistumisturvallisuusselvitystä.

Poistumisturvallisuusselvitys on laadittava ennen toiminnan aloittamista ja päivitettävä vähintään kolmen vuoden välein tai toiminnan muuttuessa olennaisesti.

Poistumisturvallisuusselvitys ja sen muutokset on toimitettava alueen pelastusviranomaiselle 20 §:n 1 momentissa tarkoitetun arvion tekemistä varten. Poistumisturvallisuusselvitys on toimitettava lisäksi tiedoksi rakennusvalvontaviranomaiselle.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä poistumisturvallisuusselvityksen laatimisesta ja päivittämisestä sekä selvityksen sisällöstä

Seuraamus: Poistumisturvallisuusselvityksen laatimista voidaan tehostaa uhkasakolla tai teettämisuhalla. Pell 105 §

Poistumisturvallisuusselvityksessä tulee selvittää, miten rakennuksen tai tilan käyttötapa ja henkilöiden rajoittunut, heikentynyt tai poikkeava toimintakyky otetaan huomioon tulipaloihin ja muihin vaaratilanteisiin varautumisessa ja poistumisjärjestelyissä. Henkilöiden rajoittuneella toimintakyvyllä tarkoitetaan myös tilanteita, joissa esimerkiksi ovien lukituksilla tai muulla tavalla on rajoitettu tai estetty henkilöiden vapaa poistuminen tiloista. Poistumisturvallisuusselvityksessä toiminnanharjoittaja osoittaa sen, miten hoitolaitoksessa tai palvelu- ja tukiasumiseen kuuluvassa kohteessa on suunniteltu huolehdittavan siitä, että asukkaat ja hoidettavat henkilöt voivat poistua turvallisesti tulipalossa tai muussa vaaratilanteessa.

Päivitykseen liittyen toiminnanharjoittajan on aina oltava yhteydessä alueen pelastusviranomaiseen ja tehtävä vähintäänkin ilmoitus siitä, että poistumisturvallisuusselvityksessä käsitellyissä asioissa ei ole tapahtunut muutoksia. Ilmoitus on tehtävä kirjallisesti, jotta päivityselvityksen täyttyminen tulee dokumentoitua asianmukaisesti.

Päivityselvityksestä seuraa käytännössä myös selvityksen säilyttämisvelvoite toiminnanharjoittajalle. Myös pelastusviranomaisen on järjestettävä prosessiin liittyvien asiakirjojen ja päätösten kirjaaminen ja asianmukainen arkistointi.

Päivitystarpeen arvioiminen voi tulla käsiteltäväksi myös pelastusviranomaisen tekemän palotarkastuksen yhteydessä. Tavanomaisia palotarkastuksessa valvottavia poistumisturvallisuutta koskevia asioita ovat erityisesti seuraavat pelastuslaissa säädetty asiat:

- poistumisreitijärjestelyistä huolehtiminen: kulkukelpoisuus ja esteettömyys, poistumisopasteet, valaistus, ovien aukeaminen, pelastustiet (PelL 10–12 §)
- ilmoitin-, hälytys- ja sammutuslaitteistojen toimintakunto, laitteistojen kunnossapitopäiväkirjat, laitteistojen määräaikaistarkastukset (PelL 12 §)
- omatoimisen varautumisen järjestelyt kuten henkilökunnan kouluttaminen (PelL 14–15 §).

Esimerkki poistumisturvallisuusselvitysprosessista on liitteessä 14.

Soveltaminen:

Poistumisturvallisuusselvityksen laadinnassa voidaan käyttää Suomen Pelastusalan Keskusjärjestön poistumisturvallisuusselvityksen laadintaoppaan lomakkeita ja periaatteita.

20 § Poistumisturvallisuuden arviointi ja poistumisturvallisuuden toteuttamissuunnitelma

Alueen pelastusviranomaisen tulee arvioida poistumisturvallisuusselvityksen perusteella, täyttääkö poistumisturvallisuus 18 §:ssä säädetty vaatimukset.

Ennen 1 momentissa tarkoitetun asian ratkaisemista alueen pelastusviranomaisen voi velvoittaa toiminnanharjoittajan määräajassa täydentämään 19 §:ssä tarkoitettua poistumisturvallisuusselvitystä ja toteuttamaan yhteistyössä pelastuslaitoksen kanssa kohteessa poistumiskokeen.

Jos poistumisturvallisuus ei täytä 18 §:ssä säädettyjä vaatimuksia, toiminnanharjoittajan tulee laatia alueen pelastusviranomaisen asettamassa määräajassa suunnitelma poistumisturvallisuuden saattamiseksi laissa säädettyjen vaatimusten mukaiseksi.

Seuraamus: Poistumisturvallisuuden toteuttamissuunnitelman laatimisen laiminlyönnistä annettua määrystä voidaan tehostaa uhkasakolla tai teettämisuhtalla. PelL 105 §

Poistumisturvallisuusselvitysten valvonnan yhteydessä on oltava tarkkana siinä, että selvitys on realistinen. Tarvittaessa tulee käydä keskustelua toiminnanharjoittajan kanssa poistumisturvallisuusselvityksen sisällöstä.

Alueen pelastusviranomaisen tulee arvioida, täyttääkö poistumisturvallisuusselvitys 18 §:ssä asetetun poistumisturvallisuusvaatimuksen. Poistumisturvallisuusselvityksen perusteella arvioidaan, ovatko rakennuksen tai tilan turvallisuusjärjestelyt riittävät varmistamaan henkilöiden turvallisen poistumisen tulipalossa tai muussa äkillisessä vaaratilanteessa. Mikäli alueen pelastusviranomainen epäilee poistumisturvallisuusselvityksen sisältöä, pelastusviranomainen voi vaatia toiminnanharjoittajaa toteuttamaan poistumiskokeen sen todentamiseksi, miten poistuminen käytännössä toteutetaan riittävän nopeasti ja turvallisesti. Mikäli arvioinnin tulos täyttää sille asetetut vaatimukset, pelastusviranomainen tekee myönteisen hallintopäätöksen.

Jos toiminnanharjoittajan tekemän poistumisturvallisuusselvityksen ja mahdollisen poistumiskokeen perusteella olisi ilmeistä, että kohde ei täytä laissa asetettua poistumisturvallisuusvaatimusta, alueen pelastusviranomainen tekee hallintopäätöksen. Hallintopäätöksessä asetetaan määräaika poistumisturvallisuuden toteuttamissuunnitelman laatimiseksi.

Pelastusviranomaisen suorittamien päätösten käsittely tulee tehdä hallintolain edellyttämällä tavalla huomioiden hyvän hallinnon tavat asiakkaan kuulemisesta, valitusoi-keudesta ja päätöksen tiedoksiannosta.

Pelastusviranomainen toimittaa poistumisturvallisuusselvityksen kunnan rakennusvalvontaan. Pelastusviranomaisen suorittama poistumisturvallisuusselvityksen arviointi on suositeltavaa toimittaa tiedoksi rakennusvalvonnalle.

21 § Poistumisturvallisuuden toteuttamismääräys

Jos toiminnanharjoittajan 20 §:n 3 momentin mukaisesti suunnittelemissa toimenpiteillä ei voida saattaa kohteen poistumisturvallisuutta vaatimusten mukaiseksi, alueen pelastusviranomaisen on annettava 81 §:n mukainen korjausmääräys, jonka yhteydessä voidaan myös määrätä 82 §:n mukaisia erityisiä turvallisuusvaatimuksia.

Seuraamus: Poistumisturvallisuuden toteuttamisen laiminlyönnistä annettua määräystä voidaan tehostaa uhkasakolla tai teettämisuhkalla. PelL 105 §

Poistumisturvallisuuden toteuttamissuunnitelmassa toiminnanharjoittaja määrittelee toimenpiteet, joilla se käytännössä saattaa kohteen poistumisturvallisuuden laissa edellytetylle tasolle. Poistumisturvallisuuden toteuttamissuunnitelman tulee sisältää määrääjat toimenpiteiden suorittamiselle.

Alueen pelastusviranomainen arvioi saapuneen poistumisturvallisuuden toteuttamissuunnitelman ja tekee asiasta valituskelpoisen hallintopäätöksen. Mikäli toteuttamissuunnitelma ei ole hyväksyttävissä, tulee pelastusviranomaisen antaa hoitolaitoksen tai palvelu- ja tukiasumisen toiminnasta vastaavalle toiminnanharjoittajalle poistumisturvallisuuden toteuttamismääräys. Poistumisturvallisuuden toteuttamismääräys toteutetaan lain 81 §:n mukaisena korjausmääräyksenä, jossa korjattavat puutteet yksilöidään. Tällä pykälällä määrättäessä annetaan toiminnanharjoittajalle mahdollisuus valita keino korjaustoimenpiteille.

Korjausmääräyksessä voidaan asettaa myös lain 82 §:ssä erikseen yksilöityjä erityisiä turvallisuusvaatimuksia. Tämän mukaisesti poistumisturvallisuusvaatimuksen toteuttamiseksi annetussa korjausmääräyksessä voitaisiin velvoittaa kohteeseen asennettavaksi esimerkiksi automaattinen sammutuslaitteisto. Tällä pykälällä määrättäessä pelastusviranomainen määrittää korjaustoimenpiteet. Esimerkiksi sammutuslaitteiston toteuttamiselle poistumisturvallisuuden parantamiseksi pidetään 2-3 vuoden määräaika hyväksyttävänä.

Poistumisturvallisuusvaatimuksen toteuttamismääräys (korjausmääräys) kohdennetaan lain 18 §:n 2 momentissa yksilöidylle toiminnanharjoittajalle, joka voi olla myös muu luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö kuin rakennuksen omistaja ja haltija. Toiminnanharjoittajan tulee neuvotella korjausmääräyksen toteuttamisesta toimintaan käytettävän rakennuksen omistajan ja haltijan kanssa ja sopia vaatimusten toteuttamistavasta sekä toimenpiteiden aiheuttamien kustannusten jaosta toiminnanharjoittajan, omistajan ja haltijan kesken. Mikäli toiminnanharjoittaja ei saa rakennuksen omistajan suostumusta korjausmääräyksessä vaadittujen toimenpiteiden toteuttamiseen, rakennuksessa ei voi jatkaa toimintaa, joka ei täytä laissa säädettyä poistumisturvallisuusvaatimusta.

Muut erikseen säädetty valvontakohteet

22 § Turvetuotantoalueiden paloturvallisuus

Turvetuotannossa tulee palovaaran vuoksi kiinnittää erityistä huomiota tulipalon ehkäisemiseen. Turvetuotanto on keskeytettävä, jos tulipalon vaara on ilmeinen tuulen tai muun syyn johdosta.

Seuraamus: Mikäli turvetuotantoa ei keskeytetä ajoissa, voidaan tuomita pelastusrikkomuksesta sakkoon. PelL 106 §

Turvetuotantoalueiden paloturvallisuudesta on annettu Sisäasianministeriön ohje SM-2006-03459/Tu-312. Ministeriön ohje ei ole velvoittava, mutta siinä on koottuna turvetuotannon paloturvallisuuden kannalta oleelliset huomioitavat asiat. Ohjeen mukaan turvetuotantoalueen palotarkastus on suoritettava ennen toiminnan

aloittamista ja yli kymmenen hehtaarin suuruisen turvetuotantoalueen palotarkastus on toimitettava vähintään kerran vuodessa tuotannon aikana.

Turvetuotantoalueiden valvonnassa voidaan hyödyntää omatoimisen turvallisuuden itsearviointimallia. Itsearviointi antaa asiakkaan toimesta riskitietoa turvetuotantoalueesta.

42 § 2 mom. Yhteistyö onnettomuuksien ehkäisemisessä

Jos viranomaiset virkatoimiensa yhteydessä havaitsevat tai muutoin saavat tietää rakennuksessa, asunnossa tai muussa kohteessa ilmeisen palonvaaran tai muun onnettomuusriskin, heidän tulee mahdollisten salassapitosäännösten estämättä ilmoittaa asiasta alueen pelastusviranomaiselle. Ilmoitusvelvollisuus koskee myös kuntaa, muuta julkisyhteisöä ja näiden palveluksessa olevaa henkilöstöä sekä 18 §:n 2 momentissa tarkoitettua hoitolaitoksen ylläpidosta ja palvelu- ja tukiasumisen järjestämisestä huolehtivaa toiminnanharjoittajaa ja tämän palveluksessa olevaa henkilöstöä.

Tämän säännöksen johdosta tehtävä ilmoitus pelastusviranomaiselle käynnistää pelastusviranomaisen riskiarvioinnin. Riskiarvioinnin perusteella määritellään valvonnan ja viranomaisyhteistyön tarve. Erillisessä liitteessä 15 on tästä aiheesta lisää.

Säädöksen tavoitteena on mahdollistaa eri viranomaisten järjestelmiin kertyvän tiedon sekä havaintojen välittäminen asiasta vastaavalle viranomaiselle siten, että tieto tallentuu ja velvoittaa toimivaltaisen viranomaisen reagoimaan tarvittavalla tavalla. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että ilmeisen paloriskin sekä ilmeisen muun onnettomuusriskin torjunta on kyettävä käynnistämään välittömästi tiedon tultessa pelastusviranomaiselle. Tavoitteena on myös saavuttaa pysyviä tuloksia sopimalla käytänteistä, joilla vastaavien tilanteiden toistuminen on ennakoitavissa ja estettävissä. Pelastuslaitosten yhteinen hanke paloriski-ilmoituskäytännöksi hakee kansallista yhteistä mallia.

Laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta

Tätä asiakokonaisuutta lähestyttäessä laki määrittelee yleislinjat. Asetukset tarkentavat ilmoitusten käsittelyyn ja valvontaan liittyvät vaatimustasot. Tukesin ohjeet täsmenävät hyväksyttävää toteutustapaa. Asiaa käsiteltäessä tulee huomioida kaikki oleelliset säännökset ja ohjeet kokonaiskuvan muodostamiseksi.

115 § Valvontaviranomaiset

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto valvoo tämän lain noudattamista siltä osin kuin tehtävää ei 2–4 momentissa ole säädetty muulle viranomaiselle. (21.12.2010/1271)

Pelastusviranomaiset valvovat tämän lain noudattamista, kun on kyse:

- 1) vaarallisten kemikaalien vähäisestä teollisesta käsittelystä ja varastoinnista tai säilytyksestä, jollei toiminta ole osa 23 §:n 2 momentissa tarkoitettua toiminnallista kokonaisuutta, jolloin sen valvonta kuuluu Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle;
- 2) yksityiseen kulutukseen hyväksytyjen iletulitteiden ja vähäistä vaaraa aiheuttavien muiden pyroteknisten tuotteiden varastoinnista kaupan yhteydessä tai niiden luovutuksesta yksityiseen kulutukseen;
- 3) räjähteiden ja vaarallisten kemikaalien käytöstä erikoistehosteena 81 §:ssä mainituissa tilaisuuksissa.

(10.4.2015/358)

Poliisi valvoo tämän lain noudattamista, kun on kyse:

- 1) räjähteiden käytöstä, siirrosta sekä luovutuksesta ja tähän liittyvästä säilytyksestä;
- 2) ampuma-aseiden patruunoiden, sytytysnallien ja ruudin varastoinnista myymälässä;
- 3) räjähteiden hävittämisestä;
- 4) iletulitusnäytöksistä.

Kemikaalien säilytys

Kemikaalien säilytyksellä tarkoitetaan ilmoitusrajojen alle jäävää säilytystä. Pelastusviranomaisen on valvottava säilytystä kohteesta riippumatta. Mikäli ilmoitusraja ylittyy, on kyseessä vähäinen kemikaalien käsittely ja varastointi.

35 § (390/2005)

Vaarallisten kemikaalien säilytys

Sen, jolla on hallussaan vaarallista kemikaalia, tulee noudattaa kemikaalin säilytyksessä huolellisuutta ja varovaisuutta.

Vaaralliset kemikaalit tulee säilyttää vaatimusten mukaisissa päällyksissä niille varatuissa paikoissa. Lisäksi kemikaalin haltijan tulee huolehtia, etteivät asiattomat saa kemikaalia haltuunsa. Vaarallisen kemikaalin säilytystilassa tulee lisäksi huolehtia asianmukaisesta järjestyksestä ja ilmanvaihdosta sekä siitä, että vahinkotapauksissa kemikaali voidaan kerätä talteen tai tehdä vaarattomaksi.

Keskenään reagoivat kemikaalit tulee säilyttää toisistaan erillään, jos niiden reaktiosta toistensa kanssa voi olla seurauksena palaminen, huomattava lämmön kehittyminen, vaarallisten kaasujen kehittyminen taikka epästabiilien aineiden muodostuminen.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarvittaessa tarkemmin vaarallisten kemikaalien säilytystä koskevista vaatimuksista.

Kemikaalien säilytyksessä on merkitsevää aineiden määrien vähyys, astioiden tilavuuksien pienuus ja säilytyksen tilapäisyys. Tilan käyttötapa rajoittaa palo-osastokohtaisia säilytysmääriä. Sallitut säilytysmäärät on kuvattu valvonta-asetuksessa (Valtioneuvoston asetus vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonnasta 21.5.2015/685). Kemikaalien säilytyksen valvontaa voidaan perustella myös PelL 9 §:n 2 momentin avulla: Helposti syttyvää materiaalia ei saa säilyttää niin, että siitä aiheutuu tulipalon syttymisen tai leviämisen vaaraa tai että tulipalon sammuttaminen vaikeutuu.

Tilan käyttötapa	Bensiini, liuottimet, aerosolit	Polttoöljy/Diesel LP > 60 °C	Nestekaasu	Huomautus
Asunto	Yhteensä 25 litraa		25 kg	
Palo-osastoitu varasto	Yhteensä 50 litraa		50 kg	
Autosuoja	60 litraa	200 litraa	25 kg	Ajoneuvon polttoainesäiliötä ei huomioida.
Hoitolaitos, majoitus, työpaikka- ja kokoontumistila	Vain toiminnan harjoittamisen kannalta tarpeellinen määrä.			Mahdollisimman vähän.
Tuotantotila	Yhden työvuoron tuotannossa tarvittava määrä.			Pyritään sijoittamaan erilliseen varastoon.
Yhteiskäyttöiset kellari- ja ullakotilat	Ei palavia nesteitä, nestekaasua tai muita kaasuja.			
Myymäla	Myymälaakohtaiset määrät ja järjestelyt riippuvat myymälän suojaustasosta ja kemikaalien määrästä ja laadusta. Kemikaali-ilmoituksen pohjalta tehdään kemikaalipäätös, jossa enimmäismäärät ja järjestelyt vahvistetaan tapauskohtaisesti. Ks. liite 16			

Kemikaalien säilytyksen ja varastoinnin yhteydessä tulee aina huomioida myös **vaarallisen jätteen** (ongelmajäte) käsittely- ja varastointijärjestelyjen turvallisuus.

Vaarallisten kemikaalien vähäinen käsittely ja varastointi

Kemikaalimäärien kasvaessa toiminnan katsotaan olevan varastointia. Valvonta lähtee liikkeelle toiminnanharjoittajan ilmoituksesta (24 §). Ilmoituksen sisällöstä on tarkemmat tiedot valvonta-asetuksessa (685/2015 § 34). Pelastusviranomaisen tekee ilmoituksen perusteella päätöksen (25 §) ja käyttöönottotarkastuksen (27 §). Valvonta-asetus (685/2015) asettaa päätöksen (36 §) ja käyttöönottotarkastuksen (37 §) sisällöille lisävaatimuksia. Päätöstä tehdessä tulee huomioida myös räjähdysriski (ATEX). Päätös ja käyttöönottotarkastuksesta tehty pöytäkirja saatetaan tiedoksi Tukselle, AVI:lle, kunnan ympäristösuojeluviranomaiselle ja rakennusvalvontaviranomaiselle. Tehty päätös on luonteeltaan lupa, jossa voidaan asettaa ehtoja toiminnan sallimiseksi.

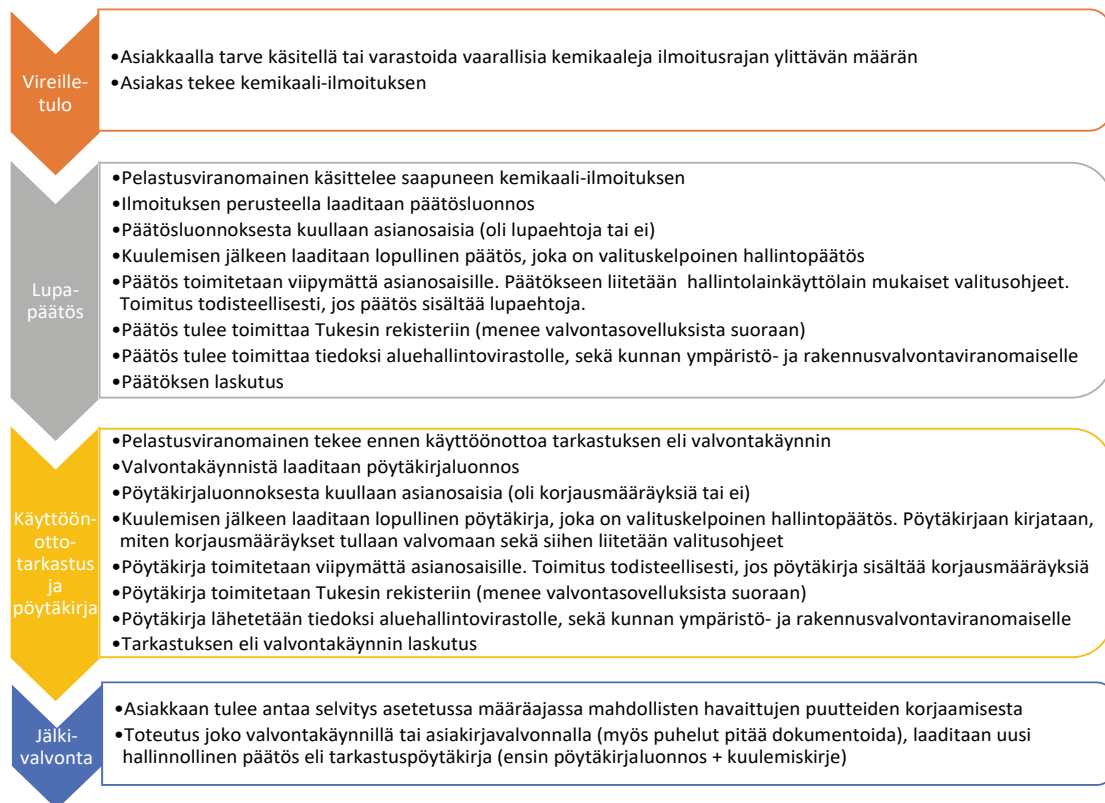

Kuva 18. Vaarallisen jätteen säilytys tulee järjestää asianmukaisesti.

Käyttöönottotarkastuksessa tulee erityisesti kiinnittää huomiota kemikaalien turvalliseen käyttöön, laitoksen rakenteiden, laitteistojen ja varusteiden huoltoon ja kunnossapitoon, henkilöstön koulutukseen ja opastukseen sekä onnettomuuksien ehkäisyyn ja pelastustoiminnan organisointiin. Tarkastuksesta on laadittava pöytäkirja, josta käyvät ilmi mahdollisesti havaitut puutteet sekä tarvittavat toimenpiteet niiden korjaamiseksi. Toiminnanharjoittajan on annettava asetetussa määräajassa selvitys tarkastuksessa havaittujen puutteiden korjaamisesta.

Pelastusviranomainen voi yksittäistapauksissa myöntää poikkeuksia vähäistä teollista käsittelyä tai varastointia harjoittavalle toiminnanharjoittajalle tarpeellisiksi katsomiltaan ehdoilla luvan poiketa valvonta-asetuksessa säädetystä, jos säännösten noudattaminen aiheuttaa kohtuuttomia kustannuksia tai huomattavaa hankaluutta ja jos tarkoitettu turvallisuus voidaan saavuttaa muulla tavoin. Jakeluaseman, vähittäismyymälän tai useamman vähittäismyymälän muodostaman kauppakeskuksen harjoittamaa vaarallisten kemikaalien varastointia on aina pidettävä vähäisenä. Jakeluasemien osalta voidaan hyödyntää jakeluasemaopasta, joka löytyy liitteestä 17. Tukesin laatima opas palavien nesteiden säilytyksestä kaupassa löytyy liitteestä 18.

Vaarallisten kemikaalien vähäinen käsittely ja varastointi voi olla myös tilapäistä. Tilapäisenä käsittelyllä ja varastoinnilla käsitetään enintään kuusi kuukautta kestävää kemikaalin käyttöä työmailla, messuilla, näyttelyissä tai kilpailuissa tai muuta vastaavaa toimintaa. Tilapäisestä käsittelystä ja varastoinnista on säädetty tarkemmin valvonta-asetuksessa 685/2015. Tilapäisestä käsittelystä ja varastoinnista on tehtävä ilmoitus pelastusviranomaiselle (34 §). Pelastusviranomaisen on tehtävä ilmoituksen perusteella päätös (36 §) ja käyttöönottotarkastus (38 §).

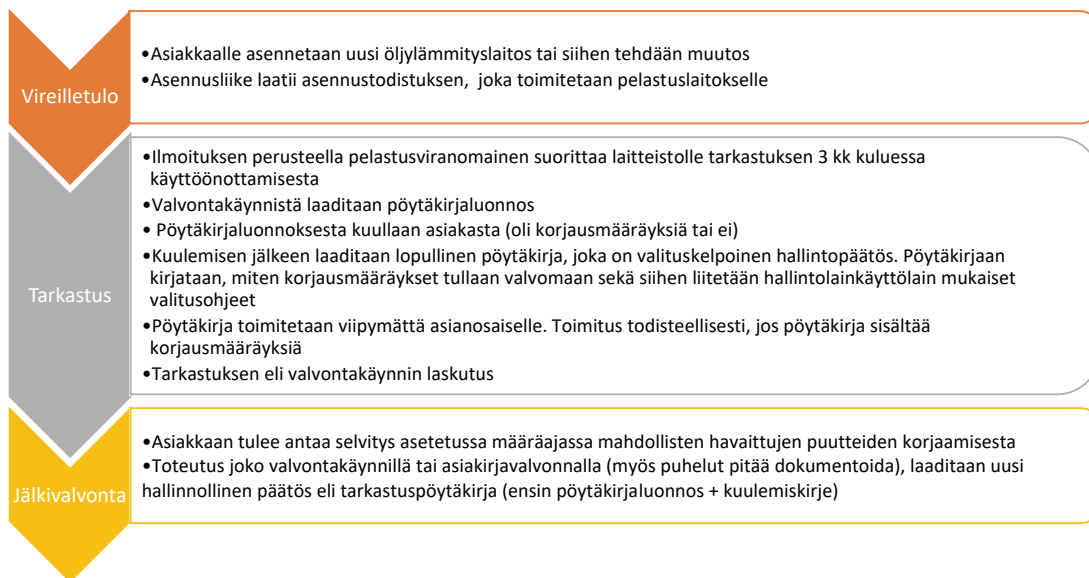
Kuva 19. Vaarallisten kemikaalien vähäisen käsittelyn ja varastoinnin valvonta.

Öljylämmityslaitteistojen valvonta

VNa 685/2015 § 39 Öljylämmityslaitteiston käyttöönotto

Toiminnanharjoittajan on ilmoitettava pelastusviranomaiselle myös sellaisen sumutus-polttimella varustetun öljylämmityslaitteiston käyttöönotosta, joka ei ole edellyttänyt 33 §:n mukaista ilmoitusta. Pelastusviranomaisen on tarkastettava öljylämmityslaitteisto kolmen kuukauden kuluessa käyttöönotosta.

Öljylämmityslaitteiston asentaminen kuuluu myös kemikaalien vähäiseen käsittelyyn ja varastointiin. Öljylämmityslaitteistojen valvonta käynnistyy toiminnanharjoittajan tai kiinteistön omistajan ilmoituksesta. Pelastusviranomaisen on tarkastettava öljylämmityslaitteisto kolmen kuukauden kuluessa käyttöönotosta. Öljylämmityslaitteiston käyttöönottotarkastuksesta tehdään pöytäkirja, jossa tulee kuvata laitteistokokonaisuus turvajärjestelyineen ja ohjeineen sekä mahdolliset puutteet. Puutteiden korjaamiseen tulee määrittää kohtuullinen korjausaika.

Kuva 20. Öljylämmityslaitteiston valvonta.

Valvonta käyttöönoton jälkeen

40 § Valvontasuunnitelman mukaiset tarkastukset

Pelastusviranomaisen tulee tarkastaa 33 §:ssä tarkoitettu vähäistä teollista käsittelyä tai varastointia harjoittava tuotantolaitos pelastuslain 79 §:n mukaisen valvontasuunnitelman mukaisesti.

Tarkastuksessa tulee erityisesti kiinnittää huomiota tuotantolaitoksen turvalliseen käyttöön, laitoksen rakenteiden, laitteistojen ja varusteiden huoltoon ja kunnossapitoon, henkilöstön koulutukseen ja opastukseen sekä onnettomuuksien ehkäisyyn ja pelastustoiminnan organisointiin.

Tarkastuksesta on laadittava pöytäkirja, josta käyvät ilmi tuotantolaitoksessa mahdollisesti havaitut puutteet sekä tarvittavat toimenpiteet niiden korjaamiseksi.

Toiminnanharjoittajan on annettava asetetussa määräajassa selvitys tarkastuksessa havaittujen puutteiden korjaamisesta.

Käyttöönoton jälkeen vähäistä teollista käsittelyä tai varastointia harjoittavan laitoksen valvonta ja öljylämmityslaitteistojen valvonta tehdään valvontasuunnitelman mukaisesti.

Maanalaisten öljysäiliöiden valvonta

54 § Maanalaisten öljysäiliöiden määräaikaistarkastus

Omistajan tai haltijan on huolehdittava, että tärkeällä tai muulla vedenhankintaan soveltuvalla pohjavesialueella olevat maanalaiset öljysäiliöt tarkastetaan määräajoin.

Säiliö, joka 1 momentissa tarkoitetussa tarkastuksessa havaitaan öljyvahingonvaaraa aiheuttavaksi, on korjattava tai poistettava käytöstä. Välitöntä vaaraa aiheuttava säiliö on heti poistettava käytöstä.

Pohjavesialueella sijaitseviin maanalaisiin öljysäiliöihin tulee tehdä kuntokartoitus määräajoin. Määräaikaistarkastuksesta on tarkempia ohjeita kauppa- ja teollisuusministeriön päätöksessä maanalaisten öljysäiliöiden määräaikaistarkastuksesta 344/1983. Säiliöiden tarkastajien velvollisuus on toimittaa tarkastuspöytäkirjat pelastusviranomaiselle.

Pöytäkirjojen perusteella tehdään riskinarvio, jonka perusteella päätetään valvontatoimenpiteistä. Mikäli säiliö on todettu täyttävän luokan A tai B vaatimukset, valvontatoimenpiteitä ei käytännössä tarvita. Mikäli säiliö on luokassa C, tulee säiliö poistaa käytöstä kuuden kuukauden aikana. Mikäli säiliö on luokassa D, tulee säiliö poistaa välittömästi käytöstä. Tässä tilanteessa tulleen asiakirjan pohjalta laaditaan palotarkastuspöytäkirjaluonnos, jolla pyydetään kiinteistön omistajalta selvitystä mitkä ovat toimenpiteet säiliön suhteen (=kuuleminen). Määräajan jälkeen laaditaan pöytäkirja, joka toimitetaan asiakkaalle valitusosoituksen kanssa. Usealla pelastuslaitoksella on käytäntönä toimittaa pöytäkirja tiedoksi kunnan ympäristöviranomaiselle.

Räjähteiden valmistus ja varastointi sekä käyttö

Räjähteiden valmistuksen ja varastoinnin valvonta kuuluu Tukesin vastuulle. Poikkeuksen muodostavat seuraavat asiat:

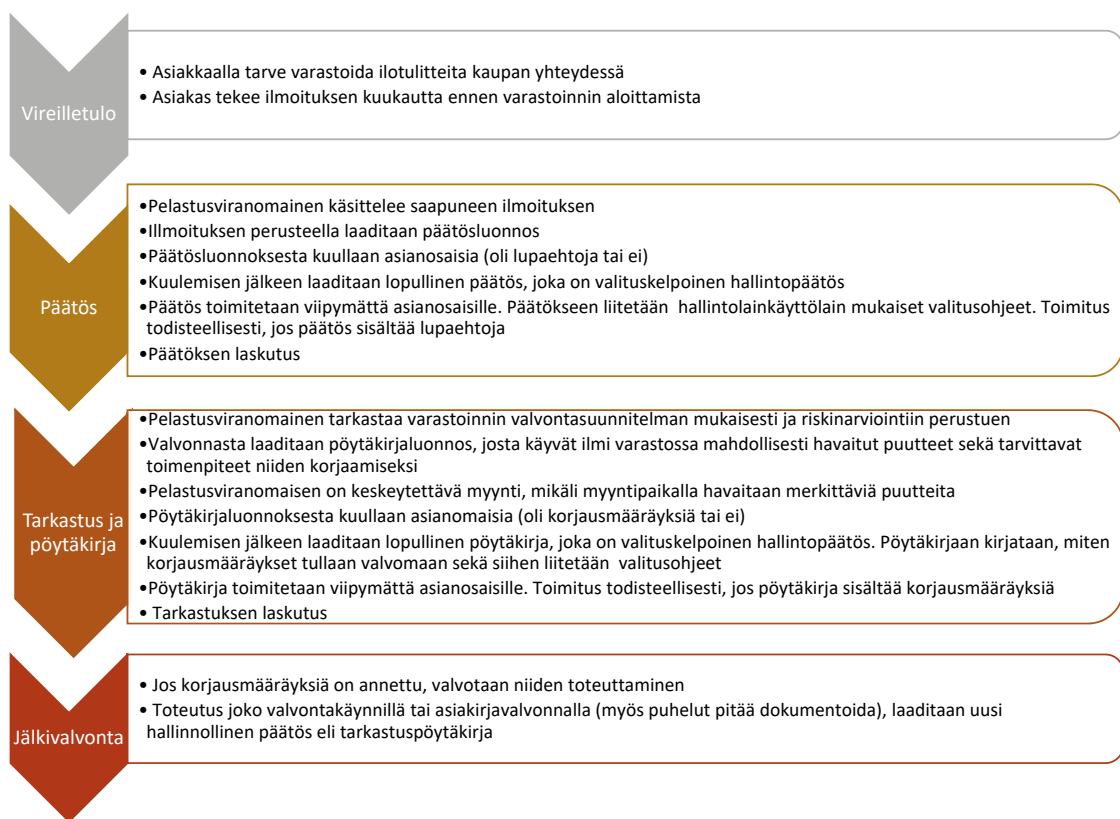
- ilotulitteiden varastoinnin valvonta kaupan yhteydessä
- ilotulitteiden käyttö yksityisen toimesta
- erikoistehosteiden käyttö
- tilapäisen räjähdetaraston käyttöönottotarkastus (erillisestä sopimuksesta)

Ilotulitteiden valvonta kaupan yhteydessä (390/2005 63-64 §)

Mikäli asiakas haluaa varastoida kaupan yhteydessä ilotulitteita, on hänen tehtävä siitä ilmoitus pelastusviranomaiselle kuukautta ennen varastoinnin alkamista. Pelastusviranomainen tekee ilmoituksen perusteella päätöksen. Myymälätilassa saa varastoida enintään 50 kg F1-luokan ilotulitteita. Tätä korkeammat määrät kuuluvat Tukesin

valvottaviin. Tähän poikkeuksena on ilotulitteiden lyhytaikainen varastointi, jollaiseksi katsotaan alle neljän viikon aika. Lyhytaikaisessa varastoinnissa pelastusviranomaisen voi antaa luvan pihamaan konttivarastointiin.

Pelastusviranomaisen on valvottava varastoinnin teknisen toteutuksen ja toimintatapojen vaatimuksenmukaisuutta ja toimivuutta. Varastoinnin on oltava säännösten ja tehdyn päätösten mukaista. Varastot on valvottava valvontasuunnitelman mukaisesti.

Kuva 21. Ilotulitteiden valvonta kaupan yhteydessä

390/2005 111 § Ilotulitteiden myynnin kieltäminen

Pelastusviranomaisen tulee kieltää ilotulitteiden myynti, jos myymälävaraston tarkastuksen yhteydessä ilmenee, että:

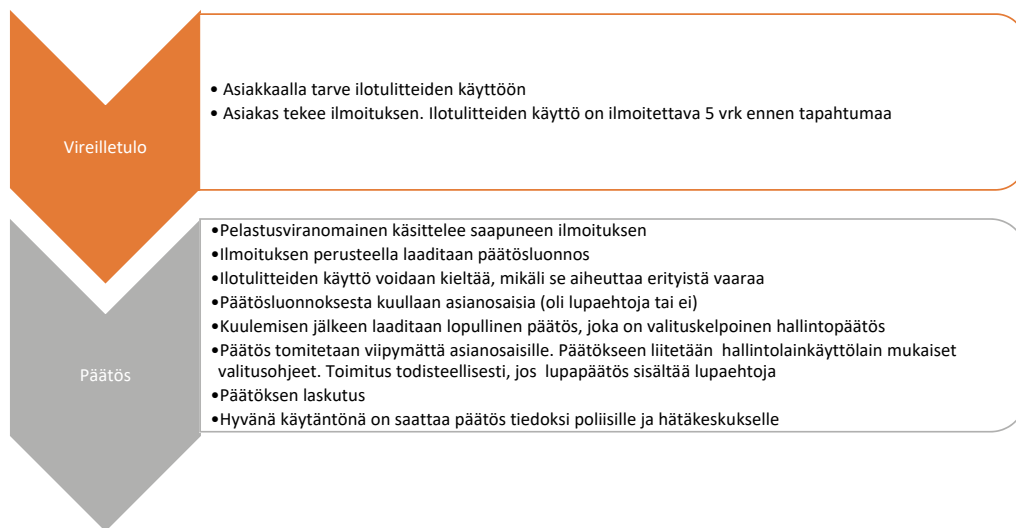
- 1) varastoinnista ei ole tehty 63 §:n mukaista ilmoitusta;
- 2) 65 §:n mukaista vastuuhenkilöä ei ole paikalla ilotulitteita asiakkaille luovutettaessa;
- 3) ilotulitteita luovutetaan päihtyneille tai sallittua ikää nuoremmille; tai
- 4) ilotulitteiden kauppa tai varastointi ei täytä siitä tämän lain ja sen nojalla annettuja säännöksiä.

Ilotulitteiden myynnin kieltämis päätös voidaan tehdä paikan päällä havainnon tehtyä. Päätöstä on heti noudatettava ja asiakkaalle on annettava valitusosoitus. Tukes on antanut esimerkiksi vastuuhenkilöistä erillisen ohjeen.

Ilotulitteiden käyttö yksityisen toimesta (390/2005 91-92 §)

Ilotulitteiden käytöstä tulee etukäteen ilmoittaa pelastusviranomaiselle (91 §). Ilmoittamisessa voidaan käyttää pelastuslaitosten kumppanuusverkoston sivuilta löytyvää lomaketta. Pelastusviranomainen tekee ilmoituksen perusteella päätöksen, jossa voidaan asettaa ehtoja turvalliseen käyttöön. Ilotulitteita voidaan käyttää ilman ilmoitusta uutena vuotena.

Pelastusviranomainen voi antaa ilotulitteiden käyttöön paikallisista olosuhteista johtuvia määräyksiä (92 §). Näissä määräyksissä pelastusviranomainen voi sallia käytön ilman ilmoitusta (esim. Venetsialaiset) tai kieltää ilotulitteiden käytön sellaisissa paikoissa (esim. kaupunkien keskusta-alueet uutena vuotena), joissa ilotulitteiden käyttö voidaan katsoa aiheuttavan vaaran.

Kuva 22. Ilotulitteiden käyttö uuden vuoden ulkopuolella.

Erikoistehosteiden käyttö (390/2005 81 §)

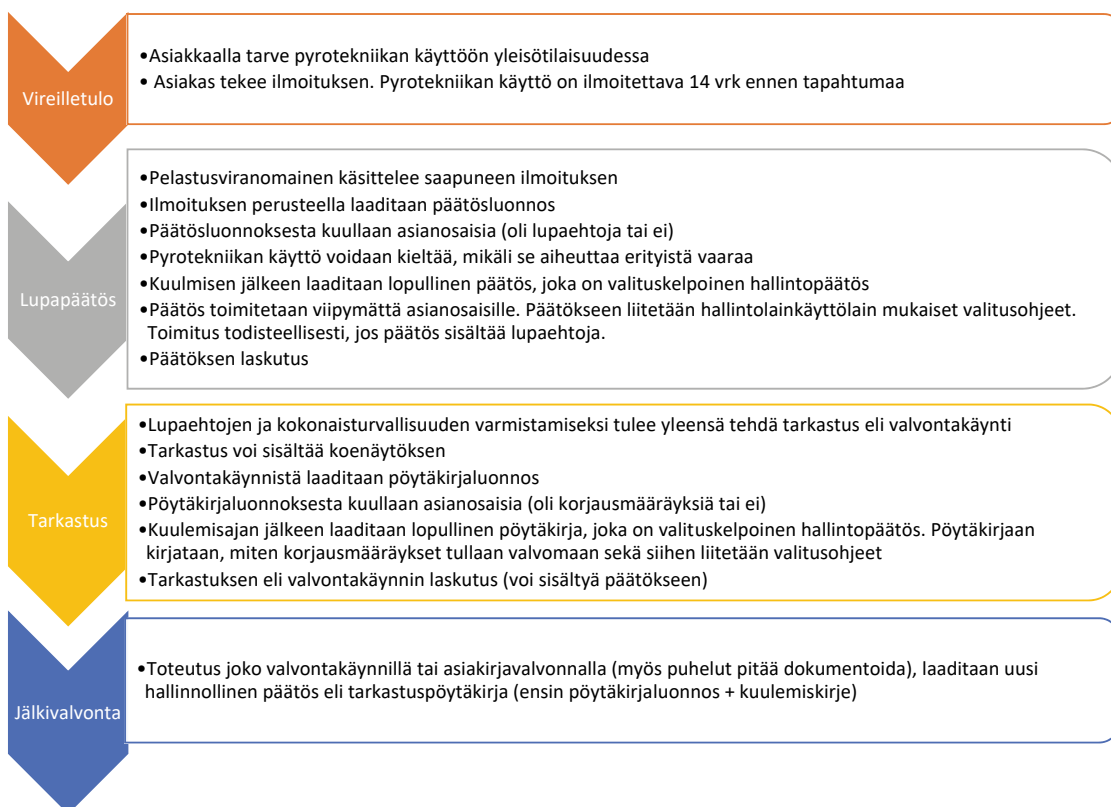
Räjähteitä tai vaarallisia kemikaaleja saa käyttää erikoistehosteena kokoontumislaisissa (530/1999) tarkoitetuissa yleisissä kokouksissa ja yleisötilaisuuksissa, jos siitä on tehty ilmoitus pelastusviranomaiselle viimeistään 14 vuorokautta ennen tilaisuuden järjestämistä.

Ilmoituksessa tulee nimetä vastuuhenkilö, jolla tulee olla panostajalaisissa tarkoitettu tehostealan pätevyys.

Vastuuhenkilön tehtävänä on huolehtia siitä, että 1 momentissa tarkoitetuissa tilaisuuksissa räjähteitä tai vaarallisia kemikaaleja käytetään säännösten mukaisesti ja pelastusviranomaisen asettamien rajoitusten ja ehtojen mukaisesti.

Pelastusviranomainen voi ilmoituksen perusteella määrätä erikoistehosteiden turvallisen käsittelyn kannalta tarpeellisia rajoituksia ja ehtoja aiotulle käytölle. Pelastusviranomainen voi kieltää käytön, jos siitä aiotussa paikassa ja aiottuna ajankohtana voidaan katsoa aiheutuvan ilmeistä henkilö-, ympäristö- tai omaisuusvahinkojen vaaraa.

Yleisötilaisuuteen tulee laatia pelastussuunnitelma, jossa on kuvattava tilaisuuteen kuuluvat riskit (esim. pyrotekniikan käyttö). Pelastusviranomainen tekee yleisötapahtumiin riskiperusteisen tarkastuksen. Pyrotekniikan käyttö nostaa riskiä, joten lupaehtojen ja kokonaisturvallisuuden varmistamiseksi tulee yleensä tehdä käyttöönotto-tarkastus. Tarkastus voi sisältää koenäytöksen.

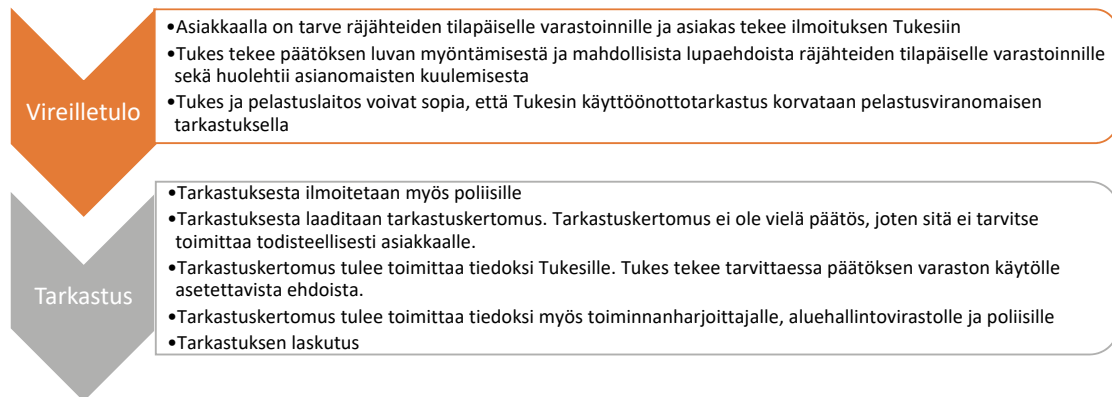
Kuva 23. Erikoistehosteiden käytön valvonta yleisötilaisuuksissa.

Tilapäisen räjähdevaraston käyttöönotto-tarkastus (390/2005 59a §)

Räjähdevarastot ovat Tukesin valvottavia kohteita. Tilapäisen räjähdevaraston käyttöönotto-tarkastuksen voi tehdä myös pelastusviranomainen Tukesin pyynnöstä. Käyttöönotto-tarkastuskäytännön tulee noudattaa räjähteiden valmistusta ja valvontaa koskevaa asetusta 819/2015 § 24-25. Pelastusviranomainen laatii tarkastuksesta tar-

kastuskertomuksen. Tarkastuskertomuksesta tulee käydä ilmi havaitut puutteet sekä tarvittavat toimenpiteet niiden korjaamiseksi.

Pelastusviranomaisen on lähetettävä tarkastuskertomus toiminnanharjoittajalle, aluehallintovirastolle, turvallisuus- ja kemikaalivirastolle sekä poliisille. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto tekee tarvittaessa päätöksen varaston käytölle asetettavista ehdoista.

Kuva 24. Tilapäisen räjähdewaraston käyttöönottotarkastus.

LIITTEET

- Liite 1 Kemikaaliturvallisuuslain nojalla annetut tarkemmat säädökset
- Liite 2 Sähköturvallisuuden valvontakaavio (malli Hki)
- Liite 3 Rakennusluvan mukaisuuden valvontakaavio (malli Hki)
- Liite 4 Tietojenvaihto (malli Pirkanmaa)
- Liite 5 Valvontapöytäkirja (Pelastusopisto)
- Liite 6 Pöytäkirjamalli
- Liite 7 Pöytäkirjamalli
- Liite 8 Pöytäkirjamalli
- Liite 9 Poliisille tehtävä ilmoitus pelastusrikkomuksesta
- Liite 10 Valvonnan saatekirje yritys/laitos
- Liite 11 Valvonnan saatekirje maatilat
- Liite 12 Valvonnan saatekirje asuinkiinteistöt
- Liite 13 Hallintopakkokeinot (malli Hki)
- Liite 14 Poistumisturvallisuusselvitysprosessi
- Liite 15 Paloriskiasuntojen ohje (malli Hki)
- Liite 16 Kemikaalien säilytysrajat
- Liite 17 Jakeluasemaopas
- Liite 18 Tukesin ohje palavien nesteiden säilytyksestä kaupassa
- Liite 19 Valvonnan seurantamalli

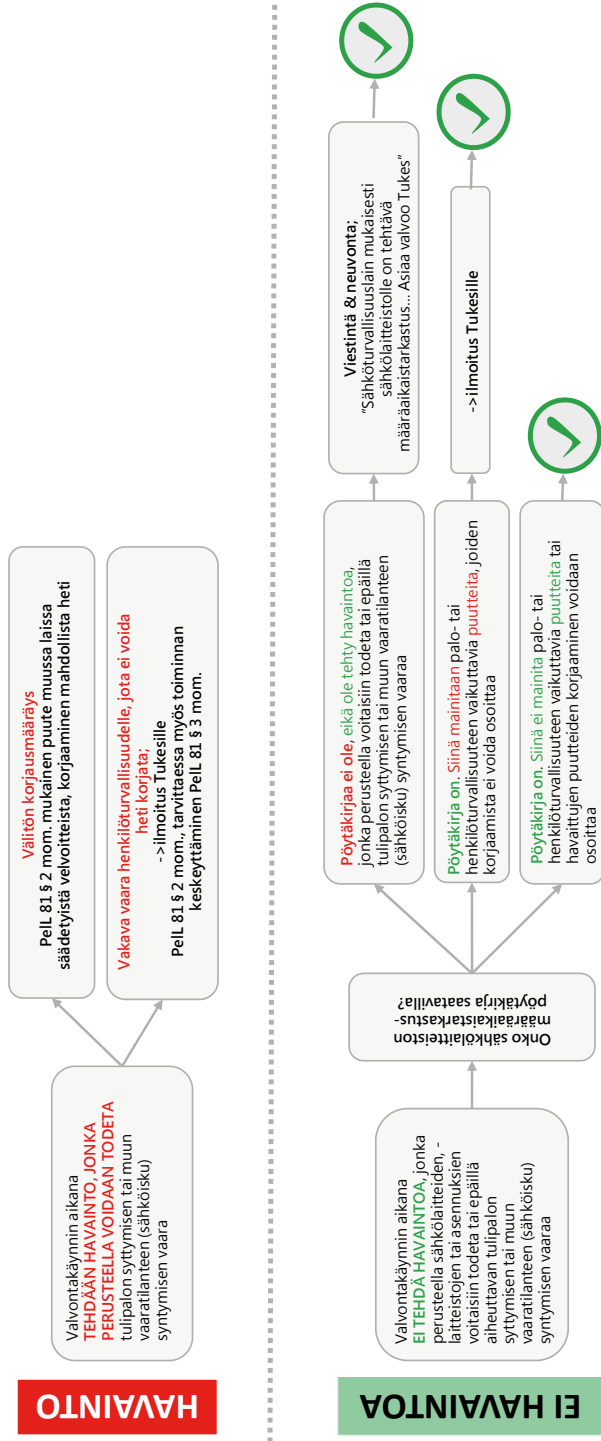
Liite 1 Kemikaaliturvallisuuslain nojalla annetut tarkemmat säädökset

	Ylin johto ja ohjaus	TEM		
	Valvonta viranomaiset	TUKES	PELA	POLIISI
Valvonta vastuu	390/2005 Laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden turvallisuudesta	Maahantuonti ja siirto. Ohjaa ja yhtenäistää toimintaa. Laajamittainen kemikaalien käsittely ja varastointi. Räjähteiden varastointi.	Vähäinen kemikaalien käsittely ja varastointi. Kuluttaja ilotuotteiden myynti ja varastointi. Räjähteet ja vaaralliset kemikaalit tehosteena.	Räjähteiden käytön valvonta. Ampuma-aseiden patruunoiden, sytyksien ja ruudin myynti ja varastointi.
Kemikaalit ja palavat kaasut	685/2015 Valtioneuvoston asetus vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonnasta	Lupakäsittely ja päätös. Valvonnan osana.	Ilmoituskäsittely ja päätös. Valvonnan osana.	
	856/2012 Valtioneuvoston asetus vaarallisten kemikaalien teollisen käsittelyn ja varastoinnin turvallisuusvaatimuksista	Lupakäsittely ja päätös. Valvonnan osana.	Ilmoituskäsittely ja päätös. Valvonnan osana.	
	858/2012 Valtioneuvoston asetus nestekaasulaitosten turvallisuusvaatimuksista	Lupakäsittely ja päätös. Valvonnan osana.	Ilmoituskäsittely ja päätös. Valvonnan osana.	
	551/2009 Valtioneuvoston asetus maakaasun käsittelyn turvallisuudesta	Lupakäsittely ja päätös. Valvonnan osana.		
	415/1998 KTM päätös vaarallisten kemikaalien käsittelystä ja varastoinnista jakeluosalla		Ilmoituskäsittely ja päätös.	
	314/1985 KTM päätös öljylämmityslaitteista		Käyttöönottotarkastus. Valvonnan osana.	
	344/1983 KTM päätös maanalaisten öljysäiliöiden määräaikaistarkastuksista		Käyttöönottotarkastus. Valvonnan osana.	
Räjähteet	1140/2016 Laki räjähteiden vaatimustenmukaisuudesta	Lupakäsittely ja päätös. Valvonnan osana.		
	819/2015 Valtioneuvoston asetus räjähteiden valmistuksen ja varastoinnin valvonnasta	Lupakäsittely ja päätös valmistuksesta ja varastoinnista. Ilotulitteiden laadunvalvonta.	Ilmoituskäsittely ja päätös pyrotekniikan käytöstä ja myymälä varastoinnista. Ilmoitus erikoistehosteiden käytöstä. Valvonta.	Ilotultusnäytösten luvat ja päätökset. Rajäytystyö ilmoitusten käsittely ja valvonta.
	1101/2015 Valtioneuvoston asetus räjähteiden valmistuksen, käsittelyn ja varastoinnin turvallisuusvaatimuksista	Lupakäsittely ja päätös valmistuksesta ja varastoinnista. Valvonta.	Pyrotekniikan ilmoituskäsittely ja päätös varastoinnista ja myymälä varastoinnista. Valvonnan osana.	Ase- ja patruunamyynnin ja varastoinnin ilmoituskäsittely ja päätös Valvonta
	180/2015 Laki pyroteknisten tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta	Valvonta ja päätös.	Ilmoitettava havaitsemistaan tuotteita koskevista puutteista Tukesille.	Valvonnan osana.
	719/2015 Valtioneuvoston asetus pyroteknisten tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta	Valvonta ja päätös.	Ilmoitettava havaitsemistaan tuotteita koskevista puutteista Tukesille.	Valvonnan osana.
Asennus liikkeet	558/2012 Valtioneuvoston asetus maakaasu-, nestekaasu- ja öljylämmityslaitteiden asennus- ja huoltotoimintaa sekä maanalaisten öljysäiliöiden tarkastusta harjoittavien hyväksymisestä	Pätevyystestaus Valvonta ja päätös. Rekisteröinti.	Ilmoitettava havaitsemistaan asennusliikkeen toimintaa koskevista puutteista Tukesille.	
ATEX	576/2003 Valtioneuvoston asetus räjähdyskelpoisten ilmakehän työtekijöille aiheuttaman vaaran torjunnasta	Valvonnan osana.	Valvonnan osana.	

Liite 2 Sähköturvallisuuden valvontakaavio (malli Hki)

Sähkölaitteistot palotarkastuksella

Sähkölaitteistojen määräaikaistarkastuksista määrätään sähköturvallisuuslaissa (1135/2016, voimassa 1.1.2017). Valvontaa toteuttavat Tukes ja sen valtuuttamat sähkötarkastajat (88 §). Pelastuslaitoksen korjausmääräysten on perustuttava pelastuslain 2. ja 3. luvun säädsöksiin (9 ja 14 §). Tämä on toimintaohje tilanteisiin, jossa valvontatentävän aikana havaitaan puute muussa lain säädännössä koskien sähkölaitteistoja ja –asennuksia. (Pel 81 § 2 mom.)

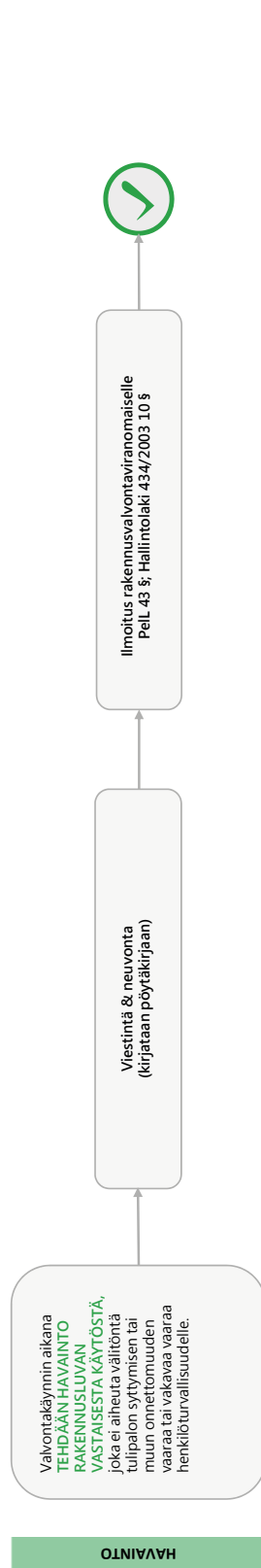
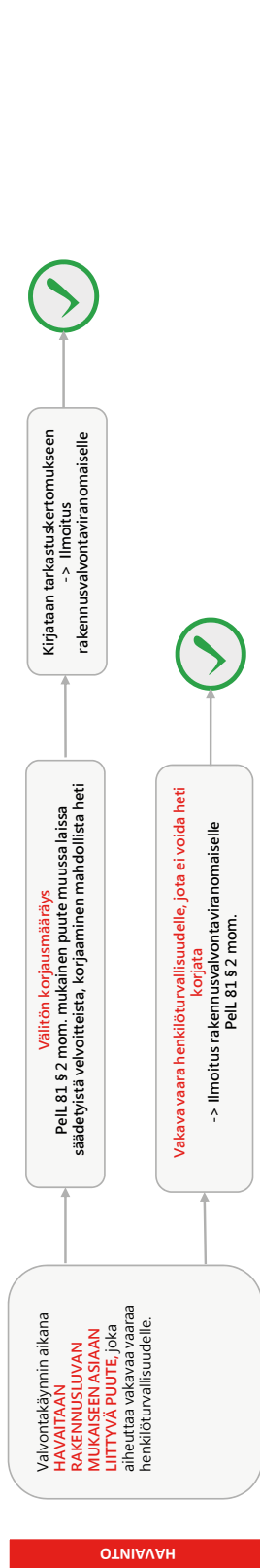
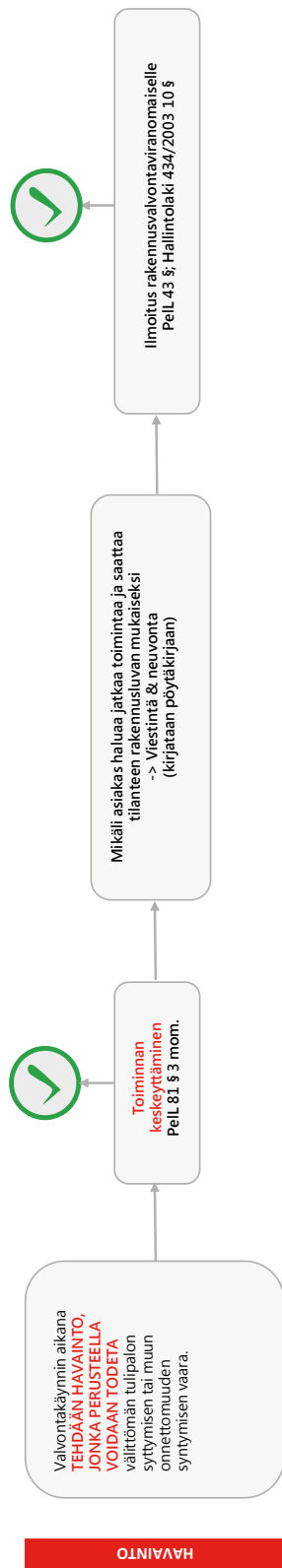
Liite 3 Rakennusluvan mukaisuuden valvontakaavio (malli Hki)

Rakennusluvan mukaisuus palotarkastuksella

Maankäyttöä ja rakentamista valvoo kunnan rakennusvalvontaviranomainen. Rakennus ympäristöineen on pidettävä sellaisessa kunnossa, että se jatkuvasti täyttää terveellisuuden, turvallisuuden ja käyttökelpoisuuden vaatimukset. (Maankäyttö- ja rakennuslaki 132/1999 124 ja 166 §)

Pelastuslaitoksen korjausmääräysten on perustuttava pelustuslain (379/2011) 2. ja 3. luvun sääöksiin.

Tämä on toimintaohje tilanteisiin, jossa valvontatehtävän aikana havaitaan puute muussa lain säädännössä koskien rakennusluvan mukaisuutta. (Pel 81 § 2 mom.)

Liite 4 Tietojenvaihto (malli Pirkanmaa)

Pekka Mutikainen

30.3.2017

VIRANOMAISYHTEISTOIMINTA ONNETTOMUUKSIEN EHKÄISYSSÄ

(v.1.2)

Kunnan toimialat	Kuvaus vakiintuneesta yhteistyöstä
1. Rakennusvalvonta	Annetaan lausuntoja rakennuslupahakemuksista pyydettyäessä kuntakohtaisten käytäntöjen mukaisesti, sekä osallistutaan ennakkopalaveriin tarvittaessa. Suoritetaan rakennusten käyttöönottoon liittyviä tarkastuksia yhdessä tai erikseen. Valvotaan olemassa olevien kohteiden rakennuslupamukaisuutta osana palotarkastuksia. Kemikaaliturvallisuuslain mukaiset päätökset toimitetaan tiedoksi rakennusvalvonnalle.
2. Kaavoitus (asema- ja yleiskaavat)	Annetaan lausuntoja asema- ja yleiskaavaluonnoksista ja ehdotuksista sekä osallistumis- ja arviointisuunnitelmista pyydettyäessä kuntakohtaisten käytäntöjen mukaisesti. Tarvittaessa osallistutaan kaavojen aloituskokouksiin, viranomaisneuvotteluihin ym. kokouksiin.
3. Ympäristöterveydenhuolto a. Elintarvikevalvonta b. Terveystensuojelu c. Eläinlääkintähuolto	a. Toimittaa elintarvikehuoneistomitoituksen pelastusviranomaiselle (vaihtelee kunnittain) => erityinen palotarkastus tarvittaessa. b. Toimittaa ilmoituksen majoitushuoneistoa koskevasta ilmoituksesta ja tarkastuskäynnistä. Suoritetaan yhteistarkastuksia ongelma-asunnoissa tarvittaessa. c. Ilmoitetaan kunnan viranomaiselle havaituista eläinsuojelurikkomuksista. Osallistutaan tarvittaessa yhteistarkastuksille. Ilmoittaa pel/rava havaitsemistaan turvallisuuspuutteista (satunnaisesti).
4. Ympäristönsuojelu	Pyydetään ympäristönsuojelusta tarvittaessa lausunto kemikaaliturvallisuuslain mukaisen ilmoituksen käsittelyn yhteydessä ja saatetaan tehty päätös tiedoksi. Toteutetaan öljysäiliöiden määräaikaistarkastusten valvontaprojekteja resurssien salliessa. Annetaan lausuntoja pyydettyäessä ympäristölupahakemuksista sekä suoritetaan yhteistarkastuksia resurssien puitteissa. Pyritään järjestämään yhteisiä koulutus-/ajankohtaispäiviä vuosittain.
5. Sosiaalipalvelut a. Vammaispalvelut b. Kehitysvammapalvelut c. Lastensuojelu d. Aikuissosiaalityö e. Ikäihmisten palvelut i. kotipalvelu / kotihoito f. Kotouttaminen g. Päihde- ja mielenterveyspalvelut h. Sosiaalipäivystys	a. Ei säännöllistä yhteistyötä. b. Järjestetään perhekotiyrittäjille turvallisuuskoulutuksia. c. Tehdään lastensuojeluilmoitus tarvittaessa. d. Tehdään ilmoitus asukkaasta tarvittaessa. e. Annetaan koulutusta kotihoidon henkilöstölle paloturvallisuuteen liittyvissä kysymyksissä, osallistutaan kotikäynneille resurssien puitteissa. Osallistutaan kehittämisprojekteihin, kuten Ikäneuvo. Turvallisuuskoulutukset perhekotiyrittäjille. f. Annetaan turvallisuusvalistusta maahanmuuttajille. g. Ei säännöllistä yhteistyötä. h. Tehdään kiireellisessä tilanteessa ilmoitus avuntarpeesta olevasta asukkaasta tarvittaessa. Tulipysäkki -puhuttelut luvattomasta tulenkäytöstä tavatuille koululaisille yhdessä muiden viranomaisten (pol, siv) kanssa.
6. Perusterveydenhuolto	Ei säännöllistä yhteistyötä.
7. Sivistystoimi a. Perusopetus b. 2. aste (Tredu, Sasy)	a. Osallistutaan kuntien, Tampereen seudun ja Pirkanmaan kouluturvallisuusryhmien toimintaan sekä

	kehittämishankkeisiin (mm. turvallisuuskansio). Koulutusyhteistyötä Osakkeen kanssa. Tulipysäkki; kts. 5. h. b. Turvallisuusyhteistyö aluillaan.
8. Maaseutuelinkeinoviranomainen	Ei säännöllistä yhteistyötä.
9. Kunnan tekninen toimiala	
a. Tilakeskus	a. Tilakeskus edustaa rakennuksen omistajaa kunnan kohteissa (osallistuminen tarkastuksille, pöytäkirjat tiedoksi).
b. Kiinteistötoimi	b. Yleisötapaturmien valvontaan liittyvää yhteistyötä satunnaisesti.
c. Suunnittelupalvelut	c. Liikennesuunnitteluun liittyvää yhteistyötä satunnaisesti.

Valtion viranomaiset	
1. Aluehallintovirasto	
a. Yksityiset sosiaalipalvelut	a. Annetaan pyydettyä lausuntoja kohteiden paloturvallisuudesta lupaviranomaiselle.
b. Alkoholihallinto	b. Täsmätetään satunnaisesti/tarpeen mukaan ravintoloiden asiakaspaikkamääriä.
c. Työsuojelu	c. Kemikaaliturvallisuuslain mukaiset päätökset ja tarkastuspöytäkirjat toimitetaan tiedoksi työsuojeluviranomaiselle.
d. Ympäristölupa-asiat	Rajapintoja paloturvallisuuslainsäädännön ja mm. atex -lainsäädännön valvonnassa. d. Annetaan lausuntoja ympäristölupahakemuksista pyydettyä (harvinaista käytännössä).
2. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus	
a. Maaseutuelinkeinot	a. Annetaan tarvittaessa asiantuntijalausuntoja paloturvallisuuden erityissäännösten täyttymisestä tuetun rakentamisen kohteissa.
b. Ympäristön suojelu	b. Annetaan pyydettyä lausuntoja ympäristövaikutusten arviointiohjelmista. Osallistutaan resurssien puitteissa yhteistarkastuksille ympäristölupakohteissa sekä tarvittaessa pilaantuneiden maa-alueiden puhdistuskohteissa. Tietojen vaihtoa valvontakohteista.
c. Alueiden käyttö ja rakentaminen	c. Osallistutaan tarveharkintaisesti ELY -keskuksen koolle kutsumiin viranomaisneuvotteluihin (kaavoitus).
3. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes)	
a. Kemikaalien ja kaasujen teollinen käsittely, räjähteet ja ilotulitteet	a. Annetaan pyydettyä lausuntoja lupahakemuksista, turvallisuusselvityksistä ja sisäisistä pelastussuunnitelmista. Osallistutaan resurssien puitteissa Tukes -tarkastuksille valvontakohteissa. Tukesin yleinen ohjaus, asiantuntijoiden konsultointi tarvittaessa.
b. Kuluttajaturvallisuus	b. Valvontayhteistyö vielä kehittymässä kevään 2016 lakimuutosten jälkeen. Havaituista vaaralliseksi arvioitavista kuluttajapalveluista ilmoitus Tukesiin.
c. Pelastustoimen laitteet	c. Konsultoidaan asiantuntijoita laitteisiin ja niiden valvontaan liittyvissä kysymyksissä. Ilmoitetaan säädösten vastaisista tuotteista tarvittaessa.
4. Poliisi	Suurten yleisötapaturmien turvallisuusjärjestelyjen ennakkopalaverit ja katselmukset tapahtumapaikoilla. Yhteistyötä palontutkinnassa, ilotulitteiden myyntipisteiden valvonnassa ja mm. oppilaitosten turvallisuustyössä. Osallistutaan poliisin ympäristörikosyhteistyöryhmään. Tutkintapyyntö pelastuslain rikkomuksista tarvittaessa sekä virka-apupyyntö valvontatoiminnan turvaamiseksi tarvittaessa.
5. Hätäkeskus	Annetaan lupa uuden paloilmoittimen aktivoimiseen. Hätäkeskus ilmoittaa paloilmoittimen irtisanomiset. Selvitetään tarvittaessa paloilmoittimiin liittyviä epäselvyyksiä.
6. Liikenteen turvallisuusvirasto (Trafi)	Osallistutaan kemikaaliratapihan valvontakäynteihin ja annetaan lausunto turvallisuusselvityksestä ja sisäisestä pelastussuunnitelmasta.

Liite 5 Valvontapöytäkirja (Pelastusopisto)

PETOSEN PELASTUSLAITOS

Hulkontie 83
70820 PETONEN
Puh. (017) 1234567

VALVONTAPÖYTÄKIRJA

Päivämäärä 3.2.2015	Valvontakäynnin juokseva n:o 001
Tarkastettava kiinteistö/kohde Kiinteistö Oy Marintalo	Kaup. osa/Kylä Petonen
Kiinteistön postiosoite Hulkontie 82, 70820 KUOPIO	Kiinteistössä tarkastettuja rakennuksia, kpl 1
Omistaja(t)/Haltija(t) (asianosainen/asianosaiset) Kiinteistö Oy Marintalo, omistajan edustajana hall.pj. Mari Mutikainen	
Omistajan/Haltijan postiosoite, jollei sama kuin kiinteistön Sama.	
Paloturvallisuudesta vastaava Turvallisuspäällikkö Jani Juntunen	
Tarkastukseen osallistuneet Turvallisuspäällikkö Jani Juntunen	
Valvonnan tyyppi ☒ Säännöllinen ☐ Epäsäännöllinen ☐ Jälkivalvonta ☐ Kemikaalivalvonta ☐ Muu toimenpide	

Tarkastuksen kulku:

Tarkastus aloitettiin asiakirjatarkastuksella, käytiin läpi pelastussuunnitelman päivitystilanne, henkilökunnan turvallisuskoulutuksen tilanne koulutuksen seurantataulukosta sekä turvallisuuksjärjestelmien ylläpidon ja huollon dokumentit (paloilmoittimen kuukausikeilupäiväkirja, paloilmoittimen vuosihuoltopöytäkirjat, savunpoistoluukkujen testausraportit, alkusammutuskaluston huolto- ja testausraportit).

Lisäksi keskusteltiin kiinteistön ilmanvaihdon puhdistustarpeesta sekä maanalaisen öljysäiliön kunnosta.

Tehtiin pistokokeen omainen havaintokierros kiinteistön seuraavissa tiloissa: yleiset tilat ja käytävät, porraskäytävät, sähköpääkeskukset ja lämmönjakohuoneet sekä huoneet B304 ja D205. Painopisteenä tällä kertaa kierroksella oli palo-osastoinnin toimivuus, sisäisten käytävien siisteys ja kulkukelpoisuus.

Lisäksi kierrettiin kiinteistön ulkopuoli, pysäköintialueet, pelastustiet, jätteiden säilytystilat ja varastotilat läpi. Painopisteenä näissä oli tuhopolttoriskien ennalta ehkäisy.

Keskeiset havainnot:

Kiinteistön pelastussuunnitelma on päivitetty 30.10.2014 ja se on ajan tasalla. Henkilökunnan aktiivisuus osallistua turvallisuskoulutukseen on ollut vuoden 2014 aikana vähäistä. Kiinteistön turvallisuuksjärjestelmien tarkastuksesta, testauksesta ja huolloista on huolehdittu riittävällä tasolla.

Kiinteistön ilmanvaihto on puhdistettu viimeksi 5.-7.8.2003, puhdistukselle olisi selkeästi jo tarvetta, tämä näkyy esimerkiksi venttiilien likaantumisenä. Havaittiin palo-osastointia toteuttavassa seinässä on merkittäviä puutteita sähkökaapeleiden läpivienneissä. Kiinteistö on 15 vuotta vanha ja sijaitsee tärkeällä pohjavesialueella. Maanalaisen öljysäiliön kuntoa ei ole tarkistettu käyttöönoton jälkeen.

Tehdyn havaintokierroksen perusteella kiinteistön sisäiset käytävätilat, yhteistilat, porraskäytävät ja tekniset tilat ovat siistissä ja turvallisessa kunnossa. Myös huoneiden B304 ja D205 palokuorman määrä ja siisteys oli nyt kunnossa. Kiinteistön ulkopuoli, ympäristö ja pelastustiet olivat muuten turvallisessa kunnossa, mutta D-siiven seinän viereen on kertynyt pahvin ja trukkilavojen säilytyspaikka.
Asianosaisen selvitys: Kohteen edustajana toimineen turvallisuuspäällikkö Jani Juntusen mielestä tarkastustapahtuma ja pistokoekierros olivat kattavia. Hän kertoi heidän panostaneen turvallisuustasoon merkittävästi vuonna 2014. Henkilökuntaa he eivät ole saaneet innolla mukaan koulutuksiin. Hän esitti omana näkemyksenään, että kiinteistön ilmanvaihto tullessaan puhdistamaan vuoden 2015 aikana. Kaapeliläpiviennit on jäänyt puolitiehen pienen tilaremontin yhteydessä. Sen johdosta ollaan yhteydessä urakoitsijaan. Kiinteistön lämmitysjärjestelmän öljysäiliön kunto on jäänyt tarkistamatta, koska se ei ole ollut kunnossapitojärjestelmässä. Säiliön huolto ja tarkistus lisätään kunnossapitojärjestelmään ja saatetaan säädösten mukaiselle tasolle. Ulkoseinustalla olevan palokuorman osalta hän kertoi, että D-siivessä oli juuri ollut pintaremontti 3.kerroksessa ja materiaalit ovat jääneet tilapäisesti urakoitsijan jäljiltä.
Toimenpiteet: ☐ Ei huomautettavaa ☒ Suositus ☒ Korjausmääräys ☐ Toiminnan välitön keskeyttäminen ja välttämättömien toimenpiteiden määrääminen KORJAUSMÄÄRÄYKSET (Pelastuslaki 379/2011 81 §): Palo-osastointia toteuttavan seinän kaapeliläpiviennit on saatettava seinän palo-osastointia vastaavalle tasolle 31.3.2015 mennessä. (PeL 9§ ja RakMK E1/2001 kohta 7.2.1 ja 7.4) Kiinteistön D-siiven ulkoseinustalla oleva palokuorma on poistettava 31.3.2015 mennessä (PeL 9.1.1 §). KORJAUSMÄÄRÄYKSET (KemL 390/2005 115 §): Kiinteistön maanalainen öljysäiliön kunto on tarkistettava 31.5.2015 mennessä ja jatkotoimenpiteet määräytyvät tarkastuksessa määritellystä säiliöluokan mukaisesti. (KemL 54§ ja KTMp 344/1983) SUOSITUS: Kiinteistön ilmanvaihtojärjestelmän puhtaus on tarkistettava ja puhdistettava tarpeellisilta osin vuoden 2015 aikana (PeL 13.1.2 §). Henkilökunnan aktiivisuutta turvallisuuskoulutukseen tulisi saada parannettua. Pelastusviranomaisen suosittelee esimerkiksi henkilökunnan virkistystapahtuman järjestämistä ja siinä yhteydessä asian konkreettista herättelyä. Pelastuslain 14 §:n mukaan kiinteistön omistajalla on velvollisuus omatoimiseen varautumiseen.
Toimenpiteet suoritettava (kirjattu edellä) mennessä.
Perustelut: Kirjattu edellä kts. tarkastuksen kulku, keskeiset havainnot ja toimenpiteet/korjausmääräykset.
Sovelletut säännökset: Pelastuslaki 379/2011 ja Laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta 390/2005.

Palotarkastuksen toimittaja (allekirjoitus ja nimenselvennys) <i>Ville Möttönen</i> Palomestari Ville Möttönen Puhelinnumero 040 555 6666	Asianosaista kuultu ennen toimenpiteiden määräämistä. Päätös annettu tiedoksi asianosaiselle. Kohteen edustajaa kuultu tarkastustilanteessa korjausmääräyksistä, Jani Juntusella ei huomautettavaa. Kuulemiskutsu ja pöytäkirjan luonnos lähetetty hallituksen pj. Mari Mutikaisen suostumuksella sähköpostitse kuulemista varten. Annettuun määräaikaan mennessä hän ei käyttänyt tilaisuuttaan tulla kuulluksi.
---	---

Asianosaisen allekirjoitus

Jani Juntunen turvallisuuspäällikkö

VALITUSOSOITUS

Hallintovalitus

Tähän päätökseen voidaan hakea muutosta kirjallisella valituksella. Päätöstä on kuitenkin noudatettava mahdollisesta valituksesta huolimatta.	
Valitusoikeus	Päätöksestä saa valittaa se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa.
Valitusviranomainen ja valitusaika	Valitusviranomainen, osoite ja postiosoite: Itä-Suomen hallinto-oikeus Puijonkatu 29 A PL 1744 70101 KUOPIO Valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Valitusaikaa laskettaessa tiedoksisaantipäivää ei oteta lukuun.

Valituskirjelmä	Valituskirjelmässä on ilmoitettava - päätös, johon haetaan muutosta - valittajan nimi, kotikunta, postiosoite ja puhelinnumero - miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi - perusteet, joilla muutosta vaaditaan. Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, valituskirjelmässä on ilmoitettava myös tämän nimi, kotikunta ja postiosoite. Valittajan tai valituskirjelmän muun laatijan on allekirjoitettava valituskirjelmä. Valituskirjelmään on liitettävä - päätös, johon haetaan muutosta valittamalla, alkuperäisenä tai jäljennöksenä - todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta - asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle. Asiamiehen on liitettävä valituskirjelmään valtakirja.
Valituskirjelmän toimittaminen	Valituskirjelmä on toimitettava valitusviranomaiselle ennen valitusajan päättymistä. Jos valitusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joulutai juhannusaatto tai arkilauantai, saa valituskirjelmän toimittaa valitusviranomaiselle ensimmäisenä sen jälkeisenä arkipäivänä. Omalla vastuulla valituskirjelmän voi lähettää postitse tai lähetin välityksellä. Postiin valituskirjelmä on jätettävä niin ajoissa, että se ehtii perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä.

Liite 6 Pöytäkirjamalli

**KESKI-SUOMEN
PELASTUSLAITOS**

sivu 1 / 3

PALOTARKASTUSPÖYTÄKIRJALUONNOS

Valvonta perustuu pelastuslain 379/2011 78§:ään ja kemikaaliturvallisuuslain 390/2005 115§:ään.

04.12.2017 Pöytäkirjanro 729 782

Vastaanottaja

Kiinteistö Oy Marintalo
hall.pj. Mari Mutikainen
Mallikatu 82
40100 JYVÄSKYLÄ

Kohde

Kiinteistö Oy Marintalo

Mallikatu 82
40100 JYVÄSKYLÄ

Osapuolet

Turvallisuuspäällikkö Jani Juntunen ja Palomestari Ville Möttönen

PALOTARKASTUSPÖYTÄKIRJALUONNOS TEHDYSTÄ VALVONTAKÄYNNISTÄ KUULEMISTA VARTEN.

Kohteessa Kiinteistö Oy Marintalo, Mallikatu 82, 40100 Jyväskylä suoritettiin pelastuslaitoksen valvontasuunnitelman mukainen valvontakäynti 30.11.2017.

Kohteessa valvottiin pelastuslain 379/2011 2. ja 3. luvun ja kemikaaliturvallisuuslain 390/2005 noudattamista.

Tarkastuksen kulku:

Tarkastus aloitettiin asiakirjatarkastuksella, käytiin läpi pelastussuunnitelman päivitystilanne, henkilökunnan turvallisuuskoulutuksen tilanne koulutuksen seurantataulukosta sekä turvallisuusjärjestelmien ylläpidon ja huollon dokumentit (paloilmoittimen kuukausikokeilupäiväkirja, paloilmoittimen vuosihuoltopöytäkirjat, savunpoistoluukkujen testausraportit, alkusammutuskaluston huolto- ja testausraportit).

Lisäksi keskusteltiin kiinteistön ilmanvaihdon puhdistustarpeesta sekä maanalaisen öljysäiliön kunnosta. Tehtiin pistokokeen omainen havaintokierros kiinteistön seuraavissa tiloissa: yleiset tilat ja käytävät, porraskäytävät, sähköpääkeskukset ja lämmönjakohuoneet sekä huoneet B304 ja D205. Painopisteenä tällä kertaa kierroksella oli palo-osastoinnin toimivuus, sisäisten käytävien siisteys ja kulkukelpoisuus. Lisäksi kierrettiin kiinteistön ulkopuoli, pysäköintialueet, pelastustiet, jätteiden säilytystilat ja varastotilat läpi. Painopisteenä näissä oli tuhopolttoriskien ennalta ehkäisy.

Keskeiset havainnot:

Kiinteistön pelastussuunnitelma on päivitetty 30.10.2016 ja se on ajan tasalla. Henkilökunnan aktiivisuus osallistua turvallisuuskoulutukseen on ollut vuoden 2016 aikana vähäistä. Kiinteistön turvallisuusjärjestelmien tarkastuksesta, testauksesta ja huolloista on huolehdittu riittävällä tasolla.

Kiinteistön ilmanvaihto on puhdistettu viimeksi 5.-7.8.2005, puhdistukselle olisi selkeästi jo tarvetta, tämä näkyy esimerkiksi venttiilien likaantumisenä.

Havaittiin palo-osastointia toteuttavassa seinässä on merkittäviä puutteita sähkökaapeleiden läpivienneissä.

Kiinteistö on 20 vuotta vanha ja sijaitsee tärkeällä pohjavesialueella. Maanalaisen öljysäiliön kuntoa ei ole tarkistettu käyttöönoton jälkeen.

Tehdyn havaintokierroksen perusteella kiinteistön sisäiset käytävätilat, yhteistilat, porraskäytävät ja tekniset tilat ovat siistissä ja turvallisessa kunnossa. Myös huoneiden B304 ja D205 palokuorman määrä ja siisteys oli nyt kunnossa.

Kiinteistön ulkopuoli, ympäristö ja pelastustiet olivat muuten turvallisessa kunnossa, mutta D-siiven seinän viereen on kertynyt pahvin ja trukkilavojen säilytyspaikka.

KESKI-SUOMEN
PELASTUSLAITOS
Salontapaleentie 6, 40500 JYVÄSKYLÄ
Puh: 014 3329 600
etunimi.sukunimi@jkl.fi

Eteläinen toiminta-alue
Jyväskylän paloasema
Salontapaleentie 6
40500 JYVÄSKYLÄ

Palomestari
Ville Möttönen

**KESKI-SUOMEN
PELASTUSLAITOS**

sivu 2 / 3

PALOTARKASTUSPÖYTÄKIRJALUONNOS

Valvonta perustuu pelastuslain 379/2011 78§:ään ja
kemikaaliturvallisuuslain 390/2005 115§:ään.

04.12.2017

Pöytäkirjanro

729 782

Asianosaisen selvitys:

Kohteen edustajana toimineen turvallisuuspäällikkö Jani Juntusen mielestä tarkastustapahtuma ja pistokoekierros olivat kattavia. Hän kertoi heidän panostaneen turvallisuustasoon merkittävästi vuonna 2016. Henkilökuntaa he eivät ole saaneet innolla mukaan koulutuksiin.

Hän esitti omana näkemyksenään, että kiinteistön ilmanvaihto tullaan puhdistamaan vuoden 2018 aikana.

Kaapeliläpiviennit on jäänyt puolitiehen pienen tilaremontin yhteydessä. Sen johdosta ollaan yhteydessä urakoitsijaan.

Kiinteistön lämmitysjärjestelmän öljysäiliön kunto on jäänyt tarkistamatta, koska se ei ole ollut kunnossapito-järjestelmässä. Säiliön huolto ja tarkistus lisätään kunnossapitojärjestelmään ja saatetaan säädösten mukaiselle tasolle.

Ulkoseinustalla olevan palokuorman osalta hän kertoi, että D-siivessä oli juuri ollut pintaremontti 3.kerroksessa ja materiaalit ovat jääneet tilapäisesti urakoitsijan jäljiltä.

Valvontakäynnillä havaittuihin puutteisiin annettavat korjausmääräykset ja suositukset:

1. KORJAUSMÄÄRÄYS: (Pelastuslaki 379/2011 81 §):

Palo-osastointia toteuttavan seinän kaapeliläpiviennit on saatettava seinän palo-osastointia vastaavalle tasolle 28.2.2018 mennessä. (PeL 9.1 §).

2. KORJAUSMÄÄRÄYS: (Pelastuslaki 379/2011 81 §):

Kiinteistön D-siiven ulkoseinustalla oleva palokuorma on poistettava 28.2.2018 mennessä (PeL 9.1.1 §).

3. KORJAUSMÄÄRÄYS: (KemL 390/2005 115 §):

Kiinteistön maanalainen öljysäiliön kunto on tarkistettava 28.2.2018 mennessä ja jatkotoimenpiteet määräytyvät tarkastuksessa määritellyn säiliöluokan mukaisesti. (KemL 54§ ja KTMp 344/1983)

SUOSITUS:

Kiinteistön ilmanvaihtojärjestelmän puhtaus tulisi tarkistaa säännöllisesti ja olisi hyvä puhdistaa tarpeellisilta osin vuoden 2018 aikana.

Henkilökunnan aktiivisuutta turvallisuuskoulutukseen tulisi saada parannettua. Pelastusviranomaisen suosittelee esimerkiksi henkilökunnan virkistystapahtuman järjestämistä ja siinä yhteydessä asian konkreettista herättelyä. Pelastuslain 14 §:n mukaan kiinteistön omistajalla on velvollisuus omatoimiseen varautumiseen.

Asianosaisen kuuleminen ennen toimenpiteiden määräämistä:

Tarkastuksella asiakkaan kanssa keskusteltiin korjausmääräyksistä, Jani Juntusella ei ollut näihin huomautettavaa.

Pöytäkirja valvontakäynnistä lähetetty hallituksen pj. Mari Mutikaisen suostumuksella sähköpostitse 4.12.2017 kuulemista varten.

Asianosaisen tulee toimittaa kirjallinen vastine pöytäkirjassa mainittuihin korjausmääräyksiin 4.1.2018 mennessä.

Mikäli asianosainen ei käyttä tilaisuuttaan tulla kuulluksi, eikä toimita kirjallista vastinetta määräaikaan 4.1.2018 mennessä:

Kuulemisajan jälkeen pelastusviranomaisen lähettää valvontakäynnistä valituskelpoisen palotarkastuspöytäkirjan.

Pelastusviranomaisen suorittaa jälkivalvonnan kohteeseen määräajan päätyttyä.

KESKI-SUOMEN
PELASTUSLAITOS
Salontaipaleentie 6 , 40500 JYVÄSKYLÄ
Puh: 014 3329 600
etunimi.sukunimi@jkl.fi

Eteläinen toiminta-alue
Jyväskylän paloasema
Salontaipaleentie 6
40500 JYVÄSKYLÄ

Palomestari
Ville Möttönen

**KESKI-SUOMEN
PELASTUSLAITOS**

sivu 3 / 3

PALOTARKASTUSPÖYTÄKIRJALUONNOS

Valvonta perustuu pelastuslain 379/2011 78§:ään ja
kemikaaliturvallisuuslain 390/2005 115§:ään.

04.12.2017

Pöytäkirjanro

729 782

Laskutus:

Pelastuslaki 379/2011, 96 § Eräiden suoritteiden maksullisuus:

Pelastuslaitos voi periä maksun tämän lain 79 §:ssä tarkoitetun valvontasuunnitelman mukaisen
palotarkastuksen tai valvontatoimenpiteen suorittamisesta. Maksut saadaan periä kohteen omistajalta,
haltijalta tai toiminnanharjoittajalta.

Palomestari
Ville Möttönen

KESKI-SUOMEN
PELASTUSLAITOS
Salontaipaleentie 6 , 40500 JYVÄSKYLÄ
Puh: 014 3329 600
etunimi.sukunimi@jkl.fi

Eteläinen toiminta-alue
Jyväskylän paloasema
Salontaipaleentie 6
40500 JYVÄSKYLÄ

Palomestari
Ville Möttönen

Liite 7 Pöytäkirjamalli

**KESKI-SUOMEN
PELASTUSLAITOS**

sivu 1 / 3

PALOTARKASTUSPÖYTÄKIRJA PÄÄTÖS

	05.01.2018	Pöytäkirjanro	730 334
Vastaanottaja	Kohde		
Kiinteistö Oy Marintalo hall.pj. Mari Mutikainen Mallikatu 82 40100 JYVÄSKYLÄ	Kiinteistö Oy Marintalo Mallikatu 82 40100 JYVÄSKYLÄ		
Osapuolet			
Turvallisuuspäällikkö Jani Juntunen ja Palomestari Ville Möttönen			

PALOTARKASTUSPÖYTÄKIRJA

Kuuleminen on suoritettu. Asianosainen ei ole annettuun määräaikaan mennessä toimittanut vastinetta Kiinteistö oy Marintalo, Mallikatu 82, 40100 Jyväskylä suoritetun valvontakäynnin 30.11.2017 palotarkastuspöytäkirjaluonnoksessa esitettyihin puutteisiin.

**Kohteessa Kiinteistö Oy Marintalo, Mallikatu 82, 40100 Jyväskylä suoritettiin pelastuslaitoksen valvontasuunnitelman mukainen valvontakäynti 30.11.2017.
Kohteessa valvottiin pelastuslain 379/2011 2. ja 3. luvun ja kemikaaliturvallisuuslain 390/2005 noudattamista.**

Tarkastuksen kulku:

Tarkastus aloitettiin asiakirjatarkastuksella, käytiin läpi pelastussuunnitelman päivitystilanne, henkilökunnan turvallisuuskoulutuksen tilanne koulutuksen seurantataulukosta sekä turvallisuusjärjestelmien ylläpidon ja huollon dokumentit (paloilmoittimen kuukausikokeilupäiväkirja, paloilmoittimen vuosihuoltopöytäkirjat, savunpoistoluukkujen testausraportit, alkusammutuskaluston huolto- ja testausraportit).
Lisäksi keskusteltiin kiinteistön ilmanvaihdon puhdistustarpeesta sekä maanalaisen öljysäiliön kunnosta. Tehtiin pistokokeen omainen havaintokierros kiinteistön seuraavissa tiloissa: yleiset tilat ja käytävät, porraskäytävät, sähköpääkeskukset ja lämmönjakohuoneet sekä huoneet B304 ja D205. Painopisteenä tällä kertaa kierroksella oli palo-osastoinnin toimivuus, sisäisten käytävien siisteys ja kulkukelpoisuus. Lisäksi kierrettiin kiinteistön ulkopuoli, pysäköintialueet, pelastustiet, jätteiden säilytystilat ja varastotilat läpi. Painopisteenä näissä oli tuhopolttoriskien ennalta ehkäisy.

Keskeiset havainnot:

Kiinteistön pelastussuunnitelma on päivitetty 30.10.2016 ja se on ajan tasalla.
Henkilökunnan aktiivisuus osallistua turvallisuuskoulutukseen on ollut vuoden 2016 aikana vähäistä.
Kiinteistön turvallisuusjärjestelmien tarkastuksesta, testauksesta ja huolloista on huolehdittu riittävällä tasolla.

Kiinteistön ilmanvaihto on puhdistettu viimeksi 5.-7.8.2005, puhdistukselle olisi selkeästi jo tarvetta, tämä näkyy esimerkiksi venttiilien likaantumisenä.

Havaittiin palo-osastointia toteuttavassa seinässä on merkittäviä puutteita sähkökaapeleiden läpivienneissä.

Kiinteistö on 20 vuotta vanha ja sijaitsee tärkeällä pohjavesialueella. Maanalaisen öljysäiliön kuntoa ei ole tarkistettu käyttöönoton jälkeen.

Tehdyn havaintokierroksen perusteella kiinteistön sisäiset käytävätilat, yhteistilat, porraskäytävät ja tekniset tilat ovat siistissä ja turvallisessa kunnossa.

KESKI-SUOMEN
PELASTUSLAITOS
Salontapaleentie 6 , 40500 JYVÄSKYLÄ
Puh: 014 3329 600
etunimi.sukunimi@jkl.fi

Eteläinen toiminta-alue
Jyväskylän paloasema
Salontapaleentie 6
40500 JYVÄSKYLÄ

Palomestari
Ville Möttönen

Myös huoneiden B304 ja D205 palokuorman määrä ja siisteys oli nyt kunnossa.

Kiinteistön ulkopuoli, ympäristö ja pelastustiet olivat muuten turvallisessa kunnossa, mutta D-siiven seinän viereen on kertynyt pahvin ja trukkilavojen säilytyspaikka.

Asianosaisen selvitys:

Kohteen edustajana toimineen turvallisuuspäällikkö Jani Juntusen mielestä tarkastustapahtuma ja pistokoekierros olivat kattavia. Hän kertoi heidän panostaneen turvallisuustasoon merkittävästi vuonna 2016. Henkilökuntaa he eivät ole saaneet innolla mukaan koulutuksiin.

Hän esitti omana näkemyksenään, että kiinteistön ilmanvaihto tullaan puhdistamaan vuoden 2018 aikana.

Kaapeliläpivienni on jäänyt puolitiehen pienen tilaremontin yhteydessä. Sen johdosta ollaan yhteydessä urakoitsijaan.

Kiinteistön lämmitysjärjestelmän öljysäiliön kunto on jäänyt tarkistamatta, koska se ei ole ollut kunnossapito-järjestelmässä. Säiliön huolto ja tarkistus lisätään kunnossapitojärjestelmään ja saatetaan säädösten mukaiselle tasolle.

Ulkoseinustalla olevan palokuorman osalta hän kertoi, että D-siivessä oli juuri ollut pintaremontti 3.kerroksessa ja materiaalit ovat jääneet tilapäisesti urakoitsijan jäljiltä.

Tarkastuksella asiakkaan kanssa keskusteltiin korjausmääräyksistä, Jani Juntusella ei ollut näihin huomautettavaa.

PÄÄTÖS

Päätös perustuu pelastuslain 379/2011 81§:ään ja kemikaaliturvallisuuslain 390/2005 115§:ään.

Valvontakäynnillä havaittuihin puutteisiin annettavat korjausmääräykset ja suositukset:

1. KORJAUSMÄÄRÄYS: (Pelastuslaki 379/2011 81 §):

Palo-osastointia toteuttavan seinän kaapeliläpiviennit on saatettava seinän palo-osastointia vastaavalle tasolle 28.2.2018 mennessä. (PelL 9.1 §).

2. KORJAUSMÄÄRÄYS: (Pelastuslaki 379/2011 81 §):

Kiinteistön D-siiven ulkoseinustalla oleva palokuorma on poistettava 28.2.2018 mennessä (PelL 9.1.1 §).

3. KORJAUSMÄÄRÄYS: (KemL 390/2005 115 §):

Kiinteistön maanalainen öljysäiliön kunto on tarkistettava 28.2.2018 mennessä ja jatkotoimenpiteet määräytyvät tarkastuksessa määritellyn säiliöluokan mukaisesti. (KemL 54§ ja KTMp 344/1983)

SUOSITUS:

Kiinteistön ilmanvaihtojärjestelmän puhtaus tulisi tarkistaa säännöllisesti ja olisi hyvä puhdistaa tarpeellisilta osin vuoden 2018 aikana.

Henkilökunnan aktiivisuutta turvallisuuskoulutukseen tulisi saada parannettua. Pelastusviranomaisen suosittelee esimerkiksi henkilökunnan virkistystapahtuman järjestämistä ja siinä yhteydessä asian konkreettista herättelyä. Pelastuslain 14 §:n mukaan kiinteistön omistajalla on velvollisuus omatoimiseen varautumiseen.

Laskutus:

Pelastuslaki 379/2011, 96 § Eräiden suoritteiden maksullisuus:

Pelastuslaitos voi periä maksun tämän lain 79 §:ssä tarkoitetun valvontasuunnitelman mukaisen palotarkastuksen tai valvontatoimenpiteen suorittamisesta. Maksut saadaan periä kohteen omistajalta, haltijalta tai toiminnanharjoittajalta.

**KESKI-SUOMEN
PELASTUSLAITOS**

sivu 3 / 3

PALOTARKASTUSPÖYTÄKIRJA
PÄÄTÖS

05.01.2018

Pöytäkirjanro

730 334

Pelastusvisranomainen suorittaa jälkivalvonnan kohteeseen 1.3.2018 annettujen korjausmääräysten noudattamisen valvomiseksi.

Pöytäkirjan liitteenä on valitusosoitus.

Palomestari
Ville Möttönen

KESKI-SUOMEN
PELASTUSLAITOS
Salontaipaleentie 6 , 40500 JYVÄSKYLÄ
Puh: 014 3329 600
etunimi.sukunimi@jkl.fi

Eteläinen toiminta-alue
Jyväskylän paloasema
Salontaipaleentie 6
40500 JYVÄSKYLÄ

Palomestari
Ville Möttönen

Liite 8 Pöytäkirjamalli

KESKI-SUOMEN
PELASTUSLAITOS

sivu 1 / 3

PALOTARKASTUSPÖYTÄKIRJA PÄÄTÖS

	04.01.2018	Pöytäkirjanro	730 266
Vastaanottaja	Kohde		
Kiinteistö Oy Marintalo hall.pj. Mari Mutikainen Mallikatu 82 40100 JYVÄSKYLÄ	Kiinteistö Oy Marintalo Mallikatu 82 40100 JYVÄSKYLÄ		
Osapuolet			
Turvallisuuspäällikkö Jani Juntunen ja Palomestari Ville Möttönen			

PALOTARKASTUSPÖYTÄKIRJA

Mari Mutikainen on toimittanut kirjallisen vastineen dno: 500/2017

2.1.2018 Kiinteistö Oy Marintalo, Mallikatu 82, 40100 Jyväskylä suoritetun valvontakäynnin 30.11.2017 palotarkastuspöytäkirjaluonnokseen.

Kuulemisessa asiakas ilmoitti, että korjausmääräyksen 1 puute kaapeliläpivienneistä on korjattu ja korjauksesta on toimitettu erillinen dokumentti. Lisäksi Korjausmääräyksessä 2 ollut palokuorma oli poistettu heti tarkastuksen jälkeisenä päivänä. Näiltä osin pelastusviranomainen on ottanut asiakkaan ilmoittamat asiat huomioon tässä päätöksessä. Korjausmääräykseen 3 maanalaisen öljysäilön kunnan tarkastaminen ei pelastusviranomainen tee muutosta, vaikka kyseinen tarkastus on asiakkaan mukaan tilattu ja suoritetaan 8.6.2018.

Kohteessa Kiinteistö Oy Marintalo, Mallikatu 82, 40100 Jyväskylä suoritettiin pelastuslaitoksen valvontasuunnitelman mukainen valvontakäynti 30.11.2017.

Kohteessa valvottiin pelastuslain 379/2011 2. ja 3. luvun ja kemikaaliturvallisuuslain 390/2005 noudattamista.

Tarkastuksen kulku:

Tarkastus aloitettiin asiakirjatarkastuksella, käytiin läpi pelastussuunnitelman päivitystilanne, henkilökunnan turvallisuuskoulutuksen tilanne koulutuksen seurantataulukosta sekä turvallisuusjärjestelmien ylläpidon ja huollon dokumentit (paloilmoittimen kuukausikokeilupäiväkirja, paloilmoittimen vuosihuoltopöytäkirjat, savunpoistoluukkujen testausraportit, alkusammutuskaluston huolto- ja testausraportit).

Lisäksi keskusteltiin kiinteistön ilmanvaihdon puhdistustarpeesta sekä maanalaisen öljysäilön kunnosta. Tehtiin pistokokeen omainen havaintokierros kiinteistön seuraavissa tiloissa: yleiset tilat ja käytävät, porraskäytävät, sähköpääkeskukset ja lämmönjakohuoneet sekä huoneet B304 ja D205. Painopisteenä tällä kertaa kierroksella oli palo-osastoinnin toimivuus, sisäisten käytävien siisteys ja kulkukelpoisuus. Lisäksi kierrettiin kiinteistön ulkopuoli, pysäköintialueet, pelastustiet, jätteiden säilytystilat ja varastotilat läpi. Painopisteenä näissä oli tuhopolttoriskien ennalta ehkäisy.

Keskeiset havainnot:

Kiinteistön pelastussuunnitelma on päivitetty 30.10.2016 ja se on ajan tasalla.

Henkilökunnan aktiivisuus osallistua turvallisuuskoulutukseen on ollut vuoden 2016 aikana vähäistä.

Kiinteistön turvallisuusjärjestelmien tarkastuksesta, testauksesta ja huolloista on huolehdittu riittävällä tasolla.

Kiinteistön ilmanvaihto on puhdistettu viimeksi 5.-7.8.2005, puhdistukselle olisi selkeästi jo tarvetta, tämä näkyy esimerkiksi venttiilien likaantumisenä.

Havaittiin palo-osastointia toteuttavassa seinässä on merkittäviä puutteita sähkökaapeleiden

KESKI-SUOMEN
PELASTUSLAITOS
Salontapaleentie 6, 40500 JYVÄSKYLÄ
Puh: 014 3329 600
etunimi.sukunimi@jkl.fi

Eteläinen toiminta-alue
Jyväskylän paloasema
Salontapaleentie 6
40500 JYVÄSKYLÄ

Palomestari
Ville Möttönen

**KESKI-SUOMEN
PELASTUSLAITOS**

**PALOTARKASTUSPÖYTÄKIRJA
PÄÄTÖS**

sivu 2 / 3

04.01.2018

Pöytäkirjanro

730 266

läpivienneissä.

Kiinteistö on 20 vuotta vanha ja sijaitsee tärkeällä pohjavesialueella. Maanalaisen öljysäiliön kuntoa ei ole tarkistettu käyttöönoton jälkeen.

Tehdyn havaintokierroksen perusteella kiinteistön sisäiset käytävätilat, yhteistilat, porraskäytävät ja tekniset tilat ovat siistissä ja turvallisessa kunnossa.

Myös huoneiden B304 ja D205 palokuorman määrä ja siisteys oli nyt kunnossa.

Kiinteistön ulkopuoli, ympäristö ja pelastustiet olivat muuten turvallisessa kunnossa, mutta D-siiven seinän viereen on kertynyt pahvin ja trukkilavojen säilytyspaikka.

Asianosaisen selvitys tarkastuksen yhteydessä:

Kohteen edustajana toimineen turvallisuuspäällikkö Jani Juntusen mielestä tarkastustapahtuma ja pistokekierros olivat kattavia.

Hän kertoi heidän panostaneen turvallisuustasoon merkittävästi vuonna 2016. Henkilökuntaa he eivät ole saaneet innolla mukaan koulutuksiin.

Hän esitti omana näkemyksenään, että kiinteistön ilmanvaihto tullaan puhdistamaan vuoden 2018 aikana.

Kaapeliläpivienti on jäänyt puolitiehen pienen tilaremontin yhteydessä. Sen johdosta ollaan yhteydessä urakoitsijaan.

Kiinteistön lämmitysjärjestelmän öljysäiliön kunto on jäänyt tarkistamatta, koska se ei ole ollut kunnossapito-järjestelmässä. Säiliön huolto ja tarkistus lisätään kunnossapitojärjestelmään ja saatetaan säädösten mukaiselle tasolle.

Ulkoseinustalla olevan palokuorman osalta hän kertoi, että D-siivessä oli juuri ollut pintaremontti 3.kerroksessa ja materiaalit ovat jääneet tilapäisesti urakoitsijan jäljiltä.

Tarkastuksella asiakkaan kanssa keskusteltiin korjausmääräyksistä, Jani Juntusella ei ollut näihin huomautettavaa.

PÄÄTÖS

Päätös perustuu pelastuslain 379/2011 81§:ään ja kemikaaliturvallisuuslain 390/2005 115§:ään.

1. KORJAUSMÄÄRÄYS: (KemL 390/2005 115 §):

Kiinteistön maanalainen öljysäiliön kunto on tarkistettava 30.6.2018 mennessä ja jatkotoimenpiteet määräytyvät tarkastuksessa määritellyn säiliöluokan mukaisesti. (KemL 54§ ja KTMp 344/1983)

SUOSITUS:

Kiinteistön ilmanvaihtojärjestelmän puhtaus tulisi tarkistaa säännöllisesti ja olisi hyvä puhdistaa tarpeellisilta osin vuoden 2018 aikana.

Henkilökunnan aktiivisuutta turvallisuuskoulutukseen tulisi saada parannettua. Pelastusviranomainen suosittelee esimerkiksi henkilökunnan virkistystapahtuman järjestämistä ja siinä yhteydessä asian konkreettista herättelyä. Pelastuslain 14 §:n mukaan kiinteistön omistajalla on velvollisuus omatoimiseen varautumiseen.

Laskutus:

Pelastuslaki 379/2011, 96 § Eräiden suoritteiden maksullisuus:

Pelastuslaitos voi periä maksun tämän lain 79 §:ssä tarkoitetun valvontasuunnitelman mukaisen palotarkastuksen tai valvontatoimenpiteen suorittamisesta. Maksut saadaan periä kohteen omistajalta, haltijalta tai toiminnanharjoittajalta.

Pöytäkirjan liitteenä on valitusosoitus.

KESKI-SUOMEN
PELASTUSLAITOS
Salontapaleentie 6 , 40500 JYVÄSKYLÄ
Puh: 014 3329 600
etunimi.sukunimi@jkl.fi

Eteläinen toiminta-alue
Jyväskylän paloasema
Salontapaleentie 6
40500 JYVÄSKYLÄ

Palomestari
Ville Möttönen

**KESKI-SUOMEN
PELASTUSLAITOS**

sivu 3 / 3

PALOTARKASTUSPÖYTÄKIRJA
PÄÄTÖS

04.01.2018

Pöytäkirjanro

730 266

Palomestari
Ville Möttönen

KESKI-SUOMEN
PELASTUSLAITOS
Salontaipaleentie 6 , 40500 JYVÄSKYLÄ
Puh: 014 3329 600
etunimi.sukunimi@jkl.fi

Eteläinen toiminta-alue
Jyväskylän paloasema
Salontaipaleentie 6
40500 JYVÄSKYLÄ

Palomestari
Ville Möttönen

Dno: 500/2017

ASIAKKAAN VASTINE

Asianosaisen selvitys:

Mari Mutikaisen sähköposti 2.1.2018.

Kaapeliläpivienti on jäänyt puolitiehen pienen tilaremontin yhteydessä. Sen johdosta on oltu yhteydessä urakoitsijaan ja sovittu että palo-osastoivan seinän osalta teetätetään palokatkosuunnitelma. Laaditun suunnitelman mukaisesti korjataan / toteutetaan läpiviennit vastaamaan palo-osastointia 28.8.2018 mennessä.

D- siiven seinustalla oleva palokuorma on poistettu 28.12.2017. (Ohessa valokuva)

Öljysäiliö on lisätty kiinteistön kunnossapito-ohjelmaan ja sovittu sen tarkastamisesta paikallisen öljysäiliö huoltoliikkeen kanssa. Säiliöhuoltoliike on ilmoittanut että, he eivät ehdi suorittaa öljysäiliön tarkastusta annettuun määräaikaan 28.2.2018 mennessä. Tarkastuksen suorittamiselle pyydetään lisääaikaa kesäkuun loppuun 2018 saakka.

Kiinteistön ilmanvaihtojärjestelmän puhdistus suoritetaan vuoden 2018 aikana.

Henkilöstön turvallisuuskoulutukseen tullaan panostamaan vuoden 2018 aikana järjestämällä kiinteistössä poistumisharjoitus, johon kaikki työvuorossa oleva henkilöstö sitoutetaan osallistumaan.

Mari Mutikainen

Liite 9 Poliisille tehtävä ilmoitus pelastusrikkomuksesta

ILMOITUS PELASTUSRIKKOMUKSESTA

(1/2)

Ilmoitus pelastuslain 379/2011, 106 §:n mukaisesta pelastusrikkomuksesta. Ilmoituksen voi tehdä tällä lomakkeella tai yksikertaisissa tapauksissa sähköisesti poliisin internet-sivujen kautta ”Tee rikosilmoitus” –kohdasta.

Ilmoittajan tiedot	Sukunimi, etunimi	Virkanimike	
	Pelastuslaitoksen nimi		
	Postiosoite	Postinumero	Postitoimipaikka
	Sähköposti	Puhelin	
Ilmoituksen syy (kerro lyhyesti pelastusrikkomuksen sisältö, lisää kääntöpuolelta pelastuslain peruste)	☒ Pelastuslain 106 §: mukainen pelastusrikkomus Lisätietoja:		
Ilmoituksen liitteet	☐ Palotarkastuspöytäkirja, nro ☐ Kuva ☐ Muu, mikä?		
Tapahtuma-aika	Päivämäärä	Kellonaika	
Tapahtumapaikka	Katuosoite	Paikkakunta	
Rakennuksen omistajan/ toiminnanharjoittajan tiedot	Rakennuksen omistajan/toiminnanharjoittajan nimi		Yhteyshenkilön nimi
	Rakennuksen omistajan/ toiminnanharjoittajan postiosoite	Postinumero	Postitoimipaikka
	Sähköposti	Puhelin	
Muut asiaan liittyvät selvitykset			
Päiväys	Allekirjoitus ja nimen selvennys		

Pelastuslaki 379/2011

106 § Rangaistukset

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta

- 1) laiminlyö 3 §:ssä säädetyn toimintavelvollisuuden, 2) olennaisesti laiminlyö 4 §:n 1 momentissa säädetyn velvollisuuden osoittaa huolellisuutta tulipalon tai muun onnettomuuden vaaran ja vahingon välttämiseksi,
- 3) rikkoo 6 §:ssä säädettyä avotulen sytyttämiskieltoa,
- 4) kulottaa metsämaata ilman 7 §:n 2 momentissa tarkoitetun metsäammattilaisen valvontaa,
- 5) laiminlyö 8 §:ssä säädetyn velvollisuuden ilmoittaa pelastuslaitokselle kulotuksesta,
- 6) jättää noudattamatta 9 §:ssä säädettyjä palo- tai poistumisturvallisuusvaatimuksia tai säilyttää pykälässä säädetyn vastaisesti helposti syttyvää materiaalia tai muuta tavaraa,
- 7) laiminlyö 10 §:ssä säädetyn velvollisuuden huolehtia rakennusten uloskäytävistä tai kulkureiteistä, rikkoo kieltoa säilyttää uloskäytävillä ja kulkureiteillä tavaraa tai laiminlyö velvollisuuden tarvittaessa merkitä ja valaista uloskäytävät ja kulkureitit asianmukaisesti,
- 8) laiminlyö 11 §:ssä säädetyn velvollisuuden pitää pelastustiet ajokelpoisina ja esteettöminä tai rikkoo kieltoa pysäköidä pelastustielle tai asettaa sille muutakaan estettä,
- 9) laiminlyö 16 §:ssä säädetyn velvollisuuden toimittaa yleisötilaisuuden pelastussuunnitelma alueen pelastusviranomaiselle määräajassa,
- 10) laiminlyö 22 §:ssä säädetyn velvollisuuden keskeyttää turvetuotanto,
- 11) laiminlyö 37 §:n 1 momentissa tarkoitetun velvollisuuden osallistua pelastustoimintaan,
- 12) rikkoo 37 §:n 4 momentissa säädettyä kieltoa lähteä palo- tai onnettomuuspaikalta,
- 13) laiminlyö 61 §:ssä säädetyn velvollisuuden ilmoittaa tulisijoissa ja savuhormeissa olevista vioista tai puutteista,
- 14) laiminlyö 62 §:ssä säädetyn velvollisuuden pitää luetteloa nuohotuista kohteista tai säilyttää tietoja nuohouksen suorittamisesta taikka
- 15) laiminlyö 80 §:n 2 momentissa säädetyn velvollisuuden esittää siinä tarkoitetut asiakirjat, on tuomittava, jollei tekoa ole pidettävä vähäisenä tai jollei teosta muualla säädetä ankarampaa rangaistusta, *pelastusrikkomuksesta* sakkoon.

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta laiminlyö 67 §:n mukaisen velvollisuuden osallistua koulutukseen, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *väestönsuojelurikkomuksesta* sakkoon.

Rangaistus pelastustoimen laiminlyönnistä säädetään rikoslain 21 luvun 15 §:ssä ja tulen varomattomasta käsittelystä rikoslain 44 luvun 12 §:ssä.

Pysäköintivirhemaksusta pelastustielle pysäköimisen seuraamuksena säädetään erikseen.

Liite 10 Valvonnan saatekirje yritys/laitos

Pelastuslaitosten
kumppanuusverkosto

MUISTIO
Turvallisuuspalvelut
Valvonnan käsikirja työryhmä
31.1.2017

1 (2)

3.9.2018

ARVOISA VASTAANOTTAJA

Olemme sopineet valvontakäyntiajaksi2015
klo

VALVONNAN TOIMITTAMINEN

Yleistä

Pelastusviranomaisen suorittaman valvonnan säädöspäätöstenä ovat pelastuslaki (379/2011) ja pelastusasetus (407/2011). Valvonta pohjautuu pelastuslaitoksen voimassa olevaan valvontasuunnitelmaan. Valvontakäynnillä arvioidaan kohteen kokonaisvaltainen turvallisuus, korostaen kohteen omaa vastuuta onnettomuuksien ehkäisemisessä.

Kohteen edustaja

Valvontakäynnille tulee osallistua kohteen edustajana yleensä kohteen käytöstä riippuen omistaja, haltija tai näille suoraan vastuussa oleva turvallisuusasioista vastaava henkilö, kuten esimerkiksi toimitusjohtaja, turvallisuuspäällikkö, suojelujohtaja tai valvottavan osaston toiminnasta vastaava henkilö.

Valvonnan sisältö

Turvallisuuteen liittyvät asiakirjat käydään läpi tarpeellisin osin. Kohde tarkastetaan silmämääräisesti, pistokokeita tehden. Valvontakäynnin yhteydessä annetaan myös neuvontaa ja opastusta onnettomuuksien ehkäisemiseksi.

Valvontakäynnillä valvotaan, että:

- rakennus tai rakennelma, sen ympäristö ja muut olosuhteet valvottavassa kohteessa ovat turvalliset
- kiinteistön omistaja, haltija tai toiminnanharjoittaja on varautunut onnettomuuksien ehkäisyyn ja vahinkojen torjuntaan
- säädöksissä vaadittujen tai viranomaisten määräämien automaattisten sammutus- ja paloilmoinilaitteistojen sekä muiden turvallisuutta edistävien laitteiden ja laitteistojen kunnossapito ja tarkastukset on tehty vaatimusten mukaisesti

Valvontakäynnillä kiinnitetään huomiota erityisesti seuraaviin seikkoihin:

- henkilökunnan valmiudet ja koulutus
- turvallisuuskulttuuri
- kiinteistön palo- ja henkilöturvallisuus
- pelastuslaitoksen operatiivisen toiminnan edellytykset

Pelastuslaitosten
kumppanuusverkosto

MUISTIO
Turvallisuuspalvelut
Valvonnan käsikirja työryhmä
31.1.2017

2 (2)

Asiakirjat

Valvontakäynnin yhteydessä kohteen edustajan tulee varautua esittämään kohteen luonne huomioon ottaen seuraavat asiakirjat:

- pelastussuunnitelma
- poistumisturvallisuusselvitys
- räjähdys-suojausasiakirja (ATEX)
- rakennuslupapiirustukset
- vaarallisten kemikaalien varastointi ja käytön lupa-asiakirjat
- määräaikaistarkastuspöytäkirjat
 - automaattiset sammutus- ja paloilmoinlaitteistot
 - sähkölaitteistot
 - öljy- ja polttoainesäiliöt
 - todistukset tulisijojen ja hormien nuohouksesta
- huolto- ja kunnossapito-ohjelmat
 - automaattiset sammutus- ja paloilmoinlaitteistot
 - poistumisreittien valaistus
 - savunpoisto
 - automaattiset palo-ovet
 - väestönsuoja

Mikäli kohteella on käytössä sähköinen kiinteistön huolto- ja kunnossapito-ohjelma, tulee valvontakäynnin aikana olla mahdollista käyttää kyseistä ohjelmaa tai ohjelmasta tulee olla käytettävissä riittävät tulosteet.

Pöytäkirja

Valvonnasta laaditaan pöytäkirja. Pöytäkirjaan kirjataan puutteet, jotka eivät ole vähäisiä ja ne määrätään korjattavaksi kohtuullisessa määräajassa. Jos valvontakäynnillä havaittu puutteellisuus tai virheellinen menettely aiheuttaa välittömän onnettomuusvaaran, on pelastusviranomaisella oikeus heti keskeyttää toiminta ja määrätä onnettomuuden ehkäisemiseksi välttämättömistä toimenpiteistä. Pöytäkirjaan, johon liittyy määräys, liitetään aina hallintokäyttölain (586/1996) mukainen valitusosoitus. Annettujen määräysten noudattamista valvotaan joko jälkivalvontakäynnillä tai muulla luotettavalla tavalla. Mikäli määräyksiä on laiminlyöty, pelastusviranomainen voi käyttää hallintopakkokeinoja (uhkasakko tai teettäminen) tilanteen korjaamiseksi.

Valvontamaksu

X:n pelastuslaitoksen johtokunnan päätöksen mukaisesti tulemme laskuttamaan valvontakäynnin. Valvonnan perusmaksu on xxx€. Taksa pitää sisällään palotarkastuksen kaksi ensimmäistä tuntia. Sen jälkeen alkavalta tunnilta peritään xx€ / tunti.

Lisätiedot

Lisätietoja asiasta antaa _____, puhelin _____ ja sähköposti _____
@pelastus.fi

www.pelastuslaitokset.fi

Liite 11 Valvonnan saatekirje maatilat

Pelastuslaitosten
kumppanuusverkosto

MUISTIO
Turvallisuuspalvelut
Valvonnan käsikirja työryhmä
31.1.2017

1 (2)

3.9.2018

ARVOISA VASTAANOTTAJA

Olemme sopineet palotarkastusajaksi20
klo 10.00.

VALVONNAN TOIMITTAMINEN

Yleistä

Pelastusviranomaisen suorittaman valvonnan säädöserustana ovat pelastuslaki (379/2011) ja pelastusasetus (407/2011). Valvonta pohjautuu pelastuslaitoksen voimassa olevaan valvontasuunnitelmaan. Valvonnan aikana arvioidaan kohteen kokonaisvaltainen turvallisuus, korostaen kohteen omaa vastuuta onnettomuuksien ehkäisemisessä.

Kohteen edustaja

Valvontakäynnille tulee osallistua kohteen edustajana yleensä tilan omistaja tai haltija.

Valvonnan sisältö

Turvallisuuteen liittyvät asiakirjat käydään läpi tarpeellisin osin. Kohteen fyysinen valvontakäynti tehdään keskustelutuokion jälkeen. Valvontakäynnin yhteydessä annetaan myös neuvontaa ja opastusta onnettomuuksien ehkäisyyn liittyvissä asioissa.

Valvontakäynnillä valvotaan, että:

- rakennus tai rakennelma, sen ympäristö ja muut olosuhteet ovat turvalliset
- kiinteistön omistaja, haltija tai toiminnanharjoittaja on varautunut onnettomuuksien ehkäisyyn ja vahinkojen torjuntaan
- säädöksissä vaadittujen tai viranomaisten määräämien automaattisten sammutus- ja paloilmoinninallaitteistojen sekä muiden turvallisuutta edistävien laitteiden ja laitteistojen kunnossapito ja tarkastukset on tehty vaatimusten mukaisesti

Valvontakäynnillä kiinnitetään huomiota erityisesti seuraaviin seikkoihin:

- tilanhoitajien henkilökohtaiset valmiudet turvallisuusasioissa
- turvallisuuskulttuurin tason
- rakennuksen palo- ja henkilöturvallisuus
- pelastuslaitoksen operatiivisen toiminnan edellytykset

Pelastuslaitosten
kumppanuusverkosto

MUISTIO
Turvallisuuspalvelut
Valvonnan käsikirja työryhmä
31.1.2017

2 (2)

Asiakirjat

Valvontakäynnillä yhteydessä kohteen edustajan tulee varautua esittämään kohteen luonne huomioon ottaen seuraavat asiakirjat:

- pelastussuunnitelma
- räjähdysuojasasiakirja (ATEX)
- rakennuslupapiirustukset
- kemikaalien varastoinnin ja käytön lupa-asiakirjat
- määräaikaistarkastuspöytäkirjat
 - öljy- ja polttoainesäiliöt
 - todistukset tulisijojen ja hormien nuohouksesta

Pöytäkirja

Valvonnasta laaditaan pöytäkirja. Pöytäkirjaan kirjataan puutteet, jotka eivät ole vähäisiä ja ne määrätään korjattavaksi kohtuullisessa määräajassa. Jos valvontakäynnillä havaittu puutteellisuus tai virheellinen menettely aiheuttaa välittömän onnettomuusvaaran, on pelastusviranomaisella oikeus heti keskeyttää toiminta ja määrätä onnettomuuden ehkäisemiseksi välttämättömistä toimenpiteistä. Pöytäkirjaan, johon liittyy määräys, liitetään aina hallintokäyttölain (586/1996) mukainen valitusosoitus. Annettujen määräysten noudattamista valvotaan joko jälkivalvontakäynneillä tai muulla luotettavalla tavalla.

Valvontamaksu

xxx pelastuslaitoksen johtokunnan päätöksen mukaisesti tulemme laskuttamaan valvontakäynnin. Valvonnan perusmaksu on xxx€. Taksa pitää sisällään valvontakäynnin kaksi ensimmäistä tuntia. Sen jälkeen alkavalta tunnilta peritään xx€ / tunti.

Lisätiedot

Lisätietoja asiasta antaa palomestari ?, puhelin 044-4296xxx ja sähköposti etunimi.sukunimi@pelastus.fi

Liite 12 Valvonnan saatekirje asuinkiinteistöt

Pelastuslaitosten
kumppanuusverkosto

MUISTIO
Turvallisuuspalvelut
Valvonnan käsikirja työryhmä
31.1.2017

1 (2)

3.9.2018

ARVOISA VASTAANOTTAJA

Tulemme suorittamaan valvontakäynnin asuinkiinteistöönne
.20 klo 10.00.

VALVONNAN TOIMITTAMINEN

Yleistä

Pelastusviranomaisen suorittaman valvonnan säädösperustana ovat pelastuslaki (379/2011) ja pelastusasetus (407/2011). Valvonta pohjautuu pelastuslaitoksen voimassa olevaan valvontasuunnitelmaan. Valvonnan aikana arvioidaan asuinkiinteistön kokonaisvaltainen turvallisuus, korostaen asukkaiden omaa vastuuta onnettomuuksien ehkäisemisessä.

Kohteen edustaja

Valvontakäynnille tulee osallistua asuintalon vähintään 18-vuotias edustaja.

Valvonnan sisältö

Pelastusviranomainen suorittaa valvontakäynnin pienen keskustelutuokion jälkeen. Valvontakäynnin yhteydessä annetaan myös neuvontaa ja opastusta onnettomuuksien ehkäisyyn liittyvissä asioissa.

Valvontakäynnillä valvotaan, että:

- rakennus tai rakennelma, sen ympäristö ja muut olosuhteet ovat turvalliset
- asukkaat ovat varautuneet onnettomuuksien ehkäisyyn ja vahinkojen torjuntaan

Valvontakäynnillä kiinnitetään huomiota erityisesti seuraaviin seikkoihin:

- asukkaiden valmiudet turvallisuusasioissa
- rakennuksen palo- ja henkilöturvallisuus

Asiakirjat

Valvontakäynnillä yhteydessä kohteen edustajan tulee varautua esittämään kohteen luonne huomioon ottaen seuraavat asiakirjat:

- määräaikaistarkastuspöytäkirjat
 - öljy- ja polttoainesäiliöt
 - todistukset tulisijojen ja hormien nuohouksesta

www.pelastuslaitokset.fi

Pelastuslaitosten
kumppanuusverkosto

MUISTIO
Turvallisuuspalvelut
Valvonnan käsikirja työryhmä
31.1.2017

2 (2)

Pöytäkirja

Valvonnasta laaditaan pöytäkirja. Pöytäkirjaan kirjataan puutteet, jotka eivät ole vähäisiä ja ne määrätään korjattavaksi kohtuullisessa määräajassa. Pöytäkirjaan, johon liittyy määräys, liitetään aina hallintokäyttölain (586/1996) mukainen valitusosoitus. Annettujen määräysten noudattamista valvotaan joko jälkivalvontakäynteillä tai muulla luotettavalla tavalla.

Lisätiedot

Lisätietoja asiasta antaa palomestari ?, puhelin 044-4296xxx ja sähköposti etunimi.sukunimi@pelastus.fi

www.pelastuslaitokset.fi

3.9.2018

ARVOISA VASTAANOTTAJA

Tulemme suorittamaan valvontakäynnin asuinkiinteistöönne
.20 klo 10.00.

VALVONNAN TOIMITTAMINEN

Yleistä

Pelastusviranomaisen suorittaman valvonnan säädösperustana ovat pelastuslaki (379/2011) ja pelastusasetus (407/2011). Valvonta pohjautuu pelastuslaitoksen voimassa olevaan valvontasuunnitelmaan. Valvonnan aikana arvioidaan taloyhtiön kokonaisvaltainen turvallisuus, korostaen asukkaiden omaa vastuuta onnettomuuksien ehkäisemisessä.

Kohteen edustaja

Valvontakäynnille tulee osallistua taloyhtiön edustajana yleensä hallituksen edustaja.

Valvonnan sisältö

Turvallisuuteen liittyvät asiakirjat käydään läpi tarpeellisin osin. Taloyhtiön fyysinen valvontakäynti tehdään keskustelutuokion jälkeen. Valvontakäynnin yhteydessä annetaan myös neuvontaa ja opastusta onnettomuuksien ehkäisyyn liittyvissä asioissa.

Valvontakäynnillä valvotaan, että:

- rakennus tai rakennelma, sen ympäristö ja muut olosuhteet ovat turvalliset
- kiinteistön omistaja, haltija tai toiminnanharjoittaja on varautunut onnettomuuksien ehkäisyyn ja vahinkojen torjuntaan
- säädöksissä vaadittujen tai viranomaisten määräämien automaattisten sammutus- ja paloilmoitinlaitteistojen sekä muiden turvallisuutta edistävien laitteiden ja laitteistojen kunnossapito ja tarkastukset on tehty vaatimusten mukaisesti

Valvontakäynnillä kiinnitetään huomiota erityisesti seuraaviin seikkoihin:

- taloyhtiön asukkaiden valmiudet turvallisuusasioissa
- turvallisuuskulttuurin tasoon
- rakennuksen palo- ja henkilöturvallisuus
- pelastuslaitoksen pelastustoiminnan edellytykset

Pelastuslaitosten
kumppanuusverkosto

MUISTIO
Turvallisuuspalvelut
Valvonnan käsikirja työryhmä
31.1.2017

2 (2)

Asiakirjat

Valvontakäynnillä yhteydessä kohteen edustajan tulee varautua esittämään kohteen luonne huomioon ottaen seuraavat asiakirjat:

- pelastussuunnitelma
- rakennuslupapiirustukset
- määräaikaistarkastuspöytäkirjat
 - öljy- ja polttoainesäiliöt
 - todistukset tulisijojen ja hormien nuohouksesta

Pöytäkirja

Valvonnasta laaditaan pöytäkirja. Pöytäkirjaan kirjataan puutteet, jotka eivät ole vähäisiä ja ne määrätään korjattavaksi kohtuullisessa määräajassa. Jos valvontakäynnillä havaittu puutteellisuus tai virheellinen menettely aiheuttaa välittömän onnettomuusvaaran, on pelastusviranomaisella oikeus heti keskeyttää toiminta ja määrätä onnettomuuden ehkäisemiseksi välttämättömistä toimenpiteistä. Pöytäkirjaan, johon liittyy määräys, liitetään aina hallintokäyttölain (586/1996) mukainen valitusosoitus. Annettujen määräysten noudattamista valvotaan joko jälkivalvontakäynneillä tai muulla luotettavalla tavalla.

Valvontamaksu

xxx pelastuslaitoksen johtokunnan päätöksen mukaisesti tulemme laskuttamaan valvontakäynnin. Valvonnan taksa on xx€.

Lisätiedot

Lisätietoja asiasta antaa palomestari ?, puhelin 044-4296xxx ja sähköposti etunimi.sukunimi@pelastus.fi

Liite 13 Hallintopakkokeinot (malli Hki)

HELSINGIN KAUPUNGIN PELASTUSLAITOS
HELSINGFORS STADS RÄDDNINGSVÄRKET

OHJE PELASTUSVIRANOMAISILLE HALLINNOLLISTEN PAKKOKEINOJEN KÄYTTÄMISESTÄ

Ohjeessa kuvataan pelastusviranomaisen näkökulmasta menettelytapa pelastuslain mukaisten hallinnollisten pakkokeinojen käyttämisestä. Hallinnollisilla pakkokeinoilla tarkoitetaan jatkossa pelastuslain (379/2011) 105 § tarkoittua uhkasakkoa ja teettämishukkaa. Ohje ei käsittele 106 § rangaistuksia tai tutkintapyyntöjen tekemistä esitutkintaviranomaiselle. Ohje ei kuvaa kaikkia mahdollisia tapoja hallintopakkomennettelyjen käyttämisessä, vaan suosituksenomaisen tavan toimia huomioiden pelastusviranomaisen toimivallan ja toiminnan erityispiirteet. Alla kuvatussa kaaviossa on esitetty hallintopakkokeinon käyttäminen prosessimuodossa. Jokaisista yksittäisistä vaihetta ei ole kuvattu, vaan ne kuvataan numeroidun päävaiheen sisällä. Ohjeen otsikkonumerointi noudattaa kuvion numerointia.

On syytä huomioda, että hallintopakkomennettely saattaa ylittää mediakynnyksen, joten riittävä tiedottaminen asiasta oman organisaation sisällä on varmistettava. Hallinnollisten pakkokeinojen käyttämisen yhteydessä on kiinnitettävä erityistä huomiota menettely- ja muutoseikkoihin, sillä puutteet niiden noudattamisessa johtavat helposti koko prosessin kaatumiseen valitusuomioistuimessa. Ohjeen oletusarvo on, että pelastusviranomaisen pysyy niin korjausmääräysten, kuin hallinnollisten pakkokeinojen osalta sille säädetyn toimivallan piirissä. Ohjeen lopussa on kuvattu esimerkinomaisesti kuvitteellinen pelastuslain (379/2011) 105 § tarkoitetun uhkasakon käyttämiseen johtanut tapaus sekä asian käsittely prosessin eri vaiheissa. Jokaisen esimerkkiasiakirjan yhteyteen on liitetty kyseiseen tapaukseen liittyvä kuvitteellinen asiakirja.

Ohje on laadittu 23.05.2013

Kuvio. Prosessikuvaus hallinnollisten pakkokeinojen käyttämisestä

SISÄLLYSLUETTELO

- s.2 1 Normaali valvontaprosessi
- s.2-3 2 Hallintopakkomennettelyn käynnistäminen (vireilletulo)
- s.3 2.1 Asianosaisten kuuleminen ja hallintopakkomennettelyn uudelleenarvointi (asettamisvaihe)
- s.3 4.3 Päätös hallintopakkokeinon asettamisesta
- s.4 3.1 Rekisteröinti maanmittauslaitokseen
- s.4 3.2 Asianosaisten kuuleminen ja hallintopakkomennettelyn uudelleenarvointi
- s.5 4.2 Päätös hallinnollisten pakkokeinojen tuomitsemisesta/täytäntöönpanosta
- s.5 4.1 Rekisteröinti maanmittauslaitokseen
- s.5-6 4.2 Ilmoitus uhkasakon tuomitsemisesta oikeusrekisterikeskukseen
- s.6 4.2.1 Uhkasakon laskuttaminen
- s.6 4.3 Teettämishukan täytäntöönpano
- s.6-7 5 Esimerkkitapaus
- Liite 1 Asettamisvaiheen kuuleminen ja kehotus
- Liite 2 Päätös hallinnollisten pakkokeinojen asettamisesta
- Liite 3 Tuomitsemisvaiheen kuuleminen
- Liite 4 Päätös uhkasakon tuomitsemisesta / teettämishukan täytäntöönpanosta
- Liite 5 Saate tilisiirtolomakkeen lähettämisestä varten

LÄHTEET

Hallintolaki 434/2003
Hallintolainkäyttölaki 586/1996
Laki sakon täytäntöönpanosta 672/2002
Laki verojen ja maksujen täytäntöönpanosta 706/2007
Pelastuslaki 379/2011
Uhkasakkolaki 1113/1990
Valtioneuvoston asetus sakon täytäntöönpanosta 789/2002
Kuntaliiton hallintopakko-ohjeistus

HELSINGIN KAUPUNGIN PELASTUSLAITOS
HELSINGFORS STADS RÄDDNINGSVÄRKET

1 NORMAALI VALVONTAPROSESSI

Pelastusviranomaisen tulee määrätä valvontatehtävän aikana havaitsemansa puutteet korjattavaksi. Puutteet määrätään korjattavaksi palotarkastuspöytäkirjassa ja korjausmääräysten noudattamista valvotaan jälkivalvonnan eri keinoin. Jälkivalvonta voidaan toteuttaa jälkitarkastusten tai asiakirjoihin perustuvan valvonnan avulla. Jälkivalvonta on dokumentoitava pöytäkirjoilla. Jälkivalvontakertojen määrälle ei ole muuta rajoitetta, kuin se että puutteen kuntoon saattamisen tulee edetä. Jos asia ei etene, voi pelastusviranomaisen siirtyä hallintopakkomenettelyjen käyttöön. Suositeltavaa olisi, että pelastusviranomaisen pyrkiä saattamaan asiat säännösten vaatimalle tasolle normaalin valvontaprosessin avulla.

Tarpeen mukaan olisi suositeltavaa tehdä laiminlyönneistä tutkintapyyntö esitutkintaviranomaiselle (poliisi) pelastuslain (379/2011) 106 § perusteella. Puutteellisen menettelyn tai virheellisen toiminnan aiheuttaessa välittömän tulipalon tai onnettomuuden vaaran, on pelastusviranomaisella mahdollisuus keskeyttää toiminta välittömästi (379/2011 81 §). Jos pelastusviranomaisen tämän lain mukaista valvontatehtävää suorittaessaan havaitsee puutteita muussa laissa säädettyjen velvoitteiden toteuttamisessa ja arvioi puutteiden aiheuttavan vakavaa vaaraa henkilöturvallisuudelle, pelastusviranomaisen voi määrätä puutteet korjattaviksi. Jos puutteita ei voida heti korjata, asiasta tulee ilmoittaa asianomaiselle valvontaviranomaiselle.

Normaali valvontaprosessi itsessään on kevyempi, tehokkaampi ja vuorovaikutteisempi tapa asioiden kuntoon saattamiseksi. Vaikka pelastusviranomaisella olisi mahdollisuus siirtyä hallintopakkomenettelyjen käyttöön ilman normaalia valvontaprosessia, se ei ole suositeltavaa. Olennaista on, että jos tällä menettelyllä ei saavuteta haluttua lopputulosta, asian käsittely myös päätetään virallisesti. Tällöin siis uutta määräaikaa ei jälkivalvonnan yhteydessä enää anneta, vaan asianosaisille ilmoitetaan asian siirtämisestä hallintopakkomenettelyyn.

2 HALLINTOPAKKOMENETTELYNAMENETTELYN KÄYNNISTÄMINEN (vireilletulo)

Hallintopakon käyttämisessä viranomaisella on harkintavaltaa; ehdotonta puuttumisvelvollisuutta ei ole, vaan tapauskohtaisen harkinnan perusteella ryhdytään toimenpiteisiin. Rikkomuksen laatu ja merkitys on kuitenkin syytä ottaa huomioon harkintavaltaa käytettäessä. Harkintavaltaa ohjaavat hallinnon yleiset oikeusperiaatteet. Tärkeää on muistaa yhdenvertaisuus siten, että samankaltaisissa tilanteissa toimitaan johdonmukaisesti samalla tavalla. Hallinnollisia pakkokeinoja käytetään silloin, kun asianosainen ei ryhdy tarvittaviin toimenpiteisiin määräysten noudattamiseksi, eivätkä muut valvontatoimenpiteet asianosaisen velvoittamiseksi noudattamaan määräyksiä ole riittäviä tai tarkoituksenmukaisia.

Hallintopakkomenettelyyn siirtymisen aluksi tulee varmistua siitä, että päävelvoite on lainvoimainen. Päävelvoite saa lainvoiman valitusajan päätyttyä, jos päätöksestä ei ole valitettu. Kun pelastusviranomaisen päätöksestä on valitettu hallinto-oikeuteen, päävelvoite tulee lainvoimaiseksi vasta, kun valitusaja hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen on päättynyt eikä päätöksestä ole valitettu. Jos päätöksestä on valitettu korkeimpaan hallinto-oikeuteen, tulee päätös lainvoimaiseksi vasta kun korkein hallinto-oikeus on ratkaissut asian. Asia tulee tiedustella hallinto-oikeudesta. Huomionarvoista on, ettei päävelvoitteelle anneta enää uusia määräaikoja, koska tällöin lainvoimaisuus purkautuu valitusajan ajaksi. Kahta hallinnollista prosessia (normaali valvonta ja hallintopakkomenettelyt) ei saa ylläpitää samanaikaisesti.

Hallintopakkomenettelyt tulee kohdentaa jokaiselle päävelvoitteelle erikseen. Päävelvoitteella tarkoitetaan selkeää yksittäistä puutetta/puutekokonaisuutta, esimerkiksi palo-osastoinnin toimimattomuutta tai tavarain säilyttämistä uloskäytävällä. Päävelvoite ei voi olla esimerkiksi palotarkastuspöytäkirjan kaikki korjausmääräykset kokonaisuutena. Prosessin eri vaiheissa voi hyödyntää yhteisiä asiakirjoja, kunhan jokainen päävelvoite vaatimuksineen on eritelty selkeästi.

Pelastusviranomaisen voi käyttää hallintopakkomenettelyinä uhkasakkoa (kiinteä/juokseva) tai teettämisuhkaa. Pelastusviranomaisen näkökulmasta suositeltavin vaihtoehto on kiinteä uhkasakko. Juokseva uhkasakko ja teettämisuhka ovat toiminnallisesti raskaampia ja sitovat pelastusviranomaisen resursseja huomattavasti enemmän. Teettämisuhan osalta myös toiminnallinen työ siirtyy helposti pelastusviranomaisen suoritettavaksi, joka asettaa omat haasteensa mm. rahoituksen järjestymisen ja mahdollisen palvelun kilpailuttamisen muodossa.

Hallintopakkomenettelyn määrittelyssä tulee varmistua siitä, että pelastusviranomaisella on tiedossa riittävät asianosaiset. Asianosaisia ovat tahot, joita asia koskee ja/tai joilla on tosiasiallinen mahdollisuus vaikuttaa puutteen korjaamiseen. Asianosaiset voivat olla sekä luonnollisia henkilöitä että oikeushenkilöitä. Uhkasakon ollessa kyseessä, on mahdollista jakaa uhkasakon vaikutus asianosaisten kesken. Tämä on suositeltavaa silloin, kun selkeitä asianosaisia on useampi kuin yksi.

Uhkasakon osalta on tässä vaiheessa arvioitava alustavasti mahdollisesti asetettavan summan suuruutta. Arvioinnissa on otettava huomioon päävelvoitteen laatu ja laajuus, veloitettun maksukyky ja muut asiaan vaikuttavat seikat. Asetettavan summan enimmäissuuruus tulee ilmoittaa tämän kirjeen

mukana. Teettämisuhan osalta on varmistettava mahdollisen teettämisen aiheuttavien kustannusten maksamisesta. Maksu lankeaa todennäköisesti pelastuslaitoksen maksettavaksi, ellei kunnan kanssa ole toisin sovittu. Asianosaiselta kustannukset voidaan periä takaisin jälkikäteen.

Ennen hallintopakkomenettelyn varsinaista käynnistämistä tulee asianosaisia kehottaa korjaamaan puute. Kehotuksen tarkoituksena on saada asianosainen vapaaehtoisesti noudattamaan lakia ja määräyksiä. Kehotus on epävirallista, ohjaukseen ja neuvontaan kuuluvaa toimintaa, joka käytännössä edeltää hallintopakkoa. Ellei laiminlyöntiä oikaista kehotuksen johdosta tai asian kiireellisuuden vuoksi on jätetty kehottaminen väliin, siirrytään velvoitet toimiin.

Malliasiakirja normaalin valvontaprosessin päättämisestä, kehotuksesta sekä ilmoituksesta hallintopakkomenettelyyn siirtymisestä on kuvattu liitteessä 1.

2.1 Asianosaisten kuuleminen ja hallintopakkomenettelyjen uudelleenarviointi (asettamisvaihe)

Ennen veloitteen määräämistä ja tehosteen asettamista koskevan päätöksen tekemistä on aina kuultava asianosaista (Ulkasakkolaki 1113/1990 22 §). Kuulemisella asianosaiselle varataan tilaisuus lausua mielipiteensä asiasta sekä antaa selityksensä sellaisista vaatimuksista ja selvityksistä, jotka saattavat vaikuttaa asian ratkaisuun (Hallintolaki 434/2003 34 §). Samalla on ilmoitettava päävelvoitteen tehosteeksi mahdollisesti asetettavasta uhasta (kiinteä/juokseva ulkasakko vai teettämishukka), jotta asianosaisella on mahdollisuus lausua mielipiteensä myös siitä. Ulkasakon osalta tulee tässä yhteydessä ilmoittaa suurin mahdollisesti käytettävä uhka (summa). Kuultavien piiri voi olla laajempi kuin pelkästään velvoitettava/velvoitettavat. Tapauskohtaisesti voi olla tarpeen kuulla siis lisäksi esimerkiksi vuokraoikeuden haltijan ohella kiinteistön omistajaa, vaikkei omistajaa tulisi velvoittamaan asiassa.

Kuulemisvaiheen tiedoksiannon ei tarvitse toimittaa todisteellisesti, koska kyseessä ei ole hallintolain (434/2003) 60 § velvoittava päätös eikä ulkasakkolain (1113/1990) 23§ mukainen viranomaisen päätös. Kiellettyä tiedoksiannon todisteellisen toimittaminen ei luonnollisesti ole. Todisteellinen toimittaminen tarkoittaa tiedoksiannon toimittamista saantitodistusta vastaan tai haastetoimeksiantona.

Kirje katsotaan vastaanotetuksi seitsemäntenä arkipäivänä sen lähettämisestä. Vastausaikaa kirjeeseen tulee antaa 2-4 viikkoa. Määräaikaa voidaan pidentää asianosaisen hakemuksesta. Asianosaisille on ilmoitettava, ettei määräajan noudattamatta jättäminen estä asian ratkaisemista. Myöhässä toimitettuja vastineita ei huomioida. Malliasiakirja asettamisvaiheen kuulemiskirjeestä on kuvattu liitteessä 1. Jos mukana ei lähetetä kopioita asiaan koskevasta aineistosta, kirjeestä tulee ilmetä, mitä tätä asiaa koskevaa kirjallista aineistoa on viranomaisen hallussa ja missä ja koska asianosainen voi siihen tutustua.

Asianosaisten kuulemisen jälkeen pelastusviranomaisen tulee arvioida hallintopakkomenettelyjen tarve uudestaan huomioiden asianosaisten selitykset, lähettämät dokumentit sekä mahdollinen käynti kohteessa. Käynti kohteessa on suoritettava, mikäli päävelvoitteen noudattaminen ei selviä kiistattomasti asianosaisten selityksen perusteella. Mikäli kuulemisen myötä ilmenee, ettei kaikkia asianosaisia ole kuultu, tulee kuuleminen järjestää heidän osaltaan ennen päätöksen tekemistä. Jos asianosaiset ovat korjanneet puutteen tai kuuleminen osoittaa pelastusviranomaisen erehtyneen, tulee pelastusviranomaisen ilmoittaa kirjallisesti hyvän hallintotavan mukaisesti luopuvansa vaatimuksista. Mikäli kuuleminen ei osoita puutetta korjatuksi tai anna muuta syytä tarkastella prosessia uudestaan, voi pelastusviranomaisen tehdä päätöksen hallintopakkomenettelyjen asettamisesta.

Pelastusviranomaisen tulee ilmoittaa hyvän hallintotavan mukaisesti asianosaisille hallintopakkomenettelymenettelyn päättämisestä kirjallisesti, kun asia on saatettu lainsäädännön vaatimalle tasolle ja pelastusviranomaisen ei jatka hallintopakkomenettelyä. Kuitenkin ulkasakon tuomitsemispäätöksen jälkeen ilmoitettu puutteen kuntoon saattaminen ei estä ulkasakon perintää. Asiasta ilmoitetaan siinä pöytäkirjassa, jossa päävelvoitteen toteutuminen todennetaan. Pelastusviranomaisen tulee ilmoittaa hallintopakon asettamisesta ja lainvoimaisesta täytäntöönpanopäätöksestä ilmoittaa maanmittauslaitokselle, joka rekisteröi päätökset. Tämä on huomioitava prosessin kaikissa vaiheissa, joissa pelastusviranomaisen saa tiedon päävelvoitteiden noudattamisesta.

3 PÄÄTÖS HALLINTOLLISTEN PAKKOKEINOJEN ASETTAMISESTA

Veloitteen asettamista koskeva päätös voi pitää sisällään yhden tai useamman päävelvoitteen. Päätös voi sisältää ainoastaan jo aiemmin asetetut päävelvoitteet. Lisäksi on huomioitava, että asettamispäätös voidaan kohdentaa ainoastaan niitä tahoja kohtaan, joita on jo aiemmin kuultu asettamisvaiheessa. Mikäli uhan asettaminen halutaan kohdistaa uuteen tahoon, on tälle uudelle taholle ensin varattava tilaisuus tulla kuulluksi laiminlyönnistä sekä asetettava määräaika korjausmääräykselle, ennen kuin sen osalta voidaan tehdä hallintopakkopäätös.

Päätöksenteon yhteydessä tulee tarkentaa asetettava hallintopakkomenettely. Ulkasakon suuruutta harkittaessa on otettava huomioon päävelvoitteen laatu ja laajuus, velvoitetun maksukyky ja muut

HELSINGIN KAUPUNGIN PELASTUSLAITOS
HELSINGFORS STADS RÄDDNINGSVÄRKET

asiaan vaikuttavat seikat (Ulkasakkolaki 1113/1990 8 §). Kiinteän uhkasakon osalta soveltuva summa on 50–100% puutteen korjaamisen arvioitavista teettämiskustannuksista. Huomioitavaa on, että uhkasakko ei saa olla suuruudeltaan sellainen, että sen tuomitseminen aiheuttaisi konkurssin tai henkilökohtaisen vararikon.

Kunkin päävelvoitteen tehosteeksi on asetettava eri uhkasakko tai teettämisen uhka. Asettamispäätöksestä on käytävä selvästi ilmi, mihin asianosainen on velvoitettu ja milloin, mihin mennessä tai mistä lähtien päävelvoitetta on noudatettava. Määräajan pituutta harkittaessa on otettava huomioon päävelvoitteen laatu ja laajuus, velvoitetun mahdollisuus noudattaa sitä sekä muut asiaan vaikuttavat seikat (Ulkasakkolaki 1113/1990 6 §). Jos päätöksessä on useita päävelvoitteita, voidaan niille asettaa eri määrä-ajat.

Milloin uhkasakko tai teettämishuhta on asetettu kiinteää tai irtainta omaisuutta koskevan päävelvoitteen tehosteeksi, velvoitetun on omaisuuden tai sen käyttöoikeuden luovuttaessaan ilmoitettava luovutuksensaajalle, minkälainen päävelvoite ja uhka sitä koskee. Velvoitetun on lisäksi ilmoitettava uhan asettaneelle viranomaiselle luovutuksensaajan nimi ja osoite. Uhan asettamista koskevaan päätökseen on sisällytettävä selostus ilmoitusvelvollisuudesta ja siitä, että ilmoitus on tehtävä luovutuskirjaan otetuina mainintoina tai muuten todisteellisesti. Ilmoitusvelvollisuuden tehosteeksi voidaan asettaa uhkasakko. (Ulkasakkolaki 1113/1990 18 §)

Malliasiakirja päätöksestä hallintopakkomenettelyjen asettamisesta on kuvattu liitteessä 2. Päätös tulee toimittaa kaikille asianosaisille todisteellisesti. Päätöksessä hallintopakkomenettelyjen asettamisesta tulee kuvata:

- Kiinteistön/kohteen yksilöinti
- Omistaja/haltija sekä asiaosaiset
- Kuvaus havaitusta puutteesta lainkohtineen sekä yksilöidysti edellytetyt korjaustoimenpiteet
- Kuvaus puutteen havaitsemisesta sekä kuulemisprosessista
- Määräpäivä, johon mennessä puute/puutteet on korjattava
- Velvoitteen tehosteena oleva uhka ja sen mahdollinen jakautuminen eri asianosaisten kesken
- Velvoitetun ilmoitusvelvollisuus omistus- ja käyttöoikeuden siirtymistilanteessa
- Päätöksen tehnyt taho
- Valitusosoitus

Asianosaisilla on valitusoikeus päätöksestä uhkasakon tai teettämishuhtaan asettamisesta hallinto-oikeuteen 30 päivän kuluessa tiedoksisaannista ja mahdollisesti korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Päävelvoite saa lainvoiman valitusajan päätyttyä, jos päätöksestä ei ole valitettu. Kun pelastusviranomaisen päätöksestä on valitettu hallinto-oikeuteen, päävelvoite tulee lainvoimaiseksi vasta, kun valitusaike hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen on päättynyt eikä päätöksestä ole valitettu. Jos päätöksestä on valitettu korkeimpaan hallinto-oikeuteen, tulee päätös lainvoimaiseksi vasta kun korkein hallinto-oikeus on ratkaissut asian. Pelastusviranomaisen tulee tarkastaa lainvoimaisuus hallinto-oikeudesta valitusajan jälkeen.

Jos kiinteää tai irtainta omaisuutta koskeva päävelvoite ja sen tehosteeksi asetettu uhka ovat luovutushetkellä luovutuksensaajan tiedossa tai merkittynä kiinnityksistä pidettävään rekisteriin, luovutuksensaajan on noudatettava päävelvoitetta sen tehosteeksi asetetulla uhalla. Jollei luovutuksensaaja noudata päävelvoitetta, uhkasakko voidaan tuomita maksettavaksi ja teettämishuhta tai keskeyttämishuhta määrätä täytäntöön pantavaksi noudattaen soveltuvin osin, mitä uhkasakkolain (1113/1990) 10, 11, 13 ja 15 §:ssä säädetään. Jos omistaja tai haltija vaihtuu uhan asettamista koskevan päätöksen tekemisen jälkeen ja päätökseen on haettu muutosta, asian käsittelyä valitusviranomaisessa voidaan jatkaa ja antaa asiassa uuteen omistajaan tai haltijaan kohdistuva päätös. (Ulkasakkolaki 1113/1990 20 ja 21 §)

3.1 Rekisteröinti maanmittauslaitokseen

Lainvoiman saanut asettamispäätös tulee rekisteröidä maanmittauslaitokseen (ilmoitus kiinteistöä koskevasta päävelvoitteesta ja sen tehosteeksi asetetusta uhasta merkinnän tekemiseksi kiinnityksistä pidettävään rekisteriin). Rekisteröinti suoritetaan sähköpostitse maanmittauslaitoksen kirjaamoon (kirjaamo@maanmittauslaitos.fi). Liitteeksi on lähetettävä asiaan liittyvät päätösasiakirjat. Asiakirjojen sisältäessä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 621/1999 määrittelemiä salaisiksi luokiteltavia tietoja, on näiden tietojen luokitus huomioitava niiden käsittelyn yhteydessä.

3.2 Asianosaisten kuuleminen ja hallintopakkomenettelyjen uudelleenarviointi

Katso kohta 2.1. Mikäli kuuleminen tai tarkastus ei osoita puutetta korjatuksi tai anna muuta syytä tarkastella prosessia uudestaan, voi pelastusviranomaisen tehdä päätöksen hallintopakkomenettelyjen tuomitsemisesta tai täytäntöönpanosta. Malliasiakirja tuomitsemisvaiheen kuulemiskirjeestä on kuvattu liitteessä 3.

4 PÄÄTÖS HALLINNOLLISTEN PAKKOKEINOJEN TUOMITSEMISESTA/TÄYTÄNTÖÖNPANOSTA

Uhkasakon asettanut viranomainen voi tuomita uhkasakon maksettavaksi tai teettämisuhan täytäntöönpantavaksi, jos päävelvoitetta ei ole noudatettu eikä noudattamatta jättämiseen ole pätevää syytä. Päätös hallintopakkomennettelyjen tuomitsemisesta tai täytäntöönpanosta suoritetaan pelastusviranomaisen virkatoimena. Uhkasakko voidaan tuomita asetettua pienempänä, jos päävelvoitetta on olennaiselta osalta noudatettu tai velvoitetun maksukyky on merkittävästi alentunut, taikka uhkasakon määrän alentamiseen on muu perusteltu syy (Uhkasakkolaki 1113/1990 11 §).

Juoksevan uhkasakon tuomittavasta määrästä on huomioitava se, että juoksevan uhkasakon lisäeristä voidaan kerralla tuomita maksettavaksi enintään kolme kertaa peruserän suuruinen summa. Tämän ylittävältä osalta lisäerät raukeavat niiltä uhkasakkopakkoilta, jotka ovat alkaneet ennen kun päätös uhkasakon tuomitsemisesta tehdään (Uhkasakkolaki 1113/1990 10 §).

Uutta uhkasakkoa ei saa asettaa, ellei kysymystä aikaisemman uhkasakon tuomitsemisesta ole käsitelty. Jos olosuhteet ovat muuttuneet, asiaan on saatu olennaista uutta kuulemistä tai aikaisempi päätös perustuu ilmeisen väärään lain soveltamiseen, uhkasakon asettanut viranomainen voi poistaa aikaisemman uhkasakon asettamista koskevan päätöksensä ja käsitellä asian kokonaan tai osittain uudelleen. Jos aikaisempaan päätökseen on vireillä muutoksenhaku, asian uudelleen käsittelemisestä on ilmoitettava ja tehty päätös toimitettava muutoksenhakuviranomaiselle. (Uhkasakkolaki 1113/1990 12 §)

Uhkasakkoa ei saa tuomita maksettavaksi, ellei sen tuomitsemisen johdosta asianosaiselle ole varattu tilaisuutta uhkasakkolain (1113/1990) 22 §:ssä tarkoitetun selityksen antamiseen kahden vuoden kuluessa siitä, kun uhkasakon asettamispäätös on saanut lainvoiman ja päävelvoitteen täyttämistä koskeva määräaika on päättynyt, taikka jos päävelvoitetta on noudatettava määrätystä ajankohdasta alkaen, kahden vuoden kuluessa siitä, kun päävelvoitetta on rikottu (Uhkasakkolaki 1113/1990 13 §).

Malliasiakirja päätöksestä hallintopakkomennettelyjen tuomitsemisesta / täytäntöönpanosta on kuvattu liitteessä 4. Päätös tulee toimittaa kaikille asianosaisille todisteellisesti. Päätöksessä uhkasakon tuomitsemisesta tai teettämisuhan täytäntöönpanossa tulee kuvata:

- Kiinteistön/kohteen yksilöinti
- Omistaja/haltija sekä asiaosaiset
- Kuvaus havaitusta puutteesta lainkohtineen sekä yksilöidysti edellytetyt korjaustoimenpiteet
- Kuvaus hallintopakon asettamisprosessista
- Kuvaus puutteen havaitsemisesta sekä kuulemisprosessista
- Velvoitteen tehosteena oleva uhka ja sen mahdollinen jakautuminen eri asianosaisten kesken
- Velvoitetun ilmoitusvelvollisuus omistus- ja käyttöoikeuden siirtymistilanteessa
- Päätöksen tehnyt taho
- Valitusosoitus

Asianosaisilla on valitusoikeus päätöksestä uhkasakon tai teettämisuhan asettamisesta hallinto-oikeuteen 30 päivän kuluessa tiedoksisaannista. Päävelvoite saa lainvoiman valitusajan päätyttyä, jos päätöksestä ei ole valitettu. Kun pelastusviranomaisen päätöksestä on valitettu hallinto-oikeuteen, päävelvoite tulee lainvoimaiseksi vasta, kun valitusajan hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen on päättynyt eikä päätöksestä ole valitettu. Jos päätöksestä on valitettu korkeimpaan hallinto-oikeuteen, tulee päätös lainvoimaiseksi vasta kun korkein hallinto-oikeus on ratkaissut asian. Asia tulee tiedustella hallinto-oikeudesta. Pelastusviranomaisen tulee tarkastaa lainvoimaisuus hallinto-oikeudesta valitusajan jälkeen.

Pelastusviranomainen lähettää asianosaisille tilisiirtolomakkeen uhkasakon maksamista varten päätöksen saatua lainvoiman. Tilisiirtolomakkeet (lomake numero OH-70329162S) ja sakkoluettelon saa Edita Prima Oy:stä maksutta.

4.1 Rekisteröinti maanmittauslaitokseen

Lainvoiman saanut päätös tuomitsemisesta / täytäntöönpanosta tulee rekisteröidä pelastusviranomaisen toimesta maanmittauslaitokseen. Rekisteröinti suoritetaan sähköpostitse maanmittauslaitoksen kirjaamoon. Liitteeksi on lähetettävä asiaan liittyvät päätösasiakirjat. Katso lisäksi kohta 3.1.

4.2 Ilmoitus uhkasakon tuomitsemisesta oikeusrekisterikeskukseen

Uhkasakon täytäntöönpanon hoitaa oikeusrekisterikeskus. Uhkasakon perintään sovelletaan lakia sakon täytäntöönpanosta (672/2002) ja valtioneuvoston asetusta sakon täytäntöönpanosta (789/2002). Kun tuomitsemispäätös on lainvoimainen, toimitetaan sakkoluettelon ote sekä jäljennös uhkasakon tuomitsemispäätöksestä Oikeusrekisterikeskukselle, joka perii uhkasakon. Maksu maksetaan valtiolle. (Valtioneuvoston asetus sakon täytäntöönpanosta 789/2002 5 §).

HELSINGIN KAUPUNGIN PELASTUSLAITOS
HELSINGFORS STADS RÄDDNINGSVÄRKET

Pelastusviranomaisen lähettää asianosaisille tilisiirtolomakkeen uhkasakon maksamista varten selvitettyään päätöksen lainvoimaisuuden valitusajan umpeuduttua hallinto-oikeuden (jatkovalituksessa Korkeimman hallinto-oikeuden) kansliasta. Tilisiirtolomakkeet (lomake numero OH-70329162S) ja sakkoluettelon saa Edita Prima Oy:stä maksutta. Tilisiirtolomakkeen kopio lähetetään yhdessä lainvoiman. Hallintopakkomenettelyn käynnistäminen ja juoksevan uhkasakon osalta palataan kohtaan 3.2. Asianosaisten kuuleminen ja hallintopakkomenettelyjen uudelleenarviointi.

4.2.1 Uhkasakon laskuttaminen

Asianosaisilla on mahdollisuus maksaa uhkasakko annetun tilisiirtolomakkeen ohjeiden mukaisesti. Maksu menee valtiolle. Mikäli asianosainen ei maksa maksua, vastaa Oikeusrekisterikeskus perinnästä. Asianosaisen tulee anoa maksuajan muutokset Oikeusrekisterikeskukselta.

Uhkasakon laskuttaminen ja maksaminen eivät vielä itsessään takaa sitä, että puute tulee korjatuksi. Mikäli asianosainen ei tästäkään huolimatta ole korjannut päävelvoitteen mukaista asiaa, on kiinteän uhkasakon osalta palattava kohtaan 2. Uuden menettelyn voi aloittaa suoraan heti päätöksen saatua lainvoiman. Hallintopakkomenettelyn käynnistäminen ja juoksevan uhkasakon osalta palataan kohtaan 3.2. Asianosaisten kuuleminen ja hallintopakkomenettelyjen uudelleenarviointi.

4.3 Teettämisen täytäntöönpano

Teettämisen täytäntöönpano edellyttää lain julkisista hankinnoista (348/2007) sekä kunnan ja pelastuslaitoksen hankintaohjeiden noudattamista. Perusperiaatteen mukaan kunta maksaa teettämiskustannukset ensin ja perii ne takautuvasti asianosaisilta. Maksu lankeaa todennäköisesti pelastuslaitoksen maksettavaksi, ellei kunnan kanssa ole toisin sovittu. Asianosaiselta kustannukset voi periä takaisin jälkikäteen. Hankintalain edellyttämältä kilpailutukselta voidaan välttyä, mikäli kunnalla on valmiiksi kilpailutettu sopimus juuri sellaisesta palvelusta, jota teettämisessä tarvitaan.

Poliisin tulee antaa riittävää virka-apua teettämisen toteuttamiseksi. Teettämisen jälkeen asia on varmuudella saatettu kuntoon. Mikäli asianosainen syyistä tai toisesta palauttaa korjatun tilan puutteelliseksi, on pelastusviranomaisen aloitettava prosessi alusta. Teettämiskustannusten perintään tämä ei vaikuta.

Teettäminen on mahdollista määrätä täytäntöön vaikka täytäntöönpanopäätös ei ole vielä lainvoimainen. Teettämiseen sisältyvien toimien on perustuttava päävelvoitteeseen. Uhan asettanut viranomaisen voi huolehtia teettämisestä suorittamalla tarpeelliset toimet itse tai antamalla ne muun viranomaisen tai yksityisen suorittaviksi. Poliisin on tällöin annettava tarpeellista virka-apua. Teettämiskustannukset maksetaan etukäteen kunnan varoista ja peritään veloitettua tai luovutuksensaajalta siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottoon on säädetty. (Uhkasakkolaki 1113/1990 15–17 §; Laki verojen ja maksujen täytäntöönpanosta 706/2007).

5 ESIMERKITAPAUKSET

Tässä esimerkkitapauksessa esitetään kuvitteellinen tapaus, jossa pelastusviranomaisen käyttäisi pelastuslain (379/2011) 105 § mukaisia hallinnollisia pakkokeinoja. Tässä osiossa esitetään tapahtumien kuvaus ja liitteissä esimerkinomaiset dokumentit.

Pelastusviranomaisen suoritti 5.1.2012 määräaikaisen palotarkastuksen Kiinteistö Oy:n rakennukseen. Kiinteistö Oy:n rakennuksessa harjoitetaan tukkumyyntiä usean eri vuokralla olevan toiminnanharjoittajan toimesta. Yhtiöjärjestyksen sekä vuokrasopimusten perusteella rakennuksen omistaja (Kiinteistö Oy) vastaa rakennuksen ja sen piha-alueiden fyysisesti kunnosta. Rakennuksen etelä-sivulla on kiinteistön lastauslaituri, jossa jokaisella vuokralaisella on oma osionsa käytettävissään. Vuosien saatossa kyseiselle lastauslaiturille on kertynyt suurehko määrä palokuormaa (puulavoja, pahvilaatikoita sekä metallirullakoita, joissa on erinäistä jätteenä luokiteltavaa materiaalia).

Pelastusviranomaisen on antanut aiheesta korjausmääräyksen palotarkastuksella ja palotarkastuspöytäkirjassa. Ote pöytäkirjasta on seuraava:
"Palotarkastuksella havaittiin, että rakennuksen etelä-sivun lastauslaiturilla säilytetään asiattomasti helposti syttyviä puulavoja, pahvilaatikoita sekä metallirullakoita, joiden sisällä on jätteenä luokiteltavaa materiaalia. Rakennuksen välittömässä läheisyydessä ei saa säilyttää helposti syttyvää materiaalia ja muuta tavaraa. Kyseinen lastauslaituri on tyhjennettävä ja pidettävä vapaana edellä mainitusta materiaalista. (Pelastuslaki (379/2011 9 ja 14 §))"

Pelastusviranomaisen määräsi korjausmääräyksen määräajaksi asianosaista kuultuaan 10.2.2012. Tämän jälkeen pelastusviranomaisen suoritti kohteeseen jälkivalvontaa 11.2.2012, 15.3.2012 sekä 20.4.2012. Jokaisella jälkivalvontakerralla laiminlyönti oli korjaamatta, eikä asianosaisella ollut esittää konkreettista suunnitelmaa tai aikataulua asian korjaamiseksi. Muita annettuja korjausmääräyksiä oli noudatettu.

Koska laiminlyönnin korjaaminen vaatimusten mukaisesti ei edennyt, eikä sen toteutumisesta ollut ennusteita, päätti pelastusviranomainen ns. normaaliin valvontaprosessiin liittyvät toimenpiteet tuloksettomina. Tämän johdosta asianosaiselle lähetettiin 23.4.2012 liitteen 1 mukainen kirje asettamisvaiheen kuulemisesta sekä kehoitus laiminlyöntien kuntoon saattamiseksi. Aikaa selityksen antamiselle varattiin 15.5.2012 asti. Tässä tapauksessa ainoa asianosainen oli Kiinteistö Oy rakennuksen omistajana. Kirjeessä pelastusviranomainen ilmoitti harkitsevansa asiassa 3000 euron kiinteän uhkasakon asettamista. Uhkasakon suuruutta harkittaessa on otettava huomioon päävelvoitteen laatu ja laajuus, velvoitetun maksukyky ja muut asiaan vaikuttavat seikat. Tässä tapauksessa summa perustui osaltaan arvioon, jonka mukaan tavaroiden kuljetuttaminen kaatopaikalla kustantaisi noin 5000,00 euroa.

Kiinteistö Oy toimitti vastineensa asiasta pelastusviranomaiselle 10.5.2012. Selityksen mukaan asianosainen ei ole ryhtynyt toimenpiteisiin, koska ei ole vielä keksinyt mitä sialle tekisi. Tarkkaa aikataulua tai suunnitelmaa laiminlyöntien korjaamiseksi asianosainen ei osannut esittää. Asianosainen myös koki, että vaatimus on hivenen liioiteltu. Uhkasakon suuruuteen vastineessa ei otettu kantaa.

Pelastusviranomaisen ei ollut tarvetta suorittaa fyysistä tarkastuskäyntiä kohteessa, koska asianosaisen selvitys kertoi päävelvoitteen noudattamisen tilan kiistattomasti. Pelastusviranomainen teki päätöksen uhkasakon asettamisesta 18.5.2012 (liite 2). Uhkasakon suuruudeksi määritettiin 3000,00 euroa. Päätöksessä määritettiin asian tarkastelupäivämääräksi 25.7.2012.

Pelastusviranomaisen tarkastaessa asettamispäätöksen lainvoimaisuutta hallinto-oikeudesta 19.7.2012 selvisi, että asianosainen on valittanut asettamispäätöksestä hallinto-oikeuteen 11.6.2012. Hallinto-oikeus pyysi pelastuslaitokselta vastinetta asiasta 13.8.2012 mennessä. Päätöksessään 10.9.2012 hallinto-oikeus päätti asian pelastusviranomaisen hyväksi. Asianosainen ei valittanut hallinto-oikeuden ratkaisusta korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Tieto uhkasakon asettamisesta rekisteröitiin maanmittauslaitokseen.

Pelastusviranomainen toimitti 26.11.2012 asianosaiselle selityspyynnön tuomitsemisvaiheen kuulemisesta (liite 3). Aikaa selityksen antamiselle varattiin 19.12.2012 asti. Asianosainen ei toimittanut selvitystä. Pelastusviranomainen suoritti kohteessa tarkastuksen todetakseen päävelvoitteiden noudattamisen tilan 7.1.2013. Tarkastuksen havaintojen perusteella päävelvoitetta ei ollut noudatettu.

Pelastusviranomainen teki 8.1.2013 päätöksen uhkasakon tuomitsemisesta 18.5.2012 tehdyn päätöksen mukaisesti (liite 4). Tieto uhkasakon tuomitsemisesta rekisteröitiin maanmittauslaitokseen.

Valitusajan umpeuduttua tuomitsemispäätöksen lainvoimaisuus varmistettiin Helsingin hallinto-oikeuden kansliasta ja velvoitetulle lähetettiin tilisiirtolomake saatteineen (liite 5) uhkasakon maksamista varten.

Asianosainen ilmoitti pelastusviranomaiselle päävelvoitteen noudattamisesta 26.2.2013, jonka jälkeen pelastusviranomainen varmisti asia tarkastuksella. Päävelvoitetta oli noudatettu asianmukaisesti ja tämä ilmoitettiin asianosaiselle kirjallisesti tarkastuspöytäkirjassa.

HELSINGIN KAUPUNGIN PELASTUSLAITOS
HELSINGFORS STADS RÄDDNINGSVÄRKET

Liite 1 Asettamisvaiheen kuuleminen ja kehotus

VASTANOTTAJAN TIEDOT

PÄIVÄMÄÄRÄ

KIINTEISTÖN/KOHTTEEN YKSILÖINTI
OMISTAJA/HALTIJA
MUUT ASIANOSAISET

KUULEMINEN PELASTUSLAIN MUKAISTEN HALLINNOLLISTEN PAKKOKEINOJEN ASETTAMISESTA
Pelastusviranomaisen suorittaa kuulemisen pelastuslain (379/2011) 105 § mukaisen
uhkasakon/teettämisen käyttämiseen mahdollisesti johtavassa asiassa.

PÄÄVELVOITE 1

Kuvaa tässä päävelvoite 1.
Päävelvoitteen jälkeen perustellaan se, miksi kyseinen laiminlyönti on pelastuslain vastainen sekä
kuinka lainvastainen tila on havaittu (lakiviitteet pelastuslakiin).
Tämän jälkeen kuvataan päävelvoite ja sen nojalla asetettava uhka (lakiviitteet pelastuslakiin).

PÄÄVELVOITE X

Kuvaa tässä päävelvoite X.
Päävelvoitteen jälkeen perustellaan se, miksi kyseinen laiminlyönti on pelastuslain vastainen sekä
kuinka lainvastainen tila on havaittu (lakiviitteet pelastuslakiin).
Tämän jälkeen kuvataan päävelvoite ja sen nojalla asetettava uhka (lakiviitteet pelastuslakiin).

YHTEENVETO

	Suunniteltu hallintopakkomennettely	Asianosaiset
Päävelvoite 1		
Päävelvoite 2		
Päävelvoite 3		
Päävelvoite 4		
Päävelvoite 5		
Päävelvoite X		

KEHOTUS

Pelastusviranomaisen kehottaa asianosaisia saattamaan yllä mainitut puutteet pelastuslain (379/2011)
edellyttämälle tasolle viivytyksettä.

SELITYSPYYNTÖ

Asioiden ollessa korjaamatta lainsäädännön vaatimalla tasolla pelastusviranomaisen varaa Teille
mahdollisuuden antaa asiasta kirjallisen selityksen velvoitteen ja uhkasakon asettamista koskien. Mikäli
selitystä ei anneta, voidaan asia käsitellä ilman sitä. Selitys tulee antaa seuraavaan osoitteeseen
XXXXXXX päivämäärään xx.xx.xxxx mennessä. Lisätietoja asiasta antaa N.N., virkanimike ja
yhteystiedot.

Aika ja paikka

Pelastusviranomaisen nimi
Virkanimike
Pelastuslaitos
Yhteystiedot

LIITTEET

Asiaan liittyvät pöytäkirjat ja muut asiakirjat

JAKELU

Asianosaiset
Tarvittavat tahot oman organisaation sisällä

Asettamisvaiheen kuuleminen ja kehoitus

ESIMERKKI

KIINTEISTÖ OY
C/O ISÄNNÖITSIJÄTOIMISTO

23.04.2012

KIINTEISTÖ OY

KUULEMINEN PELASTUSLAIN MUKAISTEN HALLINNOLLISTEN PAKKOKEINOJEN ASETTAMISESTA

Pelastusviranomainen suorittaa kuulemisen pelastuslain (379/2011) 105 § mukaisen uhkasakon/teettämisuhan käyttämiseen mahdollisesti johtavassa asiassa.

PÄÄVELVOITE 1

Asianosaisen on poistettava helposti syttyvä ja muu materiaali Kiinteistö Oy:n etelä-sivun lastauslaiturilta. Lastauslaituri on pidettävä vapaana edellä mainitusta materiaalista. Rakennuksen välittömässä läheisyydessä ei saa säilyttää helposti syttyvää materiaalia ja muuta tavaraa (pelastuslaki 379/2011 9 ja 14 §)

Laiminlyönti havaittiin 5.1.2012 suoritun määräaikaisen palotarkastuksen aikana. Pelastusviranomainen määräsi korjausmääräyksen määräajaksi asianosaista kuultuaan 10.2.2012. Tämän jälkeen pelastusviranomainen suoritti kohteeseen jälkivalvontaa 11.2.2012, 15.3.2012 sekä 20.4.2012. Jokaisella jälkivalvontakerralla laiminlyönti oli korjaamatta, eikä asianosaisella ollut esittää konkreettista suunnitelmaa tai aikataulua asian korjaamiseksi. Muita annettuja korjausmääräyksiä oli noudatettu.

Pelastusviranomainen harkitsee pelastuslain (379/2011) 105 § mukaisen uhkasakon asettamista päävelvoitteen tehosteeksi. Jos uhkasakko asetetaan, se tullaan asettamaan kiinteänä 3000,00 € (kolmen tuhannen euron) uhkasakkona.

YHTEENVETO

	Suunniteltu hallintopakkomennettely	Asianosaiset
Päävelvoite 1	Kiinteä uhkasakko, 3000,00€	Kiinteistö Oy

KEHOTUS

Pelastusviranomainen kehottaa asianosaista saattamaan yllä mainitut puutteet pelastuslain (379/2011) edellyttämälle tasolle viivytyksettä.

SELITYSPYYNTÖ

Asioiden ollessa korjaamatta lainsäädännön vaatimalle tasolle pelastusviranomainen varaa Teille mahdollisuuden antaa asiasta kirjallisen selityksen velvoitteen ja uhkasakon asettamista koskien. Mikäli selitystä ei anneta, voidaan asia käsitellä ilman sitä. Selitys tulee antaa seuraavaan osoitteeseen Pelastuslaitos, kirjaamo, PL 1111 päivämäärään 15.5.2012 mennessä. Lisätietoja asiasta antaa Matti Meikäläinen, palotarkastaja ja 09 – 111 11111.

23.4.2012 Kaupunki

Matti Meikäläinen
Palotarkastaja
Pelastuslaitos
09 – 111 11111

LIITTEET

5.1.2012 pidetyn määräaikaisen palotarkastuksen pöytäkirja
11.2.2012 pidetyn jälkipalotarkastuksen pöytäkirja
15.3.2012 pidetyn jälkipalotarkastuksen pöytäkirja
20.4.2012 pidetyn jälkipalotarkastuksen pöytäkirja

JAKELU

Kiinteistö Oy
Tarvittavat tahot oman organisaation sisällä

HELSINGIN KAUPUNGIN PELASTUSLAITOS
HELSINGFORS STADS RÄDDNINGSVÄRKET

Liite 2 Päätös hallinnollisten pakkokeinojen asettamisesta

VASTANOTTAJAN TIEDOT

PÄIVÄMÄÄRÄ

KIINTEISTÖN/KOHTTEEN YKSILÖINTI
OMISTAJA/HALTIJA
MUUT ASIANOSAISET

PÄÄTÖS HALLINTOLLISTEN PAKKOKEINOJEN ASETTAMISESTA

Pelastusviranomaisen on päättänyt asettaa seuraavat pelastuslain (379/2011) 105 § ja uhkasakkolain (1113/1990) 6 § mukaiset uhkasakon/teettämisuhan alla lueteltujen päävelvoitteiden mukaisesti. Päätöksen perusteluna on kyseisten päävelvoitteiden laiminlyönti. Asianosaisen tulee korjata päävelvoitteen edellyttämät asiat liitteessä olevassa selityspyynnössä edellytettujen vaatimusten mukaisesti viivytyksettä. Muussa tapauksessa pelastusviranomaisella on mahdollisuus tuomita asetettu uhkasakko maksettavaksi / teettämisuha täytäntöön pantavaksi.

PÄÄVELVOITE 1

Kuvaa tässä asianosaisten selitykset asettamisvaiheen kuulemisesta tiivistettynä sekä miksi selitys ei ole riittävä. Kuvaa asetettava uhkasakko / teettämisuha yksityiskohtaisesti sekä sen mahdollinen jakautuminen asianosaisten kesken.

PÄÄVELVOITE X

Kuvaa tässä asianosaisten selitykset asettamisvaiheen kuulemisesta tiivistettynä sekä miksi selitys ei ole riittävä. Kuvaa asetettava uhkasakko / teettämisuha yksityiskohtaisesti sekä sen mahdollinen jakautuminen asianosaisten kesken.

YHTEENVETO

	Asetettava hallintopakkomenettely	Hallintopakkomenettelyn jakautuminen asianosaisten kesken	Määräaika päävelvoitteen korjaamiselle
Päävelvoite 1			
Päävelvoite 2			
Päävelvoite 3			
Päävelvoite 4			
Päävelvoite 5			
Päävelvoite X			

Uhkasakon asettamista koskevaan päätökseen ei saa hakea erikseen muutosta valittamalla. Asianosaisilla on valitusoikeus päätöksestä teettämisuhan asettamisesta hallinto-oikeuteen 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Päätös muuttuu lainvoimaiseksi, kun valitus on umpeutunut tai valitus on käsitelty.

Lisätietoja asiasta antaa N.N., virkanimike ja yhteystiedot.

Aika ja paikka

Pelastusviranomaisen nimi
Virkanimike
Pelastuslaitos
Yhteystiedot

LIITTEET

Valitusosoitus
Asiaan liittyvät pöytäkirjat ja muut asiakirjat
Asettamisvaiheen kuuleminen ja kehoitus
Asianosaisten vastineet asettamisvaiheen kuulemiselle

JAKELU

Asianosaiset
Tarvittavat tahot oman organisaation sisällä
Maanmittauslaitos (päättöksen tultua lainvoimaiseksi)

Liite 2 Päättös hallinnollisten pakkokeinojen asettamisesta

ESIMERKKI

KIINTEISTÖ OY
C/O ISÄNNÖITSIJÄTOIMISTO

18.5.2012

KIINTEISTÖ OY

PÄÄTÖS HALLINNOILLISTEN PAKKOKEINOJEN ASETTAMISESTA

Pelastusviranomaisen on päättänyt asettaa seuraavat pelastuslain (379/2011) 105 § ja uhkasakkolain (1113/1990) 6 § mukaisen uhkasakon alla kuvatus päävelvoitteen mukaisesti. Päätöksen perusteluna on kyseisen päävelvoitteen laiminlyönti. Asianosaisen tulee korjata päävelvoitteen edellyttämät asiat liitteenä olevassa selityspyynnössä edellytettujen vaatimusten mukaisesti viivyttyä. Muussa tapauksessa pelastusviranomaisella on mahdollisuus tuomita asetettu uhkasakko maksettavaksi.

Pelastusviranomaisen asettaa Kiinteistö Oy:lle 3000,00 € (kolmen tuhannen euron) kiinteän uhkasakon. Päävelvoitteen noudattamista tarkastetaan seuraavan kerran 25.7.2012, ellei asianosainen ilmoita päävelvoitteen noudattamisesta Pelastuslaitokselle tätä aikaisemmin.

PÄÄVELVOITE 1

Asianosaisen on poistettava helposti syttyvä ja muu materiaali Kiinteistö Oy:n etelä-sivun lastauslaiturilta. Lastauslaituri on pidettävä vapaana edellä mainitusta materiaalista. Rakennuksen välittömässä läheisyydessä ei saa säilyttää helposti syttyvää materiaalia ja muuta tavaraa (pelastuslaki 379/2011 9 ja 14 §).

ASIAOSAISEN VASTINE

Kiinteistö Oy toimitti vastineensa asiasta pelastusviranomaiselle 10.5.2012. Selityksen mukaan asianosainen ei ole ryhtynyt toimenpiteisiin, koska ei ole vielä keksinyt mitä asialle tekisi. Tarkkaa aikataulua tai suunnitelmaa laiminlyöntien korjaamiseksi asianosainen ei osannut esittää. Asianosainen myös koki, että vaatimus on hivenen liioiteltu. Uhkasakon suuruuteen vastineessa ei otettu kantaa.

PÄÄVELVOITTEEN NOUDATTAMISEN TODENTAMINEN

Pelastusviranomaisen ei ollut tarvetta suorittaa fyysistä tarkastuskäyntiä kohteessa, koska asianosaisen selvitys kertoi päävelvoitteen noudattamisen tilan kiistattomasti. Pelastusviranomaisen teki päätöksen uhkasakon asettamisesta 18.5.2012.

YHTEENVETO

	Asetettava hallintopakkomenettely	Hallintopakkomenettelyn jakautuminen asianosaisten kesken	Määräaika päävelvoitteen korjaamiselle
Päävelvoite 1	Kiinteä uhkasakko, 3000,00 e	Kiinteä uhkasakko asetetaan Kiinteistö Oy:lle	25.7.2012

Uhkasakon asettamista koskevaan päätökseen ei saa hakea erikseen muutosta valittamalla. Asianosaisilla on valitusoikeus päätöksestä teettämisen asettamisesta hallinto-oikeuteen 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Päätös muuttuu lainvoimaiseksi, kun valitusaika on umpeutunut tai valitus on käsitelty.

Lisätietoja asiasta antaa Matti Meikäläinen, palotarkastaja ja 09 – 111 11111.

18.5.2012 Kaupunki

Matti Meikäläinen
Palotarkastaja
Pelastuslaitos
09 – 111 11111

LIITTEET

Valitusosoitus

5.1.2012 pidetyn määräaikaisen palotarkastuksen pöytäkirja
11.2.2012 pidetyn jälkipalotarkastuksen pöytäkirja
15.3.2012 pidetyn jälkipalotarkastuksen pöytäkirja
20.4.2012 pidetyn jälkipalotarkastuksen pöytäkirja
23.4.2012 toimitettu kuulemiskirje

10.5.2012 pelastuslaitokselle toimitettu vastine

JAKELU

Kiinteistö Oy
Tarvitavat tahot oman organisaation sisällä
Maanmittauslaitos (päättöksen tultua lainvoimaiseksi)

HELSINGIN KAUPUNGIN PELASTUSLAITOS
HELSINGFORS STADS RÄDDNINGSVÄRKET

Liite 3 Tuomitsemisvaiheen kuuleminen

VASTANOTTAJAN TIEDOT

PÄIVÄMÄÄRÄ

KIINTEISTÖN/KOHTTEEN YKSILÖINTI
OMISTAJA/HALTIJA
MUUT ASIANOSAISET

KUULEMINEN HALLINNOLLISTEN PAKKOKEINOJEN TUOMITSEMISESTA

Pelastusviranomaisen suorittaa kuulemisen pelastuslain (379/2011) 105 § mukaisen uhkasakon/teettämisen käyttämiseen mahdollisesti johtavassa asiassa. Pelastusviranomaisen on (päivämäärä, päätösnumero) annettulla lainvoiman saaneella päätöksellä velvoittanut Teidät suorittamaan päätöksessä tarkemmin mainitut toimenpiteet päätöksessä yksilöityjen laiminlyöntien saattamiseksi lainsäädännön edellyttämälle tasolle viimeistään (päivämäärä). Velvoite on asetettu pelastuslain (379/2011) 105 § nojalla uhkasakon / teettämisen uhalla. Pelastusviranomaisen on suorittanut kohteeseen tarkastuksen päävelvoitteiden noudattamisesta xx.xx.xxxx. Tarkastuksen havaintojen perusteella päävelvoitteiden vaatimuksia ole noudatettu / osaa vaatimuksista on noudatettu. Noudatettujen vaatimusten osalta tulee prosessi ilmoittaa päättyneeksi.

PÄÄVELVOITE 1

Yllä mainitun tarkastuksen perusteella päävelvoite on korjaamatta. Kuvaa tässä päävelvoite 1. Päävelvoitteen jälkeen perustellaan se, miksi kyseinen laiminlyönti on pelastuslain vastainen sekä kuinka lainvastainen tila on havaittu (lakiviitteet pelastuslakiin).

Tämän jälkeen kuvataan velvoite ja sen nojalla asetettava uhka (lakiviitteet pelastuslakiin). Kuvaa asetettu uhkasakko / teettämishukka yksityiskohtaisesti sekä sen mahdollinen jakautuminen asianosaisten kesken.

PÄÄVELVOITE X

Yllä mainitun tarkastuksen perusteella päävelvoite on korjaamatta. Kuvaa tässä päävelvoite 1. Päävelvoitteen jälkeen perustellaan se, miksi kyseinen laiminlyönti on pelastuslain vastainen sekä kuinka lainvastainen tila on havaittu (lakiviitteet pelastuslakiin).

Tämän jälkeen kuvataan velvoite ja sen nojalla asetettava uhka (lakiviitteet pelastuslakiin). Kuvaa asetettu uhkasakko / teettämishukka yksityiskohtaisesti sekä sen mahdollinen jakautuminen asianosaisten kesken.

YHTEENVETO

	Asetettu hallintopakkomennettely	Hallintopakkomennettelyn jakautuminen asianosaisten kesken	Päävelvoitteen noudattamisen tila
Päävelvoite 1			
Päävelvoite 2			
Päävelvoite 3			
Päävelvoite 4			
Päävelvoite 5			
Päävelvoite X			

SELITYSPYYNTÖ

Asioiden ollessa korjaamatta lainsäädännön vaatimalle tasolle pelastusviranomaisen varaa Teille mahdollisuuden antaa asiasta kirjallisen selityksen velvoitteen ja uhkasakon asettamista koskien. Mikäli selitystä ei anneta, voidaan asia käsitellä ilman sitä. Selitys tulee antaa seuraavaan osoitteeseen XXXXXXXX päivämäärään xx.xx.xxxx mennessä. Lisätietoja asiasta antaa N.N., virkanimike ja yhteystiedot.

Aika ja paikka

Pelastusviranomaisen nimi
Virkanimike
Pelastuslaitos
Yhteystiedot

LIITTEET

Asiaan liittyvät pöytäkirjat ja muut asiakirjat
Liitteen 1 mukainen lähetetty kirje

JAKELU

Asianosaiset
Tarvittavat tahot oman organisaation sisällä

Liite 3 Tuomitsemisvaiheen kuuleminen

ESIMERKKI

KIINTEISTÖ OY
C/O ISÄNNÖITSIJÄTOIMISTO

26.11.2012

KIINTEISTÖ OY

KUULEMINEN HALLINNOLLISTEN PAKKOKEINOJEN TUOMITSEMISESTA

Pelastusviranomaisen suorittaa kuulemisen pelastuslain (379/2011) 105 § mukaisen uhkasakon/teettämisuhan käyttämiseen mahdollisesti johtavassa asiassa. Pelastusviranomaisen on (18.5.2012, numero 22222222) annettulla lainvoiman saaneella päätöksellä velvoittanut Teidät suorittamaan päätöksessä tarkemmin mainitut toimenpiteet päätöksessä yksilöityjen laiminlyöntien saattamiseksi lainsäädännön edellyttämälle tasolle viimeistään (25.7.2012). Velvoite on asetettu pelastuslain (379/2011) 105 § nojalla uhkasakon uhalla.

PÄÄVELVOITE 1

Asianosaisen on poistettava helposti syttyvä ja muu materiaali Kiinteistö Oy:n etelä-sivun lastauslaiturilta. Lastauslaituri on pidettävä vapaana edellä mainitusta materiaalista. Rakennuksen välittömässä läheisyydessä ei saa säilyttää helposti syttyvää materiaalia ja muuta tavaraa (pelastuslaki 379/2011 9 ja 14 §)

Laiminlyönti havaittiin 5.1.2012 suoritun määräaikaisen palotarkastuksen aikana. Pelastusviranomaisen määräsi korjausmääräyksen määrääjäksi asianosaista kuultuaan 10.2.2012. Tämän jälkeen pelastusviranomaisen suoritti kohteeseen jälkivalvontaa 11.2.2012, 15.3.2012 sekä 20.4.2012. Jokaisella jälkivalvontakerralla laiminlyönti oli korjaamatta, eikä asianosaisella ollut esittää konkreettista suunnitelmaa tai aikataulua asian korjaamiseksi. Muita annettuja korjausmääräyksiä oli noudatettu. Kiinteistö Oy toimitti vastineensa asiasta pelastusviranomaiselle 10.5.2012. Selityksen mukaan asianosainen ei ole ryhtynyt toimenpiteisiin, koska ei ole vielä keksinyt mitä asialle tekisi. Tarkkaa aikataulua tai suunnitelmaa laiminlyöntien korjaamiseksi asianosainen ei osannut esittää. Asianosainen myös koki, että vaatimus on hivenen liioiteltu. Uhkasakon suuruuteen vastineessa ei otettu kantaa. Asianosainen on valittanut pelastusviranomaisen 18.5.2012 tekemästä päätöksestä uhkasakon asettamisesta hallinto-oikeuteen. Hallinto-oikeuden 10.9.2012 antamassa lainvoimaisessa päätöksessä (numero 3333333) Kiinteistö Oy:n valitus kumotaan perusteettomana.

Pelastusviranomaisen harkitsee pelastuslain (379/2011) 105 § mukaisen uhkasakon tuomitsemista päävelvoitteen tehosteeksi. Jos uhkasakko tuomitaan, se tullaan tuomitsemaan kiinteänä 3000,00 € (kolmen tuhannen euron) uhkasakkona.

YHTEENVETO

	Asetettu hallintopakkomenettely	Hallintopakkomenettelyn jakautuminen asianosaisten kesken	Päävelvoitteen noudattamisen tila
Päävelvoite 1	Kiinteä uhkasakko, 3000,00 e	Kiinteä uhkasakko asetetaan Kiinteistö Oy:lle	Laiminlyönti on korjaamatta

SELITYSPYYNTÖ

Asioiden ollessa korjaamatta lainsäädännön vaatimalla tasolla pelastusviranomaisen varaa Teille mahdollisuuden antaa asiasta kirjallisen selityksen laiminlyönnin korjaamista ja uhkasakon tuomitsemista koskien. Mikäli selitystä ei anneta, voidaan asia käsitellä ilman sitä. Selitys tulee antaa seuraavaan osoitteeseen Pelastuslaitos, kirjaamo, PL 1111 päivämäärään 19.12.2012 mennessä. Lisätietoja asiasta antaa Matti Meikäläinen, palotarkastaja ja 09 – 111 11111.

26.11.2012 Kaupunki

Matti Meikäläinen
Palotarkastaja
Pelastuslaitos
09 – 111 11111

LIITTEET

Valitusosoitus
5.1.2012 pidetyn määräaikaisen palotarkastuksen pöytäkirja
11.2.2012 pidetyn jälkipalotarkastuksen pöytäkirja
15.3.2012 pidetyn jälkipalotarkastuksen pöytäkirja
20.4.2012 pidetyn jälkipalotarkastuksen pöytäkirja
23.4.2012 toimitettu kuulemiskirje

10.5.2012 pelastuslaitokselle toimitettu vastine
18.5.2012 toimitettu päätös uhkasakon asettamisesta

JAKELU
Kiinteistö Oy
Tarvittavat tahot oman organisaation sisällä

HELSINGIN KAUPUNGIN PELASTUSLAITOS
HELSINGFORS STADS RÄDDNINGSVÄRKET

Liite 4 Päätös uhkasakon tuomitsemisesta / teettämisuhan täytäntöönpanosta

VASTANOTTAJAN TIEDOT

PÄIVÄMÄÄRÄ

KIINTEISTÖN/KOHTTEEN YKSILÖINTI
OMISTAJA/HALTIJA
MUUT ASIANOSAISET

PÄÄTÖS HALLINNOLLISTEN PAKKOKEINOJEN TUOMITSEMISESTA

Pelastusviranomaisen on päättänyt xx.xx.xxxx asetetun uhkasakon tuomitsemisesta / teettämisuhan täytäntöönpanosta alla esitetyn mukaisesti. Asianosaisten tulee korjata päävelvoitteen edellyttämät asiat liitteenä olevassa selityspyynnössä edellytettujen vaatimusten mukaisesti viivytyksettä. (Uhkasakkolaki (1113/1990) 6 tai 15 §)

PÄÄVELVOITE 1

Kuvaa tässä asianosaisten selitykset asettamisvaiheen kuulemisesta tiivistettynä sekä miksi selitys ei ole riittävä. Kuvaa asetettava uhkasakko / teettämisuhka yksityiskohtaisesti sekä sen mahdollinen jakautuminen asianosaisten kesken.

Kuvaa tuomittava uhkasakko / täytäntöön pantava teettämisuhka yksityiskohtaisesti sekä sen mahdollinen jakautuminen asianosaisten kesken.

PÄÄVELVOITE X

Kuvaa tässä asianosaisten selitykset asettamisvaiheen kuulemisesta tiivistettynä sekä miksi selitys ei ole riittävä. Kuvaa asetettava uhkasakko / teettämisuhka yksityiskohtaisesti sekä sen mahdollinen jakautuminen asianosaisten kesken.

Kuvaa tuomittava uhkasakko / täytäntöön pantava teettämisuhka yksityiskohtaisesti sekä sen mahdollinen jakautuminen asianosaisten kesken.

YHTEENVETO

	Tuomittu hallintopakkomennettely	Hallintopakkomennettelyn jakautuminen asianosaisten kesken	Päävelvoitteen noudattamisen tila
Päävelvoite 1			
Päävelvoite 2			
Päävelvoite 3			
Päävelvoite 4			
Päävelvoite 5			
Päävelvoite X			

Asianosaisilla on valitusoikeus päätöksestä hallinto-oikeuteen 30 päivän kuluessa tiedoksisaannista. Päätös muuttuu lainvoimaiseksi, kun valitusaika on umpeutunut tai valitus on käsitelty. Pelastusviranomaisen lähettää asianosaisille tilisiirtolomakkeen uhkasakon maksamiseksi päätöksen saatua lainvoiman.

Lisätietoja asiasta antaa N.N., virkanimike ja yhteystiedot.

Aika ja paikka

Pelastusviranomaisen nimi
Virkanimike
Pelastuslaitos
Yhteystiedot

LIITTEET

Asiaan liittyvät pöytäkirjat ja muut asiakirjat
Liitteiden 1-3 mukaiset kirjeet
Valitusosoitus

JAKELU

Asianosaiset
Tarvittavat tahot oman organisaation sisällä
Maanmittauslaitos (pätöksen tultua lainvoimaiseksi)

Liite 4 Päätös uhkasakon tuomitsemisesta / teettämisuhan täytäntöönpanosta

ESIMERKKI

KIINTEISTÖ OY
C/O ISÄNNÖITSIJÄTOIMISTO

8.1.2013

KIINTEISTÖ OY

PÄÄTÖS HALLINNOLLISTEN PAKKOKEINOJEN TUOMITSEMISESTA

Pelastusviranomaisen on päättänyt 18.5.2012 asetetun uhkasakon tuomitsemisesta kyseisen päätöksen (numero 44444) mukaisesti. Pelastusviranomaisen tuomitsee Kiinteistö Oy:lle asetetun kiinteän 3000,00 € (kolmen tuhannen euron) uhkasakon maksettavaksi. Asianosaisen tulee korjata päävelvoitteen edellyttämät asiat liitteenä olevassa selityspyyntöä edellytettyjen vaatimusten mukaisesti viivytyksettä. (Uhkasakkolaki (1113/1990) 6 §)

PÄÄVELVOITE 1

Asianosaisen on poistettava helposti syttyvä ja muu materiaali Kiinteistö Oy:n etelä-sivun lastauslaiturilta. Lastauslaituri on pidettävä vapaana edellä mainitusta materiaalista. Rakennuksen välittömässä läheisyydessä ei saa säilyttää helposti syttyvää materiaalia ja muuta tavaraa (pelastuslaki 379/2011 9 ja 14 §)

Laiminlyönti havaittiin 5.1.2012 suoritun määräaikaisen palotarkastuksen aikana. Pelastusviranomaisen määrittä korjausmääräyksen määräajaksi asianosaista kuultuaan 10.2.2012. Tämän jälkeen pelastusviranomaisen suoritti kohteeseen jälkivalvontaa 11.2.2012, 15.3.2012 sekä 20.4.2012. Jokaisella jälkivalvontakerralla laiminlyönti oli korjaamatta, eikä asianosaisella ollut esittää konkreettista suunnitelmaa tai aikataulua asian korjaamiseksi. Muita annettuja korjausmääräyksiä oli noudatettu. Kiinteistö Oy toimitti vastineensa asiasta pelastusviranomaiselle 10.5.2012. Selityksen mukaan asianosainen ei ole ryhtynyt toimenpiteisiin, koska ei ole vielä keksinyt mitä asialle tekisi. Tarkkaa aikataulua tai suunnitelmaa laiminlyöntien korjaamiseksi asianosainen ei osannut esittää. Asianosainen myös koki, että vaatimus on hivenen liioiteltu. Uhkasakon suuruuteen vastineessa ei otettu kantaa. Asianosainen on valittanut pelastusviranomaisen 18.5.2012 tekemästä päätöksestä uhkasakon asettamisesta hallinto-oikeuteen. Hallinto-oikeuden 10.9.2012 antamassa päätöksessä (numero 3333333) Kiinteistö Oy:n valitus kumotaan perusteettomana. Pelastusviranomaisen on 26.11.2012 antanut Kiinteistö Oy:lle mahdollisuuden antaa selityksensä laiminlyönnin korjaamisesta ja uhkasakon tuomitsemisesta. Asianosainen ei ole toimittanut vastinetta määräaikaan 19.12.2012 mennessä. Tästä johtuen pelastusviranomaisen on suorittanut päävelvoitteen noudattamiseksi tarkastuksen Kiinteistö Oy:n alueella 7.1.2013. Tarkastuksen havaintojen perusteella päävelvoitetta ei ollut noudatettu.

YHTEENVETO

	Tuomittu hallintopakkomennettely	Hallintopakkomennettelyn jakautuminen asianosaisten kesken	Päävelvoitteen noudattamisen tila
Päävelvoite 1	Kiinteä uhkasakko, 3000,00 €	Kiinteä uhkasakko tuomitaan Kiinteistö Oy:n maksettavaksi	Laiminlyönti on korjaamatta

Asianosaisella on valitusoikeus päätöksestä hallinto-oikeuteen 30 päivän kuluessa tiedoksisaannista. Lainvoimaiseksi päätös tulee, jos päätöksestä ei ole valitettu. Kun pelastusviranomaisen päätöksestä on valitettu hallinto-oikeuteen, päävelvoite tulee lainvoimaiseksi vasta, kun valitusaika hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen on päättynyt eikä päätöksestä ole valitettu. Jos päätöksestä on valitettu korkeimpaan hallinto-oikeuteen, vasta kun korkein hallinto-oikeus on ratkaissut asian- Pelastusviranomaisen lähettää asianosaisille tilisiirtolomakkeen uhkasakon maksamiseksi päätöksen saatua lainvoiman.

Lisätietoja asiasta antaa Matti Meikäläinen, palotarkastaja ja 09 – 111 1111.

8.1.2013 Kaupunki

Matti Meikäläinen
Palotarkastaja
Pelastuslaitos
09 – 111 1111

LIITTEET

Valitusosoitus
5.1.2012 pidetyn määräaikaisen palotarkastuksen pöytäkirja
11.2.2012 pidetyn jälkipalotarkastuksen pöytäkirja
15.3.2012 pidetyn jälkipalotarkastuksen pöytäkirja
20.4.2012 pidetyn jälkipalotarkastuksen pöytäkirja
23.4.2012 toimitettu kuulemiskirje
10.5.2012 pelastuslaitokselle toimitettu vastine

18.5.2012 toimitettu päätös uhkasakon asettamisesta
26.11.2012 toimitettu kuulemiskirje

JAKELU
Kiinteistö Oy
Tarvittavat tahot oman organisaation sisällä
Maanmittauslaitos (päättöksen tultua lainvoimaiseksi)

HELSINGIN KAUPUNGIN PELASTUSLAITOS
HELSINGFORS STADS RÄDDNINGSVÄRKET

Liite 5 Saate tilisiirtolomakkeen lähettämistä varten

VASTANOTTAJAN TIEDOT

PÄIVÄMÄÄRÄ

KIINTEISTÖN/KOHTTEEN YKSILÖINTI
OMISTAJA/HALTIJA
MUUT ASIANOSAISET

SAATE

Pelastusviranomaisen päätös numero XXXXXXXX uhkasakon tuomitsemista on tullut lainvoimaiseksi xx.xx.xxxx. Lainvoimaiseksi päätös tulee, jos päätöksestä ei ole valitettu. Kun pelastusviranomaisen päätöksestä on valitettu hallinto-oikeuteen, päävelvoite tulee lainvoimaiseksi vasta, kun valitusaikea hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen on päättynyt eikä päätöksestä ole valitettu. Jos päätöksestä on valitettu korkeimpaan hallinto-oikeuteen, tulee päätös lainvoimaiseksi vasta, kun korkein hallinto-oikeus on ratkaissut asian

Lisätietoja asiasta antaa N.N., virkanimike ja yhteystiedot. Uhkasakon maksamiseen liittyvissä asioissa tulee olla yhteydessä Oikeusrekisterikeskukseen, p. 029 56 65662.

Aika ja paikka

Pelastusviranomaisen nimi
Virkanimike
Pelastuslaitos
Yhteystiedot

LIITTEET

Päätös uhkasakon tuomitsemisesta
Mahdollinen hallinto-oikeuden päätös
Tilisiirtolomake

JAKELU

Asianosaiset
Tarvittavat tahot oman organisaation sisällä
Maanmittauslaitos
Oikeusrekisterikeskus (toimitettava lisäksi kopio sakkoluettelosta)

Saate tilisiirtolomakkeen lähettämistä varten

ESIMERKKI

KIINTEISTÖ OY
C/O ISÄNNÖITSIJÄTOIMISTO

11.2.2013

KIINTEISTÖ OY

SAATE

Pelastusviranomaisen päätös numero 444444 uhkasakon tuomitsemista on tullut lainvoimaiseksi 5.2.2013. Lainvoimaiseksi päätös on muuttunut, kun asianosainen ei ole valittanut päätöksestä valitusajan kuluessa hallinto-oikeuteen.

Lisätietoja asiasta antaa Matti Meikäläinen, palotarkastaja ja 09 – 111 11111. Uhkasakon maksamiseen liittyvissä asioissa tulee olla yhteydessä Oikeusrekisterikeskukseen, p. 029 56 65662.

11.2.2013 Kaupunki

Matti Meikäläinen
Palotarkastaja
Pelastuslaitos
09 – 111 11111

LIITTEET

8.1.2013 toimitettu Päätös uhkasakon tuomitsemisesta
Tilisiirtolomake uhkasakon maksamista varten

JAKELU

Kiinteistö Oy
Tarvittavat tahot oman organisaation sisällä
Maanmittauslaitos
Oikeusrekisterikeskus (toimitettava lisäksi kopio sakkoluettelosta)

Liite 14 Poistumisturvallisuusselvitysprosessi

Helsingin kaupunki
Pelastuslaitos

OHJE

18/15/PEL

1 (11)

SW/JL/SS/AJä/TKe

27.5.2015

POISTUMISTURVALLISUUDEN ARVIOINTI HOITOLAITOKSISSA SEKÄ PALVELU- JA TUKIASUMISEN KOHTEISSA

Tätä ohjetta sovelletaan Helsingin kaupungin pelastuslaitoksella pelastuslain (379/2011) 19-20 § mukaisten *poistumisturvallisuusselvitysten ja poistumisturvallisuuden toteuttamissuunnitelmien* käsittelyssä, 20 § mukaisten *poistumisturvallisuuden arviointien* laatimisessa sekä annettaessa 21 § mukaisia *poistumisturvallisuuden toteuttamismääräyksiä*.

Ohje sisältää **poistumisturvallisuusselvitysprosessin** tavoitteet, yleisohjeet ja prosessikuvauksen sekä poistumisturvallisuuden arvioinnin yleiset perusteet ja päätöksenteon hallinnolliset menettelyt.

1

PERUSTEET JA TAVOITTEET

Poistumisturvallisuusselvitysprosessin säädöspäätöksinä ovat pelastuslain (379/2011) 18–21 § ja valtioneuvoston asetus poistumisturvallisuusselvityksestä (292/2014).

Helsingin kaupungin pelastuslaitoksella poistumisturvallisuusselvitysprosessin **tavoitteet** ovat:

- **Parantaa hoitolaitosten ja palvelu- ja tukiasumisen kohteiden paloteknistä suojaustasoa keskipitkällä aikavälillä.** Kohteet, joissa potilaat/asukkaat eivät alentuneen toimintakyvyn takia kykene omatoimiseen poistumiseen, pyritään suojaamaan automaattisella sammutuslaitteistolla keskipitkällä aikavälillä (yleensä noin 3-5 vuotta). Tavoitteeseen pyritään antamalla toiminnanharjoittajille ja kiinteistön omistajille suosituksia, kehoituksia ja tarpeen vaatiessa määräyksiä.
- **Luoda ja ylläpitää tilannekuvaa poistumisturvallisuusselvitysvetollisista kohteista ja niiden poistumisturvallisuuden tasosta.** Tilannekuvaa voidaan hyödyntää valvonnan suunnittelussa sekä valvonnan ja turvallisuusviestinnän riskiperusteisessa kohdentamisessa kohteisiin. Tavoitteena on myös luoda ja kehittää vakioituneet ja kokonaisvaltaiset arviointiperusteet hoitolaitosten ja palvelu- ja tukiasumisen kohteiden poistumisturvallisuuden arviointiin (rakenteellinen, tekninen ja toiminnallinen).
- **Tukea poistumisturvallisuusselvitysvetollisten kohteiden poistumisturvallisuuden ja turvallisuuskulttuurin kehittämistä.** Tavoitteeseen pyritään tunnistamalla, kehittämällä ja jakamalla palo- ja poistumisturvallisuuteen liittyviä hyviä käytäntöjä ja tietoa sekä lisäämällä toiminnanharjoittajien ja kiinteistön omistajien tietoisuutta poistumisturvallisuuteen liittyvistä velvoitteista.

2 POISTUMISTURVALLISUUDEN ARVIOINTI

Poistumisturvallisuus tarkoittaa sitä, että asukkaat ja potilaat pystyvät tulipalotilanteessa tai muussa äkillisessä vaaratilanteessa poistumaan rakennuksesta riittävän nopeasti (tai erityistapauksissa suojautumaan paikalla). Poistumisen tai paikalla suojautumisen tulee asukkaiden/potilaiden alentuneesta toimintakyvystä huolimatta olla mahdollista siten, ettei yksittäisessä tilassa syttynyt tulipalo aiheuta suuronnettomuutta vaarantamalla välittömästi koko rakennusta tai toiminnassa käytettäviä tiloja ja muita asukkaita/potilaita niissä.

Käytännössä tavoitella voidaan saavuttaa tilojen **hyvällä paloteknisellä suojaustasolla ja varautumalla paikalla olevan henkilökunnan suorittamiin pelastustoimenpiteisiin¹**.

Poistumisturvallisuusselvityskohteisiin liittyvä yleinen riskinarvio

Hoitolaitosten ja palvelu- ja tukiasumisen kohteiden poistumisturvallisuuteen liittyvä yleinen **riskinarvio** perustuu

- Kohteissa olevien asukkaiden/potilaiden alentuneeseen toimintakykyyn (estää tai hidastaa omatoimisen poistumisen tulipalossa)
- Kohteissa olevien asukkaiden/potilaiden määrään (tulipalossa uhattuna olevien henkilöiden määrä rakennuksissa vaihtelee muutamista useisiin satoihin)
- Kohteiden määrään (Helsingissä noin 320 kohdetta)

Edellä mainittujen tekijöiden yhdistelmä tuottaa henkilöturvallisuuden osalta *korkean riskipotentiaalin* mahdollisissa tulipalotilanteissa. Poistumisturvallisuusselvityskohteissa sattuva tulipalo aiheuttaa yleensä suuronnettomuusvaaran kohteessa uhattuna olevien henkilöiden suuren määrän ja alentuneen toimintakyvyn johdosta.

Erityisesti ikääntyvien hoitolaitosten ja palveluasumisen poistumisturvallisuuden riskinarvioon vaikuttavat yleisellä tasolla *väestön ikääntyminen* sekä vanhustenhuollon yhteiskunnallisena tavoitteena oleva *laitoshoidon vähentäminen*. Kotona asumista tuetaan ja asumispalveluja kehitetään. Tämä johtaa siihen, että laitoshuollon ja palveluasumisen piirissä olevien toimintakyky tulee jatkossa todennäköisesti olemaan entistä heikompi, mikä lisää poistumisturvallisuuteen liittyvää riskiä.

¹ Varautumisella tarkoitetaan muun muassa henkilökunnan paikalla oloa ja riittävää määrää suhteessa asukkaiden/potilaiden määrään, palohälytys-, tulipalo- ja evakuointitilanteisiin liittyviä selkeitä toimintamalleja, koulutusta ja harjoittelua, henkilökunnan käyttöön osoitettua välineistöä (esim. pelastuslakanat) jne.

Poistumisturvallisuuden arviointi ja kehittäminen

Helsingin kaupungin pelastuslaitoksella *poistumisturvallisuutta arvioidaan ja pyritään kehittämään kokonaisvaltaisesti.*

Poistumisturvallisuuden arvioinnissa huomioidaan kohdekohtaisesti:

- toiminnan luonne
- asukkaiden/potilaiden määrä ja toimintakyky
- henkilökunnan määrä, paikalla olo ja toimintavalmius pelastustoimenpiteisiin
- toiminnassa käytettävien tilojen rakenteellinen palo- ja poistumisturvallisuus ja palotekninen suojaustaso (palo-osastointi, poistumisreitit ja uloskäytävät, palonilmaisu- ja hälytysjärjestelmät, sammutuslaitteistot)
- palo- ja poistumisturvallisuuteen liittyvät kohteen toimintamallit, ohjeet, koulutus ja harjoittelu
- pelastustoiminnan edellytykset kohteessa

Poistumisturvallisuuden arviointi tehdään vertaamalla *turvalliseen poistumiseen käytettävissä olevaa aikaa* sekä *poistumiseen ja pelastamiseen kuluva aikaa*.

Riittävä poistumisturvallisuus edellyttää, että asukkaat/potilaat pystyvät poistumaan omatoimisesti tai heidät voidaan pelastaa turvalliseen poistumiseen käytettävissä olevan ajan puitteissa. Hoitolaitoksissa ja palvelu- ja tukiasumisen kohteissa asukkaiden/potilaiden poistuminen edellyttää usein henkilökunnan apua.

Poistumisturvallisuuden arviointi tehdään pelastuslain mukaisesti asteikolla *täyttää vaatimukset – ei täytä vaatimuksia*.

Arvio *täyttää vaatimukset* tarkoittaa sitä, ettei pelastusviranomaisen arvion mukaan ole tarpeen antaa asian johdosta korjausmääräyksiä.

Arvio *ei täytä vaatimuksia* tarkoittaa sitä, että poistumisturvallisuuden parantamiseksi on pelastusviranomaisen arvion mukaan tarpeen antaa korjausmääräyksiä.

Edellä mainittua arviota voidaan tarvittaessa täydentää vallitsevan tilanteen tarkemmalla arviolla, jonka perusteella määritellään annettavien korjausmääräysten sisältö ja määräajat.

Turvalliseen poistumiseen käytettävissä oleva aika:

Rakennuspalossa olosuhteet syttymistilassa ja syttyneessä palo-osastossa kehittyvät hengenvaarallisiksi muutamassa minuutissa.

Aikaa poistumiseen syttymistilasta ja palo-osastosta arvioidaan olevan noin kolme (3) minuuttia.

Poistumiseen ja pelastamiseen kuluva aika:

Aika, joka kuluu tulipalon syttymisestä siihen, että kaikki henkilöt ovat poistuneet tai heidät on pelastettu tiloista, joissa tulipalo on syttynyt ja joita tulipalo välittömästi uhkaa. Poistumiseen ja pelastamiseen kuluva aika koostuu tulipalon havaitsemiseen ja siitä hälyttämiseen sekä varsinaiseen poistumiseen ja henkilökunnan suorittamiin pelastustoimenpiteisiin kuluva ajasta.²

Omatoiminen poistuminen, kohteen henkilökunnan suorittamat pelastustoimenpiteet ja pelastuslaitoksen suorittama pelastustoiminta

Poistumisturvallisuuden arviointi ja riittävän poistumisturvallisuuden määrittely kohteissa **ei perustu pelastustoimintaan**³, vaan ensisijaisesti potilaiden/asukkaiden *omatoimisen poistumisen edellytyksiin* ja kohteen *henkilökunnan suorittamiin pelastustoimenpiteisiin*.

Hyvästä pelastustoiminnan toimintavalmiudesta ja pelastustoiminnan edellytyksistä huolimatta syttymistilasta ja syttyneestä palo-osastosta poistumisen tulee perustua kohteen omatoimiseen varautumiseen sekä omatoimisen poistumisen/pelastamisen edellytyksiin. Pelastustoiminnalla on poistumisturvallisuuden arvioinnin kannalta merkitystä syttymistilan ja syttyneen palo-osaston ulkopuolisten tilojen pelastamisen ja palon leviämisen torjumiseksi.

Pelastustoiminnan toimintavalmius ja pelastustoiminnan edellytykset kohteessa arvioidaan poistumisturvallisuuden arvioinnin yhteydessä. Olennaista on kuitenkin varmistaa, että poistumisturvallisuus on riittävä tilanteen alkuvaiheessa (<10 min), ennen tehokkaan pelastustoiminnan käynnistymistä kohteessa.

² Henkilökunnan suorittamiin pelastustoimenpiteisiin kuuluvat muun muassa palohälytyksen paikantaminen, hälytyskohteeseen siirtyminen, alkusammutus sekä vaarassa olevien potilaiden/asukkaiden siirtäminen turvaan

³ Pelastustoiminnalla tarkoitetaan **pelastuslaitoksen** suorittamia toimenpiteitä onnettomuustilanteissa

3

TOIMENPITEET POISTUMISTURVALLISUUDEN KEHITTÄMISEKSI

Hoitolaitosten ja palvelu- ja tukiasumisen kohteiden poistumisturvallisuutta pyritään kehittämään monilla keinoilla:

Omaehtoisen kehittämisen tuki:

Poistumisturvallisuuden omaehtoista kehittämistä tuetaan tarjoamalla toiminnanharjoittajille ja kiinteistön omistajille aiheeseen liittyvää tietoa, ohjeita, suosituksia ja hyviä käytäntöjä. Materiaalia tarjotaan ensisijaisesti pelastuslaitoksen verkkosivujen kautta. Mahdollisuuksien mukaan järjestetään myös info- ja koulutustilaisuuksia.

Annettavat velvoitteet:

Poistumisturvallisuusselvityskohteiden yleisen riskinarvion sekä kohdekohtaisen poistumisturvallisuuden arvioinnin perusteella Helsingin kaupungin pelastuslaitos antaa tarvittaessa *korjausmääräyksiä* ja/tai päätöksiin liittyviä *ehtoja* poistumisturvallisuuden saattamiseksi vaatimusten mukaiselle tasolle. (Ks. kohta 4 *Hallinnollinen prosessi ja päätöksentekomenettely*) Poistumisturvallisuuden kehittämiseksi voidaan lisäksi antaa *suosituksia*.

Tarvittaessa pelastusviranomainen voi antaa myös pelastuslain 21 § mukaisia *poistumisturvallisuuden toteuttamismääräyksiä*:

Pelastuslaki 379/2011, 21 § Poistumisturvallisuuden toteuttamismääräys:

Jos toiminnanharjoittajan 20 §:n 3 momentin mukaisesti suunnittelemissa toimenpiteillä *[poistumisturvallisuuden toteuttamissuunnitelma]* ei voida saattaa kohteen poistumisturvallisuutta vaatimusten mukaiseksi, alueen pelastusviranomaisen on annettava 81 §:n mukainen korjausmääräys, jonka yhteydessä voidaan myös määrätä 82 §:n mukaisia erityisiä turvallisuusvaatimuksia.

Pelastuslaki 379/2011, 82 § Erityiset turvallisuusvaatimukset:

Kohteeseen, jossa harjoitettu toiminta tai olosuhteet aiheuttavat henkilö- tai paloturvallisuudelle tai ympäristölle tavanomaista suuremman vaaran, alueen pelastusviranomainen voi, jos se on välttämätöntä, määrätä toiminnanharjoittajan hankkimaan tarkoituksenmukaista sammutuskalustoa ja muita pelastustyötä helpottavia laitteita tai asentamaan automaattisen sammutuslaitteiston taikka ryhtymään kohteessa muihin välttämättömiin toimenpiteisiin onnettomuuksien ehkäisemiseksi sekä ihmisten ja omaisuuden turvaamiseksi onnettomuuden varalta.

Toteuttamismääräys koskee yleensä kohteen paloteknisen suojaustason parantamista. Pelastusviranomainen määrää kohteen suojattavaksi automaattisella sammutuslaitteistolla, mikäli riskinarvion ja kohdekohtaisen poistumisturvallisuuden arvioinnin perusteella tämä arvioidaan tarpeelliseksi riittävän poistumisturvallisuuden saavuttamiseksi ja tulipalotilanteeseen liittyvän suuronnettomuusvaaran torjumiseksi. Määrättäessä paloteknistä suojaustasoa parannettavaksi, on perusteena aina henkilöturvallisuus.

Pelastuslaitoksen kannan mukaan tilojen suojaaminen sammutuslaitteistoilla on pitkällä aikavälillä tehokkain ja varmin keino turvata riittävä poistumisturvallisuus sekä torjua tulipaloihin liittyvä suuronnettomuus hoitolaitoksissa ja palvelu- ja tukiasumisen kohteissa.

Vaikka toteuttamismääräyksistä (esimerkiksi sammutuslaitteiston asennus), aiheutuu yleensä huomattavia taloudellisia kustannuksia ja asentamisesta johtuvia tilapäisiä häiriöitä kohteen toiminnalle, pidetään niiden toteuttamista edellä mainitusta syystä perusteltuna.

Ennen toteuttamismääräysten antamista toiminnanharjoittajalle annetaan aina mahdollisuus esittää oma suunnitelmansa poistumisturvallisuuden parantamiseksi tehtävistä toimenpiteistä (*poistumisturvallisuuden toteuttamissuunnitelma*). Suunnitelmassa toiminnanharjoittaja voi esittää oman toimintansa ja taloutensa kannalta tarkoituksenmukaisen tavan ja aikataulun poistumisturvallisuuden parantamiseksi.

Suojaustason parantamiseen liittyville toteuttamismääräyksille annetaan määräajaksi tavallisesti 3-5 vuotta. Tällä pyritään mahdollistamaan se, että toiminnanharjoittaja ja kiinteistön omistaja voivat liittää korjaustoimenpiteet keskipitkän aikavälin suunnitelmiinsa sekä varmistaa riittävästi aikaa toimenpiteiden suunnittelulle, rahoittamiselle ja toteuttamiselle.

Korjausmääräyksiä ja niiden määräaikoja arvioitaessa on huomioitava myös se, että yhteiskunnallisena tavoitteena oleva hoitolaitosten ja palvelu- ja tukiasumisen kohteiden paloteknisen suojaustason parantaminen on ollut alan toimijoilla tiedossa jo useita vuosia.

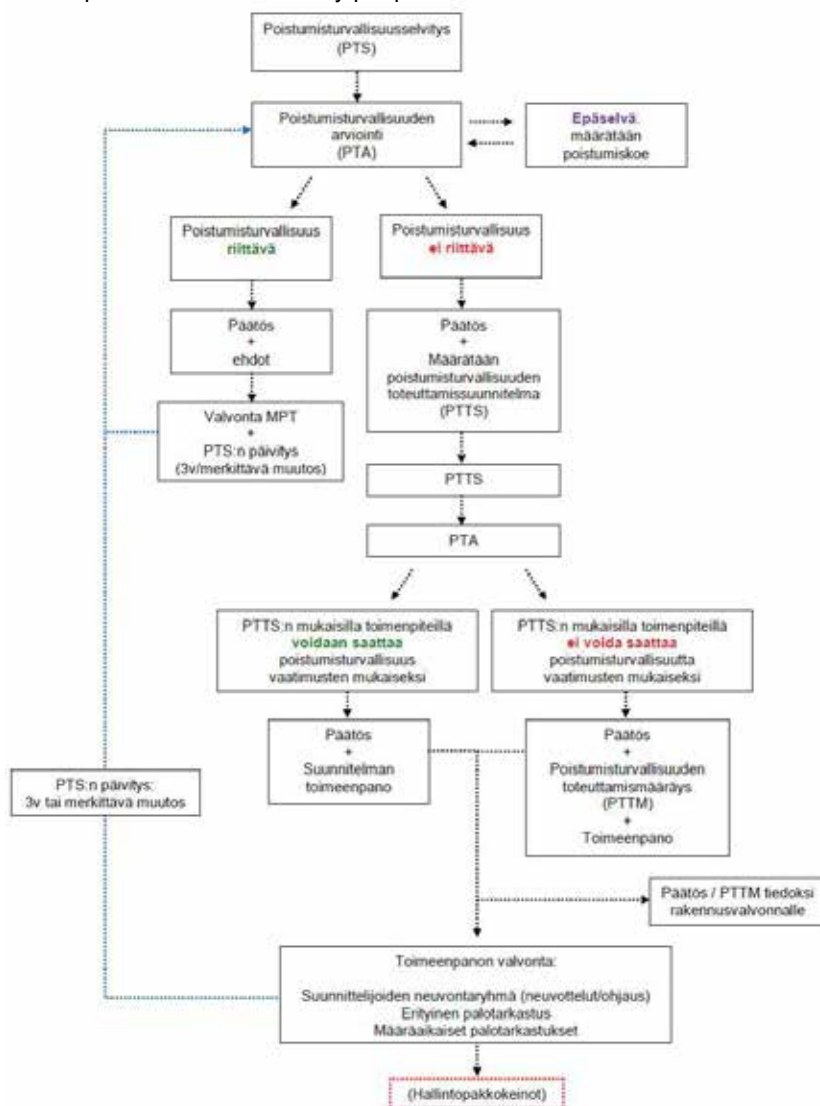

4

HALLINNOLLINEN PROSESSI JA PÄÄTÖKSENTEKOMETELEY

Oheisessa kaaviossa ja selostuksessa on kuvattu poistumisturvallisuusselvitysten käsittelyn ja niiden perusteella annettavien päätösten hallinnollinen prosessi ja päätöksentekomenettely pääpiirteittäin:

onnettomuuksi

PL 112, 00099 Helsingin kaupunki ■ puh. (09) 310 1651
PB 112, 00099 Helsingfors stad ■ tel. (09) 310 1651

Helsingfors stads räddningsverk
Helsinki City Rescue Department

Poistumisturvallisuuden arvioinnit ja poistumisturvallisuuden toteuttamismääräykset annetaan *pelastuskomentajan päätöksinä* (viranhaltijapäätös).

Toiminnanharjoittajan laatima poistumisturvallisuusselvitys toimitetaan arvioitavaksi Helsingin kaupungin kirjaamon kautta. Kirjaamossa asia kirjataan AHJO-järjestelmään ja ohjataan valmistelijalle. Valmistelijoina toimivat erikseen nimetyt poistumisturvallisuusselvitys-työryhmän jäsenet.

Poistumisturvallisuuden arvioinnin tekeminen

Valmistelija käsittelee selvityksen ja valmistelee poistumisturvallisuuden arviointia koskevan päätöksen. Arvioinnin yhteydessä tehdään tapauskohtaisen harkinnan mukaan *kohdekäynti* tai *ylimääräinen palotarkastus* tai valvontasuunnitelman mukainen *määräaikainen palotarkastus*. Kohdekäynnin tai tarkastuksen yhteydessä arvioidaan selvityksessä esitettyjen seikkojen toteutuminen kohteessa sekä arvioidaan poistumisturvallisuutta erillisen ohjeen ja arviointiperusteiden mukaisesti. Kohdekäynnillä tai tarkastuksella on myös vahva turvallisuusviestinnällinen merkitys. Valmistelija ohjaa ja neuvoo kohteen edustajia poistumisturvallisuuden edellytyksistä ja poistumisturvallisuuden kehittämiseen liittyvistä toimintatavoista.

Poistumisturvallisuuden arviointi voidaan tehdä asiakirjavalvontana, mikäli

- kohde on valmistelijalle entisestään tuttu **ja**
- edellinen palotarkastus on tehty enintään kaksi vuotta aiemmin **ja**
- selvityksen perusteella poistumisturvallisuus on riittävä eikä asia edellytä korjausmääräyksiä

Poistumisturvallisuusselvitysten päivitykset käsitellään asiakirjavalvontana, mikäli toiminnassa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia edellisen arvioinnin jälkeen.

Poistumiskoe

Ennen poistumisturvallisuuden arviointia koskevan päätöksen antamista toiminnanharjoittaja veloitetaan järjestämään *poistumiskoe*, mikäli:

- pelastusviranomaisen arvio tiloista poistumiseen tai pelastamiseen kuluva ajasta (*poistumisaikalaskelma*) eroaa toiminnanharjoittajan arviosta tai esittämästä selvityksestä

- on tarpeen todentaa tiloista poistumiseen ja henkilökunnan suorittamiin pelastustoimenpiteisiin suunnitellun toimintamallin toimivuus käytännössä.

Poistumiskokeesta on laadittu erillinen ohje toiminnanharjoittajille.

Päätökset ja korjausmääräykset

Valmistelija lähettää valmistelemansa poistumisturvallisuuden arviointia koskevan päätöksen AHJO-järjestelmässä päätöksentekoon. Päätöksen valmistelussa noudatetaan erillisiä AHJO:n käytöstä annettuja ohjeita. Valmistelija vastaa siitä, että valmistelussa on huomioitu pelastus- ja hallintolainsäädännön vaatimukset. Valmistelija vastaa myös päätöksellä annettujen velvoitteiden toteutumisen valvonnasta.

Mikäli arvioidaan, ettei poistumisturvallisuus ole riittävällä tasolla, määrätään toiminnanharjoittaja laatimaan *poistumisturvallisuuden toteuttamissuunnitelma*. Aikaa toteuttamissuunnitelman laatimiselle annetaan noin 3-4 kk. Toteuttamissuunnitelmasta on laadittu erillinen ohje toiminnanharjoittajille.

Toteuttamissuunnitelman perusteella arvioidaan, voidaanko siinä esitetyillä toimenpiteillä ja aikataululla saattaa poistumisturvallisuus riittävälle tasolle. Mikäli suunnitelma arvioidaan riittäväksi, laaditaan uusi päätös, jolla hyväksytään esitetty suunnitelma ja veloitetaan toiminnanharjoittaja toteuttamaan se. Päätöksellä voidaan tarvittaessa esittää pienimuotoisia täydentäviä ehtoja esitetyn suunnitelman toteuttamisen lisäksi.

Mikäli toteuttamissuunnitelmassa esitetyillä toimenpiteillä ja aikataululla ei arvion perusteella voida saattaa poistumisturvallisuutta riittävälle tasolle, annetaan *poistumisturvallisuuden toteuttamismääräys*. Arvio ja alustava päätös lähetetään kuulemismenettelyyn asianosaisille ennen päätöksen antamista.

Poistumisturvallisuusselvityksestä luodaan Merlot Palotarkastukseen sisäinen valvontakohde (*Poistumisturvallisuusselvitys*). Tämän valvontakohteen alle tallennetaan liitteinä poistumisturvallisuusselvitys ja tehdyt päätökset. Lisäksi tiedot kirjataan erilliseen kohdeluetteloon (excel).

Muuta huomiotavaa

Hoitolaitoksissa sekä palvelu- ja tukiasumisen kohteissa poistumisturvallisuudesta vastaa pelastuslain mukaisesti *toiminnanharjoittaja*. Poistumisturvallisuusselvitysprosessissa pyritään kuitenkin edistämään kiinteistön omistajan ja toiminnanharjoittajan

yhteistyötä. Annettaessa toiminnanharjoittajalle velvoite toteuttamissuunnitelman laatimiseksi, tulee päätös antaa myös kiinteistön omistajalle tiedoksi. Annettaessa poistumisturvallisuuden toteuttamismääräys, tulee sitä edeltävä kuulemismenettely kohdistaa toiminnanharjoittajalle ja antaa tiedoksi kiinteistön omistajalle.

Liittyminen pelastustoimintaan

Poistumisturvallisuuden arvioinnin yhteydessä arvioidaan myös pelastustoiminnan edellytyksiä ja liittymäkohtia operatiiviseen pelastustoimintaan seuraavilta osin:

Vastemääritykset

Arvioinnin yhteydessä automaattisella paloilmittimella ja hätäkeskusyhteydellä varustetulla sammutuslaitteistolla suojattujen kohteiden hälytysvasteet tarkistetaan ja tarvittaessa esitetään muutettavaksi. Esityksen tekee arvioinnin valmistelija. Esitykset toimitetaan kootusti vastemäärityksistä ja kohdekorteista vastaaville palomestareille (neljännesvuosittain, sisäisten työohjeiden mukaisesti). Vasteet pyritään yhdenmukaistamaan kohdetyyppiin ja suojaustason mukaisesti, mutta vasteeseen voidaan tehdä myös poikkeuksia (nostaa tai laskea) kohdekohtaisen riskiarvion perusteella.

Kohdetutustumiset / pelastusharjoitukset

Mikäli poistumisturvallisuuden arvioinnin yhteydessä todetaan kohteen poistumisturvallisuuden vaativan *pelastustoiminnan* osalta erityisosaamista tai kohdetuntemusta tai pelastuslaitoksen ja kohteen henkilökunnan välistä yhteistoimintaa, ehdottaa valmistelija pelastustoimen koulutussuunnittelijalle vuoroille järjestettävää kohdetutustumista tai pelastusharjoitusta kohteessa.

Ohjeet toiminnanharjoittajille

Poistumisturvallisuusselvitysvelvollisille toiminnanharjoittajille on laadittu seuraavia ohjeita ja materiaalia:

- *Poistumisturvallisuusselvitys* -lomake
- *Ohje poistumiskokeen suunnittelusta ja toteuttamisesta*
- *Ohje poistumisturvallisuuden toteuttamissuunnitelman laatimisesta*

Ohjeet ovat toiminnanharjoittajien saatavilla pelastuslaitoksen internet-sivuilla: www.hel.fi/poistumisturvallisuusselvitys

Sisäiset työohjeet

Tämän ohjeen lisäksi poistumisturvallisuuden arviointien valmistelijat soveltavat poistumisturvallisuusselvitysprosessissa seuraavia sisäiseen käyttöön laadittuja ohjeita:

- Päätösmallit
- Käytännön työohje (arviointin tekeminen, kirjaukset jne.)

Sisäisiä työohjeita ylläpidetään ja kehitetään työryhmään kuuluvien valmistelijoiden toimesta tämän yleisohjeen linjausten ja peruseriaatteiden mukaisesti.

Simo Wecksten
pelastuskomentaja

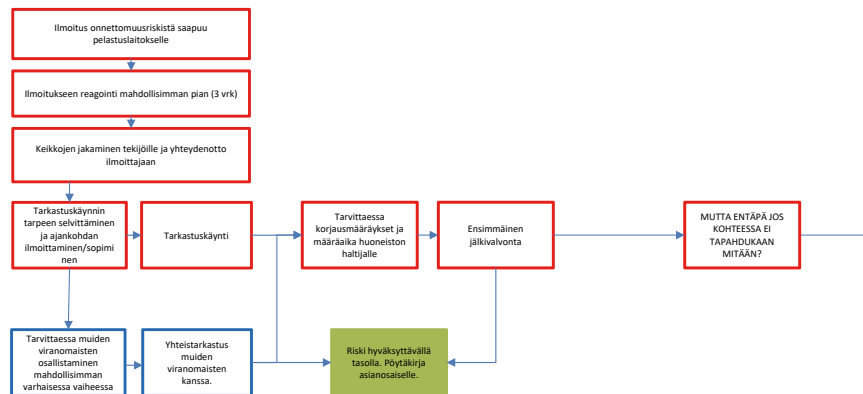
Jakelu

Pel Jory
Aluepäälliköt
Toiminnon päälliköt
Asemamestarit
Palotarkastajat
Turvallisuuskouluttajat
Operatiivinen päällystö
Paloiesimiehet
Varapaloiesimiehet
Helmi-Intra
JL PEL HAKEn onnettomuuksien ehkäisytyötä tekevät

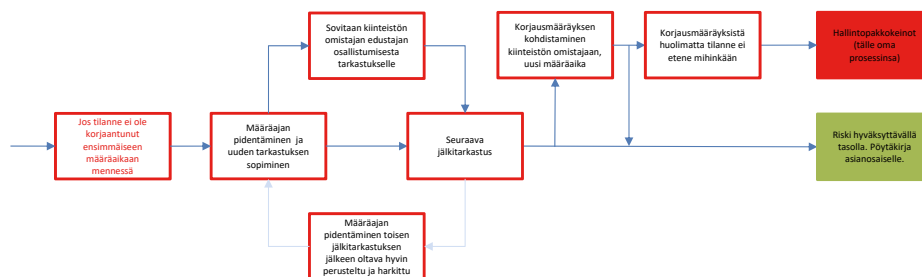
Liite 15 Paloriskiasuntojen ohje (malli Hki)

Prosessikaavio

onnettomuuksien ehkäisy ■ pelastustoiminta ■ ensihoito ■ väestönsuojelu

Jälkivalvonta

onnettomuuksien ehkäisy ■ pelastustoiminta ■ ensihoito ■ väestönsuojelu

Liite 16 Kemikaalien säilytysrajat

Tilan käyttötapa	Bensiini, liuottimet, aerosolit	Polttoöljy/Diesel LP > 60 °C	Nestekaasu	Huomautus
Asunto	Yhteensä 25 litraa		25 kg	
Palo-osastoitu varasto	Yhteensä 50 litraa		50 kg	
Autosuoja	60 litraa	200 litraa	25 kg	Ajoneuvon polttoainesäiliötä ei huomioida.
Hoitolaitos, majoitus, työpaikka- ja kokoontumistila	Vain toiminnan harjoittamisen kannalta tarpeellinen määrä.			Mahdollisimman vähän.
Tuotantotila	Yhden työvuoron tuotannossa tarvittava määrä.			Pyritään sijoittamaan erilliseen varastoon.
Yhteiskäyttöiset kellari ja ullakkotilat	Ei palavia nesteitä, nestekaasua tai muita kaasuja.			
Myymäla	Myymäla kohtaiset määrät ja järjestelyt riippuvat myymälän suojaustasosta ja kemikaalien määrästä ja laadusta. Kemikaali-ilmoituksen pohjalta tehdään kemikaalipäätös, jossa enimmäismäärät ja järjestelyt vahvistetaan tapauskohtaisesti. Kts. liite XXX			

Kemikaalien säilytyksen ja varastoinnin yhteydessä tulee aina huomioida myös **vaarallisen jätteen** (ongelmajäte) käsittely- ja varastointijärjestelyjen turvallisuus.

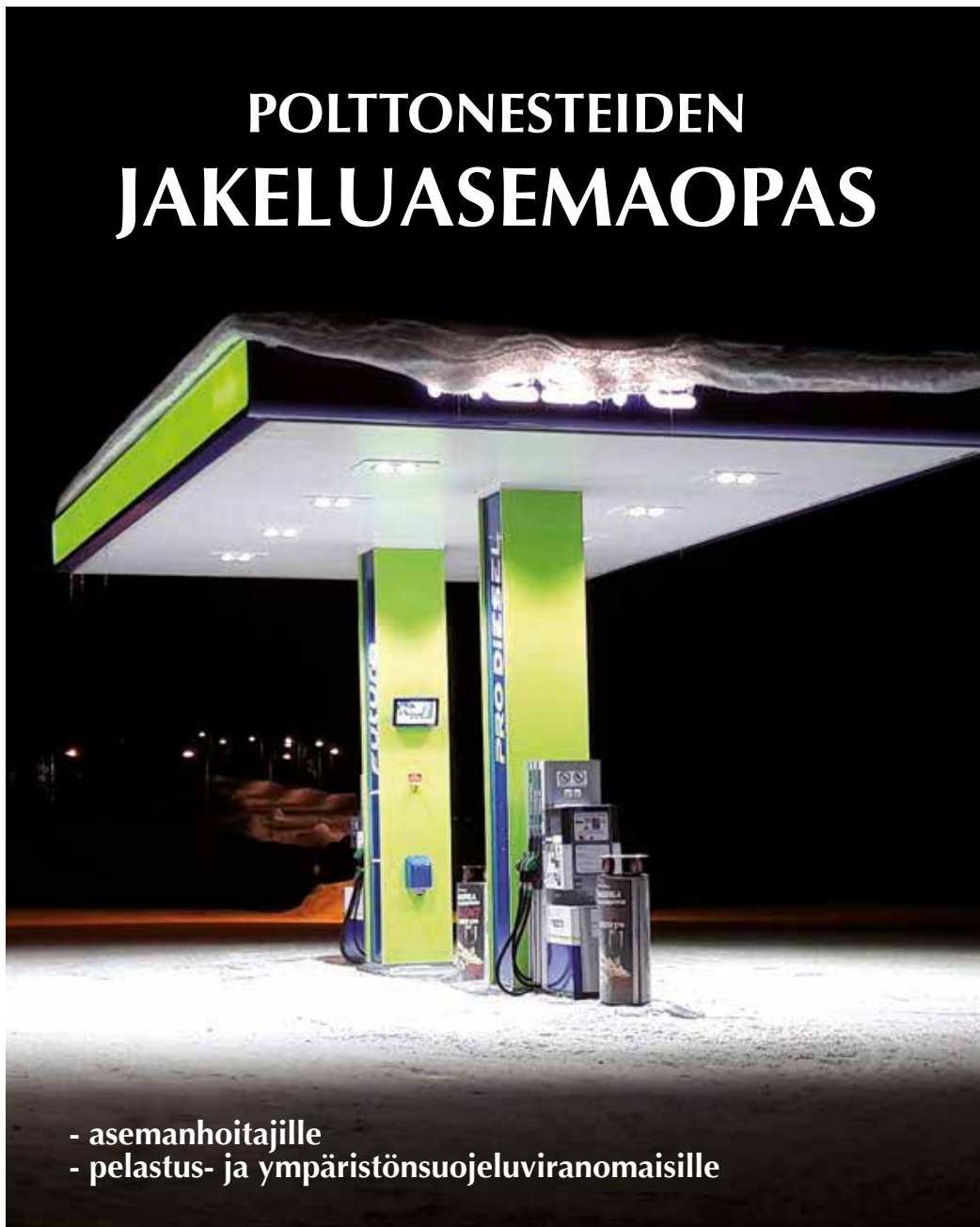
Liite 17 Jakeluasemaopas

Julkaisu löytyy osoitteesta: https://www.phpela.fi/easydata/customers/phpela/files/ohjeet/ohjeet_20180620104749_jakeluasemaopas.pdf

Pelastuslaitosten
kumppanuusverkosta

POLTTONESTEIDEN JAKELUASEMAOPAS

- asemanhoitajille
- pelastus- ja ympäristönsuojeluviranomaisille

Liite 18 Tukesin ohje palavien nesteiden säilytyksestä kaupassa

Julkaisu löytyy osoitteesta: <https://tukes.fi/documents/5470659/6410641/Palavien+nesteiden+s%C3%A4ilytys+kaupassa/28df66af-cb71-4106-8724-3eb686972914?version=1.0>

Liite 19 Valvonnan seurantamalli

Pelastuslaitosten
kumppanuusverkosto

Liite

1

Turvallisuuspalvelut
Valvonnan käsikirja työryhmä
31.1.2017

VALVONTATOIMINNAN SEURANTAMALLI

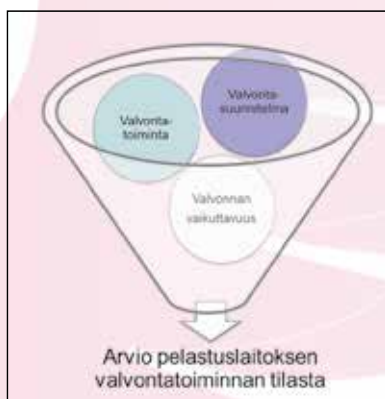
Yleistä

PRONTOssa on valtakunnallista seurantaan varten taulukot, joihin sekä suunniteltu että toteutunut valvonta ja valvontaan käytetyt resurssit kirjataan.

Valvontatoiminnan kohdentaminen riskiperusteisesti vaatii pelastuslaitoksilta jatkuvaa toimintaympäristön seurantaan ja toiminnan vaikuttavuuden arviointia. Tässä esitelty valvontatoiminnan yleinen seurantamalli on tarkoitettu työvälineeksi pelastuslaitoksille oman työn kehittämiseksi.

Gaia Group Oy on tehnyt ehdotuksen pelastustoimen valvontatoiminnan seurantamallista. Valvontasuunnitelmatyöryhmä on työstänyt tätä esitystä eteenpäin ja laatinut ensimmäisen mallin valvonnan seurantaan varten. Joltain osin mallia voi olla vaikea toteuttaa, koska tarvittavat tiedot ovat vaikeasti yhdistettävissä ja hyödynnettävissä. Mallia tulee kehittää jatkossa niin, että se palvelisi vielä paremmin valvontatoiminnan seurantaan ja analyysiä.

Pelastustoimen valvonnan yleisessä seurantamallissa arvioidaan pelastuslaitoksen toimintaa **valvontatoiminnan suunnittelussa, suunnitelman toteuttamisessa sekä toiminnan vaikuttavuudessa**. Toiminnan kehittämistoimet on sisällytetty kolmeen edellä mainittuun osioon.

Kuva 2: Valvontatoiminnan seurantamallin kolme osiota

Valvontatoimen vaikuttavuuden arvioiminen ja valvonnan tehokas riskiperusteinen kohdentaminen edellyttävät monipuolista tiedonkeruuta. Kehitystyön jatkamisen kannalta on tär-

keää, että tulevaisuudessa saadaan yhdistettyä valvontaan ja onnettomuuksiin liittyvät tiedot. Lisäksi työvälineiden kehittymistä pitää edistää siten, että seuranta ja analysointi ovat mahdollista riittävässä laajuudessa.

Seurantamallin käyttö

Seurantamallin tavoitteena on tuottaa arvio pelastuslaitoksen valvontatoiminnan tilasta, jonka pohjalta voidaan jatkaa toiminnan kehittämistä. Jokaiselle osiolle on asetettu vähimmäistavoite, jonka arvioidaan kuvastavan nykytilaa pelastuslaitoksilla.

Vaikka mallissa pisteytetään osioita, tarkoituksena ei kuitenkaan ole kilpailla pisteillä. Pisteytyksen tavoitteena on koota systemaattisesti tietoa valvonnan koko tilasta, suunnitellusta vaikuttavuuteen ja auttaa tunnistamaan kunkin pelastuslaitoksen valvontatoiminnan kehittämistä kaipaavat asiat. Seurannan kautta esiin nousseiden puutteiden ja epäkohtien korjaamiseksi ajatellut toimenpiteet on tarkoituksenmukaista suunnitella ja kirjata, jotta tiedetään mihin suuntaan toiminta kehittyy.

Mallissa lähtökohtaisesti vähimmäistavoitteen saavuttamisesta saa nolla pistettä. Tästä poiketen suoritteiden määrällisistä tavoitteista on mahdollista saada myös miinus pisteitä, koska määrälliset tavoitteet on sidottu suunniteltuun tasoon. Pelastuslaitos saa lisäpisteitä, mikäli esitetty väittämä kuvaa pelastuslaitoksen toimintaa. Laadun seurannan tuloksista valitaan tuloksia vastaava lisäpistemäärä.

Seurantamallin valvontasuunnitelman osuus

Valvontasuunnitelman osalta arvioidaan suunnitelmaan kirjattujen tietojen kattavuutta mm. seuraavien osa-alueiden osalta: suunnitteluperusteina käytetty aineisto ja tiedon käyttö sekä hyödyntäminen, viranomaisyhteistyön ja laadun seurantamenettelyjen kuvaus.

Kuva 3: Valvontasuunnitelman arvioinnin osiot

Pelastuslaitosten
kumppanuusverkosto

Liite

3

Turvallisuuspalvelut
Valvonnan käsikirja työryhmä
31.1.2017

Riskiperusteisuus

Riskiperusteisuuden osalta tulee käytetyt suunnitteluperusteet kuvata valvontasuunnitelmassa.

Vähimmäistaso

Vähimmäistasona voidaan pitää valvonnan kohdentamista viimeisimmän valvontasuunnitelmaohjeen mukaisesti. Mahdolliset poikkeamat tulee olla perusteltu valvontasuunnitelmassa.

+1 lisäpiste

Suunnitteluperusteena on käytetty jotakin valtakunnallista valvontasuunnitelmaohjetta tarkentavaa aineistoa.

+1 lisäpiste

Suunnitteluperusteena on käytetty jotain paikallisesti tarkentavaa aineistoa. Tällä hetkellä hyödynnettävissä olevia tietolähteitä on kuvattu mm. pelastuslaitosten verkoston riskianalyytisyöryhmän tuottamassa aineistossa.

+1 lisäpiste

Suunnitelmassa on kuvattu, miten valvontatoiminnan kautta kerättävää tietoa esim. kohdekohtaista valvontahistoriatietoa hyödynnetään.

+1 lisäpiste

Kuvaus riskiperusteisuuden toteutumisen seurantamenettelyistä sekä niiden tulosten hyödyntämisestä eli siitä, miten toiminnan toteuduttua arvioidaan, että se on kohdentunut riskiperusteisesti ja miten arvioinnin tuloksia hyödynnetään jatkokehittämisessä.

Resurssit

Valvontasuunnitelmassa kuvataan valvontatyöhön suunnitellut resurssit ja niiden käyttö.

Vähimmäistaso

Valvontaan käytettävissä olevat kokonaisresurssit on kuvattu.

+1 lisäpiste

Valvontaan käytettävän kokonaisresurssin jakautuminen toiminnoittain ja/tai henkilöstöryhmittäin ja/tai toimialueittain ja/tai valvontatoimenpiteittäin on kuvattu.

+1 lisäpiste

Resurssien käytön seurantamenettelyt on kuvattu. Valvontasuunnitelmassa esitetään miten ja millä menettelyllä pelastuslaitos seuraa käytettävissä olevien resurssien ja valvontatoimenpiteiden kohdentumista sekä näiden suhdetta. Valvontatehtävien suorittemäärien ja vuosittaisen aikataulullisen jakautumisen seurantamenettelyt on esitetty niin, että resurssivajeisiin tai resurssien kohdentamiseen voidaan tarvittaessa puuttua.

+1 lisäpiste

Valvontasuunnitelmassa on kuvattu valvonnan kehittämiseen ja koulutukseen varatut resurssit (hvt).

Yhteistyö

Vähimmäistaso

Valvontasuunnitelmassa on kuvattu olennaiset viranomaiset ja muut tahot, joiden kanssa yhteistyötä tehdään.

+1 lisäpiste

Valvontasuunnitelmassa on kuvattu yhteistyön tavoitteet ja keinot tavoitteiden toteuttamiseksi.

+1 lisäpiste

Valvontasuunnitelmassa on kuvattu yhteistyön seurantamenettelyt.

+1 lisäpiste

Valvontasuunnitelmassa on kuvattu yhteistyön strategisen tason kehittäminen.

Laadun ja suoritemäärien seuranta

Vähimmäistaso

Valvontasuunnitelmassa on kuvattu suoritteiden määrän ja laadun säännönmukainen seuranta.

+1 lisäpiste

Suoritemäärien ja laadun poikkeamiin reagointi on kuvattu suunnitelmassa.

+1 lisäpiste

Valvontasuunnitelmassa on kuvattu, miten suoritteiden määrän ja laadun säännönmukaisen seurannan kautta saatavaa palautetta hyödynnetään toiminnan kehittämisessä.

+1 lisäpiste

Asiakaspalautteiden kerääminen ja niiden perusteella tehtävät kehittämistoimenpiteprosessit on kuvattu.

+1 lisäpiste

Valvontasuunnitelmassa on kuvattu, miten seurataan hyvän hallintotavan toteutumista toiminnassa ja päätöksenteossa. Suunnittelussa on huomioitu valvontaprosessien loppuun vieminen jälkivalvontoihin ja sanktioihin.

Pelastuslaitosten
kumppanuusverkosto

Liite

5

Turvallisuuspalvelut
Valvonnan käsikirja työryhmä
31.1.2017

Seurantamallin valvontatoiminnan osuus

Valvontatoiminnan osuudessa toteutunutta toimintaa verrataan suunniteltuun seuraavalla jaottelulla: suoritelmäärät, toiminnan laatu, yhteistyön toteutuminen sekä resurssien käyttö.

Kuva 4: Valvontatoiminnan arvioinnin osiot

Suoritteet

Vähimmäistaso

Toteutunut valvonta vastaa suunniteltua.

-2 piste

Toteuma jää A1-A6 kohteissa pienemmäksi kuin 70 %:a suunnitellusta.

-1 piste

Toteuma on A1-A6 kohteissa 70% - 95% suunnitellusta.

Samaa "prosenttilaskuperiaatetta" noudatetaan suoritteet kohdan muidenkin alakohtien, kuten B1-B2 kohteet, omavalvonta ja asiakirjavalvonta osalta.

Jälkivalvonnan osalta vähimmäistasona voidaan pitää sitä, kun >90%:a annetuista korjausmääräyksistä on valvottu. -2 pistettä saa, mikäli annetuista korjausmääräyksistä on valvottu <50%:a. -1 pistettä saa, mikäli annetuista korjausmääräyksistä on valvottu 50% - 90%.

Ennakoimattoman valvonnan tavoitemäärinä tarkastellaan kaikkia olennaisia pyyntöjä ja niiden toteutumisen suhdetta. Prosenttiosuudet jakautuvat jälkivalvonnan kanssa samalla tavalla.

Resurssit

Valvontatoiminnan resursseja tarkastellaan sekä resurssien käytön että henkilöstön osaamisen osalta.

Resurssien käyttö

Vähimmäistaso

Valvontaan kohdennettujen resurssien käyttö vastaa suunniteltua.

+1 lisäpiste

Pelastuslaitokselle tulleet ennakoidut valvontatehtävät on pystytty hoitamaan asianmukaisesti.

+1 lisäpiste

Valvonnan kehittämiseen suunnitellut resurssit on kohdennettu valvontatoiminnan kehittämiseen.

Henkilöstön osaaminen

Vähimmäistaso

Valvontatoimintaa suorittavien henkilöiden perehdyttäminen on suoritettu ja työtehtävät vastaavat kunkin henkilön osaamista.

+1 lisäpiste

Pelastuslaitokselle laadittu valvontatoiminnan koulutussuunnitelma vastaa osaamistarvetta ja on toteutunut suunnitelman mukaisesti.

+1 lisäpiste

Suunnitelman mukaisten koulutusten tavoitteiden toteutuminen ja vaikutukset on arvioitu.

Yhteistyö

Vähimmäistaso

Yhteistyön toteutus vastaa suunniteltua

+1 lisäpiste

Oman henkilöstön näkemyksiä hyödynnetään järjestelmällisesti yhteistoiminnan kehittämisessä.

+1 lisäpiste

Muiden viranomaisten ja tahojen tuottamaa tietoa hyödynnetään yhteistyön kehittämisessä sekä omassa valvonnassa.

Toiminnan laatu

Vähimmäistaso

Toiminnan laadun osalta vähimmäistasona voidaan pitää sitä, että omasta toiminnasta kerätään systemaattisesti tietoa asiakkailta ja omilta työntekijöiltä ja että palotarkastuspöytäkirjojen asianmukaisuutta valvotaan.

Asiakastyytyväisyys

Asiakastyytyväisyyttä voidaan arvioida käyttämällä ”Onnettomuuksien ehkäisytyössä tarvittavan osaamisen kehittäminen”-hankkeen¹ pohjalta muokattua asiakaskyselyä.

Palvelun laadun asiakasnäkökulma jakautuu kahteen osaan: hallinnollisiin asioihin eli hallinnollisen prosessin laatua kuvaaviin elementteihin sekä asiakaspalveluun eli asiakkaan kokemukseen toiminnan laadusta.

Hallinnollisissa asioissa pisteytys tehdään prosentiosuuksien kautta, esim. jos ennakkotieto toimitettiin 86 %:ssa tapauksista, siitä saa 3 p ja jos se toimitettiin alle 75 % tapauksista, siitä saa 1 p, jne.

Asiakaspalvelun osalta pisteet saadaan suoraan kyselyn 4-portaisen asteikon keskiarvolukuina..

Erinomainen edustaa 90 % onnistumista osa-alueella.

Palotarkastustapahtuman laatu	+1 heikko	+2 tydyttävä	+3 hyvä	+4 erinomainen
”Hallinnolliset asiat”				
Ennakkotiedon toimittaminen	< 75 %	75 % - 85 %	86 % - 95 %	> 95 %
Pöytäkirjan kohtuullisen toimitusajan toteutuminen	< 75 %	75 % - 85 %	86 % - 95 %	> 95 %
Asiakkaan kokemus pöytäkirjan selkeydestä	< 75 %	75 % - 85 %	86 % - 95 %	> 95 %
Asiakkaan kuuleminen korjausmääräysten antamisen yhteydessä	< 75 %	75 % - 90 %	86 % - 99 %	> 99 %
”Asiakaspalvelu”				
Asiointin sujuvuus	< 2,0	2,0 - 3,0	3,01 - 3,59	> 3,6
Asiantuntevuus	< 2,0	2,0 - 3,0	3,01 - 3,59	> 3,6
Asiakaspalveluhenkisyys	< 2,0	2,0 - 3,0	3,01 - 3,59	> 3,6

Taulukko D1: Asiakastyytyväisyyskyselyn tulosten muunto seurantamuuttujiksi.

Tarkastajan oma-arvio

Tarkastajan arvio kohdistuu oman toiminnan laadun arviointiin näkökulmasta ”*miten olemme mahdollistaneet yhteistyön sujuvuuden ja luoneet sille riittävät edellytykset?*”. Tarkastajan arviossa ei arvioida suoranaisesti omaa työtä, vaan ennemminkin tapahtuman onnistumista ja siihen vaikuttaneita tekijöitä, kuten asiakkaan toiminnan merkitystä.

¹ Saine-Kottonen, A. 2015. Osaaminen pelastusviranomaisen onnettomuuksien ehkäisytyössä. Helsingin kaupungin pelastuslaitoksen julkaisusarja. 114 s.

Asiain sujuvuudella tarkoitetaan tapahtuman (prosessin) sujuvuutta tarkastajan näkökulmasta, kuten yhteydenpitoa ja tarkastustapahtuman sujuvaa etenemistä asiakkaan puolelta.

Valmistautumisella arvioidaan asiakkaan ns. "tiedollista" valmistautumista, sopivaa ajankäyttöä, oikeiden asiakirjojen mukana oloa sekä kohdetuntemusta. *"Miten prosessi ja käytettävät työvälineet mahdollistavat sekä tarkastajan että asiakkaan riittävän tiedonsaannin ja valmistautumisen?"*

Yhteistyöhenkisyydellä arvioidaan tarkastajan kokemusta asiakkaan yhteistyöhalukkuudesta osallistua tarkastukseen sisällöllisesti sen vaatimalla tavalla. *"Miten asiakaslähtöisesti prosessimme tarkastajan näkökulmasta rakentuvat?"*

Palotarkastustapahtuman laatu	+1 heikko	+2 tydyttävä	+3 hyvä	+4 erinomainen
"Asiakaskohtaaminen"				
Asiain sujuvuus	< 2,0	> 2,0	> 3,0	> 3,6
Valmistautuminen	< 2,0	> 2,0	> 3,0	> 3,6
Yhteistyöhenkisyyys	< 2,0	> 2,0	> 3,0	> 3,6

Taulukko D2: Tarkastajan oma-arvioinnin muunto seurantamuuttujiksi

Palotarkastuspöytäkirjojen asianmukaisuus

Pelastuslaki edellyttää, että palotarkastuksesta laaditaan pöytäkirja, jossa yksilöidään riittävän tarkasti tarkastuskohde, tarkastuksen kulku, tarkastajan tekemät keskeiset havainnot, tarkastettavan kohteen edustajan esittämä selvitys, johtopäätökset ja niiden perustelut.

Pisteytys tapahtuu prosentiosuuksien kautta, esim. jos tarkastuksen kulku on kuvattu katkaen koko pöytäkirjan 68 %:ssa pöytäkirjoista, siitä saa 2 pistettä.

Palotarkastuspöytäkirjan asianmukaisuus	+1 heikko	+2 tydyttävä	+3 hyvä	+4 erinomainen
"Hyvän hallinnon toteutuminen"				
Tarkastuskohteen yksilöinti	< 75 %	> 75 %	> 85 %	> 95 %
Tarkastuksen kulun kuvaus	< 50 %	> 50 %	> 75 %	> 90 %
Tarkastajan keskeiset havainnot	< 50 %	> 50 %	> 75 %	> 90 %
Kohteen edustajan esittämä selvitys	< 50 %	> 50 %	> 75 %	> 90 %
Tarkastajan johtopäätökset	< 50 %	> 50 %	> 75 %	> 90 %
Johtopäätöksien perustelut	< 50 %	> 50 %	> 75 %	> 90 %

Taulukko D3: Palotarkastuspöytäkirjojen arvioinnin muunto seurantamuuttujiksi

Pelastuslaitosten
kumppanuusverkosto

Liite

9

Turvallisuuspalvelut
Valvonnan käsikirja työryhmä
31.1.2017

Valvonnan vaikuttavuus

Valvonnan vaikuttavuutta arvioidaan valvontaan pohjautuvien havaintojen perusteella ja onnettomuustilastoihin pohjautuvien havaintojen kautta. Vaikuttavuuden arvioinnissa tulisi löytää ne mitattavat muuttujat, joihin pelastuslaitoksen käytössä olevilla valvontatoimenpiteillä pyritään vaikuttamaan.

Kuva 5: Valvonnan vaikuttavuuden arvioinnin osiot

Tämän hetkisen tiedon varassa tilannetta ei pystytä yksiselitteisesti ratkaisemaan, mutta vaikuttavuuden mittausta ehdotetaan aloitettavaksi pohjautuen valvonnan yhteydessä kerättäviin ja onnettomuustilastoihin kirjattaviin tietoihin.

Valvontaan pohjautuvat havainnot

Valvontaan pohjautuvia tietoja voidaan kerätä käyttämällä useita eri valvontamenetelmiä esim. valvontakäynnit, asiakirjavalvonta ja omavalvonta.

Asiakkaan kokemus

Asiakaspalautteen perusteella kerätään asiakkaan arvio valvontakäynnin vaikuttavuudesta. Asiakkaan arvio sidotaan tarkastajan määrittämään arvioon kohteen riskitasosta (esim. riskiluvun avulla).

Tarkastajan kokemus

Tarkastajan arvio suoritettun valvonnan vaikuttavuudesta ja kohteen riskitason määrittäminen.

Riskitason muutos

Muutokset alueen kohteiden riskitasossa esim. riskilukujen muutoksen seuranta käyttötäparyhmittäin. Voidaan seurata esim. kohteiden riskilukujen keskiarvon prosentuaalista muutosta tai niiden kohteiden prosentuaalisen määrän muutosta, joissa turvallisuus on hyväksyttävällä tasolla. Huomioitava, että kohdejoukko on harkittava tarkoin, jotta tulos mitaa sitä mitä halutaan seurata.

Korjausmääräysten noudattaminen

Korjausmääräyksiä noudattaneiden kohteiden lukumäärä / Korjausmääräyksiä saaneiden kohteiden lukumäärä

Mahdollinen painopiste

Mahdollinen alueittain valittava erityinen vaikuttavuuden seurannan painopistealue esim. muutos syttymissyissä/käyttötäparyhmä/alue.

Onnettomuustilastoihin pohjautuvat havainnot

Muutokset syttymistäajuuksissa

Syttymistäajuus kohteissa (/rakennus tai /m²), joissa suoritettu valvontakäynti, suhteessa kohteiden aiempaan onnettomuushistoriaan tai muihin samantyyppisiin kohteisiin, joissa valvontaa ei ole suoritettu tai edellisestä valvontakäynnistä on kulunut merkittävä aika.

Aiheutuneet vahingot

Muutokset kohderyhmien rakennuksien omaisuusvahingoissa.

Muu seuranta

Muut valvonnan vaikuttavuuden paikalliset tai alueelliset teemat.